REPORT RESUMES

ED 003 876 48
A BULGARIAN LITERARY READER.
BY- LORD, ALBERT B. BYNUM, DAVID E.
HARVARD UNIV., CAMBRIDGE, MASS.
REPORT NUMBER NDEA-VI-167 PUB DATE 62
EDRS PRICE MF-$0.54 HC-$15.20 380P.

DESCRIPTORS- *BULGARIAN, *LANGUAGE, *LANGUAGE INSTRUCTION, *READING, READING PROGRAMS, *LITERATURE, LITERATURE GUIDES, POETRY, LITERATURE APPRECIATION, GLOSSARIES, CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

A BULGARIAN READER HAS BEEN PREPARED WHICH CONTAINS SELECTIONS CHOSEN FOR THEIR LITERARY VALUE OR FOR THEIR INTEREST IN THE HISTORY OF THE DEVELOPMENT OF LITERATURE IN BULGARIA. ITS LOOSE-LEAF FORM ALLOWS IT TO RECEIVE ADDITIONS AND BECOME CUMULATIVE. THE STORIES AND POEMS ARE PRESENTED IN THEIR ENTIRETY, AND ALL THE WORDS FOR THE PIECES SELECTED ARE TRANSLATED IN A GLOSSARY. THE MATERIAL IS PRESENTED IN CHRONOLOGICAL ORDER, RATHER THAN IN ORDER OF DIFFICULTY. THE TEACHER MUST JUDGE HIS OWN CLASS IN MAKING ASSIGNMENTS. (JC)

ED003876

U. S. DEPARTMENT OF HEALTH, EDUCATION AND WELFARE
Office of Education
This document has been reproduced exactly as received from the person or organization originating it. Points of view or opinions stated do not necessarily represent official Office of Education position or policy.

167
pages

A Bulgarian Literary Reader

by

Albert B. Lord

and

David E. Bynum

Harvard University

1962

Copyrighted by Albert B. Lord & David E. Bynum
All rights reserved

The research reported herein was performed pursuant to a contract with the United States Office of Education, Department of Health, Education and Welfare.

PREFACE

The selections in this reader were chosen for their literary value or for their interest in the history of the development of literature in Bulgaria. It is a commonplace in the preface to any anthology or reader for the editor to say that the choice has been difficult and that he regrets so many authors and works omitted; but, commonplace or not, it is very true and needs to be repeated. The fact that this reader is loose-leaf is a solace and offers the possibility that it may be added to and become cumulative.

There are two other readers available to American students, and their availability has somewhat influenced the selections in this one. They are *Bulgarian Prose and Verse*, by Vivian Pinto, University of London, The Athlone Press, 1957, and (less available) *Bulgarisches Lesebuch*, by Stantscheff, Rankoff, and Leyn, Halle (East Germany), 1955. From our point of view the chief defects of both of these books (and otherwise that of Pinto especially is to be recommended) are the lack of a glossary, and the fact that excerpts from works are used rather than complete stories of poems. It has been a matter of policy that entire stories and poems have been presented in this reader, and we have tried to cover in the glossary all the words for the pieces selected.

The selections have been arranged chronologically and the result is that the material is not presented in stages of increasing difficulty for the student. Thus, for example, the two stories by Todorov should probably be at the end, if one were to place them merely by language difficulty. On the other hand, the Vazov selection, while rich in vocabulary, is not otherwise beyond the reach of students with moderate experience in Bulgarian. In the last analysis the teacher must, and will, at any rate, judge his own class.

*

I wish first of all to express my gratitude to the United States Department of Health, Education and Welfare and to Harvard University for their willingness to support the preparation of this reader with a government contract. Second, I take pleasure in expressing to the Department of Comparative Literature at Harvard University our thanks for allowing us so freely and so graciously to use its mimeographing facilities.

The glossary was started by Mr. John Loud, a graduate student in the Department of Slavic Languages and Literatures at Harvard, but due to pressure of teaching, he was forced to give up this project. He did the glossing of much of the Elin Pelin material, and I am deeply grateful for his help. Mr. David E. Bynum, also a doctoral candidate in the Department of Slavic at Harvard, then undertook the glossing, and was so well able to take over and follow through the work to its conclusion that I gave over that part of the reader entirely to his care. He checked all the entries, saw to it that they were uniform, and took responsibility for the final product. I owe him a special debt for the glossary and for its introductory note. We were aided in mid career by Mr. Richard Crum and Mr. Hugh Olmstead, also graduate students in Slavic at Harvard; Mr. Crum glossed Stamatov's story "Požar," and part of Rajčev's "Karnaval," while Mr. Olmstead glossed the beginning of Stanev's "Minalo." To both these men we render our thanks.

Albert B. Lord

Sketch of Bulgarian Literature
Before Botev and Vazov

*

Modern Bulgarian literature is generally considered as beginning with the writing in 1762 of *Istorija slavjanobolgarska* by the monk, Paisij Hilendarski. This history of the Bulgars begins with the Flood and the Tower of Babel, traces the Bulgars from the line of Japheth, and follows their story through the lists of Bulgarian kings and emperors as well as through their spiritual and intellectual leaders and teachers, Cyril and Methodius, Euthemius, and others in the Middle Ages. Its early pages exhort the Bulgars to be proud of their past, to learn of their heritage of glory, and to be aware of the illustriousness of their own language. This call to national consciousness and pride was spread in manuscript form, being copied many times; it was not printed until 1844 in Budapest.

Paisij's history can be read in an edition by Pet'r Dinekov, *Slavjanob'lgarska istorija*, Sofija, 1946. The manuscript of the history was twiced copied by Sofronij Vračanski (Stojko Vladislavov, who became Bishop of Vratsa in 1794) who met Paisij in 1764 or 1765 in Kotel, the town in which Vračanski was born in 1739. An edition and study of his copy can be seen in Stojan Romanski, *Nov Sofroniev prepis* *na Paisievata istorija*, in *B'lgarski starini*, Vol. IX, Sofija, 1938. Vračanski was among the first to be deeply concerned with the education of the Bulgarian people, and his writings are didactic and religious. They include Aesop's Fables on the one hand and the *Kiriakodromion*, or *Nedelnik*, on the other, which appeared in Rimnik in 1806, the first printed Bulgarian book. His *Žitie i stradanija grešnago Sofronija* is the first Bulgarian autobiography and a landmark in the development of expository writing. It gives an invaluable picture of the times in which Sofronij lived and of the character of the writer himself. He died in Bucharest in 1814. For editions of the *Žitie* see *Žitie i stradanija*, with an introduction by Pet'r Dinekov, Sofija, 1946, and *Žitie i stadanija grešnago Sofronija*, introduction and notes by Georgi Veselinov, Sofija, 1947.

The first half of the nineteenth century in Bulgarian literature is occupied not so much by works of belles lettres as by books intended for the schools which were being established at that time. In 1824 Pet'r Beron (1795-1871), another native of Kotel, published in Brashov his *Bukvar s različni poučenija*, known more frequently under the name of *Riben bukvar* because of the figure of a fish on its cover. This famous reader and primer taught geography and arithmetic as well as reading and writing.

During these years, in Russia, Jurij Venelin (1802-1839) was drawing the attention of his fellow countrymen to the South Slavs, especially the Bulgars. In 1829 he published in Moscow a book on the ancient and present day Bulgars in their political, ethical, historical and religious relationship to the Russians, and in 1835 a study of the character of the folk songs, particularly the epic songs of the Slavs beyond the Danube (dealing almost entirely with Serbian material). He wrote also of the new Bulgarian literature (1838), which was just being born. For more on Venelin see: Izbrani s'činenija, edited and translated by Pet'r Dinekov, Plovdiv, 1938, and Izbrani stranici, by the same editor, 2nd revised edition, Sofija, 1942.

Venelin's influence was reflected most clearly in the activity of Vasil Aprilov (1789-1847), a Bulgarian émigré in Odessa. He was born in Gabrovo, and educated in Rumania, Austria and Russia. Moved by the ideas of Venelin, Aprilov persuaded some friends in Odessa to finance the founding of a Bulgarian school in his home town. The dream was realized in 1835.

A full account of the life and works of Aprilov can be found in M. Arnaudov's excellent monograph Aprilov, Život, dejnost, s'vremennici (1789-1847), Sofija, 1935. The titles of Aprilov's works indicate his interests: "B'lgarskite knižnici, ili na koe slovensko pleme sobstveno prinadleži kirillovskata azbuka?" Odessa, 1841; "Dennica novo-bolgarskago obrazovanija," Odessa, 1841; "Misli za segašnoto b'lgarsko učenie," Odessa, 1841. The cyrillic alphabet and its invention, the relationship of Old Bulgarian to modern Bulgarian, education in Bulgaria - all are subjects Aprilov inherited from Venelin and wrote of in his own Bulgarian tongue. Like Venelin he was also interested in the folk poetry, and in 1839-40 made a collection which later nelonged to G. Rakovski, but which was not published. It was a manuscript collection of over three hundred pages; the first collection, I believe, of Bulgarian oral literature.

The first teacher in Aprilov's school in Gabrovo was Neofit Rilski (1793-1881), born in Bansko, near Rila monastery. In 1835, the same year in which he began to teach, he published in Kragujevac in Serbia his B'lgarska gramatika, the first Bulgarian grammar. For a study of Neofit Rilski see Neofit Rilski, patriarh na b'lgarskite knižovnici i pedagozi, by Luka Iv. Dorosiev, Sofija, 1932. In 1835 in Kragujevac also another Neofit, namely Neofit Bozveli of Kotel (1785-1848) and a pupil of Sofronij Vračanski, published a book entitled Slavenobolgarskoe detovodstvo za malkite deca. Here the work of both Beron and Sofronij is clearly seen.

Both Neofit Rilski and Neofit Bozveli were ardent fighters for the independence of the Bulgarian church from Greek hegemony and for a similar independence from Hellenization in language and literature. In this struggle two dialogues written by Bozveli during and after 1842, but not published until after his death (by Drumev in Periodičesko spisanije, IX-XII(1874-1877) are of significance. The dialogues have the titles: "Prosveštenij evropeec, polumerŠaja Mati Bolgarija i sin Bolgarij," and "Mati Bolgarija."

Both Neofit Rilski and Neofit Bozveli wrote verse as well. Their language is a mixture of the church language and of the spoken form. Some of their poems can be found in Načalo na b'lgarskata poezija, izbrani proizvedenija s uvodni i Životopisni beleŽki, by Cvetan Minkov, Sofija, 1937.

*

The first Bulgarian periodical appeared in Smyrna in 1844. It was Ljuboslovie (Philology), the work of Konstantin Fotinov of Samokov (1790-1858), who had emigrated in 1825 to Smyrna where, in 1828, he had opene d a school, teaching both in Greek and in Bulgarian. Ljuboslovie lasted for two years. For more on Fotinov see: Konstantin Fotinov, Izbrani stranici, edited by Aleksand'r Burmov, Sofija, 1939.

The work of Ivan Bogorov (1818-1892) of Karlovo is also didactic, educational, publicistic.

DEPARTMENT OF
HEALTH, EDUCATION, AND WELFARE
Office of Education
Washington 25, D.C.

Bureau of Educational
Assistance Programs

February 1963

A Bulgarian Literary Reader

by

Albert B. Lord

and

David E. Bynum

This *Reader* was produced pursuant to a research contract between Harvard University and the U.S. Office of Education under the authority of Section 602, Title VI, the Language Development Program of the National Defense Education Act. We are sending you a complimentary copy as part of a limited distribution for the purpose of making the work known to teachers of Slavic languages and other specialists in this field. Comments and criticisms will be welcomed and should be addressed to Dr. A. Bruce Gaarder, Chief, Language Research Section, Division of College and University Assistance, U.S. Office of Education, Washington 25, D. C.

A very limited number of additional copies can be requested from the Language Research Section.

In the field of journalism it continued the activity of Fotinov. In 1846 Bogorov founded the *B'lgarski orel* in Leipzig, a journal which appeared twice a month; and in 1848 a weekly in Constantinople, the *Carigradski vesnik,* which came out every Saturday. In folklore Bogorov was active at about the same time as Aprilov. His *B'lgarski narodni pesni i poslovici,* Budapest, 1842 (under the name Bogoev) was the first published collection of Bulgarian folk poetry. He also wrote and was an extreme purist in language. He published a Bulgarian-French and French-Bulgarian dictionary (Vienna, 1869), and in the same place and year, a guide to the Bulgarian language. Bogorov followed Vračanski in writing his own life, *Život mi opisan ot mene,* which first appeared as part of *Nakovalnja* in 1879 and was published separately in Sofija in 1887. A full list of his works can be found in D-r Iv. Bogorov, Izbrani s'činenija, edited with introduction and notes by Lilija Stoičkova, Sofija, 1940.

*

After Bogorov G. S. Rakovski, P. R. Slavejkov, and Lj. Karavelov were interested in folklore. In the sixties two important collections appeared: *Narodne pesme makedonski Bugara, Kniga prva, Ženske pesme,* Belgrade, 1860, by Stefan I. Verković; and the famous and more extensive work of the brothers Dimit'r and Konstantin Miladinov of Struga, *B'lgarski narodni* pesni, Zagreb, 1861. Verković later perpretrated a mystification in his publication in Moscow in 1867 of Drevnaja bolgarskaja pesnja ob Orfee, in Bulgarian with a Russian translation. Two other volumes of his in 1874 and 1881 under the title Veda Slovena carried on the hoax.

Those who wish to follow further the collections of Bulgarian folklore should consult the following: Jordan Ivanov, B'lgarskite narodni pesni, Sofija, 1959 (a collection of studies published posthumously); Pet'r Dinekov, B'lgarski folklor, I, Sofija, 1959; Bratja Miladinovi, B'lgarski narodni pesni, 3d edition by M. Arnaudov, Sofija, 1942, and 4th edition by Pet'r Dinekov, Sofija, 1961; B'lgarsko narodno tvorčestvo, edited by M. Arnaudov, Iv. Burin, Hr. Vakarelski, P. Dinekov, and D. Osinin, in 12 volumes, beginning 1961, of which 6 have now appeared.

*

Real works of belles lettres begin to be written in Bulgarian as early as the forties of the last century, but especially in the fifties.

Najdon Gerov of Koprivštica (1823-1900) was the first to write in tonic rather than the older syllabic verse of the folk poetry. His "Stojan i Rada" (1842) is a ballad of ill-fated love. The quality of this poem can best be grasped from its opening lines:

Stojan i Rada ot godini
edin drug vlezli si v s'rdca;
s edna duša rasli dvamina
i se l jubili ot deca.
Edno i dvamata ot mali
i do golemi s' želali:
da dojde toja čas po-skoro
za r'ka da se povedat,
pred Boga v cerkva i pred hora
stopane da se narekat.

Dobri Čintulov (1822-1886) of Sliven is well known for his patriotic poems, especially "Stani, stani junak balkanski." A selection of his poems was published in 1948 (Izbrani stihotvorenija) with an introduction by Simeon Rusakiev.

Rajko Žinzifov (1839-1877) of Veles came under strong Greek influences in his childhood. This changed when he moved to Prilep in 1856 and, together with Dimit'r Miladinov, became a teacher in the Bulgarian school. He gathered some folk songs at this period. In 1858 he went to Odessa and then to Moscow, where Konstantin Miladinov had arranged a scholarship for him. Later he became a gymnasium teacher in Moscow, where he died. He was a frequent contributor to Bulgarian and Russian journals. His poems are patriotic; he writes of Ohrid and Struga, of the difficulties of living in a foreign land. His best known poem is

*

The theatre in Bulgaria had its modest beginnings in the late fifties of the nineteenth century. In 1856 in a cafe in Šumen Sava I. Dobroplodnij presented a comedy, reworked from one by the Serbian writer J. S. Popović; the Bulgarian piece was called "Mihal". In Lom that same year Kr. Pišurka presented a play called "Mnogostradalna Genoveva," in his own home. The first significant contribution to the theatre was made by Dobri Vojnikov (1833-1878), who was born in Šumen and educated at a French school in Constantinople. He was a teacher in Šumen, where he also devoted time to organizing musical activity among his pupils. In 1864 he moved to Braila where he taught school and edited a weekly paper *Dunavska zora* in addition to promoting theatrical performances and writing dramas. In 1866 he produced two of his own plays in Braila with a company he himself had formed. These were "Stojan vojvoda", in the typical *hajdutin* tradition of narrative. The more influential was "Rajna knjaginja", an historical play set in the time of the Emperor Peter, son of Simeon the Great in the 10th century. An edition of this play may be found in Dobri Vojnikov, *Izbrani stranici*, edited with introduction and notes by G. Konstantinov, 2nd. edition, Sofija, n.d.

Vasil Drumev (1841-1901), also a native of Šumen and, like Vojnikov, a pupil of Dobroplodnij, contributed to the development of the theatre and also the longish narrative song, "K'rvava košulja." This and other poems can be found in Rajko Žinzifov, *Izbrani s'činenija*, with an introduction by Pet'r Dinekov, 2nd edition Sofija, 1943.

Works of Gerov, Čintulov, and Žinzifov can be found in Cvetan Minkov's *Načalo na b'lgarskata poezija*, Sofija, 1937.

Between the poets of this group and Botev loom the figures of G. S. Rakovski (1818-1867) and P. R. Slavejkov (1827-1895). Rakovski, a native of Kotel, led the life of a revolutionary and organizer, frequently moving from one place to another, frequently in prison. He was in Constantinople, Braila, T'rnovo, Novi Sad, Odessa, Belgrade, and in each connected with Bulgarian patriotic journals and newspapers. Most significant of these were *B'lgarska dnevnica*, which he founded in Novi Sad in 1857, *Dunavski lebed*, founded in Belgrade in 1860, and *B'd'štnost*, founded by him in Bucharest in 1864. Two of his revolutionary attempts were dismal failures and it was in frustration at the end of his life that he organized the secret Bulgarian revolutionary committee. He was deeply interested in history and ethnography - though always with an eye to its revolutionary usefulness - and a numbers of his writings were in the field of history and folklore. In 1865 he founded a journal in Bucharest *B'lgarska starina*. For literature his most significant contribution is the romantic narrative poem "Gorski p'tnik", published in Novi Sad in 1857. In it a band of *hajduti* narrates, each in his turn, the circumstances which led to their becoming *hajduti* in the mountains. With Rakovski begins a tradition of such romantic and Byronic poetry in Bulgarian literature.

P. R. Slavejkov of T'rnovo has been termed the first real poet in Bulgarian literature, writing clearly in the modern vernacular. Rakovski's language was a speial mixture of his own of old and new. He was a school teacher and publicist. Of his adventures he tells us in his *Avtobiografija* (1892). His poems were modelled on Greek and Russian works at first, and also on the folk poetry, which, together with proverbs, he became to collect during his early years as a teacher. His collection was unfortunately destroyed. He wrote satirical, lyric, and narrative poetry. Among his best known poems are: "Ne pej mi se" (1870), "Žestokostta mi se slomi,"(1873), "Bojka Vojvoda," '1873) and "Izvor't na Belonogata,"(1873). The last two are narrative and belong in the *hajdutin* tradition in the first instance and in the folk legend tradition in the second. Like Gerov's "Stojan i Rada", "Izvor't na Belonogata" tells a tale of a doomed love. Compare its opening with that of "Stojan i Rada:"

Vidiš li dolu v poleto,
det' se meržejat, černejat
des'tina d'rvja v'rbovi?
Tam bilo selo Biserča,
v stari godini, otkole;
tam se rodila, živjala
mamina mila Gergana.

Gergana pile š areno,
Gergana krotko agnence,
kat' biser meždu m'nista
tja bila meždu momite;
p'rvo i libe Nikola -
vaklo ag'nce pred stado
pomeždu selski ergeni!

Contrasted to this style is that of the lyric and satirical poetry of P. R. Slavejkov:

Žestokostta mi se slomi. Az kljumnah.
Zaplakah pak i zinah, ta prokleh, -
Prokleh az tazi v mene strast bezumna:
Da b'da gord i žestok kakto bjah.
Prokleh dostojnite za tuj prokljatstvo,
Onezi neistovi m'čiteli -
Vinovnite na tezi okajanstva
I bednim v'rlite goniteli..
I vslušah se...i čuvam nedaleko
Vse pak tozi glas: - Ah, pomoš t ide li? -
V'zd'hnah az i tolkoz samo rekoh:

- O, spi li Bog? O, Bog he vidi li?

initiated the genre of the short story in Bulgarian literature. In the drama Drumev's chief work was the historical tragedy Ivanko, first published in Braila in 1872, drawn from a chapter in the medieval history of Bulgaria. As a scholarship student in the seminary in Odessa Drumev became acquainted with Russian and western literature, and in 1860 appeared in Carigrad the first short story, "Neštastna familija." It had been written in Odessa in 1858-59, when Drumev was still a student. Both in ideas and in language he was inspired by the work of Rakovski. The story recounts the various and complex misfortunes through which a Bulgarian family goes because of the mad obsession of a Turkish official. In "Učenik i blagodeteli" (1864) Drumev modelled his chief character on his teacher Dobroplodnij.

Ilija R. Bl'skov (1839-1913) printed in Belgrade in 1866 a story inspired by and very similar to Drumev's first work. This was the best known of Bl'skov's stories, "Izgubena Stanka". His second story, "Zločesta Kr'stnika", came out in Ruse in 1870. It is in the same vein also as Drumev's work.

Ljuben Karavelov (1834 or 35 - 1879), a native of Koprivštica, revolutionary and intellectual, wrote his first works in Russian, then for a time in Serbian, and finally in Bulgarian, republishing some of his early work in Bulgarian translation or reworking.

He was first sent to Plovdid to the Greek school, but when this was not to his liking he became a merchant for a time, travelling throught the Balkans. In 1857 he went to Russia intending to enter the military school, but instead registered at the university in Moscow. Here he became acquainted with the social and literary currents in Russia and began to write in Russian in order to tell the Russians something about Bulgaria. The Russian writer who influenced him most was Gogol'. He published ethnographic and folk material in Pamjatniki narodnago byta bolgar, (1861) and in 1867 in Russian also B'lgare ot staro vreme, one of the best of his works. In this period he went to Serbia, first to Belgrade and then to Novi Sad, where he joined the youthful and socially minded groups with Svetozar Marković, and he published for several years in Serbian. In 1869 he went to Rumania, arriving just at the moment when Rakovski had died, leaving the revolutionary committee without a leader. Karavelov took charge, but after the death of Levski and a quarrel with Botev, Karavelov gave up his activity as a revolutionary and devoted himself to education. Before this in Bucharest he had directed the journals Svoboda and then Nezavisimost. Now he started a new periodical entitled Znanie. In this journal he published another of his important works, Maminoto detence, a satire on the corrupt upbringing *čorbadžii.* Others of his stories belong in the *hajdutin* tradition of Rakovski; such are *Dončo*, *Vojvoda*, and *Neda*.

He wrote besides many publicistic works and some poetry, which is not of especial distinction as poetry. In the period before the liberation from Turkish rule in 1878 and right at that time, he was the most influential and enlightened of men, and the best representative of the Bulgarian *B'zraždane*.

For further on Karavelov see the recent edition of his works with introduction and notes by A. Burmov, S. Božkov, Cvetan Minkov, and Pantelej Zarev, 3 vols., Sofija, 1954-1956.

*

In writing this sketch I have found the following works most useful: G. Konstantinov, *Nova b'lgarska literatura*, Sofija, 1942; Iv. P. Cerov, *Hristomatija po b'lgarska literatura*, Varna, 1901; and L.B. Picchio, *Storia della letteratura bulgara*, Milano, 1957.

See also, in Russian, *Očerki istorii bolgarskoj literatury XIX-XX vekov* ; Moscow, 1959, written by several hands under the editorship of V. I. Zlydnev, D. F. Markov, and S. V. Nikol'skii.

HRISTO BOTEV led a short and stormy life. He was born in Kalofer in 1848 and died in battle with the Turks May 19, 1876. The son of a school teacher, he was sent by his father to study in Odessa after three years of gymnasium in Kalofer, but he studied there for only two years, after which he became a teacher in a Bessarabian village, Znamenka. It was in Odessa that he became acquainted with the revolutionary ideas of the Russians. In 1866 he returned to Bulgaria, and assisted his father as schoolteacher. This lasted only briefly, because the radical ideas he had leqrned in Odessa did not make him popular in administrative or church circles in Kalofer, and Botev was sent back to Russia in 1867, ostensibly to study at Moscow University.

Actually he went to Gyurgevo and Braila in Rumania in order to be with the Bulgarian émigré revolutionaries in those centers. He set type for an emigrant printer in Braila, and was an actor in the company of Dobri Vojnikov with whom he went to Bucharest, where he registered to study medicine. This study also lasted only briefly, because he was imbued with the revolutionary spirit and he found other studies irrelevant. A friend obtained a teaching position for him in the Bulgarian school in Alexandria, but he stayed here for only a short time, and in 1870 he went to Izmail, where he met the Russian revolutionary Sergei Nečajev. For a while he lived under what seem to have been conditions of Utopian socialism à la Rousseau on an island in the Danube, from which he returned to Izmail again to become a teacher and finally in 1871 to Braila where a publishing venture of his, the newspaper *Duma na b'lgarskite emigranti* failed after six numbers. In Bucharest after this he came to know Ljuben Karavelov, a more moderate socialist, who took Botev in as a helper in his newspaper *Nezavisimost*.

It was at this time that Botev and Karavelov quarreled and Karavelov, who believed more in evolution and education than in revolution, disassociated himself from political activity and gave up *Nezavisimost*. Botev had also started a satirical paper called *Budilnik*, of which three numbers were published, and in 1874 he replaced *Nezavisimost* by *Zname*. Botev followed Karavelov as leader of the Central Revolutionary Committee in Bucharest, and in May of 1876 headed a small band in an abortive invasion of Bulgaria. On the 18th of May they commandeered a steamboat, *Radecki*, and crossed the Danube, but they met with strong opposition from the Turks and found no cooperation from the Bulgarian villages. He was killed and the band dispersed on the 19th of May 1876.

The fullest account of Botev's life can be found in *Hristo Botev, opit za biografija*, Z. Stojanov, Russe, 1889, 478 pages, which should be read together with the lengthy review of it by St. Zaimov in *Sbornik za narodni umotvorenija, nauka i knižnina*, Kniga I, (1889), pp. 193-256. Criticism of these lives and of other writings on Botev can be found in Mih. Dimitrov, *Ličnostta na Boteva*, Sofia, 1945 (2nd edition), pp. 16ff. and passim, published by the *Naučen institut* of the *Knigoizdatelstvo* of *B'lgarskoto istoričesko družestvo*. See also Mihail Dimitrov, "Zahari Stojanov kato biograf na Boteva," *Izvestija na instituta Hristo Botev, Kniga* I (1954), Ban, Sofia, pp. 1-23. For eyewitness accounts of the revolutionary activities of the years from 1869-1877 see Z. Stojanov, *Zapiski po b'lgarskite v'zstanija, razkazi na očividec*, 1870-1876, Sofia, n.d., 3 volumes in 1, with introduction by Prof. Al. Balabanov, and St. Zaimov, *Minaloto, očerki i spomeni iz dejatelnostta na b'lgarskite tajni revoljucionni komiteti ot 1869-1877*, 3 volumes, Plovdiv, 1898-1899.

Botev wrote twenty poems, all but three of which were first published either in *Svoboda*, *Duma*, *Budilnik*, or *Nezavisimost*, and two of those three had their 2nd editions in one of those journals. "Do moeto p'rvo libe" was first published in the first issue of *Duma*

(1871), and, according to Zaimov in Sbornik p. 205 (see above) the girl in question was Paraskeva Šojlekova of Edirne, who was the teacher in the girl's school at Kalofer. The poem expresses very well his devotion to the cause of his fatherland. "Zadade se oblak t'men," published first in Nezavisimost, IV, no. 3 (1873), is an indictment of faction in leadership, not without a touch of tragic irony.

The poems as given here follow the most recent edition by Mihail Dimitrov, Hristo Botev, S'brani s'čineni ja, Vol. I (of two), Sofia, B'lgarski pisatel, 1958. The notes are factual and useful.

In addition to the two poems here presented the student is strongly urged to read "Hadži Dimit'r," "Obesvaneto na Vasil Levski," "Mojata militva," "Na proštavane," and "Hajduti."

ДО МОЕТО ПЪРВО ЛИБЕ

от

Христо Ботев

Остави таз песен любовна,
не вливай ми в сърце отрова, -
млад съм аз, но младост не помня,
пък и да помня, не ровя
туй, що съм ази намразил
и пред тебе с крака погазил.

Забрави туй време 'га плачех
за поглед мил и за въздишка:
роб бях тогаз - вериги влачех,
та за една твоя усмивка,
безумен аз светът презирах
и чувства си в калта увирах!

Забрави ти онез полуди,
в тез гърди веч любов не грее
и не можеш я ти събуди
там, де скръб дълбока владее,
де всичко е с рани покрито
и сърце зло в злоба обвито!

Ти имаш глас чуден - млада си,
но чуйш ли как пее гората?
Чуйш ли как плачат сиромаси?

За тоз глас ми копней душата,
и там тегли сърце ранено,
там, де е се с кърви облено!

О, махни тез думи отровни!
Чуй как стене гора и шума,
чуй как ечат бури вековни,
как нареждат дума по дума -
приказки за стари времена
и песни за нови теглила!

Запей и ти песен такава,
запей ми, девойко, на жалост,
запей как брат брата продава,
как гинат сили и младост,
как плаче сирота вдовица,
и как теглят без дом дечица!

Запей, или млъкни, махни се!
Сърце ми веч трепти - ще хвръкне,
ще хвръкне, изгоро, - свести се!
Там, де земя гърми и тътне
от викове страшни и злобни
и предсмъртни песни надгробни...

Там...там буря кърши клонове,
а сабя ги свива на венец;
зинали са страшни долове,

и пищи в тях зърно от свинец,
и смъртта и там мила усмивка,
а хладен гроб сладка почивка!

Ах, тез песни и таз усмивка
кой глас ще ми викне, запее? -
Кървава да вдигна напивка,
от коя и любов немее,
пък тогаз и сам ще запея
що любя и за що милея!...

ЗАДАДЕ СЕ ОБЛАК ТЪМЕН

от

Христо Ботев

Зададе се облак тъмен
откъм гора, от Балкана:
дали ще е дъждец дребен,
или ще е буря страшна?
Ех, мой дядо, тежко време!
Ралото се едвам влачи,
и след него сееш семе,
пот от чело, град от очи!
Кажи, дядо, защо плачеш
над тез дълги бразди черни;
от чер облак ли се плашиш,
или мрат ти деца дребни?
Кажи, дядо, че аз помня
какъв юнак напред беше;
бог да прости баба Стойна,
тя пееше, ти ореше.
Друг път - помниш? - лани беше:
аз заминах през гората,
сред юнаци ти седеше
като баща със брадата.

Жакъв беше ти тогава!
Сега плачеш - защо, дядо?
Байряк ли се не развява,
или нямаш сърце младо?

"Ех, мой синко! Що ме питаш?
Чуй тоз гарван, де там грачи...
Но в село нели отиваш,
ще да видиш защо плаче

стар войвода след туй рало!
Там селото се е сбрало
на мегданя, за да гледа
мойте момци, мойте чеда!

Ти ще видиш там набити
на пъртове, на върлини
на момците ми главите -
избиха се две дружини!

Двама братя воеводи,
двамата ми верни сина:
скарали се кой да води
бащината си дружина!

Тесни били планините
за несговорна дружина!
И стърчат им днес главите,
за да плаче кой как мине.

Боже, с гръм ти разсипи me!
Ветре, в прах ти разнеси me!
Да не гледам деца малки
и техните клети майки,

окол пръте как се късат –
ръце вдигат към плавите,
и как после ще се мъчат
голи, боси и пребити."

Закапаха едри капки,
летят, крякат гъски, патки:
буря страшна ще да ревне;
нели не са капки дребни

всеки тича, в село бяга,
дядо не ще да разпряга.
–Хайде, дядо, да вървиме.
"Стой да умра помогни ми!"

IVAN MINČEV VAZOV was born in Sopot (now Vazovgrad) June 27, 1850 and died in Sofia September 22, 1921. He went to school in Sopot and then in Kalofer (1866-1867) where Botyo Petkov, Hristo Botev's father, was schoolmaster. In the diocesan school "St. Cyril and Methodius" in Plovdiv (1867-68), where his father had sent him to learn Greek and Turkish for use in business, the profession for which his father had destined him, Ivan added a knowledge of French literature to that of Russian literature that he had become acquainted with in Kalofer. He spent the period from 1868-70 back in Sopot in his father's store, after which he was sent by his father to Rumania. To this early period belong the first of his poems, written chiefly on the model of P.R. Slavejkov. It is of this first trip to Rumania that he writes in the following selection, "Iz krivinite." In Braila he came to know some of the émigrés, of whom he wrote so vividly in *Nemili-nedragi* and elsewhere. Here too he published his first poems, "Borba" (1870) and "Bor't" (1872) in the *Periodičesko spisanie*. Coming home via Carigrad in 1872 Vazov met Petko Slavejkov. The following year he was a teacher in Svilengrad (1872-73), and in 1874, back in Sopot, he became involved in the April uprising of which he later wrote in his most famous novel, *Under the Yoke*. In 1876 he had to emigrate to Russia, via Plovdiv and Carigrad.

When the war was over, Vazov was an official in Svištov and Ruse, and a judge in Berkovica. In 1880 in Plovdiv he became active in letters and publishing. In 1886 he again left Bulgaria for political reasons, this time for Russia, where he remained until 1889. In Odessa he wrote Pod igoto (Under the Yoke), which was published in Sofia in 1889 beginning serially in the first volume of the Sbornik za narodni umotvorenija, nauka i knižnina, of the Ministerstvo na narodnoto prosveštenie.

He returned to Sofia in 1889 and remained there for the rest of his life. In 1897 he was for a while Minister of Education, but after that he devoted himself entirely to literary activities. In the course of his life Vazov published numerous collections of verse, longer stories such as "Mitrofan i Dormidolski" (from his years as a judge), and many shorter stories and essays. In addition to Pod igoto he wrote two other novels, Nova Zemja, and Kazalarskata carica. He wrote plays, especially on historical subjects, such as Borislav (1909) and Ivajlo (1913). In fact, he covered all fields of letters, and was long the most outstanding litterateur in Bulgaria. He was much criticized at the end of the century by the modern group of writers around the journal Misʼl, led by Penčo Slavejkov, but he had numerous supporters.

His works have been edited in twenty volumes by a group consisting of Pet'r Dinekov, P. Zarev, G. Konstantinov, E. Stefanov, and Georgi Canev, Sofia, *B'lgarski pisatel*, 1955-1957. Our text for " Iz krivinite" was taken from *Ivan Vazov, Izbrani razkazi*, edited with an introduction by Pet'r Dinekov, Sofia, *B'lgarski pisatel*, 1960, pp. 87 ff. It was first published in *Donnica* in 1890. Two books on Vazov are worth special mention: Iv. D. Šišmanov, *Iv. Vazov, spomeni i dokumenti*, edited and with an introduction by M. Arnaudov, Sofia, 1930; and Petr Christophorov, *Ivan Vazov, La formation d'un écrivain bulgare (1850-1921)*, Paris, 1938.

ИЗ КРИВИНИТЕ
(Едно възпоминание)

от

Иван Вазов

Пристигнахме доста рано на Карнарския хан. Както е обичаят, отседнахме там и влезнахме в кръчмата, за да си починем и хвърлим по чашка гроздова ракийка, преди да уловим кривините на Стара планина, която се зеленееше пред самата вратия на хана.

Аз пътувах насам за пръв път. Но троицата ми другари съграждани бяха стари влашки хаджии и познаваха добре пътя за Влашко - Колхидата някога на сопотенци и карловци, - задето ме изпращаше баща ми с десетина минца, пуснати в портмонето ми, плюс няколко благословии за честита печалба под крилото на един сродник.

Ето защо през целия път дотука мене ме преследваха безпощадно, като конска муха, куплетите на блудкавичката песен:

Лятна нощ се превалява
и след лъскава зора
млад юнак си кон извожда
из железните врата.

С бащина благословия
той на коня възседнал,

за честита търговия
той намислил и тръгнал.

Със сухоежбината, която си носехме, ние направихме лека и бърза закуска, която подслаждахме с разговори, шмутявки и смехове. Защото на човека става весело, когато ще пътува през една Стара планина пролетно време и когато денят е чудесен и дружината е добра.

Ние не бяхме сами в кръчмата. В единия и ъгъл, навътре, седяха мълчаливо двама други пътници. Те бяха пешаци, както личеше по пътнишките им тояги, и небългари, както се виждаше по облеклото им. Единият, с твърде космато и почерняло от слънцето лице, с див и блестящ поглед, беше в късо извехтяло зелено сетре, с жилетка и панталони окъсани и с някаква си оваляна кърпа, увита около шията вместо вратовръзка. Широкополата му смачкана шапка, твърде прехлупена въз навъсеното му лице, придаваше още повече мрачност на тоя господин и непобедимао наумяваше легендарните разбойници в Абруците.

Другарят му, напротив, рус, белолик, без брада, малко приличаше на италианец, а още по-малко на италианец от Калабрия; той имаше по-успокоителен вид, носеше късичка синя блуза, сини широки панталони и плитка капелка на главата с втъкнато петлово перо - всички еднакво изхлузени и износени. Само краката му бяха в българска премяна - цървули. Очевидно те бяха италианци, работници по Хиршовата железница, която се строеше тогава, или пък от някоя каменоломница.

Тия двама хора изрядко си погълчаваха някоя дума тихичко и повечето гледаха към нас и като че искаха да проумеят какво говорим и за какво се смеем...

Приятната закуска пред приятното пътуване ме направи особено дружелюбен и излиятелен. Аз посегнах да почерпя по с едно вино симпатичните земляци на Данте и Петрарка.

Но един от другарите ми смигна и ми пошушна:

-Що ти трябва? Недей има работа с тях...

-Защо? - попитах го с поглед само.

-Не са чисти хора...аз като че ги познавам - допълни той таинствено.

Аз го пак погледнах в недоумение.

-Хайде да си тръгваме...Тука не е за нас - каза той безпокойно.

-Хаирсъзи? - пришепна другият спътник.

-По-лошо, по-лошо... - избъбра първият.

Това обстоятелство позамрачи веселото разположение на духа ми. Наставахме да се разплащаме. Когато пред тезгяха на кръчмаря отварях портмонето си, единият чужденец, белоликият, не знам как, също се намери там; аз забележих, че той успя да хвърли бърз поглед на жълтиците, като присягаше да вземе тефтерче цигарени книги от поличката над тезгяха. Това му движение ми даде възможност и аз да съзра под отзиналата му блуза главучките на два револвера и дръжката от бяла кост на една огромна кама.

Такова пълно и тежко въоръжение у един беден и пешак пътник не беше обикновена работа. Навярно другарят му пък трябваше да прилича на арсенал, ако му свалеше някой дрипавото сетре – та него и лицето му го издаваше, че е настоящ Фра Дяволо! Предупреждението на другаря ми прочее беше основателно: ние имахме пред себе си живи разбойници! Но русият повече ме плашеше сега...

Ние потеглихме въз планината. При първия завой ние се обърнахме назад и с удоволствие забележихме, че те си останаха в кръчмата. Случайно и едно заптие от вардата ни стана другар. Ние се освободихме.

Широкият Троянски проход захваща и криволичи между зелена габарова гора, която облича цялата планина тъдява. Тия гъстаци стават по-високи и по-буйни, колкото се отива нагоре, и заграждат като две стени пътя в многобройните му зигзаги. Из вътрешността на гората се разнасяха весели рулади от песните на славея. Дръгливите загорски коне бавно, но бодро пристъпваха по каменливия и мъчен път, насеян с трапища, изрити от пороите. Те пърхаха от удоволствие, като поемаха с широките си ноздри прохладния и роден тям планински въздух. Заедно с възвишаването и панорамата на долината се разширяваше, гледката ставаше по-обаятелна. Аз се прехласвах и не можех да се наситя и нарадвам на тия живописни и райски хубави ландшафти между Стара планина и Богдан. За да ми не бърка нищо на съзерцанието, аз отпуснах поводника на коня и се оставих на инстинкта му. На места се даже поспирах. Така щото по едно време видях, че дружината ми отминала и се изгубила напред. Аз останах сам в гората. Тогава неволно ми хрумна пак за двамата подозрителни италианци и се озърнах назад, но пътят оставаше пуст. Стана ми някак неловко, студено. Защото една гора в Турция означава хайдушки вертеп. Всяка гъста шубрака може да изкара едно нападение, всеки шумак - да донесе едно престъпление, да изригне един кръвник, както индийските лесове - една боа, един тигър или пантера. Горските проходи, сиреч най-романтичните места на България, бяха най-опасните; всяко такова място преговаря в шума на листака си не поетически легенди за самодиви и русалки, а кървави истории за убийства и ужаси. Ето защо, когато пътуваше човек сам из тях, гъстаците заприличваха на пусии и шумтенето им ставаше мистериозно-страшно, като шепота на един заговор...

Въображението насяваше с подозрителни симптоми околността. То търсеше и съглеждаше между братясалите стъбла на дърветата и сплетените им клонове ту цевта на една арнаутска пушка, ту гъжвите на злодейци, ту дългите поли на черкези, които се гушеха в гъсталака... Самотията около мене ми тегнеше... Извиках веднаж, дваж, напосока, дано ми се обадят – да чуя поне човешки глас, но ми отговориха само екове... Аз задупчих енергически търбуха на коня си, но той беше заморен вече. Местността добиваше все повече враждебен вид. Слънцето припече, ветрецът престана, гората заглъхна; само бръмченето на рой мухи се чуваше сега, и то твърде гръмливо, сред мъртвешката тишина...Аз вървях вече между две високи стени от дървета. Един разбойник не би нашел по-сгодно място за престъпление. При един завой инстинктивно се обърнах назад и потръпнах: видях двамата италианци, че се мярнаха на пътя и тозчас потънаха в шумака. Разбрах всичко: пътят правеше тука остър лакът; очевидно те нагазиха напреки през гъсталака, за да ми излязат отпреде и пресечат пътя, вярвайки, че не съм ги видял...Тогава аз силно боднах коня. Когато дойдох на точката на пресрещането, видях че двамата злодейци идеха през една козя пътека – два-три разкрача ни разделяха само! Тогава закарах по един лудешки начин, без да обръщам внимание на урвестите места ни на дълбоката пропаст, над която пътят се намери. Като за беда той стана по-лош: Препречваха го редове озъбени канари, които образуваха неправилни и невъзможни стъпала по стръмината му. На едно такова стъпало конят се подхлъзна и падна. Краката му се закачиха във въжените стремена и аз с ужас разбрах, че изплашеното животно в напъванията си да се повдигне се подхлъзваше и се наваляше неудържимо към дълбоката пропаст заедно с мене. Нададох вик... В същия миг над главата ми се мярнаха и главите на злодейците... Аз видях, че русият извади камата си... Тозчас усетих, че краката ми се освободиха от фаталните примки, и аз се оттеглих бързо настрана. Конят, хванат за поводника и облекчен от товара си, скокна тутакси на краката си, цял разтреперан от чувството за страшното и избягнато премеждие.

Аз се поокопитих.

-Грация, синьоре - избъбрах към двамата "злодейци", които сега играеха ролята на мои спасители, крайно покъртен от страха, от смайване и от благодарност...

Аз машинално извадих портмонето си и дадох всичко, каквото имаше вътре, тоест ядката на бъдащата си фортуна. Русият италианец не прие и извика:

-Но, но, но! (Не, не, не!)

Па и двамата ми помогнаха да се кача.

-Грация, грация, синьоре... - повтарях им аз единичките италиански думи, които знаех, като потеглих пак.

Двоицата италианци пак изчезнаха в гората.

На следния завой аз срещнах Здравка, кираджията си, който се връщаше да ме дири.

Дружината, доста безпокойна от замайването ми, ме възчакваше на една полянка горе. Аз бях доста сърдит, но не им загатнах нищо за странното си приключение. Едно от досада, друго от страх да се не гаврят, понеже чувствувах, че още треперех.

Кога само стигнахме в Троян, аз попитах пак единия другар:

-Какви бяха тия италианци, дето ги видяхме на Карнарския хан?

Той ме погледна значително.

-Аз нали ти казах? Късо...

И направи знак, че не желае да говори повече за едно опасно нещо.

-Хайдуци ли? - шепнех аз.

-Над хайдуците баш хайдуци - каза той.

-Отде ги знаеш?

-Едного познах ... Късо. Пази боже да се срещнеш с такива хора.

И видът на тоя предпазлив другар ставаше още потайнствен.

Аз напразно се трудех да изчепкам от устата му нещо по-положително.

Но за случката си аз не му казах.

-

Две години след това аз се завърнах живо и здраво в родното си място, без да успея да стана нито Крез, нито Ротшилд във Влашко. Вместо грамада злато баща ми с ужас видя, че изтърсих пред него куп ръкописи с раздирателни поеми и оди!...

В първите дни на завръщането си отидох на гости у приятеля К. Там заварих куп младежи. Моето неожидано влазяне ги посмути; те се спогледаха знаменателно и крадешком. Аз разбрах недоумението им и угадих характера на събранието им: от два-три дена се носеше слух, че дякон Левски е в града; това събрание беше свикано или от него, или за него несъмнено.

-Господин К. - извиках високо и почти в негодуване към домакина, - моля ви, срамота е това шушукане, запознайте ме и мене с българския герой и апостол Левски!...

При тия мои думи възцари се пълно мълчание.

Мнозина обърнаха очи към врачката на едно килерче, която скръцна.

Излезе оттам един господин; той беше облечен селски.

-Та ние се веке познаваме от старо време - обади се същият весело, като приближаваше към мене.

-Ах, вие ли сте? - извиках замаян и поразен, като познах в тоя селянин русия италианец в синята блуза при карнарските кривини, същият, който преряза с кама стремената.

И ние се прегърнахме сърдечно и целунахме пред слисания наскоро съставен комитет, на който и аз станах член.

Така се аз запознах с Левски.

Кой беше другият, черният италианец в карнарските кривини, не узнах; но няма съмнение, че и той беше апостол.

PENČO SLAVEJKOV, the fifth son of the older writer, P.R. Slavenkov, was born in Trjavna, April 27, 1866. There he went to school until in 1877 the family moved to Stara Zagora, where the elder Slavejkov was a teacher. At the time when the Turks retook Stara Zagora during the upheavals of these years, the family fled to Kazanl'k, T'rnovo, and Sliven, again in T'rnovo, and in 1879 to Sofia, in all of which places he was in the gymnasium. In 1881 for political reasons the family went to Plovdiv and it was there that Pencho completed his gymnasium schooling, came under the influence, because of his father, of liberals such as Zahari Stojanov and Petko Karavelov, read Heine in Russian translation, and became acquainted with Russian literature. In 1884 Penčo left Plovdiv for Sofia.

After three years of sickness which left him crippled for the rest of his life, in 1888 Penčo Slavejkov published his first volume of lyric poems *Momini s'lzi*. In addition to his own verses at this time he translated from Russian, such authors as Korolenko, Čehov, and, together with Aleko Konstantinov, Lermontov's "Demon."

In 1892 K'rsto Kr'stev founded the literary journal "Mis'l," to which Slavejkov regularly contributed and in the running of which he collaborated.

This same year Slavejkov went to Leipzig to study, having been imbued with an interest in German literature not only from his Plovdiv days with his reading of Heine (in Russian translation), but even more from Dr. Kr'stev. He stayed in Leipzig and Berlin until 1898, when he returned to Sofia, leaving only for vacations occasionally at home. He wrote a dissertation at Leipzig on the subject of Heine in Russian lyric poetry, and continued, in spite of distance, to send manuscripts to "Mis'l" and to take part in its management and editorial policy.

The main writing of this period took the form of a collection of *Epičeski pesni*, which he published in 1896 and, a continuation, *Bljanovo*, 1898. A second revised edition of *Epičeski pesni*, containing some of the poems in *Bljanovo*, as well, and with additions from elsewhere, appeared in 1907. "Simfonija na beznadeždnostta" first appeared in the literary periodical *B'lgarski pregled* in 1898, but was included in the 1907 edition of *Epičeski pesni*. The poem was written under German romantic influence; the figure of Prometheus representing man and defying Zeus the tyrant fits the colossal mold and Götterdämmerung mood of the poet under the spell of Schopenhauer and Nietzsche. In our reader it dramatizes the beginning of a new stream in Bulgarian literature, a strong current of western influence centered in "Mis'l" and the persons of Kr'stev, Slavejkov, Javorov, and Todorov, which brought in artistic trends and formalistic considerations to leaven the Bulgarian regional matter. Slavejkov's past was in Stara Zagora and T'rnovo; his memory held the sights and sounds of revolutionary days; his roots were deep there and in his homeland, and he knew its oral literature and its songs. He was, indeed, the son of his father.

Slavejkov felt, however, the intellectual life and literary ferment in Russia and the western lands, and he and his fellows in "Mis'l" were attempting to bring to Bulgaria the fruits of European movements. Their work corresponds to that of the Moderna in Croatia and in Serbia as well. It was the avant garde of its day. Unfortunately this brought the group into conflict with the most outstanding writer of the older generation, Ivan Vazov, and criticism of him was rife in the pages of "Mis'l" and in the writings of its contributors, including Slavejkov.

After his return to Bulgaria from Germany, Slavejkov was first a teacher and then vice-director of the Narodna biblioteka in Sofia. In 1907 he published a book of lyric poems under the title "S'n za Štastie;" many of those had been published before in various journals, including "Mis'l." During 1908 he was director of the National theater, and in 1909 he was sent to Russia for a month as delegate to the unveiling of the statue to Gogol' in Moscow, and to attend the numerous functions appertaining thereto. In 1910 he published another major work, "Na ostrova na blaženite." The "Isle of the Blest" is Bulgaria, and the work is an anthology of poems, sometimes satirical, by fictitious poets, to which are prefaced fictitious (of course) biographies of the poets. Slavejkov includes himself under the name of Ivo Dolju, who was born April 27, 1866 in Anvart (Trjavna backwards!).

His final major publication was "K'rvava pesen," a group of poems of epic character devoted to the heroes and events of the revolutionary years in Bulgaria in the seventies. The idea had been in his mind since the early nineties and the first of the poems was published in 1896. In 1911 Slavejkov began the final publication, but succeeded in bringing out only two thirds of it before his death. The last third was published posthumously in 1913, and that same year it was translated into Swedish by Alfred Jensen in connection with the proposing of Slavejkov's name for a Nobel prize.

Two other portions of Slavejkov's work should be mentioned at least; his translations, especially from German, but also from Russian and English; and his critical essays. He was a great exponent of foreign literatures in Bulgaria, for which he was often criticized by his opponents. He knew Jovan Dučić and

Ivo Vojnović, and he wrote of the poetry of Zmaj Jovan Jovanović. He admired and wrote of Mickiewicz, (*Pan Tadeusz* had been an early influence.) He translated Sophocles' *Antigone*. Yet, he was always Bulgarian, and there is a certain irony in the fact that he died in the village of Brunate on the Lago di Como in northern Italy, May 28, 1912. He remains were transferred to Sofia in 1921.

Our text has been taken from the most recent edition by Boris Delčev, Pet'r Dinekov, Dimit'r Osinin, and Angel Todorov, *Penčo Slavejkov, S'brani s'činenija*, Vol. I-VIII, *B'lgarski pisatel*, Sofia, 1958-59. "Simfonija na beznadeždnostta" is in Vol. I, pp. 337-343. I am especially indebted for the writing of the above note on Slavejkov to the introduction by Angel Todorov in Vol. I, to the notes in that same volume by its editor, Dimit'r Osinin, to the introduction to Vol. II ("Na ostrova na blaženite") by its editor, Angel Todorov, and to the introduction to Vol. III (*K'rvava pesen*) by its editor, Pet'r Dinekov. For a wealth of details and facts of significance, for the texts themselves, and for further bibliography the student is referred to that excellent edition.

СИМФОНИЯ НА БЕЗНАДЕЖДНОСТТА

от

Пенчо Славейков

Плещи развил, Балкана се тъмней,
изпречен пред безбрежний небосклон,
а там зад него се подйема бавно
есенний кървав месец – привидене,
родено из недрата на нощта.

Таинствената пустош на твърдта
засенил, висне облак чер и сякаш
да се възйеме месеца възчаква –
да му пришепне тъмната си тайна...
Вселената в замая глуха спи.
Тук-там самотно трепка и гаснее
звездица плаха – като че невидим,
И тегне морний неподвижен въздух
над тъмний свят, подобно ням въпрос,
когото е на задушната нощ
за разрешенье морний ден оставил...

Изпречил се е тъмния Балкан
пред небосклона, – а над него, вече
възмогнат, спря се кървавия месец.
Отсякоха се в дрезгави простори
ред върхове – и чак от край до край,

над зъбестите техни рамена
простряни, изпъкна исполинский образ
на Прометея: към небо извил
лице, – ръка с вериги обкована
извърнал и подложил под тилът си;
разрошена и в гъстий храсталак
зацепена, косата му се спуща
на къдрици по тъмните скали;
подобно чал, стърчи на високи
коляното на сгънатий му крак, –
а другия, отхвърлено простряни,
скалите е притискал и тъмнеят
разчекнати петтях му пръсти, също
зъбци на някой старовремски замък.

В миг стон разцепи замъртвелий въздух,
подобно сдавен порив към живот,
и хласнати о тъмните скали
веригите се нему отзоваха
с глух и злокобен екот. Прометей
от своя сън вековен се събуди...
Тъй както се откъртени скали
со екот сриват в зиналата пропаст,
изкъртени из наболила гръд,
разцепиха нощта гръмовни думи:

"Ах, няма ли да се разсъмне – край

на мойте мъки ще ли дойде? Тежко
и горко мене... Но кому ли аз
натяквам? Сам от по-напред нима
не знаях аз каква ме чест очаква?!
Зевс! Няма мойта воля да сломят
и милион терзания, които
в душата ти за мен се би родили
от страх и злоба в нея съчетани.
Аз знаях свойта участ, гръмовержецо!
Но с майчино си мляко всуках аз
презренье към бедите...Пращай своя
крилати пес сърцето ми да рве!
Ще притъпее острия му клъв,
от ръфане на мойта плът, но пак
не ще да скърши нищо твърда воля;
и няма аз до век да се разкая,
че осветлих човешкий тъмен дух
и съдбините негови в живота...
Вий облаци, – те няма моя поглед
да замъглят: аз в себе си го впивам –
и бъдещето ясно е пред него,
и днеска, както в прежни времена!
Вилней ли зима и засипва сняг
косата ми, – мрази ли зимен мраз
и вкочанява мойте членове, –
на слънцето ли огнени стрели

ми раните обжегват и разврeждат, –
аз знаях своята участ – и презрях я!
Изпращай бури! Те гласът ми няма
да заглушат, – пронизан и през тях,
ще се възйеме той до твоя трон
и ще се впий в сърце ти, по-дълбоко
от острий клъв на твоя пес крилат
тук в моето разръфано сърце – –
Пред устни чаша с нектар ти ще спреш,
от моето проклятье поразен...
Жестока мъка твойта радост трови,
на мъките аз зная радостта!
Те майка са на щастие, що топли
И мен и всички, в чийто горди дух
живей надежда...
                                        Пращай, Зевсе, твоя
крилати пес сърцето ми да рве!
При теб завърнат, капка кръв ще капне
от клъвът му на пурпурний ти плащ –
и твойта радост ще обжегне ти..."
– – – – – – – – – – – – – – – –

А като че от тоя рев примамен,
на другий връх, над голите скали,
зад рамото на Прометея, бавно
из мрака образ тъмен се издигна –
подпря глава на отпонати постници

и светнаха очите му без блясък,
подобно две отворени пещи...
На Прометея в бурний рев се волупа
и зина той –
                и бесен смях разцепи
заглъхналите задушни простори...
Извърна се скований полубог,
и хласнати о тъмните скали,
веригите му глухо издрънчаха – –
Не бе то грамът на крилатий пес,
нито ревът на фурии...
                              – 'Ха. ха!
Пръв път ли чуваш моя леден смях?
Во пропастта на триста векове,
човешка скърб събира своя гнев,
тъй както в облак бура се събира –
и неговия гръм е моя смях.
През моя смях ти чуйш ли да ехти
горчивий плач на милиони жертви?
Откраднатия от небото огън
зафърли ти во моята душа –
но бездната и осветли ли?... Мракът
направи сал в болеж да се сгъсти –
и да роди съзнанието...Защо
не ме остави, Прометее, в мрак?
Защо ми е съзнание? Нима

то светлина ми даде? Само мракът
чрез него аз постигнах и съзнах,
видях го, как крило е той прострял
и в бездната на моята душа
отхвърлил сянка – в нея днес живей
намръщения демон на съдбата
и твойта чест изглежда той с усмивка,
на съжаленье бледната усмивка.

Напусто само ти проклинаш Зевса!
Сбъдна се туй, що майка ти предсказа:
в утрибата на моята душа,
тъй както нявга Озирис насили
в утробата си майчина Изида,
тъй втори път насили мрак скръбта;
роди се нов бог – кост на кост одроби
той черепа на Зевса. На Олимп
е пустош днес: минервината сова
в развалините още там се тули –
и миналото с истеричен плач
оплаква нощем... Новий бог високо
и над света и над човека тури
незиблем трон – отвърнат от света,
и сам света от него се отвърна.
Високо се възмогна – от високо
той падна. Туй, което чрез смъртта

в живота дойде. негова изкупка
е жъртва то! И ето аз ти нося
за неговото падане вестта...
На вехтий трон нов бог се настанява -
бог на бечбожност. Во кръвта на прежний
се той окъпа, къс по къс плътта му
разкъса и раз фърли с отвращенье
на уличните псета да я ръфат...
В утробата на моята душа -
на бездните световни бездна - спят,
до час уречен, час на уплоденье,
зародиши на богове безчетни:
смърт на едина е живот за другий! -
Изчадия на мрак и на съзнанье,
по тъмен път, по кървав път те водят
и своите, и хорски съдбини,
на времето безсмислена играчка...
Така ми казва опитът вековен,
така ми шепне моето съзнанье -
защо ми го ти даде, Прометее?!
Предвидливий, когато ти зафърли
в душата ми откраднатия огън,
предвиждаше ли мойта бъдна чест?
Предвиждаше ли своята? Пребъди
в проклятие, богопредател горд
и най-жесток джелат на человека!

-

Век века ще сменява, бога – бог;
двамина само ще останем ний,
в световните промени, непроменни –
на тежкий кръст на ведра безнадеждност
разпънат аз, – на тъмната скала
на халосна надежда ти привързан;
на себе си ти жъртва, аз на теб.
Един до друг, един на друг за мъка,
ний ще живеем до скончанье века.
И всякой път, при всякоя промяна
на битието, всякоя победа
на мрак над мрака, ще те будя аз, –
аз дух човешки, стъгда за борбите
на тоя мрак, – да ти вестя вестта
и с вещи думи и со смях зловещ
съзнаньето за твойта чест да будя,
тъй както ти со твоя плам събуди
съзнание за моята и тури
началото на вечните ми мъки...
Ти себевраг, богопредател горд
и най-жесток джелат на человека!
Не се отвръщай! В моя смях ехти
горчивий плач на милиони жъртви!"

Подйе се и приведе мрачний образ
придебно над извърнатия лик

на Прометея, – като мълний, в бяс
кръстоса поглед погледа за миг...
И глух въздъх и мразен смях разцепи
вселената... Со стиснати пестници
изпъна се, но повален се тръшна
пак на скалите Прометей – и дълго
в нощта звънът на тежките вериги
ехтя, докле нанякъде далеч,
в недрата на безкрайността замря.

Сгъсти се мрак. Безжизнената пустош
разчекна паст и с морен дъх в нощта
изпъхна своя вечно ням въпрос.

PETKO JU. TODOROV was born in 1879 in Elena in a well-to-do family. After schooling in Elena he attended the gymnasium in T'rnovo in 1892. In 1896 he was sent for a year to the French lycée in Toulouse. He went to Bern to study law in 1898 and the following year he studied literature in Berlin and Leipzig. At this time he also visited Warsaw, Lvov, and Prague. He wrote a dissertation on the relationship of the Slavs to Bulgarian literature, and in this period he was thinking of and writing two dramas "Zidari" and "Samodiva," as well as some of his "Idilii." Back in Bulgaria he was especially active in writing from 1904-1910, when more of his dramas came out and the first volume of his "Idilii." For several years he was librarian in the *Narodna biblioteka*. He was identified with the group of writers and theoreticians of literature around the journal "Mis'l", together with Penčo Slavejkov, Dr. K. Kr'stov, and P.K. Javorov. Todorov died in Switzerland, February 14, 1916, and his remains were brought to Bulgaria in 1921 together with those of Penčo Slavejkov.

Our texts of "Starci" and "Djado Matoja" were taken from *P.Ju. Todorov, Izbrani proizvedenija,* edited by Cv. Minkov with an introduction by Penčo Dančev, Sofia, 1948, but they have been checked also with the more recent edition in three volumes edited by Nikola Furnadžiev, Nikolaj Jankov, and Ljuben Georgiev, Sofia, B'lgarski pisatel, 1957, the introduction and notes to which are also very useful. "Starci" was first published in B'lgarski pregled in 1900 and dedicated to Olga Gr. Pinska, the wife of a Polish litterateur whom Todorov knew in Germany. "Djado Mateja" was first published in Demokratičeski pregled in 1912, but it was written in Sofia in 1910.

СТАРЦИ

от

П. Ю. Тодоров

Топло пролетно слънце занича вече и в тихата стая на стареца, който отново се пробужда, и една незнайна сила го подига, мами навън към подмладялата природа, към живота.

Хаджи Иван назърна през прозореца към разцъвтялите вейки що са напречкали чистото лазурно небе и не го свърта повече в къщи. Нечаяно, подпирайки се о масата, се подигна, облече дългия си изтрит кожух и треперищ, с тояга в ръка, провлече тежки калеври, защапа навън. Пресния априлски въздух милозливо лъхна небръснатото му, набръчкано, с венец от бели косми лице, което се живо разкриви. Той пое дъх и широко, широко се разтвориха гърдите му. Сякаш го обляха със животворна някаква вода, потапят го в топлите тихи вълни на пролетта, и старецът се поободри.

Той се доблики до послания със жълто губерче пред къщи пат, преви скутове и седна на припек.

Високото небе се синее до безбрежни крайща, към една страна на които заседнали насколо светли рунтави облачета. Слънцето широко разлива по проколкочилата, възкипяла земя снопове лъчи и сякаш със сяка фибра природата да е засмукала пролетна животворна млъзга.

Хаджи Иван гледа през светналите, червени керемиди, високия балкан, що е забил върх в облаците. Услушва се в кръшната песен на залюлялите се по въздушни вълни птички. Обръща очи към зашумялата, накичена с бели бисерни цветове, градина, из която звънтят няколко детински гласенца и обляга гърб о пата, като да иска да наблегне, да спре годините си, които не го оставят да се вживее в околната природа, а го тласкат към други непознати краища.

-Пенке, и моята върбина напъпила.

-И аз си разсадих още две белучки.

-Божурът цъфна ли ти?

Весело долитат през низките баскии оживените гласенца на децата, които играят по тучната трева низ градината.

Хаджи Иван ги слуша, а сякаш ги не чува.

И никаква мисъл не се запира в главата му.

-Добър ти ден, Хаджи Иване - изтежко промълви някой пред него, като тупна тояга в земята.

Хаджи Иван дигна уморени, изгаснали очи и доволна усмивка разкри тънките сухи устни, под които щръкнаха три дълги черни пожълтяли зъба.

-О, бе свато Сава! - радостно кликна насреща му той.

-Рекох да дойда - сякаш не го чу, се подпря о пата гостът – да те видя. Тъй сакалдисала ми се е душа, няма с кого дума да продумам...

-Е, добре си сторил. Седни, заповядай. от кога не съм те виждал.

-То и аз ей сега излязох – се надигна Хаджи Иван – стоях в собата цяла зима. Стегна ми се душа, пък гледам хубаво време.

-Де ще се видим? – се намести Сава наспоред с него, като нехелан... -Не ме бива вече, Хаджи Иване, от Димитров-ден има-няма три пъти съм излязъл навън. Не ми държат краката, пък и недовиждам. Рекох, тъй днес как и да е ще се видя. Не мога с младите да си срещна приказката, хайде!

-Добре си сторил, добре си сторил – се радва Хаджи Иван. – То ние вече като остаряхме, ами тъй като намкак и светът се обърна ...Нищо не можеш да му проумееш.

-И аз викам в къщи днес: ще ида у Хаджи Иванови, да го видя. Асла, то кажи, че само двама останахме я. Зимас, като слушам да чука клепалото за батя попа, викам на снаха си: Сега ние със свата Сава сме на реда.

-Ох, на реда сме – поклати знаменателно глава Сава – него няма да му избегнеш, ами...

Те се споглеждат мълчаливо и навеждат глави към земя. Сякаш се повръщат години и времена. Те се залисват в миналото. И над сичко каточе се издига нещо величествено, пред което те са немощни. Те не могат дори да го изкажат.

-Колко свят бе! Кога се изреди, кога отиде?! -замислено подйе Сава.

И времето сякаш натяга помежду им.

-Изличиха се, забравиха се, като да не са живяли. Гледам сега - додаде Хаджи Иван - тези младите сичко поели.

-А бе да ти кажа. Нашето се по-друго беше. Туй, което аз и ти знаем, тези синковци не го проумяват.

-И аз ги гледам, понякога гледам, че се чудя на ума им. Нито приказката им мога да доловя, нито... - И Хаджи Иван сви рамене.

-Как ще им, асла, проумееш, Хаджи Иване? Тъй те не седят да продумат по сърце човешки! Заскачали, замахали с ръце, бърборят, сякаш българи не са... С турци по съм се сговарвал едно време. Вчера загърмяло, притъмняло, засвяткало се, пък като плисна един дъжд - изведро. Сички сме се сврели в къщи, а моят, малкият, скача ще върви.

"Де ще ланкаш? Не видиш ли дъжд пръска?" го гълча.

"Ще ида да се разхождам" вика и зема,омбрелата.

Разходка низ дъжда - виж му ума, че му купи кюляф.

"Патакси",му викам,"кой ходи по дъжда да се разхожда, ай луд ли си?"

"Ще ида," каже, "тъй кога шурти обичам да гледам."

Небето бумти, святка се, и Господ сякаш се е разсърдил – гълчи. И хора се изплашили, крият се в къщи. Цялата земя трепери от страх, а той скокна, изфръкна из врати, до де го зърна. Гледам го, бая-бая момче, ама иди му разбери – изкриви глава Сава, като погледна недоумяло Хаджи Ивана.

–Е, къде – кимна глава иронически той – кога се крият той излиза. Иди му разбери – опак не е ли?

–Като остаряхме ли – зачуди се Сава – че сички ни се струва само опърничеви. Светът ли се промени, не им разбрахме ли.

–Ама – пресече го Хаджи Иван – какво да им разбереш? Нали и аз имам един унук, сега се върнал от Грабово. Баща му, вика, за доктор в Русия да се учи ще го проважда. И дип приема в учението, момчето, ама...

.. Хаджи Иван помълча, замисли се и додаде: – Баща му, вика, сега техните управят света, слуша му се приказката, да подаде прошение там, нали сега е в тяхна ръка, да му дадат една пенсия ли го казват, как ли, да го издържа правителството де!...И иди разбери на малкия, не дава и да му продумат, като рекъл: "Аз и баща и дядо богати да имам, че храненик на държавата да стана! Ами бедните? Кой ще поддържа бедните? Нали тях трябва да поддържат"..

И не можеш да му проумееш.

– Бедните – подйе замислено Хаджи Иван – демек, дето ще се рече на Кипъоъза, на Драгуна синовете, и те доктори да станат! Да станат, като имат бащи им да ги поддържат, каквито щат да станат. Ала синковците искат правителството да ги поддържа. Че какво е сторил за правителството Капасъзът? Колко пари му е даването? Демек, ние да даваме пари, да пилейме стоката си за правителството, пък да поддържаме просешки синове. Ами нашите?... И разправям му и аз, разправя му и баща му – не чува. Като рекъл "Бедните да поддържат"– мен има кой да поддържа.

Има, ами затуй ли прахосахме толкова пари по-напред! Да ти кажа – задушевно хвана Сава за яката той – кога баща му побягна в Русия, цели пет години нали там стоя, гърбнакът ми обели, брате, да го поддържам. Върна се, пак няма миряcване. Нагоре-надолу го разкарваха. Колко пари потрошихме! И сега вече заеха сичко в ръцете си, дето се рекло, тѐ колят кучето, и вместо да си извадят хакът за толкова пари и теглила, син му не рачи да чуе!

–Нали ти викам аз – заключи Сава – не може да ми уйдиса с тях приказвата. Гледам ги някога, радвам им се и тъй сърце ми земат, ама като им продумам...

-И аз някога тъй се размисля, докривее ми. Ех, дошли сме ние на реда, Сава!

-Не ни бива, ами току...

-Ами току...

И някакви незнайни слова сякаш замръзват на устата им.

Времето като да ги подбира пак напреде си.

А от градината крещат ясните кръшни гласенца на децата.

-Молкам ти се, мари Пенке, отчесни ми от твоята чаршалуша!

-Ами ти ще ми дадеш ли от белите парички?...

ДЯДО МАТЕЯ

от

П. Ю. Тодоров

Дядо Матея се подема по широката белокаменна стълба; тропотливите му стъпки кънтят из безлюдната сграда на дирекцията. Между разсилните той е най-стар, няма свои и спи тук самичък в една от задните стаи под стълбите. Затова всеки празник другите разсилни си отиват, а той остава да пази сградата и да проветра канцелариите.

Вече тъй се е свикнал с реда дядо Матея, че щом стане сутрин и самите му крака го повличат от стая в стая да затвори прозорците. Повечето стаи са тъмни и тесни и във всички задавя смрад от тютюн и от хора. Долните две само, дето стоят началниците, са широки, с високи тавани и от сапуня на омивалниците лъха един тънък благ мирис. Тези стаи той проветря най-подир - така му беше поръчано от стария началник още - да повъзчаква, докато се дигне мъглата и огрее слънце. Колкото и да е сънлив старият разсилен, кога се доближи до техните врати, каточе се посепва. Излеком натисва ключалката, открехва, промъква се вътре и, макар в празник кабинетът да не изпълня присътствието на началника, щом стъпи на килима, той погледне широката писалищна маса, канапето, пак ще си подръпне по навик синята куртка отзад и внимателно ще отиде до прозореца.

И до обед – на пътя ли излезе с насрещния фурнаджия да поприказва или си намери някаква работа из сградата – той по няколко пъти оставя и приказки, и каквото е захванал, и се връща към кабинетите на началниците – поне така от вратата да надзърне.

След обед, когато мине вече пладня, дядо Матея отново тръгва из канцелариите да затвори прозорците. Дохожда до стаите на началниците, поглежда и в едната и в другата – но за тях не е време, нека се проветрят още някой час... И с бавни тропотливи стъпки той се повръща към белокаменната стълба.

До преди три-четири години той се изкачваше чак на третия кат, без да се хваща за перилите. Днес, откакто боледува лани, краката му са съвсем подкосени: подига едина и сякаш чака тропотът му да прокънти из сградата, тогази с другия да се подеме. От първия кат вече стълбата е по-тясна, дървена и по-стръмна – тук разсилният с мъка се изтегля до половината, дето стъпалата се обръщат на друга страна. Там пред малкото равно място се отваря прозорец , по него са наредени няколко саксии цвете, градинката на дяда Матея. Две индришета, две мушката, един карамфил и няколко стръка латинка. Зиме той ги пази на топло зад джама, а на лято ги нарежда отвън по прозореца и обгражда с малък стобор дъсчици. И всеки празничен ден така старият разсилен сяда на един стол без облегало тук и се радва на градинката си. Тя му припомня оная пред тяхната къща във Воден...

Години вече откак е оставил бащина стряха той, а с годините колко свят е отминал и забравил: една градинката сякаш и сега да я гледа пред очи. Така току срещу сайванта, подигната на нисък дувар, обрасъл отвред със здравец. Горе по дувара стоборът беше олетял; там цъфтяха няколко реда тъмно-жълти ружи. Долу между здравеца изтичаше чучур, който разговаряше целия двор пред къщи. Майка му на смях беше прозвала този чучур стар свекър.

-Като забъбляи, като занареждал... -казваше тя. Поспре се, поуравни си приказката, па току се ропне изведнаж, задроби се, запреваря една през друга... Ако си нямаш работа, седни та му проумей...

В онази схлупена къщичка баща му и майка му си прекарваха дните, не бяха никога сещали самост, че и клокотът на чучура им додеяше понякога. Те не знаеха какво е да те затворят в една безлюдна сграда като тази. На, глъхнали наокол и стаи и стълби, само в тръбите на парното отопление се окапват капките. Зън-кап, кап-зън, сякаш и те сиротни се услушват в тишината... Не за един чучур тука ще петимясваш, не ще се радваш на граинката на прозореца, ами...

Дядо Матея подема очи и се загледва навън. Високо, светло небе, простряло се над Витоша, над Лозенските планини чак оттатък. Кротко априлско слънце блещи по покривите и джамовете на къщите, наредени по улицата надолу. Тази е от тихите софийски улици; по нея живеят все повечето големци и търговци. Сега господарите са на разходка, затова сам-там по вратите наизлезли слугините и те са се стъкнали, пременили, рядко някоя от тях без бяла престилка. Ето пък от напречната улица двама вестови завиха и се спряха при първата купчина слугини. Единът с накрехната шапка, завити на витло мустачки, трябва да е дяволит някой. Щом се спря, погледна уж настрана, продума, та чак и другарят му викна със слугините да се смей...И те слугини, ама изувили от господарките си да се кършат и въртят както трябва. По-голямата хванала дръжката на ключелницата, облегнала се въз вратата, люлее се на нея и само се кикоти срещу вестовоя. Другите пък сгънали пошче в джеба на белите си престилки, току го пипват и обръщат.

-Господарите отишли на градината да си правят празника, слугините пък по вратата на улицата; кой де намери, утолява душа...- си мисли дядо Матея и отплесва поглед нататък. По цялата улица само слугини и вестови. - И приказват и се смеят...от де вземат всички толкова приказки!...Какво ли е пък там в градината. От една врата изскочи млада жена, дръпна черна пола и бързо-бързо закрачи надолу. Кой знае, тя трябва да се е бавила с нещо из къщи, свършила е и се препира да свари поне на край от празника в градината. Отби край стоварената таме пред празното място грамада тухли и се затули.

Слънцето е на залез, покривите и къщята потъват в сянка, татък по боровата гора и семинарията проблясват сетните лъчи. Небето - то каточе все повече се разширява над Витоша; над Лозенските планини почва да се избистря една дълга бледо-зеленикава ивица. През улицата издрънка закрита кола, спря се пред първата купчина слугини, коларят подаде на някоя от тях два хляба и отмина към по-долните врати. След хлебаря, прегърбен под кобилица, дрипав дебърчанин се изстъпи сред улицата и изви сладкопойно: "Кисело мляко-о!" Протегнатият подпев на дебърчанина като да подава знак на слугините и вестовите: едни с хляб, други с паничка мляко в ръце се разпиляват. В улицата стана съвсем тихо. Ни човек да се мерне вече, ни да проскърцат отблизо врата. Сякаш, спомня си старият разсилен, да е във Воден, - неделен ден преди отпуск на черква...или кога мъртвец изнесат от махлата, отидат всички да го ровят, наоколо стихне, та до вечерта и децата не смеят да се покажат на пътя..

Дядо Матея се изви насам-нататък, търси да се загледа в нещо...Наведе глава над полинялата си градинка: иска да помирише листата на индрището - тъй тучни и миризливи на лято, те сега са сухи като книга - и той едва-едва догажда слабия им мириз. - Вечерта навява със своята пролетна тъга вече: невидено някъде от високо се ронят в превара гласовете на диви патици...Колко хубаво е това теменужно небе, тези гласове на дивите патници, що като блага вест се сипят от него! И нещо мило, отдавна забравено гали и подига разсилния: ама де, какво беше? Той събира вежди, напряга ума си, но и споменът не може да припомни...А капките в тръбите на парното отопление все тъй сиротно се окапват: зън-кап, кап-зън...и нему му е тъй криво, до прозореца самичък. Пък и сякаш чака все още нещо тук и не му се става...

По едно време, както се е окумил пред градинката си, старият разсилен пак дигна глава - някакъв тъмен шум се подигна от към градината и каточе почна да се мотае сам в себе си. Тук дрънкаха джамове, там на балкона се отвориха врати: слугините разтребват вече за господарите си. Не мина много и шумът от градината сякаш се разля и понесе насам. Пред грамадата тухли отдолу се показа едра госпожа, загърната в черната си дреха, с вирната глава и закрачи насам.

– Що е стан изправила, що рамена! – отваря очи дядо Матея и се навежда през саксиите. И върви – гърдите и сякаш преливат от радост...По нея две госпожици се спреварят. Те пък, да изглеждат по-кръшни, излезли на разход по летни дрехи, та сега стиснали омбрелки, бързат да се прибират. Отделиха се от срещния тротар и тъкмо да минат отсам, напет офицер им пресече пътя. Госпожиците се изкикотиха, сабята на офицера издрънча по дяланите камъни и той важно закрачи напред. – Старият разсилен каточе нещо го подема от мястото му, гледа надолу: вече цялата улица зашумяла, чернее се от свят. Тук мъж и жена се хванали под ръка, вървят – не вървят, а подскачат радостни! Там майка и баща водили дъщеря на разход, мирно и чинно си я пак прибират в къщи. След тях чевръст старец – не можа да търпи да върви отподире им – ето изобиколи ги, излезе напред и бързо закрачи, каточе и той подмладен от пролетта. Ето – хо-о-о, цял ред млади затвориха улицата – въртят бастуни, смеят се и викат...Мигом светлата ивица на електрическите лампи блесна пред къщите – светлината, шумът и радостта на празника се пренесе тук...

Лицето на дяда Матея вече свети цяло, също тъй като в детински години на Великден. Случвало се е да го оставят да варди къщата или да е болен, не може да отиде да срещне Възкресение Христово на черква. Стои самичък, стяга му се душата и не знае какво да прави. Най-подир тракнат на вратата баща му и майка му, донесат светия нур, по-скоро той си запали от тях свещта и, като заблестят на всички свещите из къщи...майка му ще се извърне към него и ще додаде: -Ето и за тебе радостта на Възкресението...

Старият разсилен се изправя на изтръпналите си крака, хваща се за колена и бавно се спуща в полумрака да затвори прозорците в стаите на началниците.

GEORGI PORFIRIEV STAMATOV was born in Tiraspol, Russia, May 25, 1869, where his father was a jurist. His early schooling was in Russia and in Russian; he did not learn Bulgarian until he was sent with his brother in 1880 to the South Slavic "pansion-gimnazija" of Feodor Nikolaevič Minkov in Nikolaev, where one of his fellow students was Aleko Konstantinov, the creator of Baj Ganju. In 1882 he joined his father and mother, now in Sofia, and was sent to the army school where he stayed until 1888 when he became an officer in the artillery regiment in Plovdiv. In 1889 he was transferred to Svilen and in 1880 was discharged from the army at his own wish. In 1893 he registered to study law at the University of Sofia, and in 1895 went to Geneva to pursue his law studies. He stayed there until 1900, when he went to visit his parents, again in Russia, at Saratov, and in 1901 he returned to Bulgaria and completed in 1902 his law studies in Sofia. From then until 1921 he was a judge in Sofia, Kjustendil, and elsewhere. In 1921 he was pensioned and lived first in Kjustendil until 1927 and in Sofia from then until his death, November 9, 1942. During those years he devoted himself to literature.

Although his first literary contribution was a poem published in Vazov's Dennica in 1891, prose was Stamatov's medium. He was a satirist and a master of the short and short-short story. These appeared in various journals including "Mis'l," "S'vremennen pregled," "Život," "Demokratičeski pregled," and many others. His first story, "Otkoga sa Zagovori Štastlivi," was published in "Mis'l" in 1894; his first collection came out in 1905 in Solun, *Izbrani očerci i razkazi*. The most recent edition of his complete works is *G.P. Stamatov, S'činenija v dva toma*, edited by Svetoslav Minkov and Nikolaj Jankov, Sofia, *B'lgarski pisatel*, 1961. The biographical sketch and notes in Volume I have been helpful and the reader is referred to them for full bibliography. I have also found useful the introduction by Stojko Božkov to his edition of Stamatov's *Izbrani razkazi*, Sofia, *B'lgarski pisatel*, 1951. "Požar" was first published in *S'znanie* in April, 1904. Our text is taken from the most recent edition by Minkov and Jankov, Vol. I, pp. 270 ff.

ПОЖАР

от

Г.П. Стаматов

Първите лъчи на слънцето едвам очертават още къщите на града – в една от най-шумните улици се чуват викове: "Пожар! Пожар!"

Прозорци се отварят, в тях се мяркат полуоблечени снаги и след малко цялата улица се пълни с хора. Едни пристигат по обязаност, други от любопитство, за да видят как се усеща човек, когато му изгаря последната риза на гърба. С изпъкнали от отчаяние очи бягат по стълбата нещастните обитатели. Кой носи стар, спрял от време часовник, кой счупена ламба или някое дрипе, оставащ другото, с което още до вчера смятаха, че ще умрат и ще го завещаят на децата. С нечовешко остървение те грабят от обятията на смъртта, каквото могат. Пред страшните погледи на огнения ѝ лик те държат всичко, що им се пада подръка, и с пребледнели лица бягат от зловещото горещо дишане.

Ето побелял старик, къса си косата – горе останаха ръкописите му, плод на трудовете му през целия живот. Какво ще прави той сега? Коя човешка памет ще възстанови забравените събития? Можеше ли той да ги застрахова, може ли да се възнагради с пари?

До него стои по една риза, мръсна, скъсана, един човечец, единичките му дрехи са горе, той не свари ни да ги облече, ни да ги вземе. И ризата му сега разправя без думи на тълпата цялата му биография.

На тротоара по една лека фуста седи млада мома. Като схваща втренчени погледи на няколко души, стоящи до нея, тя усеща, че е почти гола. Ужас обзема цялото и същество, нея и се струва, че този пожар я обезчести завинаги...

Тълпата впива очите в пламналата къща, в натрупаните долу нейни обитатели и разглежда тези картини с такъв вид и внимание, сякаш че гледа някоя нова сензационна драма в театъра.

А пушекът бие из прозорците и излиза на гъсти, едри кълба, като че ли самият дявол се е загнездил в тази къща и пуши своя адска цигара, направена от човешкото щастие.

По едно време ужасен вик цепи въздуха:"Пуснете ме!...Детето ми!...Няколко души държат за ръцете една жена, тя блъска ги, хапе им пръстите и продължава да вика: "Детето ми!...Детето ми!..."

-Где е детето? - пита някой в тълпата.

-Горе, на втория кат...

-От дясна страна?

-То е съвсем мъничко...

-Навярно спи...

-Горкото!...

И никой не се качи.

Хиляди човешки сърца при всичкото им напрегнато биене - останаха безучастни.

Тълпата не роди герой.

Никой не казва на съседа си: "Защо не се качиш?" защото всеки се бои да не му задават същия въпрос.

-Где е детето? - пита по едно време един господин като се обръща към хората, стоящи до жената.

-На втория кат, от дясната страна.

Господинът енергично с ръцете си пробива път в тълпата и след няколко секунди изчезва из стълбата на горящата къща.

Тълпата изтръпва и замира.

Тя си спомня, че в мира има подвизи. Всички с възторг мислят за непознатия господин, сякаш че той съставлява частица от тях.

-Ето човек!

-Кой е този?

-Той ще загине!...

-Стълбата е здрава още...

-Детето да не се е удушило...

-Що се не връща той? Що се не връща?...

А пушекът продължава да се вие над къщата, като я закрива цяла от погледите на тълпата. Не се чува нищо освен трясък на горяло дърво.

И ето на тротоара се показва непознатият. В ръцете му се вижда нещо като бохчичка, покрита с една дреха.

-Браво!...Браво!...

-Ура!...Ура!... - креши тълпата и почва да ръкопляска.

Някои пристъпват към непознатия, но той ги отстранява с бързо грубо движение на едната си ръка и махва покривката.

-Отдръпнете се... дайте му въздух поне...

Тълпата се отдръпна. Частицата "поне" оскърбява няколко души, стоящи до него. Особено един от тях се усеща обиден за всичките. Той хвърля злобен поглед на непознатия и си прехапва езика. А непознатият пак пробива си път през тълпата и като доближава до майката, слага детето в протегнатите и ръце. Тя не му благодари, цялото и измъчено същество се съсредоточава на мъничката фигурка, която гледа учудено на окръжаващите.

В туй време един пристав и един млад господин, репортер, обръщат се към непознатия и питат го за името му.

-Защо ви е това?

-Как защо? Туй не е безинтересно за обществото - казва репортерът.

-Аз не намирам това...

-Но при все туй кажете си името - настоява приставът.

Непознатият се възмути.

-Аз мисля, че полицията се нуждае само от името на престъпниците...

-А героите се назлъндисват и разиграват комедии - казва обиденият по-рано господин.

Тук-там се чува из тълпата:

-Той пък да не си въобразява много!...

-Да не мисли пък, че да не беше се качил, нямаше друг да се качи.

И в няколко минути 20-30 души заявяват, че да не беше ги изпреварил той - те щяха да се качат в запалената къща.

Непознатият хвърли поглед наоколо и всички тези хора му се виждат в тази минута дребни, жалки като червеи.

Този поглед още повече възмути тълпата: тя му ръкопляска, крещи "ура", а той наместо да се ухили до уши - отблъсва с презрение минутния пиедестал, на който го качва тя.

Като актьор в театъра, когото извикват на сцената - той си позволява да и обръща гърба...

Може ли тълпата да прости това?...

След малко, когато непознатият се отдели от тълпата и тръгва из улицата - отзад го изпращат такива злобни и презрителни погледи, сякаш че той е извършил тука преди малко някоя подлост.

DIMČO DEBELJANOV was born in Koprivštica March 28, 1887 of a poor family - he fought poverty all his life - and was killed at the age of 29 (the same early age of death as that of Hristo Botev) in battle in the First World War, October 2, 1916. His father died when Dimčo was nine, and the family struggled hard for a livelihood. Dimčo went to school in Koprivštica, Plovdiv, and finally in Sofia where he finished the gymnasium in 1906. He worked as a clerk in the meteorological station, as reporter, proofreader, and translator. He contributed poems to "S'vremennik," "B'lgarska sbirka" and other journals, and he participated in homoristic and satirical papers. In 1910 together with D. Podv'rzačov he published "B'lgarska antologija - našata poezija ot Vazova nasam."

His selected works were published posthumously in 1920; his humorous verses were published in "Zlatna pepel" in 1924. Eleven editions of his poems have appeared from 1927-1957 under the editorship of such men as Nikolaj Liliev, V. Rusaliev, and Ljudmil Stojanov. The latest edition, Dimčo Debeljanov, Stihotvorenija, Sofia, B'lgarski pisatel, 1957, was made by Hristo Radevski and Lilija Kackova. Our text is taken from that edition, and I am indebted to its notes. "Daleč" and "Pomniš li" both show the influence of symbolism on Debeljanov as well as his concern for form in general. "Daleč" was first published in "S'vremenna mis'l" in 1911 without a title; the title first appeared in the 1920 edition. "Pomniš li" was first published in "Rodno izjustvo" in 1914 with the title "Elegija" and dedicated to Mara Karlovska.

ПОМНИШ ЛИ

от

Димчо Дебелянов

Помниш ли, помниш ли тихия двор,
тихия дом в белоцветните вишни? -
Ах, не проблясвайте в моя затвор,
жалби далечни и спомени лишни -
аз съм заключеник в мрачен затвор,
жалби далечни и спомени лишни,
моята стража е моят позор,
моята казън са дните предишни!

Помниш ли, помниш ли в тихия двор
шепот и смях в белоцветните вишни? -
Ах, не пробуждайте светлия хор,
хорът на ангели в дните предишни -

аз съм заключеник в мрачен затвор,
жалби далечни и спомени лишни,
сън е бил, сън е бил тихия двор,
сън са били белоцветните вишни!

ДАЛЕЧ

от

Димчо Дебелянов

Далеч зад мъртвите гори погледна мъртвата луна
и пред очите ми разкри скръбта на тиха равнина.

Напразно дирят път очи, напразно чака жаден слух -
просторът царствено мълчи - навеки сляп, навеки глух.

Понявга само тръпен хлад разбужда тъмните треви
и някой страшен и злорад слова загадъчни мълви.

Аз дигам сепнато глава, сърце ми свиват страх и мраз,
Потръпвам, спирам се, зова и мре без ехо моя глас.

Като лампада в мъртъв храм погледна мъртвата луна
и аз бях слаб, и аз бях сам, сред пълна с бури тишина.

PEJO K. JAVOROV was born in Čirpan, between Plovdiv and Stara Zagora, in 1877; his father's name was Totju Kračolov. After he finished the fifth class of the gymnasium in Plovdiv he had to give up school for financial reasons, and he became a telegraphist. He also became a devoted socialist at this time. In 1900 he was transferred to Sofia, and soon after that joined his friend the Macedonian revolutionary, Goce Delčev, in a revolutionary band. After Delčev's death Javorov published his biography, *Goce Delčev* (1904), and in 1909 *Hajduški kopnenija, Spomeni ot Makedonija*, which were the results of his experience as a četnik. It was in 1904 that he was appointed Head Librarian of the *Narodna biblioteka*, and in 1906-7 he was sent by the Minister of Education, Iv. D. Šišmanov, to France. From 1908 to the end of his life he was artistic secretary of the *Naroden teat'r*. He wrote two plays, *B polite na Vitoša* (1911) and *Kogato gr'm udari - kak ehoto zagl'hva* (1912), both tragic. The first of these strangely foreshadows his own death by suicide because of an unhappy experience in love, which had previously caused the suicide of the girl who loved him. He committed suicide October 29, 1914.

Janorov was one of Bulgaria's most gifted poets. After the turn of the century he became one of the group around "Mis'l" with Penčo Slavejkov and P. Ju. Todorov, and Dr. K. Kr'stev, and his lyric poems were deeply influenced by symbolism, especially after his collection entitled *Bezs'nici* (1903-1907). Our selections are taken from Vol. I of his collected works (*P. K. Javorov, S'brani s'činenija*, Sofia, B'lgarski pisatel, 1959) edited and with notes by Lilija Kackova, and an introduction by Penčo Dančev. "Vse pak" and "Dve duši" were first published in *Mis'l* in 1907 as the third and fourth parts, without title, of the cycle "Priznanija." They were later published in 1910 with their present titles in *Podir senkite na oblacite; otbrani stihotvorenija*. "Nirvana" was first published in *Hudožnik* in September, 1909, with the title "Večni vodi", as the fifth poem in the cycle "Levor'čni pr'steni;" and later it also appeared in *Podir senkite na oblacite*, as the fourth poem in the cycle "Šepot nasame." In 1914 Javorov took it from that cycle and printed it separately with the present title and the dedication to Bojan Penev.

ВСЕ ПАК
от

П. К. Яворов

...Но пак те любя аз. Любя те, защото
от тебе съм далеко - може би
тъй, както е далеко злото от доброто;
защото сме чадата може би
на две враждуващи съдби.

...Но пак те чакам аз. Чакам те, защото
обичам чудесата - може би
ще се досегнат с нас земята и небото:
защото и душата може би
без вяра нивга не скърби.

- И чакам влюбен аз: може би защото
пред радостите скръб ще избера,
до смъртен час за тебе да блуждай окото;
защото радостта ще избера -
от скръб за тебе да умра.

ДВЕ ДУШИ

от

П. К. Яворов

Аз не живея: аз горя. Непримирими
в гърдите ми се борят две души:
душата на ангел и демон. В гърди ми
те пламъци дишат и плам ме суши.

И плъзва двоен пламък, дето се докосна,
и в каменът аз чуя две сърца...
Навсякъде сявга раздвоя несносна
на чезнещи в пепел враждебни лица.

И подир мене с пепел вятъра навсъде
следите ми засипва: кой ги знай?
Аз сам не живея - горя! - и ще бъде
следата ми пепел из тъмен безкрай.

НЕДЕЙТЕ Я РАЗБУЖДА

от

П. К. Яворов

Душата ми заспива в скута на нощта:
недейте я разбужда.
За всички чужда,
сирота бездомна по света,
тя може би умира в скута на нощта:
недейте я разбужда!

Под своя плащ подет от ангели-звезди
нощта бди меланхолно.
Детето болно
приласкала с горест на гърди,
под своя плащ подет от плачещи звезди
нощта бди меланхолно.

Спи сирота душа, затворила очи,
и кротко се усмихва.
Нощта притихва
и без дих приведена мълчи:
мре сирото дете, затворило очи,
и кротко се усмихва.

НИРВАНА

от

П. К. Яворов

В Пеневу

Спят вечните води, безбрежните води – бездънни,
но в тях се не оглеждат небесата звездни,
и бродим ний насколо безсънни,
и тръпнем пред безмълвните им бездни.

Спят вечните води, бездънните води – безбрежни,
над тях се не навеждат хоризонти мрачни...
И впиваме ний поглед безнадеждни,
и тръпнем пред догадките си здрачни.

Предвечните води, всевечните води – кристални,
бездънни и безбрежни, призивно прохладни...
Но страх ни е да пием, нас – страдални,
безсънни, безнадеждни, знойно жадни.

HRISTO DIMITROV IZMIRLIEV (Smirnenski) was born September 29, 1898 in Kukuš, Macedonia. In 1913 the family, with the other inhabitants of the village had to emigrate to Sofia, where Hristo's father had a sweet shop and Hristo sold newspapers and helped in his father's store. Later he went to technical school and then to the Army school. When he graduated he gave himself up to literature. He died of tuberculosis in Sofia June 18, 1923, not quite twenty-five years old. He early came under the influence of the symbolists in his writing, and is today considered as the Bulgarian Majakovski.

Our three selections are taken from Vol. II of the most recent edition, edited and with a useful introduction by Xristo Radevski, *Hristo Smirnenski, S'brani s'činenija*, Vol. I and II, Sofia, *B'lgarski pisatel*, 1958. "Da b'de den" and "Cvetarka" were first published in Hristo Smirnenski, *Da b'de den*, Sofia, 1922, and "Gladiator" was first published in *Mladež* in the same year.

ДА БЪДЕ ДЕН!

от

Христо Смирненски

Нощта е черна и зловеща,
нощта е ледна като смърт.
В разкъсаната земна гръд
струи се бавно кръв гореща.
В димящите развалини
безокий демон на войната
развял е хищно знамената
и меч във меч безспир звъни.
Сред мрака непрогледно гъст
стърчи злокобен силует
на някакъв грамаден кръст
и хилядни тълпи отвред
вървят, подгонени натам
от яростта на златний бог.
И мрака става по-дълбок,
тълпите нижат се едвам.
За въздух жадни са гърдите,
очите молят светлина,
един копнеж, мечта една
гори и се топи в душите,
и през сълзи и кървав гнет,
през ужаса на мрак студен
разбунен вик гърми навред:
"Да бъде ден! Да бъде ден!"

ЦВЕТАРКА

от

Христо Смирненски

Тази вечер Витоша е тъй загадъчна и нежна -
като теменужен остров в лунносребърни води,
и над смътния и гребен, сякаш в болка безнадеждна,
се разтапят в тънка пара бледи есенни звезди.

И грамаден и задъхан, скрил в гранитната си пазва
хиляди души разбити - глъхне празничния град,
и под лунно наметало с шепот странен той разказва
повестите безутешни на всекдневен маскарад.

А из улицата шумна, под гирлянди електрични,
ето малката цветарка бърза от локал в локал,
де оркестрите разливат плавни звукове ритмични
и от тях се рони сякаш скрита мъка и печал.

С погледа смутен и влажен на прокудена русалка
между масите пристъпя и предлага плахо тя:
златожълти хризантеми в кошничка кокетно малка
и усмивката смирена по рубинени уста.

Върху стройното и тяло, върху младостта и цветна,
като черни пипала се плъзгат погледи отвред

и в усмивки иронични блика мисъл неприветна,
че цветята се купуват, а и тя е чуден цвет.

И оркестърът въздъхва, стихват плачущи акорди,
гаснат, млъкват, но отново гръмват те по даден знак,
понесат се нависоко волнокрили, смели, горди
и се спуснат бавно, плавно като мек приятен сняг.

Но от маса към маса своята кошничка показва
светлокосата девойка с поглед смътен и нерад,
а грамаден и задъхан, скрил в студената си пазва
хиляди души разбити - дебне каменния град.

ГЛАДИАТОР

от

Христо Смирненски

Спокоен той спря сред арената ширна,
спокоен изправи глава -
гърми там тълпата и глъчка неспирна
отронва неясни слова.
Отляво до входа, в сребриста туника,
робинята малка стои;
по златните къдрици факлите бликат
игриви, златисти струи.
Удари той с меча трикратно по щита,
ехото далеч прозвъни,
и ето: тълпата, охолна и сита,
крещи пак от всички страни.
Но странно: от дързост незнайна обзети,
край него се роби тълпят,
захвърля той щита и скръства ръцете
на голата бронзова гръд:
- "О, блудни, пияни патриции, пак ли
жадувахте кърви и смърт?
И тази ли вечер разискрени факли
за диви възторзи горят?

Везумци! Стоманен е всеки мой мускул
и меча ми в кръв е кален,
че тая арена не съм я напускал
от никого в бой победен.

Пронизвах аз братя. Все нови и нови!
О, жертви, без име, без брой!
Но таз вечер вие бъдете готови,
аз вас призовавам на бой..."

Сред ужас нечакан, сред паника бурна,
патриции хукнаха в миг,
а дигна той меча, и вихром се втурна
тълпа гладиаторска с вик.

Смутената стража изпречи се с крясък
пред буйната робска вълна;
и мигом обагри се жълтия пясък
със кървави тъмни петна.

Но втурнал се първи, той първи възпре се,
простре се с пронизана гръд;
през трупа му с рев се тълпата понесе,
пробила си шеметно път.

И само робинята спря бледолика:
в кръвта му намокри едва
тя края на своята снежна туника
и тръгна, привела глава.

А там — из града, за разплата железна
тълпите повел бе Спартак,
и бурно ехтеше в нощта златозвездна:
"На крак, братя роби, на крак!"

GEORGI RAJČEV, like Penčo Slavejkov, came from the region of Stara Zagora, where he was born in 1882 and where he had his schooling. He worked for a while in an office in Stara Zagora and then went to Sofia with the intent of being a writer. At first, like most others, he wrote poetry, while he worked as clerk in the school in which Nikolaj Liliev was teacher. In 1910 he wrote a story, *Carica Neranza,* published in 1920 and in 1915 a novel, *Ecce homo,* still unpublished, both of which were autobiographical, but he did not reach his stride as a writer until after he had been in the First World War and wrote "M'nič'k svjat," (1918) a story written when he was at the front. After this his interest turned to the psychological, and even pathological, and to the mystical. This was made clear in 1923 in his collection of stories, *Razkazi,* which contained our selection here, "Karnaval,"

A complete list of his works, including translations and books for children, as well as selected works, can be found in Volume I of *Georgi Rajčev, Izbrani proizvedenija,* Sofia, *B'lgarski pisatel,* 1957, edited and with interesting introduction by Simeon Sultanov, hotes by Iv. Sestrimski, pp. 433-443; the edition contains two volumes. Our text was taken from *Georgi Rajčev, Izbrani s'činenija,* Vol. II (of three) Sofia, Hemus, 1940, pp. 218 ff. Only the orthography has been changed.

КАРНАВАЛ

от

Георги Райчев

Вярвам, че на всекиго от вас не веднъж се е случвало да остане насаме с някой съвсем непознат човек. Отивате, да предположим, някъде на гости и сварвате там някого; домакинът или домакинята излизат и вие оставате насаме; стоите в чакалнята на зъболекаря и вътре влиза още някой; или най-сетне, пътувате цели часове само двама непознати в едно купе. Но може да се случи и нещо друго: например, вървите с приятеля си А., който отива да посети по важна работа своя приятел Б., из пътя настигате познайник на приятеля ви А., някой си господин В.; вашият приятел ви запознава, тръгвате, заговарвате, но десет крачки след това той среща приятеля си Б., когото търсеше и те отминават, а вие оставате насаме с съвсем непознатия ви господин В.

Ето, досущ така се случи с мене.

През една късна лятна вечер реших да се разходя нагоре към семинарията. Отдавна не бях напущал душния град и тази вечер исках да подишам на простор пресен боров въздух. Чувствувах се много добре - необикновена радост се разливаше по всичките ми жили, вълнуваха ме светли мисли и струваше ми се, че в тази вечер и хората, и улиците, и сградите - всичко се заливаше от радостна светлина. Като че ли над града беше замръзнал един светъл миг на тържествено спокойствие, който грееше върху всички лица, в всички сърдца. А може би светът си беше все такъв - безличен и мъртав 3 и радостта идеше не отвън, а отвътре, направо из моето освободено от повседневността и жадно за живот тяло.

Бях вече близо до развалините на Черната джамия, когато сетих, че някой се изравни с мене и ме удари дружески по рамото. Обърнах се: беше приятелят ми А. - весел, млад човек, и с него още някой, когото, да си призная, в първия момент не забелязах добре, не запомних дори името му. Тръгнахме - аз от ляво, приятелят ми в средата. господина - от дясно. Но не разменили още първите думи - десет крачки по-нататък - приятелят ми се сбогува и влезна в един двор.

На улицата останахме само аз и непознатият господин. Всичко това стана толкова бързо, че едва сега погледнах внимателно спътника си и, помня, мигом по жилите ми се разляха тръпки на гроза.

Т ой беше снажен мъж, малко по-висок от среден ръст, с обли рамене, с широка шия на здрав и охолен човек. Но лицето му беше друго: бледо, подпухнало; то носеше явни следи на болезненост и мъка. Но бледо беше не само лицето: сините му очи имаха същия белезникав цвят и може би затова погледът им беше така тежък, неподвижен, като че ли мъртвешки.

Отначало помислих, че след няколко крачки ще се разделим, но отминахме мълчаливо първата и втората напречни улици, а моят спътник не даваше никакъв вид, че ще се отбива. Почнах вече да се вълнувам.

Но кой е този човек? Какъв е? Защо е с мене? - Отегчен се питах аз. В това време чух, че той се обърна и ме попита нещо. Гласът му беше спокоен, равен, ала необикновено глух.

-Вие навярно живеете тъдява? - попита той.

-Не, аз живея в други квартал.

-Тогава отивате у някого?

-О не; просто така, разхождам се - ще излиза нагоре към гората.

-Добре, и аз ще дойда с вас, - рече той все така спокойно, твърдо и някак замислено, каточе на себе си.

-Моля, заповядайте.

Какво друго можех да му отговоря аз, макар че в душата ми кипеше вече яд против този човек, който така незван се прилепи о мене.

Ние пресякохме мълчаливо булеварда и приближавахме вече моста, когато моят спътник неочаквано се разсмя с сух, злобен смях. Извърнах стреснат глава към него. Той ме гледаше с мъртвешките си очи, а на устните му трептеше едва уловима ядовита усмивка.

-Погледнете, рече той, като посочи с ръка напред.

Пред нас вървеше двойка - млад мъж и момиче.

-Виждате ли?

-Виждам, двойка; млади хора...-Промълвих аз в недоумение. Но господинът ме пресъкна с същия злобен смях.

-Не, не двойка, пред нас е великата илюзия, вечната илюзия, която хората така банално зоват любов.

-Да, прав сте - съгласих се аз, без обаче да разбирам какво всъщност целиха думите му.

-Така? Значи вие сте съгласен с мене? Добре, но кажете ми тогава защо те се търсят един други?

-Кои? - попитах очуден.

-Ето тези там, двамата пред нас.

Той прикова с мене студените си очи, гледа ме няколко мига с злобна ярост, после, сякаш опомнен, извърна глава напред и засмука жадно цигарата си. Вървехме така две три минути мълчаливо. Погледнах по крадешком; странно: той се тресеше цял от вълнение. Лицето му беше неподвижно и безкръвно, като бяла маска, устните - пепеливо-сиви, а разтрепераната ръка едва крепеше цигарата. Видимо той правеше неимоверни усилия да се овладее. Найпосле заговори пак, с своя глух, равен глас.

-Знаете ли какво - почна той, - винаги, когато гледам влюбена двойка, изпитвам безмерна тъга, като че ли пред мене стоят двама осъдени на смърт. Изведнъж в ума ми бликват върволица черни мисли; виждам всичките им измами, разочарования и недоволства един от други, слушам всичките им взаимни, разбира се, неправи, упреци и после - тая жълта пустиня на теготата и безизходно отчаяние... Представете си - двете души, които с такава жажда, с такава радост са се търсили, желали - нима това не е страшно... Не, не...представете си двама залутани хора, които вървят мижешком по ръба на тъмна пропаст без да подозират опасността, която ги грози. Вие стоите на другия ръб - между вас е пропастта - гледате ги, съчувствувате им, жалите ги, но сте безсилен да помогнете. О, те нима да ви чуят. Можете да викате, да предупреждавате: "-Недейте, върнете се, ще загинете!" Но все пак каква полза - те няма да ви чуят: между тях и вас зее бездната.

Господинът спря и ме загледа пак, ала сега от цялото му лице вееше някаква принизена безпомощност.

-Ах, ако мъжът можеше да се отрече - продължи той странните си мисли - ако можеше да победи, да превъзмогне нечистата тръпка на физическо сближение с жената, той би бил спасен навеки...

-Да но какво друго би му останало тогава! -

засмях се аз.

-Какво друго! - О, много, неизмеримо много: мечтата за жената. Той би живял с този образ в душата си без страх, че ще го загуби щом се досегне но него. А няма повърховно щастие от това да носиш в сърдцето си любимият образ на жена. Някои хора цял живот пазят на шията си триъгълна муска с изписани вътре тайнствени слова... Но няма повълшебен талисман от образа на жената, който вие сам сте създали и ревниво пазите в душата си.

-Не издържах и го прекъснах:

-Да, но все пак тя е само мечта...

-Че какво от това? - очуди се той. - Мечта - казвате вие. Нека бъде така - нима има граница между действителността и мечтата? Не, няма ценна действителност: радостното вълнение което ние наричаме щастие, не е нищо друго освен илюзията , че сме намерили за миг в действителността материалното въплощение на нашата мечта. Но и там всъщност ние се радваме пак на мечтата си и страдаме, защото в същия този миг на превръщение нашата мечта вече умира...

Знаете ли какво - ние, мъжете, сме като малки деца спрямо жената. Понякога съдбата ни дарува красива, рядка играчка. Но вместо да и се радваме отдалеч, ние сядаме, също като любопитните деца, и с мъка разглобяваме всичките винтове на играчката, за да узнаем какво съдържа тя и накрай намираме вътре - празно пространство, талаш или топка кълчища и, разбира се, хулим съдбата, че ни е измамила...

-Странни мисли...

-Странни? Добре, да допуснем, но с тях може да се живее.

-И вие вярвате това? - засмях се аз втори път.

Но господинът не отвърна. Може би моят смях го оскърби. Той извърна лице към мене, но погледът му се плъзна и отскочи някъде встрани, към гората. Ние бяхме се изкачили вече горе.

-Ах, погледнете колко е порасла гората! - извика той развеселен като дете.

-Да, от есента до пролетта има шест месеци - младите вейки са покарали...

-Не, не за тях казвам - произнесе той полека и замислено. Лицето му мигом беше добило пак тежката си маска... - Аз не съм виждал отколе тази гора.

-Навярно сте отсъствувал от столицата? - полюбопитствувах аз.

-Нито ден.

-А живеете тук отдавна?

-От години.

Исках да бъда съвсем примирителен, а и някаква непонятна жалост към този човек проникваше вече в сърдцето ми.

-Отвличала ви е работа, - додадох аз, - случва се.

-Не, не и работа: просто не исках да идвам тук, - упорито заяви той.

-Но странно, вие...

-Чакайте, ще ви кажа - тук, в тази гора, една нощ, преди години, с мене се случи нещо твърде невероятно, необяснимо.

Погледнах го. Той крачеше, свел мрачно глава, а студеният поглед на очите му беше устремен далеч напред. Вървехме така няколко минути, но ето, че той пак се спря и ме загледа упорито.

-Помните ли атентата в казиното преди години? - запита ме той.

-Атентатът на карнавала? Помня.

-Вие бяхте ли там?

-Не, не бях, - отвърнах аз и тутакси почувствувах, че ме обзима необикновено вълнение. Може би причина беше лъжата. Аз излъгах съвсем несъзнателно, без всякакво разумно основание и от това в мен се зароди смътен страх, че над постъпките ми тежи властта на някоя чужда воля. А той продължаваше да ме гледа с притаена ядовита усмивка в ъглите на устните му.

-Значи, не бяхте. А пък аз бях там. Да вървим; ще ви разкажа.

Тръгнахме.

-Преди всичко трябва да ви призная - почна той с своя глух, равен глас - трябва да ви призная, че не обичам шумните общества и навалиците. Винаги посред шума и множеството съм се чувствувал по-сам от дето и да било другаде. Но тази нощ решихме, с компания от няколко мои познати, да отидем на забавата. Не бях виждал до тогава карнавал, исках да видя. А и цяла седмица преди това, ако помните, по улиците и в вестниците се говори и писа само за този карнавал на артистите.

Отидохме; избрахме отдалечена маса, поръчахме пиво, изобщо приготвихме се да вземем своя дял от общата веселба.

Наистина, осветлената и украсена зала, музиката, танцуващите вихрено двойки от маскирани мъже и жени в най-капризни и причудливи облекла, от всички времена и народи (целите гардероби на театрите бяха на лице) и тази бясна разпуснатост, към която ни насърдчава увереността, че няма да ни познаят - въвеждаха сякаш в един други свят, вълнуващ и опияняващ повече от алкохола. Не знам да ли ви се е случвало някога, господине, да видите обнажен човека, освободен от всички условности и предразсъдъци, на които е принуден да се покорява при всекидневността; свободен като стихия. Именно:

свободен като стихия. Ето, така аз видях през онази нощ, за първи път, жената или по-право – неотразимата стихия на плътта, на освободената женска плът.

Ние седяхме настрани и пиехме; аз се чувствувах вече зашеметен, ала не преставах да пия. От време на време се вдигах и смесвах се с навалицата. Пред замрежените ми очи минаваха танцуващите двойки, мяркаха се обнажени женски рамене и бюстове, упояваше ме парфюм, а посипаните от някоя палава женска ръка конфети предизвикваха на подвизи и моята дързост. Но повече от всичко погледът ми беше магьосан от една двойка: примиран палячо с някаква гугла на глава и млада жена с тясна копринена маска на очите, облечена в къса дреха на балерина. Те прелитаха непрестанно по залата, от група към група, като две немирни пеперуди: едната – цяла в бяло, с две черни резки по крилете, а другата – той – по-пъргава, по-гъвкава, с развятите си широки ръкави и пъстрия надиплен ошийник на палячо. Красиви и двамата, пияни и двамата от младостта си и възторга, който извикаха у всички, те все пак сякаш не виждаха никого, а живееха унесени един в други, зачаровани в някакъв вълшебен сън.

Засвири музиката; помня: – уан-степ. Над залата се сипеха грациозните звънчета на триангла и пъстрите костюми се носеха като пометени от вихрушка. Но в този миг оглушителен гръм раздруса цялата сграда. Мигом онемя всичко: спря музиката, шураха тълпи изплашени хора навътре и навън, посипаха се навсякъде счупени стъкла. Никой не знаеше какво се е случило; всички гледаха онемели. Един по-смел от другите се качи на стол и извика: "Стойте по местата си, господа, бъдете спокойни, нищо няма!"

Наистина, тези няколко думи поуспокоиха изплашените хора. Аз се впуснах напред, към гръма, проврях се в плътната маса от тела и исках да назърна какво става там. Но в това време навалицата бързо се отмести и срещу мен, лице с лице, застана същият весел палячо, понесъл на ръце полумъртвата си окървавена другарка.

Не, аз няма никога да забравя тази страшна картина: разширените в безумен ужас очи на смешно гримираният момък и кръвта на младата жена, която се просмукваше през снежнобялата и дреха, стичаше се по неговите пръсти и капеше на широки черни петна върху пода.

Аз се върнах и поех навън, като подгонен. Впрочем, по всички лица се четеше уплаха и загриженост, яви се и полиция, разтичаха се хора насам-натам. Аз намерих дрехата си и отминах, без да помисля дори за компанията си. Излязох на улицата и тръгнах напосоки в тъмнината. Уморен бях много и зашеметен: казах – пил бях доста. Не намирах в ума си нито една ясна мисъл, не можех да спра вниманието си върху нищо определено. Не исках да си ходя дома. Все още вървях напосоки; из мрака се мяркаха и чезнеха мълчаливи сенки; някъде часовник прозвъни полунощ.

Тогава неочаквано ме обзе странно желание: да вървя напред, да изляза извън града, да осъмна в полето. Тръгнах. Отначало не знаях на къде точно отивам; не помня колко време бях вървял.

Ненадейно пред мене се изпречиха две успоредни низки стени, взрях се... Трябва да ви кажа, че имам твърде слаби очи, служа си с очила 5 диоптри, но не обичам да ги слагам. (Той извади от джоба на жилетката си черна предпазка за очила, разтвори я и ми посочи очилата: златни, с закачалки зад ушите.) Да, взрях се и различих в тъмнината перилата на циментовия мост. Ето там, този. (-Той се извърна и посочи моста зад нас), – аз бях се озовал тук, на това шосе – и продължих. Нощта беше облачна и много тъмна: аз вървях и решавах – не е ли по-разумно да се върна и почина дома, вместо да скитам из този непрогледен мрак. Но в това време зад мене прогърмя кола; догдето се извърна, колата ме настигна и, в мътното осветление на фенерите, стори ми се, че видях висока закрита карета. Колата отмина десет крачки напред, спря и след малко забелязах, че оттам към мене бързо изтича една тъмна фигура и додето се опомня, на две крачки пред мене застана – жена. Просто не вярвах очите си.

–Добър вечер! – поздрави ме тя някак небрежно-шеговито и предизвикателно.

Отвърнах и, като прибавих : – Какво обичате, госпожо?

–Госпожо? А уверен ли сте в това? – Последва пак същият подигравателен глас.

–Впрочем, все едно...простете.

–Щом е все едно – прощавам. Да вървим, тогава.

И мигом почувствувах, че една ръка се провря ловко под ръката ми, отляво, и до лакътя ми се притисна гъвкаво женско тяло.

–Но чуйте – почти извиках аз, – не разбирам какво значи всичко това!

–Ах, вие не разбирате! Вие дори не можете да разберете, че сте моя жертва тази нощ!

–Ваша жертва! Как така!

–Ето така – аз търсех вас; елате, ще узнаете.

И тя ме поведе към дясната алея. Прескочихме канавката и поехме напред. Всичко това беше така неочаквано, че, зашеметен, аз нямах вече нито време, нито желание да съобразявам думите и постъпките си.

Не, ти каза право: аз бях нейна жертва, чувствувах нейна жертва. Навярно за това много помогна и алкохолът. Но тази луда жена изведнъж подчини волята ми, дори мислите ми. Аз я слушах поразен и чувствувах как от гласа и, от смеха, от жестовете и ловките досягания на снагата и о мене, каточе изплитаха тънки невидими мрежи, които омотаваха съзнанието ми и аз вършех безволно всичко, което ми кажеше ти.

Но коя беше ти? Каква беше ти? Някоя авантюристка, някоя безумна или просто едно от онези скромни, принизени и подчинени същества, което в миг на вдъхновено самочувствие беше се решило поне веднъж да скъса веригата на условностите и да даде воля на своята жадна плът.

Така последователно ти се превъплощаваше пред мене всеки миг в по-нов образ на жена, на жената. Ти беше ту млада жена, кокетка, невръстно момиче; ту любителка на приключения, стара мома, изневерена съпруга, баба, проститутка. Ролите се меняха толкова бързо и така сполучливо, че замаян от думите и, опиян от ласките на освободената и плът, струваше ми се, че в онези мигове виждах с едно мистично прозрение самата същина на загадъчното същество - жена, което ние любим или ненавиждаме, погубваме или гинем от ръката му и все пак не познаваме и не разбираме никога.

-Та аз съм ваша познайница – смееше се тя – нима вие не си спомняте, че сте чул някъде този глас? Припомнете си – вий идвахте дома; търсихте мъжа ми по работа, звъняхте и вратата ви отвори една млада жена, в леко домашно облекло, която вие прострелихте с такъв алчен поглед...Помните ли, а?

Наистина, аз бих ходил у много домове; аз имам от години представителство на една чужда търговска къща; бюрото ми е на площад "Позитано" (Той назова улицата и номера) – и не беше чудно да съм срещнал тая жена нейде. Но додето събера мислите си, следваше нова игра.

-Ах, приятелю, вие сте страшно недосетлив – преди час на карнавала вие ме събличахте цяла с поглед, аз ви обсипах с конфети, два пъти ви засегнах с веера си и прошепнах двусмислени думи на самото ви ухо – нима и сега не си спомняте коя съм?! Ето, хванете ръката ми.

Ръката и беше стройна, с тънки нервни пръсти, които аз чувствувах и под ръкавицата. Тя имаше дълги кожени ръкавици. Пръстите и се впиха в ръцете ми, отскочиха напред и върху устните ми се прилепи разголената плът между ръкавицата и лакета и, посипа се сластен смях и мигом спря.

Вървяхме няколко крачки мълчаливо; аз тръпнех цял: - Какво още кроеше тя?

И ето че тя пак заговори - съвсем променена, с глух, отпаднал глас, в който звучаха сълзи.

-О, господине - прошепна тя - аз съм твърде почтена, твърде почтена жена, но мен ме оскърбиха и аз искам да отмъстя тази нощ. Преди час вие гледахте една двойка - аз видях в какъв унес ги гледахте вие - палячото и балерината. Наистина, те бяха хубави и аз няма да им простя това. Тази вечер той беше в прегръдките ми, той се кле, че обича мене, а един час подир това видях безумния ужас в очите му, когато друга изнасяше кървава на ръцете си... Разбирате ли сега? Копринената маска ми помогна да открия измяната...Ето, тази маска.

Тя поднесе лицето си до лицето ми и в тъмнината аз едва различих върху бялото лице двете загадъчни черни елипси на маската, а подолу личеше сладостната рязка на устните и, които полека се приближаваха към моите, обжегнаха ме с дъха си, впиха се хищно в устните ми и разсипа се пак проклетият зловещ смях.

-Ах, колко сте смешни вие, мъжете! Вие никога нищо не узнавате от нас. Една тънка маска върху очите ни е достатъчна да скрие всичките ни тайни! Нима вие не разбрахте, че аз съм една стара грозна мома, с повехнала гръд и фалшиви зъби в уста? Или не! Не това – аз съм паднала улична жена, която всеки взема и отминава...Припомни си – кой ден през седмицата ти беше при мене?

Тя пресече пътя ми, застана лице срещу лице с мене и пак се закиска : –А, разбра ли сега?

Но смехът и изведнъж се спря и аз видях – не, нищо не видях, но аз почувствувах, бях уверен, че тя е вече съвсем, съвсем друга. Наистина, тя пое двете ми ръце, държа ги един миг мълчаливо и после заговори развълнувана – гласът и беше пак променен, сега в него звучеше лудо детско тържество.

–Слушайте – рече тя – аз съм доволна вече от себе си и ще ви открия самата истина: аз съм малко момиче. Всички ме смятат такова: мама, татко, роднините. Когато аз кажа нещо, те ми се смеят и думат: –Мълчи, ти си още дете, ти нищо не знаеш...

Да, но тази нощ, когато мама и татко отминаха там, – аз сложих черните ръкавици на мама, облякох дългата и кожена дреха и станах важна дама...О, аз се огледах в огледалото и рекох си – Тази нощ е твоя! – Разбрахте ли сега? И аз искам да ме помните винаги, винаги.

–Ето, вземете това цвете!

Тя посегна към корсажа си и ми подаде нещо.

–Това е бил карамфил – тържествено заяви тя – чист и нежен, спомен от малкото момиче...чакайте, аз ще го постя ето тук.

И тя пъхна пръсти в левия долен джоб на жилетката ми. После направи втори жест и подаде пак.

-Ето ви розов - заяви тя - спомен от изневерената дама на палячо. Сложете го там.

Тя втикна пръсти в горния десен джоб на жилетката и се замисли, после спря и трети път посегна.

-Третият и последен спомен - заяви тя - кървавочервен карамфил - от зрялата дама, която веднаж пожелахте с поглед - мястото му е тук, до сърцето.

И тънките й пръсти досегнаха левия горен джоб на жилетката ми...

Ах, господине, оттогава изминаха години, а аз все още не съм забравил моето странно приключение. Струва ми се, че през онази нощ аз прозрях бездънната пропаст, която винаги е лежала и ще лежи между нас и жената...Не, не това - аз не мога да ви изразя чувството си - нямам думи, нямам мисли, но и до днес в всяка срещната жена търся и виждам онази... В плахия взор на момичето, в очите на девицата, в тъмния поглед на зрялата жена, в всяка тяхна усмивка, жест или дума - струва ми се,че долавям намек за нашата тайна, че слушам шепота им: - "Не ме ли познаваш, аз съм онази"...

Той млъкна, сне шапката си и изтри с кърпа потното си голо теме: той имаше невероятно широко, голо теме, с ясно очертани кости на черепа. Вървехме така няколко минути мълчаливо. Аз чакам и надявах се, че ще заговори пак, но той мълчеше упорито, замислен и сякаш не забелязваше присъствието ми. Заяде ме любопитство, не издържах и попитах:

—А как се свърши всичко това, — рекох аз, — вие не доразказахте.

Той се спря и ме загледа в недоумение. Навярно моят въпрос беше прекъснал мислите му и трябваха няколко мига, за да се опомни. Той потърка пак темето си, върху устните му полека и с мъка трепна гузна усмивка и чак след това се опомни: студените му очи се впиха в мене и той продължи.

—Ах, да, имате право...—заяви той, — ние се върнахме с нея назад и когато приближихме на десет крачки до каретата, тя ме спря там с енергичен жест, затича се, скочи вътре и изчезна в мрака...

Едвам тогава аз се съвзех и исках да викам, да тичам след нея, да я настигна и узная коя и каква беше тя.

—И, не знам, може би, напосоки съм тичал, защото след няколко минути се озовах в града. Стори ми се, че бях близо около дома: тогава аз живеех в този квартал, около реката. Предполагах, че съмва, впрочем мъчно можеше да се определи времето: откъм планината беше се спуснала гъста мъгла – както често се случва пролет в столицата – и аз с своето късогледство, едва различавах предметите на няколко крачки.

Тръгнах за дома; бях на верен път, предстоеше ми да измина две напречни улици на булеварда и да свия на ляво. Така и направих. Три улици по-горе и наляво четвъртата къща беше моята квартира. След малко стигнах на познатия ъгъл и почти шепном заброих къщите: една, две, три, четири...

Но там, дето трябваше да бъде нашата къща, се оказа широко празно дворно място. Навярно объркал бях. Върнах се и отново заброих, но този път се натъкнах на висока ограда с железни прътове, зад която се чернееха някакви съвсем непознати постройки. Не, ясно беше, че съм се изгубил в мъглата. Аз не знаех вече на къде върви – напред или назад – и тръгнах напосоки.

И ето тук вече се почна едно безкрайно, уморително и досадно лутане, в което постепенно изгубих представа и за посока и за време. Не срещах никакви хора, не разпознавах никакви места. Струваше ми се, че съм попаднал в съвсем други град, в чужда, непозната земя.

Най-после измъчен, отчаян и капнал от умора, аз се прислоних до една стена и седнах върху някакъв висок, дялан камък, както ми се стори. Затворих очи и чаках така няколко минути, но когато ги отворих – съзрях отсреща, през тясната улица, че се чернее нещо тънко и високо към небето, което по-преди не бях забелязал. Помислих, че е топола, която по-рано мъглата е закривала. Но, не – това не беше топола: сега аз различих ясно високо минаре на джамия! Още малко и през мрака се очерта и бялото вихало, накичено с три реда старинни байрамски кандила.

Не, това минаваше вече всяка граница!

Аз скочих и бързо пресякох улицата, но там нямаше никаква топола, нито джамия – натъкнах се само на някакъв нисък кирпичен зид; похванах с ръка – по ръката ми се посипа суха ронлива пръст, а отгоре ме досегнаха провесени лозови листати вейки...

Несъмнено, с мене ставаха странни неща; обоях се, че мога да изгубя съзнание и да падна там; с остатъка от воля и сили аз се върнах пак при камъка и седнах, но когато посегнах да се подпра о него с ръка – ръката ми пропадна в нещо дълбоко; едва сега разбрах, че седях върху ръба на широко каменно корито. Приведох се и погледнах – корито на чешма; взрях се в стената – там личеше издаден лъскав предмет – похванах: бронзов чучур на пресъхнала чешма. Но в същия миг главата ми натегна и аз я сложих полека върху каменната вдлъбнатина в стената.

Колко време съм преминал там, какво е станало по-нататък не помня. Когато отворих очи - съзрях шарките на изписания таван от стаята ми: аз бях в леглото си...

-Видите ли! - Значи вие сте сънувал - извиках аз облекчен.

Но господинът ме гледаше мълчаливо, с вкаменено лице.

-Да, така помислих и аз, зарадван, - отвърна той полека, - но след няколко мига в ума ми блесна страшно подозрение: аз се свих в леглото си и затреперах цял, после скочих и застанах всред стаята. Там, върху един от столовете, лежаха дрехите ми. Аз приближих и душен от вълнение, измъкнах жилетката.

Господине, можете ли си представи моя ужас, когато от левия долен джоб на жилетката си извадих бялата карамфилова пъпка! Посегнах по-нагоре - розовата, отдясно - тъмно-червената...Значи, не бях сънувал... Е, какво ще кажете на това?

Аз свих рамене в гузно недоумение, а той бръкна в вътрешния джоб на дрехата си, извади от там плътен кожен портфейл, разтвори го и ми посочи.

Наистина, в една от гънките, в малък плик от визитна картичка, лежаха три разноцветни карамфилови цветчета.

Погледнах господина: той ме следеше с мъртвопепеливите си очи, а на устните му трептеше едва доловима зловеща усмивка; после прибра полека портфейла си и заяви:

—Моят път е насам; до виждане.

Той зави до близкия ъгъл и изчезна.

Минаха десетина дни, но мисълта за този странен човек не ме напущаше нито за минута. Не стигаше това: на третия ден с ужас забелязах, че неговите мисли съвсем не бяха негови, а мои. Струваше ми се, че все повече откривах, някак всичко това беше се случило някога - не знам кога - с самия мене. За да се успокоя, потърсих приятели си, дано узная нещо за този чуден човек, но можете ли си предстaви моето изумление, когато приятелят ми твърдо заяви, че не помни нито да ме е срещал през тези дни, нито да ме е запознавал с такъв човек!

Не оставаше нищо друго, освен да отида и се уверя за него в самата му кантора. Улицата и номера добре помнех. Отидох, но върнах се в още по-тежко недоумение. На посоченото място нямаше никаква кантора: там от години е стояла фурна. Разпитах хората наоколо, но всички заявиха, че там никога не е живял подобен човек.

И сега аз не знам кой от двамата ни беше сънувал - той или аз.

ELIN PELIN (Dimit'r Ivanov) was born July 18, 1878 in Bajlovo in the region of Sofia, the son of Ivan St. Vardžiev. He began his education in Bajlovo and continued it in Zlatica, Panagjurište, and Sofia from 1886-1895. He spent the year 1895-96 as a teacher in Bajlovo, and in 1897-98 was a student in his brother's school in Sliven, after which he returned to Bajlovo, until 1901, going frequently to the capital seeking employment. In 1901 he went to Sofia to settle. By this time he was already well known as a writer. In 1897 he used his pseudonym for the first time in signing the poem "Tihi t'gi" in *B'lgarski pregled*. In 1901 his story "Napast božija," published in *Obšto delo* brought him fame. In the next few years he also used the pseudonym Čer Čemer as a variant of Elin Pelin. In 1904 Professor Ivan D. Šišmanov appointed Elin Pelin to be a clerk in the *Universitetska biblioteka*, and at this time he was publishing in many of the journals. In 1904 his first volume of *Raskazi* came out in Sofia, and in November he was sent by Šišmanov, Minister of Education, to Paris, where he stayed until May of 1905. His first humorous collection camd out in 1905, in verse and prose, *Pepel ot cigarite mi*. In May and June of 1906 he travelled in Italy and in 1908 he was appointed librarian of the *Narodna biblioteka* in Sofia, which position he held until 1922.

Elin Pelin was famous as a writer for children, and his first book for children - verses - *Zlatni ljulki* came out in Sofia in 1909. His second book of *Raskazi* appeared in 1911 and contained one of his most famous stories "Geracite." In 1913 he visited Russia with Professor Al. Balabanov. In 1916 he was mobilized as a correspondent at the front, and in February and March of 1918 he visited Germany with a group of Bulgarian writers. In 1921, together with Balabanov, he founded the literary journal *Razvigor*. It was in this journal that almost all the stories in *Pod manastirskata loza* were first published. In 1922 the story "Zemja," one of his best and most famous, was published in *Prolom*. From 1923 to 1944 he was director of the Ivan Vazov museum in Sofia, and the remainder of his life from the early twenties on saw success after success and one honor after another. He received awards for his stories, he was elected a member of the Bulgarian Academy of Sciences (1941). On December 3, 1949 he died at his home in Sofia.

The above sketch of his life was excerpted from the detailed material on *Elin Pelin, Spomena knižka po slučaj 5 godini ot sm'rtta mu*, published by the *B'lgarski bibliografski institut* "Elin Pelin" in Sofia, 1954. Our texts are taken from the most recent edition in ten volumes, *Elin Pelin, S'brani s'činenija*, edited by

T. Borov, Kr. Genov, and P. Rusev, with an introduction by Georgi Karaslavov, Sofia, *B'lgarski pisatel*, 1958. "Spasova mogila" was published first in *Hudožnik* in September, 1905; "Nane Stoičkovata v'rba" appeared first in *Hudožestvena kultura*, in January, 1912; and "Zanemjalite kambani" was first published in *Utro*, April 15, 1928 with the subtitle "From *Pod manastirskata loza*."

The two chief book-length studies of Elin Pelin are: Penjo Rusev, *Tvorčestvoto na Elin Pelin do balkanskata vojna*, Sofia, BAN, 1954, and Kr'sto Genov, *Elin Pelin, Život i tvorčestvo*, Sofia, BAN, 1956, both under the auspices of the *Institut za b'lgarska literatura*.

СПАСОВА МОГИЛА

от

Елин Пелин

Дядо Захари върви полека и крепи на гърба си малкия Монка. Той е скопчил сухите си ръце около шията му и безсилно се е отпуснал. Браздулици пот шарят изгорялото лице на стареца и мокрят опънатата му от напрягане шия. Ръчичките на Монката го душат и мъчат тъй, че пред очите му минават кървави мъгли, но той върви полека, и грижливо крепи товара си.

Слънцето вече захожда. Наоколо из миризливите ливади, из зелените нивя, из храсталаците и тъмните кории, които се простират надалеч, таинствено и с въздържано дихание дебне нощта.

Пък хора, хора! От всички страни, по всички пътеки идат хора един през друг, настигат се, заминават се, все към оная висока, стръмна и островърха могила, Спасова могила. Вижда се кичестият стар дъб на върха и малкото бяло параклисче до него. По голата зелена стръмнина плъзнал свят като мравуняк. Дядо Захари гледа и се чуди. Отде се взе тоя народ, това чудо! С кола, с коне, пеши, от близо и от далеч, от всякъде идат хора и бързат нататък. Между тях какви не, какви не! Бедняци, дрипави, с оголени меса. Богати, пременени празнично. Всички носят по един недъг и по една надежда за изцеление. Някои с пречупени кръстове се влачат като змии, други на кокили, трети с мръсни рани по тялото. Слепи, сакати...

-Дядо, къде отива тоя народ? - пита болният Монка.

-Всички там отиват, чедо.

-Всички болни ли са, дядо?

-То целият свят е болен, синко. Едни от това, други от онова. Няма здрав човек на света. Гледаш, тялото желязно, а душата - гнила.

От върха се понесе тихо черковният глас на дървеното клепало и се разля като благословия по цялата зелена сколност.

Дядо Захари седна уморено край пътя и въздъхна.

-Прекръсти се, чедо!

Монката откопча ръце от шията на дяда си, па и двамата дълго се кръстиха, седнали в зеления бурен край пътя.

-Дядо, искам да походя.

-Слабичко си, момченцето ми, ще се умориш.

-Искам да походя, бе дядо, - настоя плачливо Монката.

Дядо Захари го повдигна грижливо и, като го улови за ръка, тръгнаха пак. Монката, десетгодишно момче, болнаво и хилаво сираче, тръгна край дяда си като сянка. По бледото му сухо лице се прозираха големи сини жили, краката му се преплитаха от слабост, ръцете му висеха като клечки. Големите му сини очи, някак страшно отворени, се въртяха навред и с едно умилено учудване следяха ту птичките, които мълчаливи прехвръкваха към гнездата си, ту гривите гълъби, които чезнеха във вечерното сияние към тъмната кория на запад, ту златните мушички, които жеркаха като водни капки във въздуха.

Дядо Захари вървеше съвсем полека, за да не умори малкия, но като видя, че слънцето вече заседна и хората по пътя намаляха, той отново го качи на гръб и тръгна по-бързо.

По върха на могилата се мяркаха човешки сенки безцелно, като заблудени.

-Хората си търсят вече място, закъсняхме, сине, - рече старецът.

-Дядо господ рано ли ще слезне там, дядо? - пита Монката.

-Къде ти рано! Той ще чака да дойдат всички, които са тръгнали. Зер има и отдалече, има сакати, слепи, има такива, дето не знаят пътя, може да се заблуди някой...Като се приберат всички и като заспят всички, дядо господ ще повика едно ангелче да му носи патерицата и ще му каже - хайде! Ще се спуснат мълчаливо там от горе, измежду звездите, и полека-лека ще слязат долу. Ще мине дядо господ между тоя народ, дето е тук, тихо, никой да го не чуе, никой да го не види, и ще каже изцеление на всички. После полека-лека, както си е дошъл, ще се вдигне и ще си отиде на небето. Също както някога се е възнесъл на планината, те на тоя същия, утрешния ден - Спасов-ден.

-Болните ще оздравеят ли, дядо?

-Всички 3 всички! - отговаря с дълбока увереност дядо Захари. -Може сега, може след година, след пет, след десет. Който вярва, ще се спаси.

Монката слушаше тайнствените думи на дяда си, пропити с гореща вяра, и, макар че не ги разбираше, на душата му ставаше светло и топло. Той сложи бледото си лице върху рамото на дяда си, взря се във високия дървен кръст на могилата и се замисли. Всички, всички ще оздравеят. Кой сега, кой след пет, кой след десет години. Защо дядо господ, като дава здраве на хората, не им го даде още сега? Утре всички да се върнат здрави. Ето, дядо Захари се измъчи да го донесе тук, а пък той може да оздравее чак след десет години. Не, Монката иска да оздравее още тая нощ, та утре да се върне здрав, да тича по ливадите, да си бере цветя, да гони пеперудите и да играе на топ с другите деца. От кога, от кога той не е играл на топ! Как му се е доиграло!

-Ами остават ли някои за след двайсет години, дядо? - пита ненадейно Монката.

-Божа воля, чедо! Може и след двайсет, - отговаря дълбокомислено дядо Захари и въздиша.

Монката пак се замисля. След двайсет години! Детският мозък на болното момче никак не може да разбере това, и върху чистата му душа, изпълнена с надежди и радост, пада сянката на разочарованието. Да беше знаял, той щеше да иска от дяда си да го води при доктора. Наистина, всички казват, че докторът искал много пари, но човек като му се помоли, може и с по-малко да мине.

-Нали докторите могат да лекуват отведнаж, дядо? - пита пак Монката.

-Какво може да направи докторът без божата воля! - отговори дядо Захари и настави малко укорно:

-Глей, какво ме питаш!

Монката не каза нищо.

Дядо Захари мълчаливо и с усилие върви по кривата пътека, която се качва на могилата, и браздулици пот една след друга шарят лицето му.

Като излязоха на зърха, беше вече тъмно. Звезди обсипваха гъсто небето, една до друга, като никога. Тяхното кротко и чудно сияние притискаше мрака към земята, и Монката освен сънливите сенки на околните върхове не можеше да види ни корията, ни полето, ни тяхното село, ни пътя, по който дойдоха. Дядо му събираше из трънаците шума и съчки за огън, а той се въртеше около него, взираше се плахо в тъмнината и някакъв таинствен страх пълнеше душата му. Малкото прозорче на параклиса като светло око гледаше в тъмнината неподвижно и страшно, а силуетът на кичестия дъб до него стоеше като голяма и грозна мечка с отворена уста. В тъмнината се мяркаха мълчаливо и таинствено човешки сенки като призраци, които внезапно никнеха из земята и пак потъваха в нея. Тук-там гореха огньове, и около тях се чуваха откъслечни разговори или продължителни, дълбоки и болезнени охкания, от които настръхваше косата на малкия Монка. Някъде в тъмнината простена немощен глас:

-Мамо, майко, повдигни ме, майчице! Умирам!

-Дядо! - прихленчи Монката и се сви в коленете на стареца, който стъкваше огъня.

-Не бой се, чедо, не бой се! - погали го дядо му.

Като повечеряха, дядо Захари уви Монката хубаво в абатаси, па и двамата легнаха един до друг край мъждивия огън.

На Монката се не спеше. Той слушаше откъслечните говори на хората, които лежеха тъмни и неподвижни като мъртъвци около огньовете, слушаше дълбоките въздишки на болните, и в ума му изпъкваше голямата икона в селската черква, дето е изписано второто пришествие с пъкъла, с дяволите, с грешниците, над които със страшна сила лети из облаците дядо господ, голям и сърдит, със златен венец на главата.

-Дядо, кога ще дойде второ пришествие? - пита Монката.

-Кое? - обади се в просъница дядо Захари.

-Второ пришествие?

-Хайде, хайде спи, чедо, - отговори сънливо старецът и пак захърка.

Монката отхвърли покривката от главата си, обърна се по гръб и се загледа в небето. По него една до друга трептят звездички мило и хубаво, като живи детски очици. Монката ги гледа усмихнат и малкото му сърце се пълни с една радост тиха и кротка като тяхната светлина. Той няма да спи, той ще чака да види, как измежду тия хубави звездици ще се появи дядо господ с малкото ангелче и как ще се спуснат на земята. Въображението на Монката вижда вече тоя всесилен изцелител - дядо господ.

Отведнъж на Монката му стана зле. Остри

тръпки минаха по тялото му, главата му се замая. Върху очите му пада една черна пелена, пада друга, трета, четвърта. Той иска да извика дяда си, но черните пелени чезнат една по една и нему му става леко, хубаво, сякаш някой тихо-тихо го люлее. Той отваря очи и вижда, как небето и звездите са се дигнали високо, много високо. Една звездичка се откъсна от небето и се спусна към земята. Стана светло, светло. Небето се отвори, и дядо господ, голям, много голям, се спусна към земята, със златен венец на главата, както е изписан в черквата. След него едно малко ангелче му носи патерицата и гледа горделиво децата наоколо, като Ценко Попов, когато кади пред баща си на литургия. Колко благ, колко добър старец е дядо господ! Щом слезе, той отиде право при Монката, улови го за ръка и му каза: бъди здрав и ела с мен да те заведа при майка ти. Монката никога не е виждал майка си. Той тръгва с дяда господа към небето, към звездите. Наоколо е тъй широко, тъй хубаво. Нейде се чуват песни, трептящи като медни звънчета. Монката върви с дяда господа и му е леко, и му е радостно, че ще види майка си. Ето ги по-високо, по-високо - земята остана някъде си...

-Мамо, - вика за пръв път той, - мамо! И тая чудна дума му звучи тъй сладко, тъй мило.

Душата му се стоплюва от нея, и той се държи здрав и радостен за ръката на дяда господа.

Рано преди слънце дядо Захари се събуди и погледна наоколо. В сумрака по всички пътеки на могилата, низ стръмнините и камънаците, хората бягаха надолу като луди. Мъже, жени, деца, слепи, сакати, едни с патерици, други по ръце, с кола, с коне - всички бягаха и чезнеха като призраци.

Дядо Захари се сети, че според обичая трябва да се бяга от тук преди изгрев слънце, та да останат болестта. И той забута Монката.

-Монка, чедо...хайде, синко!

Но Монката лежеше по гърба си неподвижен и студен, с лице обърнато към небето, с тихо склопени очи. Една лека и чудна детска усмивка бе замръзнала на устните му.

Той беше вече горе, в скута на майка си.

НАНЕ СТОИЧКОВАТА ВЪРБА

от

Елин Пелин

В сиромашкия двор на нане Стоичко беше израснала чудна върба. Още от земята тя се разклоняваше на пет здрави и еднакво дебели братя. Всеки от тях широко разтваряше върха си и всички заедно правеха грамадна китка, която се издигаше високо над къщите и плевниците и привечер хвърляше сянка като някой баир върху широката поляна, просната от нане Стоичковите палати чак до другото село.

В клоните на тая чудна върба от край време имаше дванадесет щъркови гнезда, и всяка пролет в тях идеха и мътеха дванадесет чифта щъркели – най-многобройната жива стока на нане Стоичко.

Какво радостно събитие беше, когато тия дългокраки гости пристигаха от дългия път в родните гнезда! Още при първия живителен лъх на пролетта, току-що напъпят овошките, току-що затичат децата боси по стоплената, още влажна земя, току-що се очисти небето, ето че през улиците и дворищата на селото премине бърза сянка, мерне се пред краката ти, удари на срещната стена, от там на покривът и изчезне. Вдигнеш глава, и какво? – Над тебе лети щърк. Бавно, спокойно и празнично той се вие над селото, вдига се високо, спуща се ниско, обикаля над познатите пътища и дворове, стрелне се над ливадите и прави първите си посещения над познатите родни кътчета. После се завърти бързо и се спусне върху гнездото си на нане Стоичковата върба. Децата наизскачат радостни, затичат по боклучавия двор, дето магарето в сладки размишления се пече на първото топло слънце, заскачат и завикат.

- Мамо - щърк! Мамо 3 щърк!

И като подрипват от крак на крак почнат да напяват:

Щърк клечи - аз хвърча!
Щърк клечи - аз хвърча!

Кокошките, подплашени от шума и от ненадейната сянка на щърка, се разбягват и разкудкудякват тревожно. Петелът от бунището дава успокоителен сигнал, качва се бързо на колата и застава на щрек.

Изненадана от суматохата навън, от къщната врата се подава стрина Стоичковица с тестени ръце, с брашнен сукман, проточва с любопитство глава под ниската стряха и завиква с глас, който се чува по цялото село:

-Какво се дерете бре, проклетници-проклети!

Но като съглежда щърка, застанал на гнездото, че обръща шията си и разглежда родината си по всички посоки, тя застава умилено и продумва галено:

-Божичко мили - гости ни дошли, добре ни дошли!

Тогава някъде изпод прихлупените навеси излиза и домакина нане Стоичко. По дрехите му и по оскубаната му капа, сплескана на главата, висят дълги сламки. Той върви лениво и безучастно поглежда жена си.

– Стоичко – щърк! – вика булката, възбудена от празничната картина на техния сиромашки двор и сочи с ръка върха на върбата.

– Тате – щърк! – викат лудо децата.

Нане Стоичко се прави на глух пред изблика на детската радост и се мъчи да скрие любопитството под навеса на веждите си. Той е твърдоглав и проклет човек. Душата му от нищо се не разклаща и леността му го е направила спокоен като добиче и равнодушен като камък към радостите и скърбите на околния свят. По цели дни той не похваща нищо, върти се с тегота из двора, влачи се из кръчмите, слуша злостно разговорите и шегите, и се връща в къщи лют като арнаутска чушка и намръщен като облак. Тежко на децата му, ако не беше работливата булка Стоичковица.

Но колкото нане Стоичко и да е безучастен към всичко наоколо, неговата душа се пробужда от веселия вик на децата. Той сваля капа, вдига глава към щъркльовите гнезда, мърда дълго космагите си вежди, които падат над очите му като сламени стрехи и гледа с примижал поглед.

-Това е Змияра, - казва важно.

-Не - това е Жабара, - казва булката.

-Какъв ти Жабар! Не виждаш ли жълтото пръстенче над коляното му. Жабара няма. Клисара има, само че на левия крак под коляното.

-Е, може да е и Змияра, миличкия, - съгласява се примирително булката.

От тоя ден в къщата на нане Стоичко настава радост, в селото празник. Голямата върба се оживява. Дванадесет влюбени чифта заклепват на дванадесетте гнезда.

Честитата върба каточели това е чакала - отведнаж цяла се разлиства и във всяко гнездо почва живот. По цял ден щърците хвъркат, отлитат, долитат, любят се, мъкнат клечки, парцали, слама, нареждат домакинството си и се радват на живота в мир и сговор със Стоичковата челяд. Те стават близки с нея и се разхождат по двора, дето лежи кучето, окапало от мързел и одрипавяло като господаря си.

Веднаж нане Стоичко дялкаше нещо на дръвника сред двора. Слънцето печеше силно и нане Стоичко беше захвърлил вечното кожухче, с което се не разделяше ни зиме, ни лете. Кълчищната му риза беше мокра от пот. До себе си в треските беше захвърлил оскубаната си капица, прогнила от пот и мазна като баница.

Насколо се разхождаше Змияра, търсеше клечки и сламки и с грижа разглеждаше из боклуците. Като видя капата, той се спря до нея, удари я два-три пъти с човката, и понеже му хареса, грабна я и я отнесе на гнездото си. За ядене ли, за постилка ли, там негова си работа.

Стоичко като видя, че капата му се възнася, скокна бързо, грабна шепа трески и ги захвърли по крадеца. Но щърка беше вече на гнездото и биеше капата с червения си клюн.

-Пшът!...Хей, гадино проклета, дай ми капата, - извика Стоичко и почна да псува.

-Так...так, - удари щърка по нея с усилие да откъсне нещо.

Стоичко кипна, наведе се, грабна камък и го запопрати из широките клони на върбата. Подплашени, щърците от дванадесетте гнезда объркано се разхвъркаха. Змиярът остави капата в гнездото и избяга. Разгневен повече, нане Стоичко почна да търси камъни из двора и да замеря върбата, над която се виеха щърците, разтревожени и уплашени за съдбата на яйцата си. Но ето че Змияра се върна пак от някъде, кацна на гнездото и пак удари капата с човката си.

-Чакай, сине майчин, ще те науча аз тебе! - извика Стоичко, грабна брадвата и удари няколко пъти по ствола на върбата. Щъркът остана спокоен. И като напук, пак почна да чука капата с клюн, като я застъпи с един крак.

Стоичко избухна, завика, západтка, но щърка, залисан в работа около капата, не побягна. Тогава Стоичко, разлютен още повече, грабна брадвата и почна да сече върбата. Децата надойдоха от някъде, заскачаха из двора и почнаха да викат весело:

-Змияра взе на тате капата! Змияра взе на тате капата!

-Махнете се оттук, - изкрещя Стоичко и ги подгони. Веждите се свиха над очите му и ушите му зашаваха от яд.

Децата се разпръснаха и изпокриха кое де свари.

Стоичко пак завъртя брадвата. Острието се забиваше бързо и дълбоко в мекото тяло на върбата. Бели сочни трески се разхвърчаха надалече. Могъщото тяло на дървото се затресе от болки и петте грамадни разклонени братя притрепераха в предсмъртни мъки.

Щърците се разхвърчаха ужасени. Те бързо-бързо отлитаха някъде, изчезваха и се връщаха пак, като водеха със себе си цели орляци техни другари. Над Стоичковия двор се зави тъмен облак от разтревожени и изплашени щърки и с ужас се завъртя над треперящите върхове на върбата, дето тръпнеха и се разглобяваха от сътресението дванайсет гнезда.

А разгневения Стоичко с дива наслада продължаваше да върти брадвата.

Скоро грамадното дърво се залюля страшно и се наведе. Разтрепераха се смъртно клоните му и дънера изпращя, сякаш извика от болки. Убитото дърво се наклони бавно и падна на поляната с трясък и проклятие. Крехлите му съчки се изпочупиха с плач. От разрушените гнезда се вдигна прах.

Стоичко отскочи назад и отмъстително изръмжа. После се завря в клоните, намери капата си, която бе отскочила от гнездото, опуха я от коляното си, нахлупи я над очи и се упъти към портата, като смутеше нещо.

Стоиковица, като чу шума от падналото дърво, изскочи уплашена от къщи. Тя застана смаяна на прага и изплака с глас:

-Стоичко, Стоичко, на сто парчета да те насекат! Ка не бе те грях, господ да те убие!

-Млък! - изхвуча Стоичко, като се обърна свирепо.

Вулката побягна в къщи и приклопи вратата. Стоичко отиде в кръчмата.

Щърците се виха над орутените си гнезда цели два деня.

ЗАНЕМЕЛИТЕ КАМБАНИ

от

Елин Пелин

На другия ден беше Успение Богородично, храмовият празник на Жрелинския манастир, прочут по чудотворната икона на светата майка и по трите сладкогласни камбани, чийто ек благославяше цялата плодородна котловина, над която манастирът господствуваше с бялата си ограда горе в планината.

По стар обичай тия камбани се биеха само на Успение и на Великден, и първият удар се даваше от ръката на самия игумен. Тогава техният меден ек се разнасяше от камбанарията, звучен, сладък и тържествен, сякаш слизаше от небето, разстилаше се на широки вълни, падаше над селата, подемаше душите към бога и обръщаше към неговите селения - небесата.

И богомолците от двевтте села на широката котловина, и от по-далеко, прииждаха да се черкуват в стария манастир, да се поклонят на чудотворната икона, да поднесат дар и да искат изцеление на душата и на тялото си.

Старият игумен отец Иоаким погледна слънцето, което беше вече паднало зад големия манастирски орех, видя, че сянката на дългия чардак е покрила половина черквичката, и плаха тревога сви душата му. Наближава вечерня, трябва да удари камбаните.

Готов ли е?

Той погледна ръцете си, да види чисти ли са, погледна изметения двор и хората, които на купчини стоеха пред камбанарията и гледаха нагоре. После се качи, мина по широкия и дълъг чардак на зданието, дето бяха килиите на калугерите, слезе пак с бързи крачки по високите дъсчени стъпала и се изгуби някъде из двора. От два деня тоя добър старец не си е почивал. Той искаше да бъде готов за тържествения празник. Всичко да бъде чисто, изправно. Да свети. Ще дойдат всякакви хора, и прости и знатни. И владиката може да дойде. Всяка паяжина в черквицата беше изметена, всяко кътче прегледано. Каменните плочи бяха измити, лъснати. Особено се радваше игуменът на златния ореол, с който един богат човек от далечно място дойде и украси главата на чудотворната света майка. Той постави и скъпа лилава копринена завеска на иконостоса пред нея.

Много пъти отец Иоаким идва пред иконата, поправя гънките на тая завеса и се радва на той ореол от чисто злато.

Всичко бе готово. Наближаваше тържественият час. Братята бяха вече по килиите си и се приготвляваха за вечернята.

Но игуменът искаше още веднаж да провери. Може би е забравил нещо. И той,отново влезе в черквицата. Малка, ниска стара черквица, градена кой знае в кои години, запомнила старите царе, преживяла робството и благословила новото царство. Вътре вече бе влязъл вечерният мрак и се молеше пред запалените кандилца, чиито малки пламъчета се губеха пред благите усмивки на светиите. Те бяха умилително тържествени пред деня на големия празник.

Дядо игумен спря учудено на прага, защото видя пред светата икона тъмния силует на жена с дете в ръка. Старецът се ядоса. - На днешната вечерня не се влизаше в черква преди да ударят тържествено канбаните. Така беше обичаят.

Той пристъпи тихо към влязлата и я изгледа. Тя беше дрипава, мръсна, забрадена с нечиста кърпа, така че само очите и се показваха. Тя бе стъпила на плочите с боси, изцапани крака, които бяха отпечатали стъпките си по пода, и това ядоса повече чистия старец. Жената не го усети. Тя се молеше високо, с плач, и поднасяше пред стъпите на светата майка своето болно дете, бледо, извехнало, като ланско цвете. То бе склопило очичките си, дишаше тежко и болезнено стенеше.

–Запази ми го и го спаси, майко Богородичке, единично ми е, – шепнеше жената и се навеждаше ниско, като дърво под силата на вятъра. Сълзите и капеха по студените плочи, както капеше восъкът от горящите свещи.

Жената извади от пазухата на ризата си малка игличка със синьо топченце на края и я забоде на новото копринено перде.

–Приеми това от мене, света майко. Нямам нищо друго!

–Защо си влязла тук? – каза сърдито старецът. – Камбаните още не са били. Не знаеш ли обичая?

–Не знам, отче, – каза объркано жената.

–Излез сега. После, после, ела!

Жената покорно се обърна, стисна детенцето си в прегръдките и тръгна. Отец Иоаким я проследи с поглед. И когато тя мина през светлината на вратата, още един път забеляза колко е дрипава и нечиста.

Игуменът видя, че по плочата, на която стоеше жената, бяха останали кални петна. Той видя върху завесата простата игличка със синята топчица на края. Тая топчица личеше като дървеница върху хубавата завеска и я грозеше. Отец Иоаким я извади и захвърли в ъгъла. След това се прекръсти пред иконата, оправи хубаво завеската и излезе.

Без тая случка всичко друго беше в ред. Но неговото добро сърце забрави това, като видя, че дворът бе изпълнен с богомолци, които държеха свещи и чакаха да ударят камбаните, за да влязат в черквата. Братята също бяха готови. Те бяха слезли долу и разговаряха с народа за предстоящия празник.

Събралите се стъписаха като видяха игумена. Мъжете се поклониха, а жените се заредиха да му целуват ръка. Празничното дойде. Душата на стареца омекна, и той гласно благослови всички.

Слънцето падаше към ниското и слаб ветрец слизаше от балкана, пътьом клатеше леко листата на ореха и отиваше долу в котловината да поиграе с реката.

Старецът си уми ръцете на чешмата. Млад прислужник му подаде пешкир, та се избърса, след това се прекръсти и се покачи на камбанарията. Братята застанаха пред черковната врата, а народът се натрупа зад тях със смирено очакване. Всички очи се устремиха към върха на камбанарията, дето игуменът се изправи да изпълни свещения обичай.

Той се прекръсти и дръпна въжето, което люлееше отведнаж трите езика на камбаните. И плеснаха силно тия три железни езика по медните уста на тежките камбани. Веднаж, дваж, триж.

Но камбаните мълчеха и не издаваха никакъв звук. Тия бронзови майки, обременени от звукове, бяха занемяли.

Страшно беше да се гледа, как железните тежки езици бият по чистия метал, а той стои безгласен... Имаше нещо мъчително в тая работа. Трите камбани се люлееха и се напъваха, ужасени като глухонеми, които искаха да обадят за някой страшен пожар и не можеха.

Старецът задърпа с всички сили въжето, като се навеждаше и изправяше. Ала камбаните упорито мълчеха.

Ужас обзе монаха. Дъхът му се спря и притъмня пред очите му. Той изпусна въжето и се струполи на дъсчения малък под пред камбаните.

Хората изумени стоеха на двора, кръстеха се и никой не смееше да продума. Вцепениха се душите. Братята се качиха на камбанарията да свестяват стареца. Те го свалиха долу. Той се крепеше на ръцете им, бледен като мъртвец, съкрушен, наказан от това велико чудо и едвам произнасяше:

–Поличба божия! Молете се, братя християни, голям грях е сторено.

Въведоха го в черквата. А след него нахлу народът. И всички паднаха на колени, кръстеха се и шепнеха молитви. Жените плачеха с глас. Децата изплашени пищяха.

Отец Иоаким падна на колени пред чудотворната икона, смазан, изумен и отчаян. Той удари челото си о студените плочи и дълго остана така. Старото му лице се измокри от сълзи.

Той съзнаваше, че е станало нещо страшно, че бог е разгневен, че голям грях тежи и обременява земята. И не знаеше, какво е това и не можеше да намери думи за молитвата си.

И безпомощен, той вдигна очи към светата майка, чийто образ, обкован в злато, кротко гледаше между двете лилави крилца на копринената завеса.

Игуменът стана, закръсти се, поправи с несъзнателно движение завесата, и замаян защуря поглед по иконите, по троновете, по пода. В ъгъла, под иконостаса, той видя синята главичка на иглата, която бе захвърлил, наведе се, взе я като сънен и я забоде на завесата.

И отведнаж навън екна славословещия бога ек на камбаните, разнесе се тържествено и нахлу живо в черквата.

Богомолците бързо излязоха навън, излязоха всички на двора, и братята и игуменът, и паднаха с поклон на земята, поразени от новото чудо, което видяха.

На камбанарията нямаше никой, а тежките камбани се люлееха силно, свободно, леко и биеха самички.

JORDAN JOVKOV was born November 9, 1880 in Žeravna where he spent his childhood and began his schooling. In 1897 the family moved to a small village (Čifutkyoj - now Jovkovo) in the Dobrudža on the Rumanian-Bulgarian border. Jordan finished the gymnasium in Sofia in 1900. He then became a teacher in Čiflik-Musu-bej (Dolni izvor), which he gave up after a year to spend two years in the officers' school in Knjaževo, after which he went to study at the law faculty. He gave up the university to return in 1904 to teaching in the villages of the Dobrudža where he remained until the Balkan Wars. He served as an officer, and was wounded in the First World War, after which he was in Sofia working for the *Voenni izvestija*. In 1917 his first volume of *Razkazi* appeared, and a year later the second. After the war he lived for some time in Varna, and in 1920 he was appointed to the Bulgarian legation in Bucharest, where he remained for seven years, during which time he wrote, among other things, one of his best-known books *Staroplaninski legendi* (1927). Hespent the rest of his life in Sofia and published another ten volumes in that time, the last one of which to come out before his death being *Ako možeha da govorjat* (1936) from which our two selections are taken. Jovkov died in Sofia October 15, 1937. Our text is taken from the most recent edition, *Jordan*

Jovkov, S'brani s'činenija (in seven volumes) Vol. IV, Sofia, B'lgarski pisatel, 1956. The edition is edited by A. Karalijčev, A. Guljaški, Elka Jovkova, Ilija Volen, and Simeon Sultanov; the lengthy introduction to Vol. I, was written by Pet'r Pondev. I am indebted for the above note on Jovkov's life to the Biografična beležka in Vol. I, pp. 545 ff.

ЕДИН СРЕЩУ ТРИМА

от

Йордан Йовков

Нищо лошо не се случи: трите каруци, които бяха носили храна в града, си дойдоха и ето ги, че спряха пред чифлика. Слугите, доволни, че са се върнали, усмихваха се и не бързаха да слязат. Пръв скочи Панко и започна да разпряга. Панко беше нисък, тантурест, бавно пристъпяше, бавно работеше, но решителност и сила имаше в цялата му снага. Като го гледаше, Галунка чувствуваше как се успокоява, как се разсейват всичките и страхове. Може Васил, мъжът и, да го няма, но като е Панко тука, всичко в чифлика ще си бъде наред.

Такъв слуга не бяха имали. Наистина, мълчалив беше и току-речи нищо не знаеха за него: отде е, де е бил по-рано, има ли жена, деца. Но беше послушен и работеше добре. Можеше и да дяла, а то е много важно, и кога се счупеше кола или друго, умееше да го поправи. И сам работеше и можеше да упътва други. Ето защо, макар че чичо Митуш се мръщеше, Панко изпреваряше всички и ставаше пръв между слугите.

Докато Галунка си мислеше тъй и гледаше пристигналите каруци от чардака на господарската къща, при нея дойде сам Панко.

-Е, Панко, додохте ли си? - посрещна го засмяна Галунка. - Нищо не ви се случи, нали? Нали пусто се чува, че обирали по пътища...Аз какво не съм премислила нощес. Нищо не си се случи, нали?

С думи Панко не отговори. Но се позасмя, поподигна рамене, поклати глава. От една не много чиста кърпа той извади голям сноп банкноти и го подаде на Галунка.

-Панко, аз няма да ги броя - каза Галунка. Сякаш уплашена от толкоз много пари, тя дори се изчерви и бързо се огледа наоколо, да не би да я види някой. И наистина, гледаха я двама души. Те бяха двама селяни, които стояха насреща пред саята, на слънце. Дошли бяха тая сутрин и чакаха Панка.

Ще ги оставя в сандъка тъй, както ми ги даваш - каза Галунка, като скри снопа банкноти зад себе си и се дръпна малко навътре. - Аз не разбирам. Като доде Васил, вижте си сметката.

Панко кимна и се усмихна. Объркана още, Галунка чувствуваше нужда да говори.

-Васил отиде да доведе Василена - заговори бързо тя. -Нали сестра ми Василена е женена тук, в Преселци. Мъжът и се помина и вече шест месеци как стои при свекъра и свекърва си. Ех, мило им било, не искат да я пуснат. Добре, но може ли все тъй...Като не било късмет...А тя трябва да се прибере. Та отиде Васил да я доведе. Там да бъде, та каквото е нейно, да си го вземе. Че когато се жени Василена, две коля чеиз натоварихме.

Панко пак не каза нищо. Не бързаше и да си ходи.

-Какви са тез хора? - попита ниско Галунка и посочи с глава към двамата селяни. - Питаха за тебе.

-Нашенци са, търсят работа. Ще починат малко и ще сии идат. Господарке - каза Панко някак срамежливо и за пръв път, може да се каже, погледна Галунка в очите, - те не са лоши хора, сиромаси са. Ще има ли нещо да ги гостим, че са гладни? Пък и аз съм гладен.

-Има, има - радостно каза Галунка, - ядене има. Иди ти, аз сега ще го донеса.

След малко две софри бяха сложени: една пред саята за Панко и за селянита, там, дето бяха си седели, и друга в дама, за слугите. Галунка и се щеше да се отрами пред гостите зарад Панка, та повече тях приглеждаше. Сипа им повече, даде им и по-голямата част от баницата, която беше разточила. А като видя колко са гладни, даде им и онова, което беше оставила за чича Митуша и за Аго.

Едно я смущаваше: докато шеташе, докато раздигаше софрата, чувствуваше упоритите нечисти погледи на непознатите мъже. Единият, младият, не само я гледаше, но дръзко и многозначително се позасмиваше. Другият поглеждаше навъсен, настръхнал като вълк, беше широкоплещест, приведен, едната му вежда беше разсечена от стара рана.

Тъкмо Галунка разтреби, ето че си дойдоха чичо Митуш и Аго. Мръкаше се, трябваше да се нахранят и те.

-За вас гостба не остана - засмя се Галунка. Виждаше се, че страдаше, защото хубавичкото и лице се заливаше от червенина. - Дадох я на гостите. Е, няма нищо...На пък вий да си хапнете малко хляб и сирене. Хлябът е мек...

Тя остави хляба и сиренето на софрата, на която се бяха хранили слугите. Без да каже нещо, чичо Митуш седна и заяде, но Аго намръщен, остана на мястото си.

-Няма да ям аз - заговори той сърдито. - Какво, ний не работим ли...Да стоим гладни...Все сирене, сирене...

Галунка го погледна учудено.

-Другите да ядат милим, а ний...ний не сме хора. Че какво...Не ща...Не ща туй солено сирене...

-Като не щеш, ти знаеш - поразсърди се Галунка и си отиде.

След малко, като дойде да прибира софрата, тя завари Аго на същото място.

-Аго, ти не си ял - каза тя. -Ще ти оставя хляба ей-тука - тя слези половиния хляб в тясното прозорче на дама. -Че като огладнееш, да си го изядеш.

-Не ща хляб аз - завика Аго и стана. - Намерете си слуги да ви работят...Гладни да ви работят...Аз си отивам. Аз ще намеря други. Все сирене, сирене.. -От яд Аго сякаш не говореше, а ръмжеше. Като размахваше ръце, сърдит, почервенял, той пое направо из полето, без да се знае къде стива. Двамата селяни тъкмо сега си отиваха. Те се поспряха, като се усмихваха на сръдита на Аго.

-Сбогом, Панко, остани си със здраве! - извикаха те. - Сбогом, много здраве! - също тъй високо им отвърна Панко. Селяните закрачиха из пътя. Те отиваха в една посока, Аго - към друга.

Галунка въздъхна, каточе и олекна. За Аго тя не искаше да мисли, радваше се че си отиват тия непознати хора. Особено тоя, по-стария, с разсечената вежда, какъв страшен! Галунка се върна вкъщи и понадигна капака на сандъка, за да види дали е заключен. Откато взеха да продават храна -

събраха се много пари и тия пари не и даваха мира. Лошо прави Васил, мислеше си тя, че я оставя сама. По добре, че Панко е тука.

Смрачи се добре и страхът на Галунка порасна повече. Тя не се стърпя и прибягна до дама да види слугите, без да има работа, без да има какво да им каже. Панко и чичо Митуш най-спокойно и безгрижно си работеха. Галунка се засрами, стан и смешно, че се бои. "Не съм сама тука, толкоз хора има" - каза си тя, върна се и се прибра вкъщи. Но се заключи добре и провери всички врати.

Аго не избяга, както беше се заканил, а отиде направо при воловете в стърнищата, гдето бяха ги оставили да пасат. Стана много тъмно и макар че беше късна есен, засвятка се, прогърмя няколко пъти, а след туй заваля тих дъжд. Аго беше гладен, сега взе да се ядосва, че няма ямурлук и ще се измокри. В ума си той все се караше с Панко - нямаше човек на света, когото да мрази повече от Панко. И пред очите му все беше хлябът, който Галунка беше оставила на прозореца.

Аго не можа да се стърпи и тръгна към чифлика. Искаше да си вземе само ямурлука, не искаше да се покори и да иска хляб; като не му дават хляб, ще стои гладен.

Все под дъжда, измокрен, той стигна в чифлика, влезе в дама и с учудване видя, че вътре фенерът гореше. Той си беше там, дето го слагаха - на една дъсчица, забита в стената. Все там, на прозореца, си стоеше хлябът, както Галунка беше го оставила. Аго посегна, грабна го и го захапа. После приседна и заяде на големи залъци.

Той беше уморен и когато в едната му ръка от половината хляб беше останало само една коричка, отпусна се на коша и захърка с отворена уста. Мина се доста време. Гъските, които бяха в дама, забъблаха като да си приказват и дойдоха към Аго. Една погледа, погледа, па дръпна с човката си коричката от ръката на Аго. Другите искаха да и я вземат, сбориха се. Една вила, опряна на стената, падна, удари фенеря и го събори.

Аго не се събуди. Фенерът беше се отворил, свещта беше паднала и някое време тъй си горя. Изведнъж се издигна пламъчец - запали се сламата наоколо. Пламъкът лизна заголения крак на Аго и той скочи. Огледа се, разбра какво става и заскача като луд върху запалената слама.

Аго угаси всичко до последната искра. Искаше да повика чича Митуша, но се остави. Почака, погледа - никъде не светваше. Аго намери ямурлука си и излезе вън. Гъските загракаха - значи, минали се бяха два часа след полунощ. Аго метна ямурлука на рамо и тръгна. Изведнъж пронизителен женски писък се чу. Още един...Още един...

Аго хвърли ямурлука и се спусна към господарската къща. На едно място той се поспря и се наведе: до стената бяха нахвърлени дървета. Аго избра едно, поопита го – беше нова топоришка, яка, неодялана. Аго я стисна здраво и пак затича.

Изкачи се по стълбите, вратата пред него беше отворена и той излезе в хаетя. Тъкмо в тая минута вратата на другата стая падна и трима души, които бяха отвън, влязоха по нея вътре, на светлото. Влезе и Аго. Панко и двамата селяни, които през деня бяха в чифлика, с ножове в ръце, отиваха към Галунка...

Чу се едно "ъх!" – тоя звук, който селяните издават кога секат дърва. Почервенял, побеснял, Аго развъртя топоришката...

–

На другия ден Васил си дойде и поведе Василена. От Панко и от двамата селяни не беше останала ни следа. Само капките кръв по стълбите и долу по пътя, показваха отде бяха избягали. Галунка, още бледна и изплашена, беше се посъвзела.

-Да го имам за верен човек, да го храня, да го туря пред всички, а той да ми направи това – ядосваше Васил и крачеше из стаята. – Змия съм държал в павата си, змия!

Аго, на голяма чест сега, също беше тука. Като разбра, че се говори за Панко, той се намръщи и като си спомни вчерашната обида, каза:

-Той да яде милин, а ние да стоим гладни. Все сирене, сирене...

Василена се обърна и погледна Аго с черните си светли очи. След като беше се оженила, след като остана вдовица, тя изглеждаше още похубава, по-снажна и по-стройна. Тя разбра мъката на Аго и се усмихна.

-Гледай си работа, Аго! Ще видим аз какъв милин ще ти разточа. Ами как можа бре, сам човек да се разправиш с трима души?

-Как ли? - каза Аго. - Като заигра топоришката, бягат,..бягат... Милин ще яде...Да му дам аз нему един милин...

Червеното лице на Аго, смръщено от яд, се разпусна и той се засмя дебело и гърлесто.

ПО-МАЛКАТА СЕСТРА

от

Йордан Йовков

Васил беше докарал от пазаря две млади кобилки. Отвързаха ги от каруцата и ги пуснаха в харманя,. празен по това време и обграден с висок дувар. И двете кобилки бяха още неопитомени, току-що хванати с ласо от стадото им, навикнали на свобода, диви. Чичо Митуш и слугите гледаха иззад вратника и не само се любуваха на кобилките – те наистина бяха хубави, но и с опитно око откриваха ту една, ту друга черта от нрава им. Едната беше червена и се казваше Айа (родена през май) а другата черна, тя нямаше име. Всяка беше вързана за шията с по едно ново въже, което се влачеше по земята. Нищо друго – ни юлар, ни юзда, ни хамут не беше слагано на тях. Копитата им не бяха подковани, израснали прекомерно, спитени. Гъстите им опашки досягаха земята.

Айа беше по-жива, по-буйна. Когато чичо Митуш влезе в харманя, тя се подплаши, извъртя се и удари на бяг, но срещна каменната стена, започна да се лута и да бие гърдите си о нея. Чичо Митуш дойде още по-близо, тя се промъкна между него и зида и избяга на другия край. След това, както правят конете, когато са уплашени, тя се обърна с очи към опасността, наостри уши, дори пристъпи малко, загледа се и запръхтя силно, като че хъркаше. Над черните и светнали очи падаше кичур черна грива.

Докато Айа бягаше насам-нататък, черната кобилка оставаше по-спокойна, по-сдържана. Но тя винаги отиваше там, дето беше Айа, следваше я, държеше се близо до нея, каточе искаше да я успокои и заварди. Васил беше казал, че двете кобилки били сестри и че Айа е по-малката. На другия ден ги впрегнаха в каруцата, за да ги научат да теглят. В такова равно поле, каквото беше полето около чифлика, това не беше мъчна работа. Айа се противеше, скачаше, разтърсваше глава. Понякога тя се мяташе напред и се изправяше на задните си нозе, или се отпущаше и искаше да легне. Ударите на камшика и виковете на слугите я подлудяваха. Освен юздите, които държеше чичо Митуш, Айа беше вързана с дълго въже за врата, това въже го държеше един слуга и с него или я възпираше, или я оправяше в пътя, когато искаше да кривне настрана. Със също такова въже беше вързана и черната кобила, но от него не стана нужда. Докато Айа се бъхтеше и мореше, цяла покрита с пот, черната кобила се покоряваше (за да бъде някак по-леко на Айа), отиваше натам, накъдето отиваше Айа, спираше се, когато се спреше Айа. Човек би казал, че тя забравяше собствените си страдания и мислеше само за Айа.

Най-после Айа разбра, че няма да излезе наглава, престана да скача и като устреми замътените си очи в полето – това широко, равно поле, в което с бяг беше се спасявала и от вълци – тя се впусна да бяга колкото сили имаше. Черната кобилка я последва. А тъкмо това чакаха чичо Митуш и слугите. Ония, които държаха въжетата отстрани, едва успяха да се качат. Каруцата се носеше из полето с трясък, кобилките препускаха с път, без път, ту в една, ту в друга посока. Най-после, потънали в пяна, те се умориха, капнаха и покорно отиваха натъй, накъдето ги насочваха. Тогава чичо Митуш обърна каруцата и се върна в чифлика. Като спряха, той скочи и мина отпред. Айа, изтъняла, мокра от пот, като къпана, цяла трепереше. Черната кобилка, също тъй изморена, не трепваше, каточе се боеше да не би с мръдването си да докара нови беди за Айа. Чичо Митуш стана пред Айа, помилва я по челото, подръпна и ушите и дъхна в ноздрите и. Същото направи и с черната. След туй от каруцата кобилките ги заведоха в обора и ги вързаха на ясла.

Два месеца по-късно Васил се връщаше един ден от града. Айа и черната кобилка вече теглеха каруцата тъй добре, каточе бяха се родили научени. Приличаха им – особено на Айа, която препускаше с високо дигната глава – и новите хамути, потопени в катран, за да стоят меки, и герданите от сини мъниста, и червените топки на челата им. Васил караше тоя път лудешката. Кобилките минаваха от тръс в галоп, от галоп пак в бърз тръс. Не бяха изминали още и пет километра от града, а бяха вече потънали в пот.

При чешмата, дето имаше огнена мелница и кръчма, Васил спря. Айа, каточе не беше почувствувала никаква умора, стоеше с дигната глава и нервно дъвчеше юздата си. Тъй като капаците на юздата отстрани на очите и бяха пречили досега да вижда Айа, черната кобилка се извърна с цялата си глава към нея, погледна я, подуши я и леко я бутна по муцуната. И застана покорно пак тъй, както си беше по-рано.

На вратата на кръчмата се показа Велико железаринът. Каскетът му беше килнат назад, тъй че разкъдрената му коса се разяваше над челото; на рамото му, преметната на широк ремък, висеше хармоника.

-О, бай Василе, здрасти! - извика той. - Ще ме закараш до село, ще черпя. Ех, че despite кончета! Аз с такива кончета обичам да пътувам. Ама какво... отде идеш ти? - каза той, като дойде по-близо и учудено гледаше конете. - Кога свари да ги изпотиш толкоз?

Васил махна отчаяно с ръка:

-И тъй ще мрат, не ги жаля. Докторът каза че били болни от сап. Иска да ги застреля. Хайде качвай се!

-Чакай да почерпя.

-Няма нужда.

Велико тъй си и остана - с учудени и широко разкрити очи. Докато се наместяше в каруцата, хармониката му издаде от само себе си няколко звука. Васил ме разказваше какво беше му казал ветеринарният лекар.

-И тъй ще мрат, не ги жаля! каза най-после той и отпусна юздите. Кобилките се понесоха в галоп, преминаха един завой в тръс, след туй пак се замятаха в галоп.

Великовото село беше на три-четири километра отсам чифлика. Като стигнаха там, Велико слезе и като крепеше с едната си ръка хармониката, с другата извади часовника си, погледна го и каза:

-Вървели сме като трен! Толкоз бързо. Ех, че кончета!

Въпреки всичко, Айа стоеше твърдо на нозете си, с дигната глава. Черната се обърна, погледна я както по-рано и пак тъй леко я побутна по муцуната.

От тоя ден нататък двете кобилки ги затвориха в отделен обор и вече не ги изкараха. Там ги хранеха, там ги поеха - тъй беше заповядал докторът. Айа мъчно свикна с тоя затвор: дърпаше се за повода си, обръщаше се ту на една, ту на друга страна, очите и, изпълнени със светлина, с огън и избърнати, тъй че се виждаха червени ципи около тях, гледаха все към вратата, все към светлото навън. Черната кобилка беше търпелива, но когато Айа беше неспокойна, неспокойна ставаше и тя. Тя преставаше да яде, свиваше уши назад и не трепваше.

Понякога чичо Митуш заварваше Айа легнала. Цели дни под ред тя почти не ядеше, ставаше отпусната, ленива, често лягаше. Друг път чичо Митуш заварваше двете кобилки застанали една срещу друга, каточе прегърнати, и една друга се чешеха със зъби - едната от едната страна, другата - от отвъдната. В такива случаи чичо Митуш се поспирваше на вратата и усещаше жалост: той знаеше добре, че конете правят тъй не от нужда, а от нежност и от дружба един към други.

Веднъж, колкото и строго да му беше забранено това, чичо Митуш, като преместваше Айа от едно място на яслата на друго, изтърва я и тя избяга навън. Повикаха колкото слуги се намериха, за да я хванат и на първо време успяха да я вкарат в харманя - в същия харман, гдето бяха я пуснали с черната найнапред. Напразно: с дигната опашка, леко, Айа се позасили и без мъка, като сърна, прескочи високата каменна ограда. Слугите извикаха от учудване и възхищение, а Айа с развяна грива, с раздиплена във въздуха опашка, се понесе като вятър из полето. "Трап-трап-трап!" - се чуваха мерно донейде ударите на копитата и, след туй заглъхнаха.

Като остана без сили, като се умори да играе и да препуска, Айа се върна сама и се спря пред обора. Ноздрите и играеха, тя изпръхтя силно, каточе въздъхна и се отпусна, опашката и също тъй бавно се прибра. Тя се пристори, че не вижда чича Митуша и се остави да я хванат.

Мина се тъй доста време. Ветеринарният лекар дойде по обиколка и предложи да направят последен опит: Васил купи едно мършаво магаре от един циганин, а докторът му присади болестта на кобилките.

-Ако магарето остане живо - беше казал той - кобилките са здрави, ако умре - болни са от сап и няма какво вече: ще ги застреляме.

Затвориха магарето в един овчи ъгъл. А като мина нощта - тя се случи студена, дъждовита, - отидоха да видят какво е станало и го намериха умряло. Васил изгуби всяка надежда и все пак не му се вярваше. "Как може да умре такъв як и хубав добитък - мислеше си той. - Как може да умре Айа?"

Чакаха само да одобрят и да утвърдят книжката. И една сутрин, по-рано отколкото се надяваха, доде ветеринарият фелдшер с един стражар. Васил се махна и се скри нейде из чифлика. Пак на чича Митуша се падна тежкият жребий. Разтреперан, той влезе в обора, с разтреперани ръце заразвързва повода – мислеше да отвърже най-напред черната, а отвърза Айа. Изведе я навън на дълго въже.

Айа не заигра отведнъж. Спря се, дигна глава и погледна полето. Два-три пъти тя дълбоко пое въздух и силно изпръхтяваше, каточе снемаше нещо тежко от себе си. После заскача и заигра, като дете, като момиче.

-Ех, ех Айа! Ех!...-подвикваше и чичо Митуш и усещаше как се наливат със сълзи очите му.

Наедно с фелдшера и стражаря (стражарят беше снел карабината си и я носеше в ръце), заминаха към дола който беше над чифлика. Айа все играеше. След малко те се закриха. Откъм дола, един след друг, се чуха два гърмежа.

Не се беше минало и половин час дори, когато Васил видя че чичо Митуш се връща. Отдалече още той гълчеше нещо високо, махаше с ръце, спуснал беше сърдито веждите си над очите.

-Какво има? 3 попита Васил.

-Какво ще има...Убиха добитъка на вятъра. Че тя не била болна, здрава била. Фелдшера я разряза, отвори я тук, на гърлото нищо няма. Настинала била малко и туй-то. Съвсем здрава. Ама аз и тъй си мислех!...

Разбраха, макар и късно че магарето беше умряло не от присадената му болест, а от студ. То и без това си беше слабо, а нощта се случи студена, валеше лапавица.

Спаси се от смърт черната кобилка. Дълго време след като се изгуби Айа, тя често преставаше да яде и, като още държеше стиската сено в устата си, ослушваше се, а очите и, черни и светли, каточе щяха да изскочат. В една-две години тя много се измени: стана голяма, кокалеста, отпусната и тромава. Всяка година раждаше по едно конче, което приличаше на нея. Но на третата година кончето, което роди, беше вече друго: макар малките кончета да са все червени и с тънките си нозе приличат повече на сърни, чичо Митуш веднага разбра, че кончето прилича на Айа и се зарадва. Като Айа то беше живо и пъргаво. След него, като подир Айа, вървеше черната кобилка, изпълнена с нежност, с майчина доброта и скръб.

ELISAVETA BAGRJANA, whose real name is Elisaveta Belčeva, was born in 1894 in Sofia. She finished gymnasium in her native city and studied Slavic philology at the University of Sofia under Prof. Bojan Penev. She has published, in addition to seven books of children's verse (from 1931 to 1955), four volumes of poetry: *Večnata i svjatata* (1927), *Zvezda na morjaka* (1932), *S'rce čoveško* (1936), and *Pet zvezdi* (1953). "Stihii"and "Mojata pesen" are both from her first volume, the former from the cycle "Dni" and the latter from the cycle "Bretan." They are typical of Elisaveta Bagrjana who is generally acknowledged, and justifiably so, as Bulgaria's foremost living poet. Our text is taken from *Elisaveta Bagrjana, izbrani proizvedenija*, Sofia, *B'lgarski pisatel*, pp. 31, 78-9, 1957. "Stijii" is dated 1925 and "Mojata pesen" 1926.

СТИХИИ

от

Елисавета Багряна

Можеш ли да спреш ти вятъра, дето иде от могилите,
префучава през боазите, вдига облак над диканите,
грабва стрехите на къщите, на каруците чергилата,
сваля портите, оградите и децата по мегданите -
в родния ми град?

Можеш ли да спреш ти Вистрица, дето иде пролет яростна,
разтрошава ледовете си, на мостовете подпорите
и излиза от коритото и завлича, мътна, пакостна -
къщиците, и градинките, и добитъка на хората -
в родния ми град?

Можеш ли да спреш ти виното, щом веднаж е закипяло то
в бъчвите огромни, взидани, с влага лъхаща наситени,
на които с букви кирилски пише "черното" и "бялото" -
в избите студени, каменни, завещани от дедите ни -
в родния ми град?

Как ще спреш ти мене - волната, скитницата, непокорната -
родната сестра на вятъра, на водата и на виното,
за която е примамица непостижното, просторното,
дето все сънува пътища - недостигнати, неминати, -
мене как ще спреш?

МОЯТА ПЕСЕН

от

Елисавета Багряна

На Вл. Василев

Вземи ме, лодкарьо, в своята ладия лека,
която безшумно цепи вълните смолни
и сякаш проправя оттук до небето пътека,
и сякаш се гони с чайките смели и волни.

Когато излезем от залива, там на открито,
и капки солени пръснат нашите устни,
и вятърът жежен надуе платната развити,
и лодката бяла магьосана в път се впусне –

Тогава, лодкарьо, аз ще запея песен,
нечувана песен – за моята малка родина,
чието е име – облак над мене надвесен,
чиято е песен – за мене мед и вино!

Че пеят по жетва, пеят моми тъмнооки,
момци ги припяват и вечер край порти причакват,
и пеят по сватби, седенки в нощи дълбоки,
и майките пеят – пеят, когато оплакват.

О, песен такава – злокобно, сподавено-тиха.
не си още чувал – и може би никъде няма,
защото и няма – народ с орисия по-лиха
и с мъка по-тежка, и с воля – безропотно няма.

У нас планините лете не губят снега си,
морето е малко, но име носи - Черно,
и върхът е Черен, вечно сърдит и свъсен,
и черна земята - плодна, но тъжна безмерно.

Вземи ме, лодкарьо, в своята ладия лека,
която не плашат вълните пенни и смолни -
по тях да направим една безкрайна пътека -
да стигнем небето, да стигнем чайките волни!

EMILIJAN STANEV was born in 1907. He published *Izbrani razkazi* in Sofia (B'lgarski pisatel) in 1957, and our text is taken from that book. In 1959 he published *Izbrani razkazi i povesti*. He is one of the very best of living Bulgarian story writers; he is especially successful with stories of animals.

МИНАЛО

от

Емилиян Станев

Съпрузите пристигнаха в градеца с грамаден автобус, който се лашкаше заплашително из тясната улица, побелял от прах и отрупан с багаж.

Когато машината спри на площада пред казиното, двамата останаха поразени от тишината.

В тъмните очи на жената личеше любопитство и възбуда. Беше напуснала преди пет години този тих кът, дето бе живяла до своето омъжване, и сега погледът и любопитно разглеждаше варосаните къщи, задрямали в глухия летен следобед, боядисаното с нова розова боя здание на банката, празния площад, чиито едри, речни камъни блестяха като седеф.

Дребната боса жена, която мина наблизо с кошница бурен в ръка, види се, я позна. На лицето и се показа плаха, приветлива усмивка. Но хубавият пътнически костюм на гостенката, нейната малка, модна шапка и богаташкият и вид я смутиха. Тя отмина, без да поздрави.

Съпругът изтърсваше сърдито праха от дрехите си. Беше мургав, облечен в светли, леки дрехи. Носеше сини очила против слънце, бежов каскет и малка кожена чанта в ръка. Той не погледна нито веднъж наоколо, сякаш беше дошел тук по някаква досадна работа и бързаше по-скоро да я свърши.

-Коста - каза жена му и го хвана за ръката, - трябва да намерим някое момче за багажа.

-Нима тук има хамали? - учуди се той. - В твоя роден град хората си служат сами. Поне по собствените ти признания...

-Не говори толкова високо - изплаши се тя и го дръпна. - Така ли ще стоим? Аз ще помоля кондуктора...

Той изръмжа нещо и отиде в автомобилната агенция да дири носач. Тя остана да чака пред купчината денкове и куфари, които шофьорът сваляше от покрива на колата. През отворения прозорец на казиното няколко младежи, събрани на група, жадно гледаха нейната елегантна фигура.

Съпругът се върна с някакъв блажено ухилен човечец, с малка, розова главица и с още по-малко калпаче, което стоеше на нея като птиче гнездо. Понеже се стесняваха да вървят с този полуумен дрипльо, прегърбен под тежестта на двата им куфара, съпрузите тръгнаха напред.

И двамата мълчаха, смутени от тропота на своите стъпки по калдъръма. Мъжът вървеше с наведена глава и си мислеше за хубавия апартамент, който бяха напуснали, за да дойдат в тоя град, дето едничките удоволствия са пиенето и играта на карти, за своите приятели, за слугинята, която не биваше да оставят в къщи сама. Жената поглеждаше с крайчеца на окото си настрана. От време на време тя виждаше как се отмества бялата завеска на някой тъмен прозорец и зад нея любопитно надниква познато женско лице. Тя кимнаше с глава и от удоволствие цяла пламваше.

Пред няколко докянчета бяха насядали мъже. Отпуснати от горещината, те проследяваха шествието с тъпо учудване. Някои от тях се надигнаха и поздравиха. Това повиши самочувствието на съпругата и я изпълни с гордост. Тя вече долавяше сладникавата миризма на галантерия и манифактура от близките магазини и пред един от тях видя същата реклама за галоши, окачени на вратата, която беше оставила преди години. Тая миризма и рекламата събудиха в нея някакво смътно, ала приятно усещане от нейното моминство, когато минаваше край същия Дядо Мраз, обут в лъскави галоши. Те я накараха да си спомни, че се е издигнала над своите съграждани и че не е вече бедната скромна учителка, която минаваше оттук всяка сутрин и на обяд с евтината си рокля от жоржет и лошата си вехта шапка. Но наедно с това тя беше учудена, че къщите се оказаха много по-бедни и по-грозни, отколкото си ги представяше, а лицата на хората съвсем не тъй приветливи, както беше очаквала. Ала тя не искаше да се поддаде на своето разочарование и го скри от съпруга си.

-Къде беше вашата къща? - изведнъж попита той, стегчен от неравната улица.

Тя трепна от думата "ваша" и сърцето и се сви. Мина и през ума, че родната и къща може би щеше да се окаже също така жалка и бедна като другите.

Тя смънка нещо и в очите и се появи тревога.

м -По-рано ходех свободно по тия камъни, а сега съм отвикнал - забеляза съпругът. - Сякаш стъпвам по паници...Струва ми се, че пристигнахме...

Къщата имаше широка дървена стряха, олющена и замърсена стена и дюкян, със затворени кепенци, някога боядисани с червена боя, която беше се напукала и бе станала ръждива.

С треперещи ръце жената отвори чантата си, намери ключа и отключи. Старата дъбова врата изскърца и познатата миризма на влажния вход, покрит с каменни плочи, лъхна в лицето и.

Развълнувана, тя тръгна към двора, без да се грижи дали съпругът и я следва.

Между плочите бе покарала трева. Некастрени и неполивани от никого, чимширите край улея бяха започнали да съхнат, заглушени от бурена, между който стърчаха. Една строшена паница се търкаляше до падналата ограда на градинката, където майка и някога садеше цветя. Всред врасналия в целия двор високо стърчаха два саморасли слънчогледа. Те грееха с големите си пити като слънца и изглеждаха толкова самотни и същевременно тъй весели, че на нея се сториха като две живи същества, застанали в двора да я посрещнат.

Тя мина с нерешителни стъпки край двете пристройки. Едната служеше за кухня, другата имаше само две стаи. Наричаха я малката стара къща. Полегатите слънчеви лъчи огряваха празните ъгли, в които трептяха паяжини, като сребърни нишки. Тя видя една стара обувка върху прашния под и уплашено се дръпна назад.

Нейният съпруг я повика. Тя трепна, обърна се и го видя изправен до стълбата. Със своите светли, хубави дрехи, той и се стори чужд и враждебен всред тия скъпи за нея кътчета на родната и къща.

–Ще имаш време да разгледаш всичко – забеляза той сърдито, когато носачът си отиде, – аз трябва да се измия и да си почина.

Тя се изкачи по дървената стълба на втория етаж на къщата, с изплашен и някак учуден израз на лицето. Тук се намираше голямата стая, която някога служеше за гостна. В тая стая те бяха се сгодили и в нея бяха прекарали първите брачни нощи. Тя вярваше, че споменът за ония дни ще развълнуват съпруга и. Но той си остана все тъй равнодушно отегчен, като човек, който не крие недоволството си. Голата стая с небоядисан таван и много прозорци не му напомни нищо, сякаш той влизаше в нея за пръв път. Той дори се намръщи, когато види двете стари легла, покрити с черга, за да се запазят от праха. В своята самотна вглъбеност стаята сякаш ревниво пазеше миналото и времето като че бе спряло между нейните стени.

На съпругата се стори, че ниските прозорци я гледат с мълчалив укор. Голата, издраскана от употреба маса я порази. За да поправи работата, тя се залови да подреди леглата, поне дотолкова, че нейният съпруг да може да си почине. Полагаше усилия да бъде весела и да се покаже пред него доволна. Но изникващите на всяка крачка неудобства я съкрушаваха. Тя отиде в килера, дето майка и бе прибрала дрехите от цялата къща, и всичко това, което и напомняше за нейния минал живот и което все пак и бе скъпо, сега и се стори жалко, селско наглед, осъдено да остане далеч от нейния нов, модерен дом, който току-що беше напуснала.

-Колко бедни сме били - каза си тя със свито сърце. При гледката на купчината дрехи, натрупани в полутъмния килер, тя забрави за какво беше дошла. Миризмата на нафталин сякаш я упи и замая. Тя почувствува как по тялото и минава сладостна гореща тръпка и как очите и се напълват с влага. В тоя килер, където беше скътан нейният чеиз, тя влизаше някога с таен трепет. Сега си спомни есенните дъждовни дни, когато беше годеница, представи си лицата на своите починали родители, веселата залисия в къщи, тихото сиво небе, от което ръмеше, своите блянове и надежди, и някакво остро чувство на виновност пред родната и къща, пълно с болка по миналото, я накара да заплаче.

После тя чу гласа на мъжа си, който питаше:

-Защо се бавиш? Да дойда ли да ти помогна?

Мина и през ума, че дължи сегашното си положение само на него. Хубавият апартамент в столицата, парите, тоалетите и, всичко, което задоволяваше нейната суетност, беше негово. Тя не бе донесла нищо. За миг и се стори, че той се е излъгал, че тя не е равна на него, и това робско чувство я направи нежна и покорна. Когато внесе двата юргана, тя седна до мъжа си и го целуна с неочакван порив на нежност и кокетство.

-Хуваб курорт - каза той. Искаше да добави:
-Е , видя ли колко съм бил прав, като не склонявах да дойда тук - но нейният тъжно втренчен поглед го накара да се откаже.

-Аз ще повикам лели да нареди и почисти. Още тая вечер. Главното е да си починеш...

-Да си почина! Главното е да не скучая - прекъсна я той. -Но за себе си аз не мисля, стига ти да си доволна. Не виждам обаче какво може да се прави тук.

-А по-рано? -Тя не посмя да каже: -Когато бяхме годени?

Той не отговори, съблече палтото си и отиде в килера да донесе някои неща, които тя му посочи. Двамата се заловиха да нареждат стаята. Тя дебнеше неспокойно неговите движения и тръпнеше от страх, че ей сега може пак да и се скара, задето го беше довела толкова лекомислено в тая празна провинциална къща, в която нямаше дори един удобен стол и дето всички стаи миришеха на прах и на нафталин. Когато той се наведе да извади от куфара тоалетните си принадлежности и тя видя надипления му зачервен врат и неговите широки плещи, неволно изпита силно уважение към този човек, който я отделяше от нейното минало.

После го остави да си почине и отиде да търси единствената си леля, като си мислеше, че работата все пак ще се нареди и нейното разочарование се дължи на умората.

-

След два часа дойдоха да ги видят роднини и познати, повечето жени, нейни съседки. Идваха една по една и отдалеч викаха:

-Тук ли си ма, Еленке?

Тя ги черпеше със скъпи бонбони, нарочно донесени за тая цел, и четеше по лицата им възхищение и завист.

Къщата се оживи. Голямата стая беше почистена от бедната стара леля и нейната дъщеря, дворчето бе преметено, пелинът оплевен и стъклата на прозорците измити. Съпругът излезе из града с началника на пощата, техен роднина, който дойде да им се обади и да ги покани на вечеря.

Тя остана при гостите - няколко стари жени, които приказваха ненаситно. Хвалеше им се със своя нов дом, с благополучието си, със своето богатство, отрупваше ги с въпроси и цяла сияеше. Искаше да им покаже, че не ги е забравила, че за нея те са все така близки и скъпи. Но в техните очи се четеше недоверие към думите и. Две нейни връстнички, с които беше момувала, отново я накараха да почувствува разликата между сегашната госпожа Елена и някогашната учителка, която се боеше, че не ще успее да се задоми. И двете и връстнички бяха останали стари моми. Едната от тях беше много пълна, лицето на другата бе застаряло и погрозняло. Те говореха отчаяно, свободно и мрачно за живота си и се смееха неприятно, тъй че на нея и стана болно за тях, когато си отидоха.

Като остана сама, тя отиде в стаята, походи из празния трем и дълго време гледа залеза към реката. Градчето и се видя за пръв път нищожно и вехто, сякаш беше остаряло, след като я беше излязла от него. Дървените стени на къщите към реката изглеждаха още по-сиви, изкривеният мост приличаше на скелет от влечуго с изпотрошени ребра, а бреговете на реката бяха обрасли с пелин и лопуш. Но околните хълмове, които сега и се виждаха не тъй високи, пак бяха хубави със свежата си зеленина и залязващото слънце пак тъй сладостно заливаше с лъчите си църковната камбанария, двете тополи, покривите на къщите...

-

Вечерта двамата легнаха късно. Началникът ги гощава с пържено пиле и с лошо, киселично вино, което той обаче хвалеше. Говориха за войната, за столицата, играха на карти. После разговорът се въртя цял час за тукашния околийски лекар, който натрупал пари и си купил автомобил.

Когато гостите си тръгнаха, над града изгряваше голяма, кръгла луна, а из улицата скърцаха няколко коли, натоварени със сено.

Лунната нощ, миризмата на сеното и крякането на жабите в реката напомниха на съпругата за нейната любов с учителя от тукашната гимназия Кунтров. И докато вървеше из полутъмната улица, която миришеше на конски тор и на бензин, тя си въобрази, че е същата онаяа госпожица Елена, която всички намират за най-хубавата мома тук, а до нея крачи не съпругът и, а тихият, плах Кунтров, чийто гъгнив говор понякога я дразнеше. Поиска и се да го срещне, да му покаже колко е богата, красива, какъв мъж води. Нейното някогашно увлечение и се стори като някаква несправедливост, а самият Кунтров посредствен и недостоен за нея човек, комуто все пак тя прощаваше за няколкото целувки, които сама му беше дала.

Потъналата в тежка сянка къща беше тиха, дори страшна с надвисналата си стряха и с тъмните си прозорци, чиито стъкла слабо лъщяха в тъмнината, като гледци на големи, черни очи. Една котка уплашено избяга из двора, а дървената стълба заскърца под краката на двамата, сякаш се оплакваше от тяхната тежест.

Оказа се, че няма лампа и съпрузите бяха принудени да легнат в тъмната стая, където беше задушно и се носеше силна миризма на нафталин.

Двамата лежаха дълго време будни и си мислеха за своя удобен дом. Мъжът гневно хапеше устни и мълчеше, като се преструваше, че спи. В паметта му се въртеше ту пощенският началник с неговата формена куртка, ту прашният отобус, ту железопътната спирка.

В стаята беше тихо и тъмно. Юрганът топлеше. Двамата се потяха, но не смееха да признаят това и се преструваха, че спит. Навън се виждаше лунната нощ, тъмните неподвижни сенки на дърветата, белите стени на съседната къща, огрени от месеца.

Градският часовник удари два. В ъгъла на стаята тихичко заскърца щурче, а на тавана се сборичкаха мишки.

-Няма ли тук някои одеяла? - обади се съпругът, -Човек просто ще се задуши...

-Утре ще потърся - трепна тя.

-Курорт! - презрително каза той след кратко мълчание. -Не мога да разбера какво те привлича толкова силно тук. Родната ти къща!? Нямам нищо против, но когато това е изтезание...

Тя усещаше, че той кипи от гняв, и лежеше до него със затаен дъх като виновно дете.

Той стана, запуши цигара и разтвори прозорците. Далеч някъде се светна. Вятър прошумоля в клоните на дърветата. Крякането на жабите в реката стана по-силно, а светлината на месеца потъмня.

-И защо дойдохме тук? - продължи съпругът, като се върна отново в леглото. -Струва ми се, за да се покажеш пред няколко бабички...

Думите му я нараниха, като удар с камшик. Тя пламна цяла, готова да заплаче от безпомощност.

-Ти никога не си уважавал моето минало...нищо... нито майка ми...

-Ба, сега пък минало - я остави това! Че какво има най-после, дявол да го вземе? Водиш ме тук с хиляди обещания, че ще прекараме добре, а излиза, че трябва да спим в една пуста къща, да се блъскаме в тъмнината като прилепи и да слушаме мишките над главите си... Минало!...Сантиментални работи!

Отвън вятърът се засили. Пак се светна и той път мълнията освети със зелена светлина ниските голи прозорци. Стаята в миг се показа в своята голота. Гръмът сякаш се събори над града.

Изведнъж отворените прозорци се блъснаха с трясък. Мъжът се втурна да ги затваря. Някаква хартия се изви като от вихрушка и прошумоля в стаята.

Жената лежеше неподвижно и гледаше уплашено. Във фученето на вятъра и в тътнежа на гърма тя сякаш долавяше някакви сърдити гласове, пълни с възмущение против нея и мъжа и. Далечни и строги, те я обвиняваха, че тя не обича достатъчно своя роден дом, своето минало, починалите си родители. Смирена и плаха, ней се поиска да бъде пак простата първоначална учителка, която се любеше с Кунтров, носеше лошо ушити рокли и всеки месец даваше своята заплата на общинския чиновник, нейн баща, който обичаше да си попийва.

Тя се сгуши в леглото и обзета от жалост към себе си, гледаше едрия полугол мъж как затваря прозорците. Той приличаше на варварин, промъкнал се в нейната бедна родна къща да я опустошава. Тя искаше да го мрази, ала нямаше сили за това.

Гръмотевицата отново продра небесата тъй силно, че стъклата на прозорците иззвънтяха. Дъждът рукна изведнъж. Тя извика и се втурна към своя мъж. И като се сгуши в неговите обятия, затресе се в горчив плач.

-Какво има? - извика той. -Но защо плачеш, Елена? Що ти е? Оскърбих ли те? Е, добре, нека останем тук, щом желаеш...Аз не за мене си...а за тебе се сърди...

-Не! - каза тя - не искам да останем.

-Но защо плачеш?

-За друго.

-Какво?

Тя не отговори. Нейното минало сега и се виждаше като отдавна сънуван сън. Някогашната учителка вече не съществуваше, както не съществуваше и животът на тая пустееща къща. И колкото да и се искаше да я обича, тя нямаше сили, тъй както нямаше сили и да мрази себе си за това...

След няколко дни пощенският началник и лелята ги изпратиха до агенцията с букети от рози и латинки и дълго време махаха с ръце след големия прашен автобус.

An Introductory Note to the Glossary

This glossary is intended to make the selections in the Reader accessible to the student of Bulgarian quite early in his acquaintance with the language, in fact as soon as he has learned to recognize the parts of speech and to find the appropriate information about them in his grammar book. It is a complete glossary of the texts in the Reader, and contains some 4,600 words and idioms.

Omitted entirely from the glossary are only such words as are lexical features of every grammar of Bulgarian: the personal, demonstrative and relative pronouns, cardinal and ordinal numerals, prepositions in their commonest meanings, and the forms of the verb sŭm and its suppletives. Knowledge of such words is as much prerequisite to reading in Bulgarian as is knowing the rules of grammar or where to consult them.

However, non-standard forms of all words have been listed in the glossary and defined by reference to their standard literary equivalents, which for this reason are included in the glossary whether they occur in the texts or not.

Using a Bulgarian glossary in English should be only a facilitating step ending in the learner's use of a Bulgarian dictionary in Bulgarian. Hence we have, with a few exceptions, adhered to the conventions of post World War II Bulgarian lexicography as represented in the dictionary Български тълковен речник, Sofia, 1955 and in the dictionary of the Bulgarian Academy of Sciences, Речник на съвременния ; български книжовен език, I-III, Sofia, 1955-1959.

The Verb

The conventional citation form of the Bulgarian verb is the first person singular present form except for some defective verbs, mostly impersonal and often referring to events in nature, which are sometimes cited in the third person present form. Our treatment has been to cite most defective verbs in the first person singular present with a note in parentheses stating what forms actually occur, but we have not been strictly consistent and certain very common defective verbs are cited in the forms in which they occur, e.g.: сбъ́дне се, сбъ́днá (сбъ́два се)

The verbal entry in the glossary consists of the citation form

преживе́я,

followed by other forms to help in generating the whole conjugation of the verb cited. Thus,

преживе́я, -е́еш, преживя́х

If the verb has an aspectual mate, it and its forms are cited in parentheses:

преживе́я, -е́еш, преживя́х (преживя́вам)

If an aspectual mate is not quoted, the verb does not have one. (In determining whether a verb is aspectually paired, we have followed the dictionary of the Bulgarian Academy of Sciences, v. supra.) The aspect of all verbs listed in the glossary is indicated as part of their definitions:

преживе́я, -е́еш, преживя́х (преживя́вам) pf.,
to live through, to survive

Three groups of verbs vary from this pattern of listing and are entered in only their citation forms since they belong to very common paradigms. Verbs thus entered with only their citation forms in

-на
-ам,-ям
consonant plus -я

may be assumed to be conjugated:

-на, -неш,-нах (преви́сна)

-ам, -аш, -ах (преме́ствам,
-ям, -яш, -ях пригóтвям)

-я, -иш, -их (пренося́)

Full supplementary forms are given for all verbs with these citation forms which follow other paradigms:

прогърмя́, -и́ш, -я́х

Supplementary forms are also given whenever there is possibility of alternative stress:

блъ́сна, блъсна́х

(Alternative stress is indicated throughout the glossary:

вдлъбнати́на́)

Passive (reflexive, reciprocal) verbs have been omitted from the glossary when they are merely passive, reflexive or reciprocal forms of active verbs. In such cases the active verbs are in the glossary. When active forms of passive verbs are not in use, or in the myriad instances when the passive forms of verbs give them special meanings, the passive forms appear in the glossary.

Participles

Past passive and -l (aorist) participles have been treated in three ways. When they are simply participial forms of verbs, undistinquished by difficult derivation, frequency or special meaning, the basic verb has been entered in the glossary and the reader is expected to make the proper association. Participles with difficult derivation or special meanings outside the primary semantic range of their finite verbs have been listed separately, referred to the verbs from which they derive, and defined where necessary. We have also taken some liberty in treating numerous past passive, present active and aorist participles as adjectives when we felt that meaning or usage required recognition of their autonomy.

Adjectives

Fugitive vowels are indicated:

каменен, каменна

Automatic vowel mutation is indicated for all words throughout the glossary: верен, вярна

Nouns

Special plurals are indicated:

кон, коне
топче, топчета
агне, агнета
биене, биения
байрак, байраци
бяс, бесове

Monosyllabic masculine nouns have been given full treatment in articulated and plural forms to show the place of unpredictable stress

мъх, мъ́хът, мъ́хове
крак, кракъ́т, крака́
бяс, бесъ́т, бесове́

aand vocatives are noted after the articulated forms when they are especially common:

бог, бо́гът, бо́же, богове́.

*****

Especially curious borrowed words are marked with the language from which they are borrowed.

Finally, it should be said that we have striven to err in the direction of fullness, both in inclusion of forms and in glossing, and if there is much which is not strictly necessary, we hope that it will tend to reduce the incidence of perplexity in reading for those who would like to read Bulgarian literature.

David E. Bynum

ABBREVIATIONS

adj.	adjective
adv.	adverb
aor.	aorist
Arab.	Arabic
arch.	archaic
coll.,	colloquial
collect.	collective
colloq.	colloquial
conj.	conjunction
dim.	diminutive
f.	feminine
Gr.	Greek
impf.	imperfective
indef.	indefinite
intrans.	intransitive
Ital.	Italian
lit.	literally; literary
m.	masculine
n.	neuter
part.	participle
Pers.	Persian
pf.	perfective
pl., plu.	plural
ppp., p.p.p.	past passive participle
prep.	preposition
pres.	present
pro.	pronoun
refl.	feflexive
rel.	relative
relig.	religious
Russ.	Russian
sing.	singular
sub.	substantive
trans.	transitive
Turk.	Turkish

GLOSSARY

а, Conj., and; but

абáт, m., abbot; a kind of cloak

Абру́ци, proper name: Abruzzi

авантюри́стка, f., adventuress

автобу́с, m., bus, autobus

автомоби́л, m., automobile

автомоби́лен, -лна, adj., automobile, car-

аге́нция, f., agency, bureau

а́гне, а́гнета, n., lamb

а́дски, адска, adj., infernal, hellish

ако, (proclitic) conj., if

акóрд, m., (music) chord

актьóр, m., actor

али́, conj., but

але́я, f., path; lane

алкохóл, m., alcohol

а́лчен, -чна, adj., avid, greedy; covetous

а́лчност, f., greed (за) for

ама́, conj., but

ами́, conj., but

а́нгел, m., angel

а́нгелче, n., (dim.) little angel

апартаме́нт, m., apartment

апóстол, m., apostle; a term used for the secret messengers and organisers of opposition to Turkish rule

апри́л m., April

апри́лски, adj., April

аре́на, f., arena

арнау́тин, m., Albanian

арнау́тски, adj., Albanian

арсена́л, m., arsenal

арти́ст, m., artist; actor, performing artist

асли́ (асла́), adv., really, actually, indeed

атента́т, m., assassination

Б

ба, particle, expressing affirmation. Interjection, expressing surprise

ба́ба, f., old woman; grandmother

ба́бичка, f., old woman

ба́вен, -вна, adj., slow

ба́вно, adv., slowly

ба́вя се, ба́вих, impf., to be late, behind time

бага́ж, m., baggage

байр, m., (Turkish) hill

байра́к, байра́ци, m., banner, flag

байра́мски, adj., pertaining to байрам, the principal Turkish holiday

балери́на, f., ballerina

балка́н, (Turkish) m., mountain; chain of mountains

Балка́н or Балка́нът, m., the Balkan mountain range of central Bulgaria, also called Стара Планина

балко́н, m., balcony

бана́лно, adv., banally, tritely

ба́ница, f., a pastry of cheese and dough in alternating layers

ба́нка, f., bank

банкно́та, f., bank note

баре́, баре́м, adv., at least

баски́я, f., a thin log

ба́сня, f., fable

басту́н, m., walking stick

ба́те, ба́тят, ба́тевци, m., older brother; (with a name or title) older man, senior

бащá, m., father

ба́щин, adj., father's

ба́я, -еш, impf., to exorcise, conjure

бдя, бдиш, бдях, impf., to wake, watch; stand guard

бе, emphatic particle expressing 1) delight 2) assertion

беда́, f., misfortune

бе́ден, -дна, adj., poor; wretched, miserable

бедни́к, m., poor man

бе́жов, adj., beige

без, prep., without

безбо́жност, f., godlessness

безбре́жен, -жна, adj., (poetic) boundless, limitless

безбрежний, see безбре́жен

безво́лно, adv., involuntarily

безгла́сен, -сна, adj., voiceless

безгри́жен, -жна, adj., unworried; unconcerned; untroubled

бе́здна, f., abyss, chasm

бездо́мен, -мна, adj., homeless

бездъ́нен, -нна, adj., bottomless

безжи́знен, adj., lifeless

безизхо́ден, -дна, adj., inextricable; hopeless

безинтере́сен, -сна, adj., uninteresting

безкра́ен, -айна, adj., endless; limitless, infinite

безкра́й, безкра́ят, m., infinity

безкра́йност, f., infinity

безкръ́вен, -вна, adj., bloodless; pale

безли́чен, -чна, adj., amorphous; indistinctive; faceless

безлу́нен, -нна, adj., moonless

безлю́ден, -дна, adj., unpeopled, empty

безме́рен, -рна, adj., vast, immeasurable

безмерно, adv., immeasurably

безмлъ́вен, see безмъ́лвен

безмъ́лвен, -вна, adj., silent

безмъ́лвно, adv, silently

безнаде́жден, -дна, adj., hopeless

безнаде́ждност, f., hopelessness; despair

безо́к, adj., eyeless

безо́кий, see безо́к,

безпоко́ен, -ойна, adj., restless, disturbed

безпоко́йно, adv., agitatedly

безпо́мощен, -щна, adj., helpless

безпо́мощност, f., helplessness

безпоща́дно, adv., mercilessly

безро́потен, -тна, adj., without murmur, uncomplaining

безро́потно, adv., uncomplainingly, with resignation

безси́лен, -лна, adj., powerless, weak

безсилно, adv., weakly

безсми́слен, adj., senseless, meaningless

безсмъ́ртност, f., immortality

безспи́р, adv., unceasingly, ceaselessly

безстра́стно, adv., indifferently, passionlessly

безсъ́нен, -нна, adj., sleepless

безу́мен, -мна, adj., insane; foolish

безу́мец, безу́мци, m., madman; fool

безуспе́шен, -шна, adj., unsuccessful

безуте́шен, -шна, adj., inconsolable

безуча́стен, -тна, adj., indifferent, apathetic

безуча́стно, adv., indifferently

безце́лно, adv., aimlessly

безче́тен, -тна, adj., innumerable

безшу́мен, -мна, adj., noiseless

бе́лег, бе́лези, m., note

белезни́кав, adj., whitish

белока́менен, -нна, adj., white stone

белоли́к, adj., having a white or very pale complexion

белоцве́тен, -тна, adj., having white flowers

белу́чки, f. plural, fringe-tree (Chionanthus)

бензи́н, m., gasoline

бера́, -е́ш, брах, бран, impf., to gather

бесе́да, f., speech; conversation

бе́сен, бя́сна, adj., mad, rabid, raging

би́вам, impf., to be
    не ме би́ва, (coll.) idiom, to be unwell
би́ене, -ия, n., beating

биогра́фия, f., biography

би́серен, -рна, adj., pearly

би́стър, би́стра, adj., clear

битие́, бити́я, n., being, life

би́я, би́еш, бих, impf., to strike, beat; (of smoke) pour forth

бия се, биеш се, бих се, impf., reflexive and passive of бия, биеш, бих ; to fight

благ, adj., beneficent; mild

бла́го, n., treasure

благовъзпи́тан, adj., well educated

благода́рност, f., gratitude

благодаря́, impf., to thank

благополу́чие, n., bliss, blessedness, prosperity

благоро́ден, -дна, adj., noble

благослови́я, f., benediction

благословя́ (благосла́вям), pf., to bless

блаже́но, adv., blissfully

блед, adj., pale

бле́ден, -дна, adj., pale

бледоли́к, adj., pale, pallid, wan

б ле́сна, блесна́х (бля́свам), pf., to flash, light up once or intermittently

блестя́, -и́ш, -я́х, impf., to shine; to glitter

блещя́, -и́ш, -я́х, impf., to shine; to glitter

бли́зо, adv., near

бли́зост, f., nearness

бли́зък, -зка, adj., near, nearby

бли́кам, impf., to gush, flow abundantly

бли́квам (бли́кна, бли́кна́х), impf., to gush, flow abundantly

блу́ден, -дна, adj., dissolute, depraved

блу́дкавичък, -чка, adj., flat, savourless, insipid

блужда́я, -а́еш, -а́х, impf., to wander, rove

блу́за, f., blouse

блъ́скам, impf., to pound, hit

блъ́сна се, блъ́сна́х се (блъсвам се), pf., to bang, crash

блян, бля́нове, m., daydream, reverie

бля́свам (бле́сна, бле́сна́х), impf., to shine

бля́сък, бля́сци, m., flash, burst of light

боа́, f., boa constrictor

боа́з, (Turk.) m., mountain pass, defile

бог, бо́гът, бо́же, богове́, m., god

бога́т, adj., rich

богата́шки, adj., rich people's

бога́тство, n., wealth

богомо́лец, богомо́лци, m., worshipper

богопреда́тел, m., betrayer of the gods

Богоро́дица, f., Mother of God, the Virgin

богоро́дичен, -чна, adj., pertaining to the Mother of God, the Virgin's

Богоро́дичка, f., dim. of Богородица

бо́дна, бо́дна́х (бо́двам), pf., to prick; to spur

бо́дро, adv., briskly, energetically; boldly

бо́жи́, бо́жа́, бо́жо́, also archaic f. and n. forms, бо́жия, бо́жие, adj., divine

бо́жичко, dim. vocative of бог; as interjection to
express surprise, delight, fright
божу́р, m., peony

бой, бо́ят, боеве́, m., combat

боклу́к, m(Turk.) rubbish, filth

боклу́чав, adj., littered, filthy

боледу́вам, impf., to be sick

боле́ж, m., pain

боле́знено, adv., painfully; sickly

боле́зненост, f., painfulness; morbidity

бо́лен, -лна, adj., sick; painful

бо́лест, f., sickness; disease

боли́, боля́т (боли́, боля́ха), 3rd person forms only
with the accusative of the person hurt, to pain, ache
бо́лка, f., pain; distress

болна́в, adj., sickly, of delicate health

бонбо́н, m., bonbon

борба́, f., fight, struggle, combat

бо́ря се (бо́рих се), impf., to struggle

бо́ров, adj., pine

бос, adj., barefoot

бохчи́чка, f., little bundle

боя́, f., paint; color

боя́ се, бои́ш се, боя́х се, impf., to fear

бояди́сам (бояди́свам), pf., to color; paint

брада́, f., chin; beard

бра́два, f., axe

бразда́, f., furrow

браздýлица, f., little furrow, trickle

брат, брáтът, брáтя, m., brother; in plural only, separate trunks or branches of a tree rising from one root

братя́сам (братя́свам), pf., to branch

брáчен, -чна, adj., matrimonial, marriage-

брашнéн, adj., flour

брашнó n., flour

бре, брей, emphatic particle, sometimes used with a connotation of reproach or surprise

брóдя, бродúх impf., to wander, roam

брой, брóят, брóеве, m., number

брóнзов, adj., bronze

броя́, impf., to count

бръ́з or бъ́рз, adj., fast, rapid

бръ́кна, бръ́кнах (бръ́квам, бръ́квах), to stick, thrust the hand

бръмчéне, n., buzzing, hum

бръснáр, бръснáрят, бръснáри, m., barber

бряг, брегъ́т, бреговé, bank (of a river, ditch or any other body of water)

бýден, -дна adj., awake

будúлник, будúлници, m., alarm clock

бýдя, бýдих, impf., to waken

бýен, бýйна, adj., turbulent

бýйно, adv., turbulently

бýква, f., letter of the alphabet

букéт, m., bouquet

булевáрд, m., boulevard

бýлка, f., young woman; bride

бумтя́, -и́ш, -я́х, impf., to rumble

буни́ще, n., dunghill

бу́рен, m. (collective) weeds

бу́ря (бу́ра), f., storm

бу́твам (бу́тна, бу́тна́х), impf., to push open, to push

бу́тна, бу́тна́х (бу́твам), pf., to push open, to push

бъ́да, -еш, бидо́х, биде́, impf. & pf., to be (in future time)

бъ́ден, -дна, adj., future

бъ́деще, n., future

бъ́лгарин, m., Bulgarian

Бълга́рия, f., Bulgaria

бъ́лгарски, adj., Bulgarian

бърбо́ря, бърбо́ри́х, impf., to jabber, gabble

бърз, see бръз,

бъ́рзам, impf., to walk or go fast; to hurry

бъ́рзо, adv., fast, quickly

бъ́ркам, impf., to thrust one's hand into, feel about; to rummage; to mix, confuse; to err, to make a muddle

бърса́лка, f., eraser

бъ́хтя се, -еш, бъхта́х се, impf., to fight, struggle; to labor

бъ́чва, f., cask, barrel

бюро́, n., office; desk

бюст, бю́стът, бю́стове, m., bust; bosom

бяг, бегъ́т, m., run; running; flight

бя́гам, impf., to run away; to flee

бял, бя́ла, бя́ло, бе́ли, adj., white

бяс, бесъ́т, бесове́, m., fury, rage

В

в, във, prep., in, into

ва́жен, -жна, adj., important

ва́жно, adv., importantly

валя́, валя́х or вали́х, impf., to rain, hail or snow;
to shower; to tumble down

ва́рварин, m., barbarian

ва́рда, f., guard house; guard

ва́рдя, ва́рдих, impf., to keep, take care of

варо́сан, adj., whitewashed

Васи́л, m., (proper name) Basil

вглъбне́ност f., concavity; deepness

вди́гам (вди́гна), impf., to raise, lift

вди́гна (вди́гам), pf., to raise, lift

вди́гна се, вди́гна́х се (вди́гам се), pf., to arise; ascend

вди́швам (вди́шам), impf., to inhale

вдлъбнати́на́, f., concavity, hollow

вдови́ца, f., widow

вдъхнове́н, adj., inspired

веднáга, adv., immediately

веднáж, веднъ́ж, adv., once, one time
не веднъж, more than once; often

ве́дър, -дра, adj., clear, unclouded

ве́жда, f., eyebrow

ве́йка, f., limb, branch

век, векъ́т, векове́, m., age; century
до век, adverbial: ever; for ever

ве́ке, see ве́че,

веко́вен, -вна, adj., millenial, age-long

вели́к, adj., great

Вели́кден, m., Easter

Вели́ко, m., a man's name

Вели́ков, adj., Veliko's

вели́чествено, adv., splendourously, grandly

вене́ц, венци́, m., wreath

ве́рен, вя́рна, вя́рно, ве́рни, ad., loyal, true

вери́га, f., chain, shackle

верте́п, m., den, lair; haunt

ве́сел, adj., merry, happy

веселба́, f., gaiety, merry-making

ве́село, adv., merrily, happily

вест, f., news, tiding
  бла́га вест, good news; Annunciation

ве́стник, ве́стници, m., newspaper

вестови́, (singular and plural) m.,(from Russian
  вестово́й) batman, orderly
ветре́ц m.dim.of вя́тър,

вести́ (вестя́вам) pf., to inform

ветерина́рен, -рна, adj., veterinary

вехт, adj., old; dilapidated

ве́че, adv., already

ве́чен, -чна, adj., eternal; constant

ве́чно, adv., eternally

ве́чер, f., evening

ве́черен, -рна, adj., evening

вечéрня, f., evensong, vespers

вечéря, f., dinner

вещ, adj., skillful

вéя, вéеш, вях impf., to blow; winnow; (fig.) radiate

вживéя се(в), -éеш, вживя́х се (вживя́вам се)pf., to enjoy

взаи́мен, -мна, adj., mutual, reciprocal

взéма, -еш, взех (взéмам), pf., to take; to begin

взéма се, -еш, взех се or вземáх се(взéмам се взи́мам се), pf., to be obtained, to be taken

взéмам, взéмáх (взéма, -еш, взех),impf., to take

взи́дан, adj., walled

взи́рам се (взра се, взреш се, взрях се), impf., to stare, to peer, to gaze intently

взор, m., gaze

взра се, взреш се, взрях се (взи́рам се), pf., to gaze, to stare

вид, видъ́т, ви́дове, m., sort, kind; aspect, appearance

ви́димо, adv., evidently, apparently

ви́дя, -иш, видя́х (ви́ждам), pf., to see

ви́дя се, -иш, видя́х се (ви́ждам се), pf., to be seen; to seem; to meet, rendezvous

виж, ви́жте, 2nd person sing. & plural imperative of

ви́ждам (ви́дя, -иш, видя́х), impf., to see

ви́ждам се (ви́дя се, -иш, видя́х се), to be visible, to be seen; to seem

ви́ждане, verbal substantive from the verb ви́ждам, used only in до ви́ждане, idiom: goodbye

ви́зитна ка́ртичка, f., visiting card

вий, ви́е, see ви́я,

вик, викъ́т, ви́кове́, m., shout

вика́ло, n., balcony on a minaret from which the hodža calls the hours of prayer

ви́кам, impf., to call out, to shout

ви́кна, ви́кна́х (ви́квам), pf., to shout

ви́ла, f., pitch fork; villa; nymph

вилне́й, вилне́е, see вилне́я,

вилне́я, -е́еш, вилня́х, impf., to rage, rampage, bluster

ви́наги, adv., always

ви́но, n., wine

вино́вен, -вна, adj., guilty

вино́вно, adv., guiltily

вино́вност, f., guilt

винт, ви́нтът, ви́нтове, m., screw; bolt

ви́рнат, adj., raised, erect

висина́, more commonly plural, висини́, f., (poetic)
high heaven, the heights of heaven

ви́сна, ви́сна́х, impf., to hang suspended

висо́к, adj., high; (of sound) loud

висо́ко, adv., high; loudly

вися́, -я́х, impf., to hang, dangle

витло́, n., screw

Ви́тоша, f., Mount Vitoša, a high mountain (2290m)
dominating the horizon to the south of Sofija

ви́хрено, adv., swiftly, wildly

ви́хром, adv., as a whirlwind; furiously

вихру́шка f., whirlwind

ви́шна, f., cherry tree

ви́я, ви́еш, вих, вит, impf., to roll, wind, wrap

ви́я се, ви́еш се, вих се, impf., to circle, wheel;
to twist, to meander

вкамене́н (вкаменя́), adj., petrified, stony

вка́рам, вка́ра́х (вка́рвам),pf., to drive in; to corral

вкоченя́вам (вкоченя́), impf., to stiffen

вкъ́щи, see къ́щи,

вла́га, f., moisture, dampness

владе́я, -е́еш, владя́х, impf., to possess; rule, govern

влади́ка, m., bishop

вла́жен, -жна, adj., moist, damp

вла́зям, see вли́зам, to enter

вла́зяне, n., entrance

власт, f., power; authority; government

вла́ча, вла́чи́х, impf., to drag

вла́ча се, вла́чи́х се, impf., to drag oneself; to creep,
to shuffle; to hang around, loaf, loiter
вла́шки, adj., Rumanian

Вла́шко, n., (coll.) Rumania

влечу́го, n., reptile

вли́вам (вле́я, -е́еш, влях), impf., to infuse, pour in

вли́зам (вля́за, вле́зеш, вля́зох, вле́зе, вля́зъл, вля́зла,
вле́зли), impf., to enter

влю́бен, adj., amorous; enamoured

вля́за, вле́зеш, вля́зох, вле́зе, вля́зъл, вля́зла, вле́зли,
(вли́зам), pf., to enter

вля́звам (вля́зна, вле́знеш, вля́знах or влезна́х), impf.,
to enter
вля́зла, f., entrance

вля́зна, вле́знеш, вля́знах and влезна́х (вля́звам),
dialectal for вляза
вме́сто, prep., instead of

внеза́пно, adv., suddenly

внеса́, -е́ш, вне́сах (вна́сям), pf., to carry in; introduce внима́ние, n., attention

внима́телно, adv., carefully

во, prep., see в, във,

вода́, f., water

во́ден, -дна, adj., watery, water-

Во́ден, m.,name of three towns in present Bulgaria;also the Bulgarian name for the Greek Macedonian town Edhessa
водени́ца, f., mill

во́дя, во́ди́х, impf., to lead, bring or take

воево́да, see войво́да,

войво́да, m., voyvode, captain, commander

война́, f., war

войни́к, войни́ци, m., soldier

войска́, f., army

вол, во́лът, воло́ве, m., ox

во́лен, -лна, adj., free, unrestrained, independent

волнокри́л, adj., free winging, free flying

во́ля, f., will

во́сък, во́съци, m., wax

впи́вам (впи́я, впи́еш, впих), impf., to press into, to fix

впий, впи́е see впи́вам,

впи́я се, впи́еш се, впих се (впи́вам се), pf., to cling, stick; to dig in, become fixed
впре́гна, впре́гна́х (впря́гам), pf., to harness

впро́чем,adv., besides; although

впу́сна се, впу́сна́х се (впу́скам се), pf., to hurry, rush; run
вражде́бен, -бна, adj., inimical

вражду́вам, impf., to be at enmity

вра́снал (вра́сна), aorist participle, overgrown, overrun

врат, вратъ́т, вратове́, m., neck

врата́, врати́(archaic)врата́, f., door

вра́тник, вра́тници, large gate, as of a barnyard or pasture

вра́тня, f., (dialectal) gate

вратовръ́зка, f., necktie

врачка́, f. dim.of врата́ (cf. врати́чка), little door

вре́ме, времена́, n., time; weather
от край време, from time immemorial
по едно време, after a (short) while
в туй време, then, at that moment

връстни́ца, f., female contemporary, woman of one's own age.
връстни́чка, diminutive of връстни́ца,

връх, връхъ́т, върхове́, m., top, peak, crest, summit
връх, prep, see върху,
връщам (върна, върна́х), impf., to return, give back

връ́щам се (въ́рна се, въ́рнах се), impf., to return

все, adv., continuously
все пак, adverbial, however, nevertheless
все още, adverbial, still

всеве́чен, -чна, adj., ageless, eternal

всedне́вен, -вна, adj., everyday; daily

все́ки, вся́ка, indef. pronoun, each; every

всекидне́вност, f., ordinariness; banality; routine

вселе́на, f., universe

всеси́лен, -лна, adj., omnipotent

вси́чки, indef. pronoun, everyone; all

вси́чко, pronoun, everything

вслу́шам се (вслу́швам се), pf., to listen

всму́квам (всму́кна, всмукна́х), impf., to imbibe; to suck

всред, prep., in the middle of, amidst

встрани́, adv., to one side, to the side

всъ́щност, adv., really, actually

вся́какъв, -ква, indef. pro., any kind of, various, of all sorts

вся́къде, adv., everywhere

вти́кна, втикна́х (вти́квам), pf., poke, thrust

вто́ри, ord. num., second

втре́нчен (втре́нча, втре́нчих), ppp., fixed, concentrated

вту́рна се, вту́рна́х се (вту́рвам се), impf., to rush, to dash

втъ́кна (втъ́квам), pf., to stick into

ву́йчо, ву́йчовци, m., uncle (mother's brother)

вход, вхо́дът, вхо́дове, m., entrance

вцепеня́ се (вцепеня́вам се), pf., to become transfixed, immobile, petrified

вче́ра,adv., yesterday

вче́рашен, -шна, adj., yesterday's

вшутя́вка, f., joke

въведа́, -еш, въве́дох, въве́л (въве́ждам), pf. to bring, to take, to lead in

въве́ждам (въведа́, -е́ш, въве́дох), impf., to bring, to take, to lead in

въже́, въже́та,n., rope, cord

въ́жен, adj., of rope or cord

въз, prep., on, above, on top of

възбу́да, f., excitement, agitation

възбу́дя (възбу́ждам), pf., to awaken, arouse (transitive)

възвиша́ване, n., elevation

възди́шам, impf., to sigh

въздúшка, f., breath, sigh

въ́здух, m., air; atmosphere

възду́шен, -шна, adj., air-, atmospheric; aerial

въздъ́ржан, adj., bated, restrained

въ́здъх, see **въздух**,

въздъ́хвам (въздъ́хна), impf., to sigh, to take a deep breath

въздъ́хна (въздъ́хвам), pf., to sight, to take a deep breath

възе́ма се, -еш, възе́х се (възе́мам се), pf., to rise, ascend slowly

възйе́ма се, see **възе́ма се**,

възкипя́ се, -и́ш, -я́х (възкипя́вам се), pf., to boil up; to heave

възкипя́л, aorist participle, upheaved

Възкресе́ние Христо́во, same as **Вели́кден**, Easter

възмо́гна се (възмо́гвам се), pf., to climb high, scale the heights; become powerful

възмо́гнат, adj., potent, empowered; full, risen, high

възмо́жност, f., possibility; opportunity

възмутя́ се (възмуща́вам се), pf., to become angry, indignant

възмуща́вам се (възмутя́ се), impf., to be angry, indignant

възмуще́ние, n., anger, indignation

възнаградя́ (възнагражда́вам) pf., to reward; to compensate

възнаградя́ се (възнагражда́вам се), pf., to be rewarded, recompensed

възна́сям (възнеса́, -е́ш, възне́сох), impf., to raise, to exalt; to extol, praise highly

възна́сям се (възнеса́ се, -е́ш, възне́сох се), impf., to ascend; to boast

възнеса́, -е́ш, възне́сох (възна́сям), pf., to raise, to exalt; to extol, to praise highly

възнеса́ се, -е́ш, възне́сох се (възнасям се), pf., to ascend; to boast

възпи́рам (възпря́ -е́ш, -я́х), impf., to restrain, to check

възпомина́ние, -я, n., reminiscence, recollection

възпра́ се, -е́ш, -я́х (възпи́рам), pf., to restrain oneself, to stop

въ́зрастен, -тна, adj., adult, grown up

възсе́дна (възся́дам), pf., to mount, sit upon

възстанови́ (възстановя́вам), pf., to restore, reconstruct

възто́рг, възто́рзи, m., excitement; rapture

възхище́ние, n., admiration; rapture

възцаря́ се (възцаря́вам се), pf., to assume rule; to prevail

възча́квам (възча́кам), impf., to linger, wait a bit, await

вълк, вълкъ́т, въ́лци, m., wolf

вълна́, f., wave

вълне́ние, n., wave; agitation, excitement

вълну́вам, impf., to excite, agitate, stir

вълну́вам се, impf., to become excited, agitated

вълше́бен, -бна, adj., magical; marvelous; uncanny

вън, adv., outside

въображе́ние, n., imagination

(въобразя́вам си) въобразя́ си , pf., to imagine

(въобразя́ си) въобразя́вам си , impf., to imagine

въоръже́ние, n., arms, weapons; armament

въплъще́ние, n., embodiment; incarnation

въ́преки, prep., in spite of, despite

въпро́с, m., question

върба́, f., willow

върби́на, f., vervain

върволи́ца, f., file, column of moving objects

вървя́, -и́ш, -я́х, impf., to move, to go, to walk

въ́ржа, -еш, въ́рзáх (връ́звам), въ́рзан, pf., to tie, hitch

върли́на, f., pole

въ́рна се, -еш, въ́рнáх се (връ́щам се), pf., to return

въртя́, -и́ш, -я́х, impf., to turn; twist, whirl; handle; swing

въртя се, -иш, -ях, impf., reflexive & passive of ~~въртя~~
to remain near, stay close; to revolve; walk up /and down

върх, see връх,

върхо́вен, -вна, adj., supreme

върху́, prep., on top of, onto

въ́рша, въ́рши́х, impf., to do, to accomplish, to complete

въ́тре, adv., inside

въ́трешен, -шна, adj., inner, inside

въ́трешност, f., the interior

вя́ра, ве́ри, f., faith

вя́рвам, вя́рвáх, impf., to believe

вя́тър, ветрове́, m., wind
на вя́търа, adverbial, in vain

Г

'га contraction: когá

га́баро́в, adj., hornbeam

Га́брово, n., town in north central Bulgaria where the first secular school was founded in 1835

гади́на, f., loathsome animal, vermin; (fig.) vile person

галанте́рия, f., haberdashery; fancy goods

га́лен, adj., tender, caressing; indulgent; (of children) spoiled

га́лено, adv., tenderly, caressingly

гало́п m., gallop

гало́ш, m., (usually plural) galosh (galoshes)

га́ля, га́ли́х, impf., to caress; to stroke

га́рван, m., raven

гардеро́б m., cloakroom; clothes closet

га́сна, га́сне́х, impf., (of fire or light) to go out, to become extinguished

гасне́я, -е́еш, гасня́х, impf., (of fire) to die out, to burn out

где, де, adv., where

гдéто, дéто, conj., where; when; since

герда́н, m., necklace

геро́й, геро́ят, геро́и, m., hero

гимна́зия, f., high school, secondary school

ги́на, ги́на́х, impf., to perish

гирля́нга, f., garland, wreath

глава́, f., head

гла́вен, -вна, adj., principle, main, chief

глави́ца, dim. of глава́,

глави́чка, dim. of глава,

главу́чка, f., head, handle (as of a revolver)

гла́ден, -дна, adj., hungry

гладиа́тор, m., gladiator

гладиа́торски, adj., gladiatorial

глас, гласъ́т, гласове́, m., voice
с глас, adverbial, at the top of one's voice

гласе́нце, diminutive of глас,

гла́сно, adv., aloud; loudly

гле́дам, гле́да́х, impf., to look (at)

гледе́ц, гледци́, m., pupil (of the eye)

гле́дка, f., sight, view

глей, dialectal imperative of гледам

глух, adj., deaf; dumb, silent; (of sounds) toneless, muffled

глухоня́м, глухоне́ми, adj., deaf-mute

глъ́хна, глъхна́х, impf., to become quiet

глъ́чка, f., babble, uproar

гне́вен, -вна, angry

гне́вно, adv., angrily

гнездо́, n., nest

гнет, гнетъ́т, m., oppression

гнил, adj., rotten

гняв, гневъ́т, m., anger

го́вор, m., speech, talk

годе́н, adj., engaged, affianced

годени́ца, f., fiancée

годи́на, f., year

гол, adj., naked, bare

голе́мец, -мци́, m., important, prominent person

голота́, f., bareness, nakedness

голя́м, голе́ми, adj., big, large

го́ня, го́них, impf., to drive, chase

гора́, f., woods, forest

горд, adj., proud

гордели́во, adv., proudly

го́рдост, f., pride

го́ре, adv., up, above, upstairs

го́рен, -рна, adj., upper

го́рест, f., sorrow

горе́щ, adj., hot

горещина́, f., heat

го́ркият, го́рката, adjectival substantive, the poor
wretch, miserable fellow

го́рко́, with dative personal pronoun, interjective:
it is painful, bitter for one

го́рски, adj., wood, forest

горчи́в, adj., bitter

горя́, -и́ш, -я́х, impf., (intransitive) to burn

горя́л, горе́ли, aorist participle of горя : burnt

горя́щ, adj., hot, burning (present active participle of
горя)

го́спод, vocative -и (no plural) m., the Lord, God

господа́р, господарят, m., master; lord, landlord

господа́рка, f., mistress

господа́рски, adj., master's; manor-, manorial

господи́н, господа́, m., gentleman; Mr.

госпо́дствувам, impf., to dominate; rule

госпожа́, f., lady; Mrs.

госпо́жица, f., miss

гост, го́стът, го́сти, m., guest
отивам на гости, to go for a visit

го́стба (го́зба), f., prepared food

го́стенка, f., woman guest, visitor

го́стна, f., guest room

гостя́ (гоща́вам) pf., to entertain guests

гото́в adj., prepared, ready, finished

гоща́вам (гостя́) impf., to entertain guests

гра́бвам (гра́бна), impf., to grasp, to seize

гра́бна (гра́бвам), pf., to grasp, to seize

гра́бя, гра́би́х, impf., to grab , seize, snatch; to rob,
pillage, plunder

град, градъ́т, градове́, m., city, town

град, градъ́т, no plural, m., hail

граде́ц, градовце́, m. dim. of град, little town

гради́на, f., garden

гради́нка, f.diminutive of гради́на

гра́дски, adj., city

гра́дче, гра́дчета, n. dim. of град

гради́, impf., to build

грак, m., cawing, croaking; caw, crcak

грама́да, f., great heap or pile

грама́ден, -дна, adj., huge, enormous

грани́тен, -тна, adj., granite

гра́ница, f., frontier, border, boundary

грацио́зен, -зна, adj., graceful; gracious

гра́ция, f., grace ; grazia, thank you

гра́ча, гра́чи́х, impf., to croak, to caw

гре́бен, m., comb; crest, ridge

гре́шник, m., sinner

гре́я, -е́еш, грях, impf., to shine; to warm

грив, adj., gray

гри́ва, f., mane

гри́жа, f., concern, care, worry

гри́жа се, при́жи́х се, impf., to worry, to concern
oneself

грижли́во, adv., carefully

грими́рам, impf. & pf., to put on make up, wear greasepaint

гроб, гробът, гро́бове, m., grave

гроза́,f., revulsion; ugliness; ugly thing; horror; horrible thing

грозд, гро́здът, гро́здове, m., bunch of grapes

гро́зде,n., grapes (collective)

гро́здов, adj., grape

гро́зен, -зна, adj., terrible, awful; ugly

грозя́, impf., to deface, make ugly; to threaten

груб, adj., rough, crude

гру́па, f., group

гръб, гръбъ́т, гърбове́, m., back

гръбна́к, m., spine

гръд, гръдта́, f., breast, chest

гръм, гръмъ́т, гръ́мове, m., thunder

гръ́мвам (гръ́мна, гръ́мна́х), impf., to thunder;(of firearms) to fire, discharge

гръмли́во, adv., thunderously

гръмо́вен, -вна, adj., thunderous

гръмове́ржец, -жци, m., thunder-hurler

гръмоте́вица, f., thunderbolt

грях, грехъ́т, грехове́, m., sin, transgression

гу́берче, n., coverlet

гу́бя, гу́бих, impf., to lose

гу́бя се, гу́бих се, impf., to vanish, be lost from view

гу́гла, f., pointed hat

гу́зен, -зна, adj., guilty, shamefaced

гу́ша се, гу́ших се, impf., to huddle, to hide

гъ́вкав, adj., supple, flexible

гъ́вкаво, adv., flexibly

гъгни́в, adj.,(of speech) nasal

гъ́жва, f., turban

гълча́, -и́ш, -а́х, impf., to scold, rebuke

гъ́лъб, m., pigeon

гъ́нка, f., fold, crease, wrinkle

гърб, see гръб,

гърда́ (rare),гърди́ plu., breast, chest

гърди́, plu., breast, chest

гъ́рлест, adj., throaty

гъ́рло, n., throat

гърме́ж, m., report; gunshot

гърмя́, -и́ш, -я́х, impf., to thunder

гъ́ска, f., goose

гъст, adj., thick

гъста́к, -ци, m., thicket

гъстъла́к (гъстала́к), -ци, m., thicket

Д

да́вам (дам, даде́ш, да́дох, дал), impf., to give

да́же, adv., even

дале́ко, adv., far
same as
дале́ч, дале́че, adv., far

далéчен, -чна, adj., distant

далѝ, conj., whether

дам, дадéш, дáдох, дал (дáвам) pf., to give

дам, дáмове, m., stable

дáма, f., lady

данó, desiderative particle: if only, perchance; in the hope that

дар, дарѣ́т, даровé or дáри, m., gift; dowry

дарýвам, impf., to give a gift, make a present

двáж, adv., twice

двáма, collective numeral: pair (two men, or a man and a woman)

двамѝна, numeral: same sense as двама

движéние, n., movement

двóен, двóйна, adj., double

двóица, f., couple, pair (two men or a man and a woman)

двóйка, f., couple, pair

двор, двóрът, дворóве, двóри, m., yard; court

двóрен, -рна, adj., yard-; court-

двóрче, двóрчета, n., dim. of двор

двусмѝслен, adj., ambiguous; having double meaning

де, see где

дебéл, adj., thick, stout

дéбна, дéбнáх, impf., to watch

дéбърчанин, m., man from the Macedonian town Дебър

девѝца, f., (poetic) maiden, lass

девóйка, f., girl

девóйче, девóйчета, n. diminutive of девойка, f., girl

действи́телно, adv., really, actually

действи́телност, f., reality

деме́к, (Turk.) i.e., that is to say

де́мон, m., devil, demon

ден, деня́т, дни, m., day
по цял ден, all day long
по цели дни, for days running
от два деня, for the last two days

денк, денкът, денкове, m., package, bundle

дера́, -е́ш, драх, impf., to flay

дера́ се, -е́ш, драх се, impf., to shout, yell, bawl

де́сен, дя́сна, adj., right (side)

десети́на, numeral, about, approximately ten, ten-odd

десетогоди́шен, -шна, adj., ten year-old

дете́, деца́, n., child

дете́нце, дечи́ца, n., dim. of дете́,

дети́нски, adj., child's, children's; childish; childhood

де́то, see too где́то, where; when; since
де́то и да би́ло дру́гаде,

де́тски, adj., child's

дечи́ца, diminutive of деца́, see дете́

джам, джа́мове, m., windowpane

джами́я, f., mosque
Че́рната джами́я, the Black Mosque (in Sofia)

джеб, see джоб,

джела́т, m., executioner

джоб, джо́бове, m., pocket

див, adj., wild; barbaric

ди́гам, ди́гна́х, impf., to lift, to raise

ди́гна, ди́гнах, pf., to lift, raise

дика́ния, f., (Turk.) primitive apparatus for threshing, animal-drawn threshing rake

дим, димъ́т, m., smoke, steam

Дими́тровден, m., feast day of St. Demetrius (8 November)

димя́, -я́ш, -я́х, impf., to smoke

дио́птър, дио́птърът, m., dioptron (a unit of optical measure)

дип, adv., very: very much; utterly, completely

дире́кция, f., directorate

ди́ря, ди́рях, impf., to find, to locate; to seek

дих, дихъ́т, m., (poetic) breath

диха́ние, n.,(poetic) breathing, breath

ди́шам, impf., to breathe

ди́шане, n., breathing, breath

днес, adv., today

дне́ска, adv., today

дне́шен, -шна, adj., today's

до, prep., to; before; until

доба́вя (доба́вям), pf., to add, to supplement

доба́вям (доба́вя), impf., to add, to supplement

доби́вам (доби́я, доби́еш, доби́х), impf., to obtain, to acquire

доби́тък, -ци, n., cattle; farm animal

доби́че, доби́чета, n., large domestic animal (horse, ox, cow, sheep, pig)

доби́я, доби́еш, доби́х (доби́вам), pf., to acquire, to obtain
-и́ш, -и́х

доближа́ се (доближа́вам се), pf., to approach

доближа́вам (доближа́, -и́ш, -и́х), impf., to draw near, to approach

добре́, adv., well

доброта́, f., goodness

добъ́р, добрá, adj., good

доведá, -éш, довéдох (довéждам), pf., to lead, to bring, to take

довéждам (доведá, -éш, довéдох), impf., to lead, to bring, to take

довóлен, -лна, adj., pleased; satisfied

догáдка, f., guess, surmise

догáждам (догáдя), impf., to understand, comprehend; to discern, to descry

догдéто, see додéто,

дóда, -еш, додóх, coll. form of дóйда,

додáм, додьдéш, додáдох (додáвам), pf., to add

додé, also догдé, adv., whither; while

додéто, догдéто, conj., while; until

додéя, -éеш, додéях (додя́вам), pf., to annoy; to bore, to weary

доигрáя се, -áеш, доигрáх се (доигрáвам се), to play to the full, to heart's content

доиграе, доиграва ми се, idiom: I want, ardently desire to play

дóйда, -еш, дóйдóх, дошъ́л, дошлá (дохóждам), pf., to come (по) for

докáрам (докáрвам), pf., to drive someone/something to a desired place or result

докатó, докáт, conj., while, as long as

доклé, adv., until

докóсвам (докóсна), impf., to touch lightly, to brush

докóсна (докóсвам), pf., to touch lightly, to brush

докривéя, -éеш, докривя́х (докривя́вам), pf., to become unpleasant, offensive

дóктор, m., doctor

докянче, докянчета, n., dialectal diminutive of дюкян

дол, долъ́т, долóве, доли́ща, m., valley; dell; gulch

долáвям (доловя́), impf., to catch, to grasp

дóлен, -лна, adj., lower

долетя́, -и́ш, -я́х (доли́там), pf., to arrive flying, to fly in доли́на́, f., valley

доли́там (долетя́, -и́ш, -я́х), impf., to arrive flying, to fly in

долови́м, adj., apprehensible; perceptible

доловя́ (дола́вям), pf., to catch, to grasp

до́лу, adv., down, below; downstairs

дом, домъ́т, до́мове́, m., home

дома́, adv., home, homeward

домаки́н, m., master of the house; host

домаки́нство, n., housekeeping; house together with the furnishings and possessions in it

домаки́ня, f., mistress of the house; hostess

дома́шен, -шна, adj., domestic; house-

дона́сям (донеса́, -е́ш, доне́сох), impf., to bring, to take

доне́йде, colloquial for доня́къде, q.v.

донеса́, -е́ш, доне́сох (дона́сям), pf., to bring, to take

довя́къде, adv., to a certain distance/extent, for a little way

допу́сна (допу́скам), pf., to presume, to suppose; to admit

допъ́лня (допъ́лням), pf., to fill out, to complete, to add

доразка́зам (доразка́звам), pf., to complete a story, finish narrating

дори́, adv., even

доса́да, f., boredom

доса́ден, -дна, adj., tedious, annoying, irksome

досега́, adv., to the present, until now, heretofore

досе́гна (décя́гам), pf., to touch, to contact

досе́щам се (досе́тя се), impf., to remember, to recall

до́ста, adv., enough

доста́тъчен, -чна, adj., sufficient

доста́тъчно, adv., enough

досу́щ, adv., exactly, just, precisely

дося́гам (досе́гна), impf., to touch, to contact

дося́гане, -ия, verbal sub.of дося́гам, n., touching, contact

дото́лкова, adv., in so far as, to such an extent

доту́ка, adv., hither

дотъ́тря се -еш, -ах (дотъ́трям се), pf., to drag oneself, to pull oneself along

дохо́ждам (до́йда, -еш, до́йдо́х, дошъ́л, дошла́), impf., to come

доще́ ми се, дощя́ ми се, idiom: to desire, to feel like

драгу́н, m., dragoon

Драгу́н, proper name from драгун,

дра́зня, дра́зни́х, impf., to irritate, to pique

дра́ма, f., drama

дре́бен, -бна, adj., small, little

дре́згав, adj., dimly, faintly lit

дре́ха, f., garment; frequently in the plural, meaning clothes

дри́па, f., rag, tatter

дрипав, adj., ragged, tattered

дри́пе, n., collective: rags, bundle of rags

дри́пльо, m., ragamuffin

дри́плю, see дри́пльо,

друг, adj., other

дру́гаде, adv., elsewhere

друга́р, друга́рят, друга́рю, m., comrade

друга́рка, f., (female) companion; associate

дру́гий, дру́гие, see друг,

дру́гото, n., (adjectival substantive) the rest, other things

дру́жба, f., friendship

дружелю́бен, -бна, adj., sociable, friendly

дру́жески, adv., in a friendly manner

дружи́на, f., company

дръвни́к, m., chopping block, woodpile

дръпли́в, adj., rawboned, gaunt

дръ́жка, f., handle

дръ́зко, adv., audaciously; impudently

дръ́нна, дръ́ннáх (дръ́нвам), pf., to resound

дръ́пна, дръ́пнáх (дръ́пвам), pf., to jerk, to tug, to pull
дръ́пна се, pf., to start, to jerk /sharply

дува́р, m., wall

ду́ма, f., word

думам, impf., to say

дух, духъ́т, духове́, m., spirit

душа́, f., soul, spirit; person

душа́, ду́ши́х, impf., to choke, to stifle, to strangle;
to oppress

ду́шен, -шна, adj., stifling; oppressive

дъб, дъбъ́т, дъ́бове, m., oak tree

дъ́бов, adj., oaken

дъ́вча, дъ́вкáх, impf., to champ; to munch

дъжд, дъждъ́т, дъждове́, m., rain

дъждéц , dim. of дъжд, m., rain

дъждо́вен, -вна, adj., rainy

дъждови́т, adj., rainy

дълбо́к, adj., deep

дълбо́ко, adv., deeply

дълбокоми́слено, adv., thoughtfully, profoundly

дъ́лго, adv., long, for a long time

дълпокра́к, adj., long-legged

дължа́, -и́ш, -а́х, impf., to owe, to be indebted
    дъ́лжен, ppp., indebted

дължа́ се, -и́ш, -а́х (на), impf., to be due (to)

дъ́лъг, дъ́лга, adj., long

дъ́нер, m., trunk (of a tree)

дъ́но, n., bottom, depths

дъ́рвен, ad , wooden

дървени́ца, f., bedbug

дърво́, plu.,дърве́та, дървеса́, дърва́, n., tree; wood

държа́, -и́ш, -а́х, дръж, дръ́жте, impf., to hold

държа́ се, -и́ш, -а́х, дръж се, дръ́жте се, impf.,
    to hold fast, to hold on; to behave

държа́ва, f., government; state

дъ́рзост, f., boldness, daring

дъ́рпам се, impf., to draw back, to pull oneself away

дъска́, f., board

дъ́счен, adj., wooden, made of boards

дъсчи́ца, f., dim. of дъска́

дъх, дъхъ́т, m., breath; odor

дъ́хна, дъ́хна́х (дъ́хвам), pf., to blow

дъщеря́, f., daughter

дюкя́н, m., store, shop; workroom

дя́вол, m., devil

дяволи́т, adj., devilish

дя́до, дя́довци, n, grandfather; (sing. only) as a courtesy title
    Дя́до мра́з, m., Santa Claus. деди́ plu., ancestors

дя́кон, m., deacon

дял, делъ́т, дя́лове, m., part; share

дя́лам, impf., to hew, to cut

дя́лан, ppp., hewn

дя́лкам, (colloq.) to plane, to smooth

дя́сно, adv., right
    от дясно: on the right

Е

е́втин, adj., cheap, inexpensive

едва́, едва́м, adv., scarcely, with difficulty
    едва́ сега́, only now

еди́н, една́, numeral, one

еди́нствен, adj., sole

една́кво, adv., without interruption; without change

една́къв, една́ква, adj., same, identical; continuous, unremitting

едини́чък, -чка, dim. of един; adj., sole, only

е́дър, е́дра, adj., big, large, full-formed

ези́к, m., tongue; clapper (of a bell)

ей, particle, there

ей-ту́ка, particle, here

ек, е́кът, екове́, m., echo, resonance

е́кна, е́кнах (е́квам), pf., to resound suddenly

е́кот, m., echo

ела́, ела́те, (Greek) (imperative only) come!

елега́нтен, -тна, adj., elegant

електри́чен, -чна, adj., electric

електри́чески, adj., electric, electrical

Еле́на, f., Helen

Еле́нка, f., diminutive of Елена

е́липса, f., ellipse

енерги́чен, -чна, adj., energetic

енерги́чески, adv., energetically

енерги́чно, adv., energetically, forcefully

е́сен, f., autumn

е́сенний, russified form, see е́сенен, -нна, adj., fall, autumnal

ета́ж, m., floor, story

е́то, particle, there, lo!; so, so then, well

е́хо, n., echo

ехтя́, -и́ш, -я́х, impf., to resound, to reverberate

еча́, -и́ш, -а́х, impf., to resound, to reverberate

Ж

жа́ба, f., frog

жаба́р, m.(provincial) stork or heron; (coll.) one who eats frogs

Жаба́р, m., name of a stork

жа́ден, -дна, adj., thirsty; craving

жа́дно, adv., thirstily; cravingly

жаду́вам, impf., to thirst; to crave

жа́жда, f., thirst; desire, craving

жа́лба, f., sorrow, grief; complaint

жа́лост, f., pity; grief, sadness

жа́лък, -лка, adj., pitiful; miserable

жа́ля, жа́лих, impf., to pity; to grieve; to regret

жела́ние, n., wish, desire

желáя, -áеш, -áх, impf., to wish, to desire

железáрин, m., blacksmith

желéзен, желя́зна, желéзни, adj., iron

желéзница, f., train; railroad

железопъ́тен, -тна, adj., railway

женá, f., woman; wife

жéнски, adj., feminine, woman's, ladies'

жéня, жéни́х, impf., to marry, to give in marriage

женя се, жених се, impf., to marry (used only of men)

жéркам, impf., to buzz, to drone

жéртва, f., sacrifice

жест, жéстът, жéстове, m., gesture

жестóк, adj., cruel, fierce, dire

жéтва (жъ́тва), f., harvest; harvest time

жив, adj., alive; living, live

живéй, живéе, see живéя,

живéя, живéеш, живя́х, impf., to live

живи́телен, -лна, adj., invigorating; life-giving

живо, adv., in a lively manner, spryly

живопи́сен, -сна, adj., picturesque

живóт, m., life

животвóрен, -рна, adj., life-giving

живóтно, живóтни, n., creature, animal

жи́ла, f., sinew; vein

жилéтка, f., vest

жоржéт, m., a kind of silk cloth, usually black жре́бий, жре́бият, m., lot; fate, fortune

Жрели́нски, adj., pertaining to a place named Жрело

жълт, adj., yellow; tan

жълти́ца, f., gold coin

жъ́ртва f., sacrifice; victim

З

за, prep., for, about
 за да with a verb: in order to

заба́ва, f., amusement; entertainment; lateness, delay

забеле́жа, -иш, -их, забеля́зах (забеля́звам), pf., to notice, to remark; to take note
забеля́звам (забеле́жа, -иш, -их, забеля́зах), impf., to notice, to remark; to take note
заби́вам (заби́я, -йеш, заби́х), impf., to begin to strike, to hammer; to stab, stick in, penetrate
заби́я, -йеш, заби́х, заби́т (заби́вам), pf., to begin to strike, hammer; to stab, stick in, penetrate
заблестя́, -и́ш, -я́х (заблестя́вам), pf., to begin to shine

заблуде́н, adj., lost, gone astray (ppp of заблудя се)

заблудя́ се (заблужда́вам се), pf., to become lost, to lose the way; to be mistaken
забода́, -е́ш, забо́дох (забо́ждам), pf., to stick, to jab

забра́вя (забра́вям), pf., to forget

забрадя́ (забра́ждам), pf., to bind up the head (with a cloth or kerchief)
забраня́ (забраня́вам), pf., to forbid

заброя́ (заброя́вам), pf., to begin to count

забу́там (забу́твам), pf., to nudge, to begin to nudge

забъ́бля, -еш, -их (забъ́блям), pf., to begin muttering

заваля́, -и́ш, -я́х (заваля́вам), pf., (of rain, snow, etc.) to begin to fall
зава́рвам (зава́ря), impf., to find, discover, to come upon
зава́рдя (зава́рдвам), pf., to protect

зава́ря (зава́рвам), pf., to find, to catch, to discover

заведа́, -е́ш, заве́дох, заве́л (заве́ждам), to take someone somewhere

заве́са, f., curtain; veil

заве́ска, f., diminutive of заве́са,

завеща́я, -а́еш, -а́х (завеща́вам), pf., to will, to bequeath

зави́вам се (зави́я се, -и́еш, -и́х), impf., to cover, to wrap oneself; to begin to circle, to revolve

зави́кам (зави́квам), pf., to begin to shout

зави́квам (зави́кам), impf., to begin to shout

зави́наги, adv., for ever, for all time

зави́рам (завра́, -е́ш, -я́х), impf., to thrust, to poke, to shove, to tuck

зави́рам се (завра́ се, -е́ш, -я́х), impf., to shove, to squeeze oneself; to meddle

за́вист, f., envy

зави́я, -и́еш, зави́х, зави́т, зави́ен ((зави́вам), pf., to turn, to change direction; to twist

зави́я се, -и́еш, зави́х се (зави́вам се), pf., to cover, to wrap oneself; to begin to circle

завличам (завлека, завлечеш, завлякох, завлече), impf., to carry off, to sweep, wash or drag away

заво́й, заво́ят, m., bend, curve

завра́, -е́ш, -я́х (зави́рам), pf., to thrust, to poke, to shove, to tuck

завра́ се -е́ш, -я́х (зави́рам се), pf., to shove, to squeeze oneself; to meddle

завръ́щам се (завъ́рна се), impf., to return, to turn back; to turn aside

завръ́щане, -ия, n., return

завъ́рна ((завръ́щам), pf., to return,

завъ́рна се (завръ́щам се), pf., to return, to turn back; to turn aside

завъртя́, -и́ш, -я́х (завъ́ртам), pf., to turn, swing; to brandish

завъртя́ се, -и́ш, -я́х (завъ́ртам се), pf., to turn, to swing round

зага́врям се (зага́вря се), impf., to mock, to deride

зага́дка, f., riddle

загáдъчен, -чна, adj., enigmatic

загáтна (загáтвам), pf., to hint, to allude

заги́вам (заги́на), impf., to perish, to be killed

заги́на (заги́вам), pf., to perish, to be killed

заглéдам се (заглéждам се), pf., to stare, to gaze intently
заглéдвам се, see заглéждам се

заглéждам се (заглéдам се), impf., to stare, to gaze intently
заглушá, -и́ш, -и́х (заглушáвам), pf., (of sound) to drown out, deafen; to stifle
заглъ́хна (заглъ́хвам), pf., to grow silent, to cease to sound
заглъхнал, aorist participle, mute, soundless

загнéздя се (загнéздвам се), pf., to establish, to implant oneself; to obsess
заговáрвам (заговóря), impf., to start talking; to strike up a conversation
зáговор, m., conspiracy, plot

заповóря (заговáрвам), pf., to start talking; to strike up a conversation
загóля (загóлвам), pf., to expose, to bare, to uncover
Загóре, n., proper name, literally: Transmontania, the place beyond the mountains ,
загóрски, from or pertaining to the place Загóре

заграждам (заградя́), impf., to begin to build; to fence or wall in, to enclose
загрáкам (загрáквам), pf., to begin to cackle

загри́женост, f., anxiety

загу́бя (загу́бвам), pf., to lose

загърмя́, -и́ш, -я́х (загърмя́вам), pf., to begin to thunder; to detonate
загъ́рна (загръ́щам), pf., to wrap

зад, prep., behind, beyond; from behind

задáвам (задáм, зададéш, задáдох), impf., to assign
задáвам въпрóс, idiom: to ask a question

задáвям (задáвя), impf., to choke; to asphyxiate

зада́м се, зададе́ш се, зада́дох се (зада́вам се), pf., to appear, to come into view, to show
за́ден, за́дна, adj., back, rear

заде́то, загде́то, conj., because, for

задоволя́вам (задоволя́), impf., to satisfy

задомя́ се (задомя́вам се), pf., to be married; to settle down, to found a family
задре́мя, -еш, задря́мах (задря́мвам), pf., to doze of, to fall asleep; to snooze
задробя́, pf., to begin to separate, to disintegrate into small pieces
задýпча, -иш, -их (задýпчвам), pf., to begin to prick; to gouge
задуша́ се, -и́ш, -и́х (задуша́вам се), pf., to stifle, to be smothered
задуше́вно, adv., intimately, sincerely, cordially

задýшен, -шна, adj., breathless, close

задъ́рпам (задъ́рпвам), pf., to begin jerking, tugging
задъ́хан, adj., winded, out of breath; gasping

за́едно, adv., together

заигра́я, -а́еш, заиграх (заигра́вам), pf., to begin to dance; to come to life, to begin to caper, prance
зака́ня се (зака́нвам се), pf., to threaten

зака́пя, -еш, -ах (зака́пвам), pf., to begin to drip, to drip
зака́рам (зака́рвам), pf., to take someone somewhere in a vehicle, to drive
закача́ се -и́ш, -и́х (зака́чвам се), pf., to climb, to begin to climb
закача́лка, f., hook, catch; fastener

закипя́, -и́ш, -я́х (закипя́вам), pf., to begin to boil, to seethe; to become angry
заки́скам се (заки́сквам се), pf., to begin to snicker, chuckle, giggle
закле́пвам (закле́пя, -еш, -ах), impf., to begin to clatter, clack
закле́пя, -еш, -ах (закле́пвам), pf., to begin to clatter, clack
заклю́ча, -иш, -их (заклю́чвам), pf., to look; to conclude
заклю́ча се, -иш, -их (заклю́чвам се), pf., passive and reflexive; to be included
заклю́ченик, m., prisoner

закра́ча, -иш, -их (закра́чвам), pf., to begin to stride

закри́вам (закри́я, -и́еш, закри́х), impf., to conceal; to cover

закри́т, adj., closed; covered, protected

закри́я -и́еш, закри́х (закри́вам), pf., to conceal; to cover

закръ́стя се (закръ́ствам се), pf., to begin to make the sign of the cross, to cross oneself

заку́ска, f., snack

закъсне́я, -е́еш. закъсня́х (закъсня́вам), pf., to be late

за́ла, f., hall, room for large gatherings

за́лез, m., (of the sun,moon and stars) setting

за́лив, m., bay, gulf

зали́вам (зале́я, -е́еш, заля́х),pf., to splash; to drench; to flood

зали́вам се (зале́я се, -е́еш. заля́х се), impf., to be filled to overflowing

зали́сам (зали́свам), pf., to distract, to take someone's attention

зали́свам (зали́сам),impf., to distract, to take someone's attention

залисия́, f., confusion; preoccupation

заловя́ се (залавям се), pf., to grasp, to clutch; to begin, to set to

залу́тан, adj., lost, wandering

за́лък, за́лци / за́лъци, m., bite, mouthful

залюле́я, -е́еш, залюля́х (залюля́вам), pf., to begin to sway, to rock, to swing

залюля́вам се (залюле́я се, -е́еш, залюля́х се), impf., to begin to sway, to rock, to swing

залюля́л, залюле́ли, aorist participle of залюле́я,

заля́звам (заля́за, зале́зеш, заля́зох), impf., (of sun, moon and stars) to set, to decline

зама́йва (aorist, зама́я) ми се глава́та, idiom: to be giddy, dizzy

зама́йване, -ия, n., giddiness; stupefaction

зама́хам, pf., to start waving, to flap

(в) зама́я, idiom: bewitched, enchanted, under a spell замая́н, adj., dazed, stunned

заме́рвам (заме́ря), impf., to take aim, to aim; to take measurements

заме́ря (заме́рвам), pf., to take aim, to aim; to take measurements

зами́на (замина́вам), pf., to pass, to cross; to depart, to leave

замина́вам (зами́на) (за), impf., to pass, to cross; to depart, to leave (for)

замина́вам се (зами́на се), impf., to pass each other

зами́рам (замра́, -е́ш, -я́х), impf., to fall silent; to come to a stop

зами́слен, adj., thoughtful, plunged in thought

зами́слено, adv., thoughtfully, reflectively

зами́сля се (зами́слям се), pf., to become engrossed in thought

заморе́н, adj., tired, exhausted

замре́жен, ppp of замре́жа , veiled, obscured, dulled

замръ́звам (замръ́зна), impf., to freeze

замръ́зна (замръ́звам), pf., to freeze

замъгля́ (замъгля́вам), pf., to fog, to obscure

за́мък, за́мъци, m., castle

замърсе́н, adj., soiled, dirty

замъртве́л, adj., still, lifeless

замъ́тен, adj., troubled, clouded

замя́там се, pf. & impf., to fling oneself; to toss
замя́там се в галóп, to break into a gallop

занаре́ждам, pf., to begin to lament, to bewail

занеме́я, -е́еш, занемя́х (занемя́вам), pf., to fall silent, to become mute, dumb

занемя́вам (занеме́я, -е́еш, занемя́х), impf., to fall silent, to become mute, dumb

занемя́л, занеме́ли , aorist part. of занеме́я, stricken dumb, fallen silent, mute

зани́чам (п) impf., to peep, to peer (into)

за́пад, m., west

запа́зя (запа́звам), pf., to keep, to preserve

запа́лвам (запа́ля), impf., to ignite, to light, to set fire to

запа́ля (запа́лвам), pf., to ignite, to light, to set fire to

запа́ля се (запа́лвам се), pf., to be ignited, to catch fire

запе́я, -е́еш, запя́х (запя́вам), pf., to begin to sing

запи́рам се (запра́ се, запре́ш се, запря́х се), impf., to halt, to come to a stop

запи́там, (запи́твам) pf., to ask, to inquire

запла́квам (запла́ча, -еш, запла́ках), impf., to cry

запла́та, f., pay, salary

запла́ча, -еш, запла́ках (запла́квам), pf., to cry

заплаши́телен, adj., frightening, menacing, threatening

заповя́дам (заповя́двам), pf., to command, to order
заповя́дайте!, expression of hospitality: make yourself at home! help yourself!

запозна́вам (запозна́я, -а́еш, запозна́х), impf., to introduce, to acquaint

запозная, -аеш, запознах (запознавам), pf., to introduce, to acquaint

запо́мня (запо́мням), pf., to remember

запопра́тя (запопра́щам), pf., to hurl

запопра́щам (запопра́тя), impf., to hurl

запо́чвам (запо́чна), impf., to begin, to start

запо́чна (запо́чвам), pf., to begin, to start

запрева́рям се (запрева́ря се), impf., to begin to compete, to vie

заприли́чвам (заприли́чам), impf., to begin to resemble

запръхтя́, -и́ш, -я́х (запръхтя́вам), pf., to start snorting

заптие́, заптие́та, n., Turkish policeman

запу́ша, -иш, -их (запу́швам), pf., to begin to smoke

зара́д, заради́, prep., for the sake of, on account of зара́двам, pf., to gladden, to make happy

зара́двам се, pf., to rejoice, to be gladdened

зара́дван, past passive part. of зара́двам, as adj., gladdened, elated

заразвъ́рзвам, pf. & impf., to begin to untie; to loosen

зареди́ се (заре́ждам се), pf., to form a line, to queue up

за́рна, see зъ́рна,

заро́диш, m., embryo

зароди́ се (зара́ждам се), pf., to be born, to appear, to arise

засви́ря (засви́рвам), pf., to strike up, to begin to play (of music)

засвя́тка се (засвя́тква се), (3rd person sing. forms only) pf., to lightning (to lighten)

засвя́ткам (засвя́тквам), pf., to begin to flash; to lightning (to lighten)

засе́гна (зася́гам), pf., to touch

засе́дна (зася́дам), pf., to come to rest, to remain

засеня́ (засе́нвам), pf., to shade, to cast a shadow

заси́пвам (заси́пя, -еш, -ах), impf., to cover up, to bury

заси́ля се, (заси́лвам се), pf., to become stronger

заска́чам (заска́чвам), pf., to start jumping, to leap

заска́чвам (заска́чам), impf., to start jumping, to leap

заскъ́рцам (заскъ́рцвам), pf., to begin to creak

засме́я се, -е́еш, засмя́х се (засми́вам се), pf., to smile; to laugh

засму́ча, -еш, засму́ках (засму́квам), pf., to begin to suck

засми́н, adj., smiling; cheerful

заспи́вам (заспя́, -и́ш, -а́х), impf., to fall asleep

заспя́, -и́ш, -а́х (заспи́вам), pf., to fall asleep

засра́мя се (засра́мвам се), pf., to feel ashamed

заста́вам (заста́на), impf., to stop; to cease; to stand; to assume a position

заста́на (заста́вам), pf., to take a position; to stand; to stop; to cease

заста́нал aorist participle: standing, halted

застаре́я, -е́еш, застаря́х (застаря́вам), pf., to grow old

застрахо́вам, pf. & impf., to insure

застре́лям (застре́лвам), pf., to kill by shooting, to shoot dead

застъ́пвам (застъ́пя), impf., to step; to present; to represent

застъ́пя (застъ́пвам), pf., to step; to present; to represent

craving

зася́гам (засе́гна) impf., to touch; to affect

затае́н, adj., concealed

със затаен дъх, idiom: with bated breath

затва́рям (затво́ря), impf., to close

затво́р, m., prison; imprisonment

затво́ря (затва́рям), pf., to close

зати́чам (зати́чвам), pf., to run, to begin to run

зати́чам се (зати́чвам се), pf., to run, to rush away, to break into a run

зати́чвам се (зати́чам се) (към), impf., to run, to rush away, to break into a run (toward)

затова́, adv., for that reason, hence

затрепе́ря, -еш, -ах (затрепе́рвам), pf., to shudder, to start shaking (intransitive)

затреса́ се, -е́ш, затре́сох се (затри́сам се), pf., to begin to tremble, to shake

затри́сам се (затреса́ се, -е́ш, -а́х), pf., to begin to tremble, to shake

зату́й, adv. & conj., therefore, for that reason

зату́ля (зату́лвам), pf., to cover up, to conceal

зату́ля се (зату́лвам се), pf., reflexive and passive of затуля ; to vanish

заха́пя, -еш, -ах (заха́пвам), pf., to bite

Заха́ри, m., proper name (for a man)

захва́на (захва́щам), pf., to begin, to take up

захва́щам (захва́на), impf., to begin, to take up

захвъ́рля (захвъ́рлям), pf., to throw aside

захвъ́рлям (захвъ́рля), impf., to throw aside

захо́ждам (**за́йда, -еш, -ох**), impf., (of heavenly bodies) to set

захъ́ркам (**захъ́ркивам**), pf., to start snoring; to fall asleep

заце́пен, adj., caught, entangled

зачаро́ван, adj., bewitched

зачерви́ (**зачервя́вам**), pf., to redden

зачу́дя се (**зачу́двам се**), pf., to wonder, to marvel, to be amazed

заша́вам, pf., to begin to twitch, to fidget

зашеметён, ppp. of **зашемети́**, pf., to make dizzy

зашумя́, -и́ш, -я́х (**зашумя́вам**), pf., to begin making noise

зашумя́л, aorist participle of **зашумя**

зашъ́ткам, impf., to begin pacing back and forth

заща́пам (**заща́пвам**), pf., to begin to walk unsteadily

защо́, interrogative adverb, why

защо́то, conj., because

защуре́я, -е́еш, защуря́х, pf., to make stupid, to brutalize mentally

заявя́ (**заявя́вам**), pf., to announce, to declare

заявя́вам (**заявя́**), impf., to announce, to declare

зая́м, заяде́ш, зая́дох (**зая́ждам**), pf., to begin to eat

звезда́, f., star

звéзден, -дна, adj., starry

звезди́ца, diminutive of **звезда́**, little star, starlet

звезди́чка, diminutive of **звезди́ца**,

звук, зву́кът зву́кове, m., sound

звуча́, -и́ш, -а́х, impf., to sound

зву́чен, -чна, adj., sonorous, resonant

звън, m., clanging, ringing

звънтя́, -и́ш, -я́х, impf., to ring (with a high pitched sound)

звънче́, diminutive of звъне́ц, n., little bell; tinkling

звъня́, impf., to ring

зда́ние, n., building, edifice

здрав, adj., healthy, sound, well

здра́ве, n., health

здра́вец, m., wild geranium

здра́во, adv., tightly, firmly, solidly

здра́сти, (colloquial) hello

здра́чен, -чна, adj., twilight

Зевс, m., Zeus

зеле́н, adj., green

зелени́кав, adj., greenish

зеленина́, f., foliage, verdure

зелене́е се, impf., (3rd person forms only) to appear green

зе́мен, -мна, adj., earthly

земля́к, -ци, m., fellow countryman

земя́, f., land; country

зер, particle: really, actually, indeed

зе́я, зе́еш, зе́ях, impf., to gape, to yawn

зигза́г, зигза́ги, m., zigzag

зид, зидъ́т, зи́дове, m., wall

зи́ма, f., winter

зи́ме, adv., in winter

зи́мен, -мна, adj., winter's, wintry

зимъ́с, зимъ́ска, adv., this winter

зи́на, зи́на́х (зи́нвам), pf., to gape, to yawn

зина́л, adj., gaping, yawning

зла́тен, -тна, adj., golden

злати́ст, adj., golden, gilt

зла́то, n., gold

златожъ́лт, adj., golden-yellow

златозве́зден, -дна, adj., golden starred

зло, n., evil

зло́ба, f., hatred

зло́бен, -бна, adj., evil, hateful, malicious

злове́щ, adj., ominous, foreboding

злоде́ец, -е́йци, m., evildoer

злоко́бен, -бна, adj., threatening; foreboding

злора́д, adj., rejoicing in the misfortune of others

зло́стен, -стна, adj., bad tempered, malicious, spiteful

зло́стно, adv., maliciously, spitefully

змия́, f., snake

змия́р, m., (provincial) one who eats snakes
Змияр, m., proper name of a stork

знак, зна́кът, зна́кове, m., sign, mark

зна́ме, знамена́, n., flag, banner

знамена́телно, (archaic) adv., significantly

зна́тен, -тна, adj., eminent, distinguished; wellborn

зна́ча, зна́чих, impf., to mean

значи́телно, adv., meaningfully, significantly

зна́я, зна́еш, зна́ях, impf., to know

зно́ен, зно́йна, adj., sweltering, torrid

зова́, -е́ш, -а́х, impf., to call, to name; to invite

зора́, f., dawn

зрял, зре́ли, adj., ripe; mature

зъб, зъбъ́т, зъ́би, m., tooth

зъ́бест, adj., toothy, fangy

зъбе́ц, -ци, m., tooth (usually not of natural teeth but figuratively, as the tooth of a gear)

зъболе́кар, -ят, m., dentist

зън, interjection, onomatopoeic for the resonance of metal

зъ́рна, зъ́рна́х (зъ́рвам), pf., to see, to catch sight of, to glimpse

зъ́рно, зърна́, n., grain; pellet

И

и, conj., and

и́вица, f., ribbon; strip; line; row

игла́, f., needle; pin

игли́чка, f., little needle; little pin

игра́, f., play; amusement; game
  игра́ на ка́рти, card-playing

игра́чка, f., toy

игра́я, игра́еш, игра́х, impf., to play

игри́в, adj., quick, nimble

игу́мен, (Greek) m., abbot

и́да, и́деш, (no aorist) impf., to go

и́двам, impf., to come

из, prep., from; out of; along; over; down

и́зба, f., cellar; wine-cellar

избера́, -е́ш, избра́х (изби́рам), pf., to choose, to select изби́рам (избера́, -е́ш, избра́х), impf., to choose, to select

изби́стрям се (изби́стря се), impf., to become clear

изби́я се, -и́еш, изби́х се (изби́вам се), pf., to slaughter one another

и́зблик, m., sudden outburst, access

избу́хвам (избу́хна), impf., to flare up; to explode

избу́хна (избу́хвам), pf., to explode; to flare up

избъ́бря, -еш, -ах (избъ́брям), pf., to prattle, to chatter; to blurt out something unimportant

избъ́рна се, -еш, -ах (избръ́щам се), pf., to turn around

избъ́рша се, -еш, избъ́рсах (избръ́свам), pf., to wipe off completely

избя́гам (избя́гвам), pf., to flee

избя́гвам (избя́гам), impf., to flee

избя́гна, избе́гнеш, избя́гнах (избя́гвам), pf., to shun; to avoid; to escape

изва́дя (изва́ждам), pf., to draw, to pull out

изведа́, -е́ш, изве́дох (изве́ждам), pf., to lead out

изведна́ж, изведнъ́ж, adv., all at once, suddenly

изве́ждам (изведа́, -е́ш, изве́дох), impf., to lead out

изве́хна (извя́хвам), pf., to wilt

изве́хнал aorist participle of изве́хна, as adjective: wilted

извехте́я, -е́еш, извехтя́х (извехтя́вам), pf., to wear out (intransitive)

изви́кам (изви́квам), pf., to shout; to call, to summon

изви́квам (изви́кам), impf., to shout; to call, to summon

изви́я, -и́еш, изви́х (изви́вам), pf., to unwind; to sing with raising and lowering of the voice

изви́я се, -и́еш, изви́х се (изви́вам се), pf., to stretch; to be unwound, to be unrolled

изво́ждам (изведа́, -е́ш, изве́дох), impf., to lead out

извъ́рна (извръ́щам), pf., to turn over, to reverse, to turn (transitive)

извъ́рна се (извръ́щам се), pf., to turn извъртя́ се, -и́ш, -я́х (извъртя́вам се), pf., to turn oneself around

извъ́рша, -иш, -их (извъ́ршвам), pf., to finish, to fulfil, to complete; to commit

изга́рям (изгоря́, -и́ш, -я́х), impf., to burn up, to be destroyed by fire (intransitive)

изга́сна (изга́свам), pf., to burn out, to stop burning (intransitive)

изга́снал, aorist participle of изга́сна, burnt out

изгле́дам (изгле́ждам), pf., to examine, to scrutinize

изгле́ждам (изгле́дам), impf., to examine, to scrutinize ; impf., to appear, to seem

изго́ра, f., loved one

изгоря́л, изгоре́ли, adj., burnt up; sunburnt

изгря́вам (изгре́я, -е́еш, изгря́х), impf., (of heavenly bodies) to rise

и́згрев слъ́нце, sunrise

изгу́бя (изгу́бвам), pf., to lose

изгу́бя се (изгу́бвам се), pf., to become lost; to vanish

изда́вам (изда́м, издаде́ш, изда́дох), impf., to give out; to produce; to utter; to reveal; to betray

издаден, adj., protruding, projecting

изда́м, издаде́ш, изда́дох (изда́вам), pf., to give out; to produce; to utter; to reveal; to betray

изде́бна (изде́бвам), pf., to catch by surprise, to take unaware

изди́гам се (изди́гна се), impf., to rise; to be lifted up

изди́гна се (изди́гам се), pf., to rise; to be lifted up

издра́скам (издра́сквам), pf., to cover with scratches

издръ́нкам (издръ́нквам), pf., to clank suddenly, to rattle

издрънча́, -и́ш, -а́х (издръчавам), pf., to clank once and momentarily

издържа́, -и́ш, -а́х (издъ́ржам), pf., to endure, to bear; to support

издъ́ржам (издържа́, -и́ш, -а́х), impf., to endure, to bear, to support

изза́д, prep., beyond; from behind

иззвънтя́ (иззвънтя́вам), pf., to ring; to tingle; to clang

Изи́да, f., Isis

изка́жа, -еш, изка́зах (изка́звам), pf., to utter; to express

изка́рам (изка́рвам), pf., to drive out; to produce

изкача́ се, -и́ш, -и́х (изка́чвам се), pf., to climb

изка́чвам се (изкача́ се, -и́ш, -и́х), impf., to climb

изкико́тя се (изкико́твам се), pf., to giggle

изкочи, see изскочи,

изкрещя́, -и́ш, -я́х (изкрещя́вам), pf., to scream, to call shrilly

изкрещя́вам (изкрещя́, -и́ш, -я́х), impf., to scream, to call shrilly

изкривя́ (изкривя́вам), pf., to turn, to twist, to make crooked

изку́пна, f., redemption, ransom

изкъ́ртен, adj., torn off, ripped away

изле́з, изле́зте, irregular imperative of изляза

изле́ко, изле́ком, adv., lightly; slightly

изли́зам (изля́за, изле́зеш, изля́зох), impf., to go out

изли́там (излетя́, -и́ш, -я́х), impf., to fly out; to fly off

излича́, -и́ш, -и́х (излича́вам), pf., to wear, to rub away (transitive)

изли́ятелен, -лна, adj., generous, unstinting, bountiful

излъ́жа, -еш, излъ́гах (излъ́гвам), pf., to lie, tell lies

излъ́жа се, -еш, излъ́гах се (излъ́гвам се), pf., to be deceived; to be mistaken

излъ́хна (излъ́хвам), pf., to waft forth, to blow out gently

изля́за, изле́зеш, изля́зох (изли́зам), pf., to go out

изма́ма, f., lie; deceit; delusion

изма́мя (изма́мвам), pf., to deceive

измежду́, prep., amongst; from among

изменя́ се (изме́ням се), pf., to change

изметá, -éш, измéтох (изми́там), pf., to sweep clean

изми́на (измина́вам), pf., to pass

изми́там (изметá, -éш, измéтох), impf., to sweep clean

изми́я, -и́еш, изми́х (изми́вам), pf., to wash (transitive)

измо́кря се (измо́крям се), pf., to become completely wetted

изморéн, past passive part of изморя́, tired, exhausted

изморя́вам (изморя́), to exhaust, to tire out

измъ́кна (измъ́квам), pf., to drag out, to fish out

измъ́ча се (измъ́чвам се), pf., to wear oneself out, to exhaust oneself

измъ́чен, past passive part of измъ́ча, worn out, exhausted; tormented

измя́на, f., infidelity; treachery; betrayal

изна́сям (изнесá, -éш, изнéсох), impf., to carry out

изневерéн, adj., deceived; betrayed

изненáдам (изненáдвам), pf., to surprise

изнесá, -éш, изнéсох (изна́сям), pf., to carry out

изни́квам (изни́кна), impf., to sprout; to spring up

изно́сен, adj., worn out

изобиколя́ (изобикáлям), pf., to pass; to by-pass, to go around

изо́бщо, adv., in general

изпи́сан, adj., drawn, depicted; inscribed; decorated with painting or drawing

изпи́там (изпи́твам), pf., to test; to experience, to feel; to interrogate

изпи́твам (изпи́там), impf., to test; to experience, to feel; to interrogate

изпла́квам (изпла́ча, -еш, изпла́ках), impf., to burst out sobbing; to cry one's eyes out

изпла́ча, -еш, изпла́ках (изпла́квам), pf., to burst out sobbing; to cry one's eyes out

изпла́ша, -иш, -их (изпла́швам), pf., to frighten, to startle

изпла́ша се, -иш, -их (изпла́швам се), pf., to be frightened suddenly, be scared; to frighten, to scare each other; to cry out with a start изпла́швам (изпла́ша, -иш, -их), impf., to startle, to frighten

изпла́шен, past passive part. of изпла́ша, -иш, -их.

изпо́д, prep., from under

изпокри́вам (изпокри́я, -и́еш, изпокри́х), impf., to conceal completely

изпокри́я, -и́еш, изпокри́х (изпокри́вам), pf., to conceal completely

изпотроша́, -и́ш, -и́х (изпотроша́вам), pf., to spend everything gradually; to break to pieces, to break completely or all of something

изпотя́ (изпотя́вам), pf., to cause to sweat, to get someone or something into a lather

изпочу́пвам се (изпочу́пя се), impf., to be completely broken

изпочу́пя се (изпочу́пвам се), pf., to be completely broken

изпра́вен, -вна, adj., in good order; punctual; erect, upright

изпра́вя (изпра́вям), pf., to straighten , to set upright, erect

изпра́вя се (изпра́вям се), pf., to straighten up, to stand erect

изпра́вям се (изпра́вя се), impf., to straighten up, to stand erect

изпра́тя (изпра́щам), pf., to send (someone for something); to see someone off, escort to departure

изпра́щам (изпра́тя), impf., to send (someone for something); to see someone off, escort to departure

изпращя́вам (изпращя́, -и́ш, -я́х), impf., to crack; to crackle

изпращя́, -и́ш, -я́х (изпращя́вам), pf., to crack; to crackle

изпрева́ря (изпрева́рвам), pf., to outstrip, to surpass

изпре́ча, -иш, -их (изпре́чвам), pf., to set, situate something so as to thwart or deflect

изпре́ча се, -иш, -их (изпре́чвам се), pf., to block, to put oneself in the way

изпре́чен, past passive part. of изпре́ча, -иш, -их, set, situated in a blocking or thwarting position

изпръхтя́, -и́ш, -я́х (изпръхтя́вам), pf., to snort

изпръхтя́вам (изпръхтя́, -и́ш, -я́х), impf., to snort

изпу́сна (изпу́скам, изпу́щам), pf., to let fall, involuntarily release, to let go

изпъ́квам (изпъ́кна), impf., to emerge; to jut, to stick out; to loom

изпъ́кна (изпъ́квам), pf., to emerge; to jut, to stick out; to loom

изпъ́кнал, aorist part. of изпъ́кна, protruding
с изпъ́кнали очи́,

изпъ́лнен, past pass.part.of изпъ́лня, filled

изпъ́лня (изпъ́лвам), pf., to fill up

изпъ́на се (изпъ́вам се), pf., to stretch, to strain (intransitive)

изравня́ се (изравня́вам се), pf., to come abreast, to keep pace, to equal, to match

и́зраз, m., expression

изразя́ (изразя́вам), pf., to express

изра́сна (изра́ствам), pf., to sprout; to grow; to grow up

изра́снал, aorist part. of изра́сна, grown up

изредя́ се (изре́ждам се), pf., to pass in succession, to succeed one another

изри́гна (изри́гвам), pf., to vomit; to belch

изри́я, -и́еш, изри́х (изри́вам), pf., to dig out

изръмжа́, -и́ш, -а́х (изръмжа́вам), pf., to let out a snarl; to let out a growl

изръмжа́вам (изръмжа́, -и́ш, -а́х), impf., to let out a snarl; to let out a growl

изря́дко, adv., infrequently, rarely, from time to time

изска́чам (изско́ча), impf., to leap out, to jump out

изско́ча (изска́чам), pf., to leap out, to jump out

изскъ́рцам (изскръ́цвам), pf., to grate, to scrape, to creak

изстъ́пя се (изстъ́пвам се), pf., to come forth

изте́гля (изте́глям), pf., to draw, to pull

изте́жко, adv., slowly; painfully; heavily

изтеза́ние, n., torment, torture

изти́чам (изтека́, изтече́ш, изте́кох), impf., to run out

изтри́т, adj., worn

изтри́я, -и́еш, изтри́х (изтри́вам), pf., to wipe off, to wipe clean

изтръ́пвам (изтръ́пна), impf., to grow numb; to shudder

изтръ́пна (изтръ́пвам), pf., to grow numb; to shudder

изтръ́пнал, aor st part. of изтръ́пна, benumbed, stiff

изтръ́свам (изтъ́рся), impf., to shake out; to shake clean

изтъне́я, -е́еш, изтъня́х (изтъня́вам), pf., to grow thin

изтърва́ (изтърва́вам), pf., to let slip; to lose

изтъ́рсвам, see изтръ́свам.

изтъ́рся (изтъ́рсвам), pf., to shake out; to shake clean

изуме́н, adj., astonished, thunder-struck

изумле́ние, n., astonishment, stupefaction

изу́ча, -иш, -их (изуча́вам), impf., to learn perfectly, completely

изфуча́, -и́ш, -а́х (изфуча́вам), pf., (of animals) to snort, to grunt; to sough; to rage

изфуча́вам (изфуча́, -и́ш, -а́х), impf., (of animals) to snort, grunt; to sough; to rage

изхвуча́, see изфуча́

изхлу́зя (изхлу́звам), pf., to slip, to lose one's footing and fall

изхвръ́кна (изхвъ́ркам), pf., to flutter, to flit out, to fly off

изца́пам (изца́пвам), pf., to befoul, to make completely dirty

изцеле́ние, n., healing, cure

изцели́тел, -ят, m., healer

изча́дие, n., spawn

изче́звам (изче́зна), impf., to disappear

изче́зна (изче́звам), pf., to disappear

изче́пкам (изче́пквам), pf., to loosen, unbind, to unwrap; to extract

изчервя́ се (изчервя́вам се), pf., to blush

изя́ждам (изя́м, изяде́ш, изя́дох), impf., to devour, to eat up

изя́м, изяде́ш, изя́дох (изя́ждам), pf., to devour, to eat up

ико́на, f., icon

иконостáс, иконостóс, m.,(Greek) iconostasis

илú, conj., or

илю́зия, f., illusion

и́ма, impersonal verb: there is, there are
и́маше, there was, there were

и́мам, impf., to have

и́ме, n., name

инди́йски, adj., Indian

индрише́, индрише́та, n., a potted flowering plant
with indented, highly aromatic foliage
(Pelargonium rosarium)
инсти́нкт, m., instinct

инстинкти́вно, adv., instinctively

Иоáким, m., (Greek) masculine praenomen: Jacob
(mostly monastic)
ирони́чен, -чна, adj., ironic

ирони́чески, adv., ironically

и́скам, impf., to want, desire; to require; to seek
и́ска ми се, idiom: to feel like, to be in
the mood to...
и́скра, f., spark

исполи́нский, исполи́нски, adj., huge, gargantuan

истери́чен, -чна, adj., hysterical

и́стина, f., truth

и́стински, adj., true, real, actual

истóрия, f., history; story

италиáнец, -нци, m., Italian

италиáнски, adj., Italian

К

ка, same as като́

кабине́т, m., study; consultation room

кади́, impf., to incense, to cense

ка́жа, -еш, каза́х (ка́звам), pf., to say

ка́звам (ка́жа, -еш, каза́х), impf., to say

кази́но, n., casino; amusement hall

ка́зън, -зни, m., punishment

как, interrogative adv., how? adv., how; that
    как защо́? what do you mean? why?

какво́, interrogative pronoun: what? how? why?

ка́кто, conj., as

какъ́в, каква́, adj., of what sort, what

какъ́вто, каква́то, relative pro., such as; whatever; which

кал, калта́ or ка́лът, f. or m., mud, muck

калдъръ́м, m., cobblestone pavement

кале́пра, f., (archaic) shoe

ка́лен, -лна, adj., muddy

калпа́к, m., fur hat

калпа́че, diminutive of калпа́к,

калу́гер, m., (Greek) monk

кали́ (кали́вам), pf., to temper, to harden

кама́, f., short two-edged knife

камба́на, f., bell

камбанари́я, f., belfry

ка́мен, see ка́мък,

ка́менен, -нна, adj., of stone, stone

каменли́в, adj., rocky; stony

каменоло́мница, f., quarry

камши́к, -ци, m., whip

ка́мък, ка́мъни, m., stone

камъна́к, m., stony or rocky place

кана́вка, f., gutter

канапе́, канапе́та, n., (French) canapé

канара́, f., rocky peak, crag

канди́ло n., small vessel containing oil and a wick
used for votary illumination
канди́лце , diminutive of кандило
канто́ра, f., (archaic) office

канцела́рия, f., office, chancellery

кап, interjection: onomatopoeic for dripping

ка́па, ка́пец, see ка́пна, pf., to drip

ка́па, f., cap

капа́к, -ци, m., lid; horse-blinder

Капасъ́з, m., proper name from капасъ́зин,

капасъ́зин, m., n'er-do-well, good-for-nothing

капе́ла, f., hat with a brim

капе́лка, f., dim. of капе́ла

ка́пица, f., dim. of ка́па

ка́пка, f., drop (of liquid)

ка́пна, ка́пна́х (ка́пвам), pf., to drip; to drop;
to become exhausted
ка́пнал, adj., exhausted, drained of energy

капри́зен, -зна, adj., fanciful, capricious

караби́на, f., carbine

кáрам, impf., to drive

кáрам се, impf., to scold; to quarrel

карамфи́л, m., carnation

карамфи́лов, adj., carnation

карéта, f., carriage

кáрловец, -вци, m., a man from Кáрлово

Кáрлово, n., a town in Bulgaria

карнавáл, m., carnival; Shrovetide

кáрта, f., playing-card; map; card

карти́на, f., (Russian) picture

кару́ца, f., wagon

каскéт, m., a kind of cap

кат, кáтът, кáтове, m., (Turkish and archaic)
story, floor

катó, conj., as; since; when; so

катóче, катóчели, катó че ли, conj., as if,
as it were

катрáн, m., tar, pitch

кáцвам (кáцна), impf., to perch, to roost, to
land after flying

кацна (кацвам), pf., to perch, to roost, to
land after flying

качá, -и́ш, -и́х (кáчвам), pf., to raise, to lift;
to load

качá се, -и́ш, -и́х (кáчвам се), pf., to rise; to
climb; to board, embark

кáчвам (качá, -и́ш, -и́х), impf., to raise, to lift;
to load

кáчвам се (качá се, -и́ш, -и́х), impf., to rise; to
climb; to board, embark

квартáл, m., city block; quarter, part of town

кварти́ра, f., apartment

кепéнк, кепéнци, m., shutter

керемúда, f., roofing tile

ки, particle (Turkish) with no meaning of its own, appended to negative statements

кикóтя се, -иш, кикотúх, impf., to laugh loudly and long

килéр, m., closet; pantry

килéрче, килéрчета, n., diminutive of килéр

килúм, m., (Persian & Turkish) carpet; tapestry

килúя, f., (Latin) cell

кúлна, кúлнах (кúлвам), pf., to set aslant, askew

киломéтър, киломéтърът, киломéтри, m., kilometer

кúмвам, impf., to nod

кúмна, кúмнах (кúмвам), pf., to nod

кúпвам (кúпна), impf., to boil, to bubble, to seethe

кúпна (кúпвам), pf., to boil, to bubble, to seethe

кипя́, -úш, -я́х, impf., to boil, to bubble, to seethe

кираджúя, m., tenant, lodger; teamster, driver

кúрилски, adj., cyrillic

кирпúчен, adj., made of unbaked, sun-dried brick, adobe

кúсел, adj., sour

кúселичък, -чка, adj., sourish, vinegarish

кúтка, f., bouquet; bundle; sheaf

кúчест, adj., having many branches and thick foliage

кúчур, m., tuft, lock of hair

клáтя, клáтих, impf., to set in motion, to set to swaying or undulating

клепáло, n., clapper

клет, adj., miserable, pitiful, wretched; accursed

клех се, see кълнá се,

клечá, -и́ш, -áх, impf., to sit; to kneel

клéчка, f., chip, sliver, shaving; wing; branch, stick

кли́кна, кли́кнах (кли́квам), pf., to cry, call out; to shout

клисáр, m., (Greek) church warden; sexton
   Клисáр, m., name of a stork

клóкот, m., gurgle

клон, клóнът, клóни, клóнове, клóнища, m., branch, limb

клъв, m., beak (of a bird)

клюн, клю́нът, клю́нове, m., beak, bill (of a bird)

ключ, клю́чът, клю́чове, m., key

ключáлка, f., lock

ключáлница, f., lock

кни́га, f., book; paper

книжá, f. collective: documents

кни́жен, -жна, adj., made of paper; pertaining to a book

коби́лица, f., shoulder-yoke (used for portage)

коби́лка, f., diminutive of коби́ла, f., a little mare

когá, adv., when

когáто, conj., when; as, while

кóжен, adj., leathern

кожу́х, m., coat or jacket made of goatskin

кожу́хче, n., diminutive of кожу́х

козá, f., goat

кóзи, кóзя, кóзе, adj., goat's

кой, interrogative pronoun: who?
   кой = всеки in a subordinate clause before a relative pronoun or adverb

   кой...кой..., idiom: someone..., someone else...

ко́йто, коя́то, коéто, ко́ито, relative pronoun, who, which

ко́калест, adj., bony, big-boned

коке́тка, f.,

коке́тно, adv., coquettishly

коке́тство, n., coquetry

коки́ли, f. (plural only) crutches

коко́шка, f., hen

кола́, f. or n. plural, wagon, cart; automobile, truck

кола́р, -ят, m., wagoner, teamster, driver

ко́лко, pronoun, adverb or conj., how much, how many

ко́лкото, rel. pronoun, how much, how many
колкото и да, however much

Колхи́да, f., Colchis, the legendary land of the Golden Fleece

коля́, collect. of кола́

ко́ля, -иш, клах, ко́ля́х, клал, клан, impf., to slay, to slaughter

коля́но, колена́, коле́не́, n., knee; generation

комите́т, m., committee

компа́ния, f., company

кон, коне́, m., horse

кондýктор, m., conductor

ко́нски, adj., horse, equine

конфе́ти, f.plu.,

ко́нче, ко́нчета, n., little horse; colt

копи́то, n., hoof

копне́ж, m., yearning

копне́я, -е́еш, копня́х, impf., to yearn

копри́нен, adj., silken

кора́, f., bark; crust

кори́то, n., trough; gutter; bed of a watercourse

кори́ца, f., diminutive of ; cover of a book

кори́чка, f., diminutive of кори́ца,

кори́я, f., grove

корса́ж, m., corsage

коса́, f., hair (of the head)

косма́т, adj., hairy, shaggy

кост, f., bone

костю́м, m., suit, costume

ко́съм, ко́сми, m., hair

ко́тка, f., cat

котловина́, f., plateau surrounded by mountains;
valley

ко́шница, f., basket

ко́шничка, f. diminutive of ко́шница.

краде́ц, -дци́, m., thief

крадешко́м, adv., stealthily, surreptitiously

край, кра́ят, кра́ища m., end, limit; region
  на край време, (colloq.) at the last moment
  от край време, (colloq.) from long ago

край, prep., beside, next to
  adv., by

кра́йно, adv., ultimately; extremely

кра́йчец, m. diminutive of край

крак, крака́т, крака́, m., leg
  крака́та ми се преплитат, idiom: to stumble,
  to trip

краси́в, adj., beautiful

кра́ча, кра́чих, impf., to walk, to stride

кра́чка, f., step, pace

крепя́ impf., to fasten, to tighten, to secure; to sustain, to support
крепя́ се, impf., to secure oneself from falling, to hold on
кре́хък, кре́хка, adj., brittle, fragile, delicate
крещя́, -и́ш, -я́х, impf., to scream, to shriek, to shout shrilly
кривина́, f., winding mountain road

кри́вна, кри́внах (кри́ввам), pf., to swerve

кри́во, adv., wrong
кри́во ми (му) е, I don't (he doesn't) like it
криволи́ча, криволи́чи́х, impf., to twist, to turn, to bend (intransitive)
крила́т, adj., winged

крило́, криле́, крила́, n., wing

крилце́, n. diminutive of крило́

криста́лен, -лна, adj., crystal, crystalline

кри́я се, кри́еш се, крих се, impf., to hide, to conceal oneself
кро́тко, adv., meekly, gently

кро́тък, -тка, adj., meek, gentle, quiet

кроя́, impf., to cut material for clothes, to tailor; to have tailored; to contrive
кроя́ ня́кому кюля́ф, idiom: to contrive someone's ruin, to cheat, to trick someone
кръв, къ́рви, f., blood

кръвни́к, -ци, m., bloodthirsty person; assassin; mortal enemy
кръ́гъл, кръ́гла, adj., round, circular

кръст, кръ́стът, кръ́стове, m., cross; small of the back, waist
кръсто́сам (кръсто́свам), pf., to cross

кръ́стя се, -иш, кръсти́х се, impf., to cross oneself, to make the sign of the cross
кръ́чма, f., tavern

кръчма́р, -ят, m., tavern keeper

кръ́шен, -шна, adj., flexible, supple; slender, shapely

кря́кам, impf., to croak, to caw

кря́кане, -ия, f., croaking, cawing

кря́сък, -ци, m., shout; scream; shriek

куп, ку́път, ку́пове, ку́пища, m., heap, pile; a lot of

купе́, купе́та, n., compartment (on a train)

купле́т, m., couplet

купу́вам (ку́пя, ку́пих), impf., to buy

ку́пчина, f., pile, heap; group

ку́пя, ку́пих (купу́вам), pf., to buy

куро́рт, m., resort

ку́ртка, f., jacket

ку́фар, m., suitcase, trunk

ку́хня, f., kitchen

ку́че, ку́чета, n., dog

къде́, adv., where; whither

къде́то, conj., where

къдри́ца, f., curl

къдъре́ц, къдърци́, m., (poetic) curl, ringlet

кълбо́, n., ball; billow (of smoke)

кълна́ се, -еш, клех се, кълна́х се, impf., to swear

кълчи́ща, f., tow; hemp fiber

кълчи́щен, -щна, made of tow; hempen

към, prep., towards

къмто, colloquial for към,

кънтя́, -и́ш, -я́х, impf., to resound, to echo

къ́пя, -еш, къ́пах, impf., to bathe (transitive)

къ́рвав, adj., bloody

къ́рпа, f., kerchief

къ́рша, -шиш, кърши́х, impf., (of the body) to sway, to bend

къс, къ́сът, късове́, n., piece

къс, adj., short

къ́сам, къса́х, impf., to pull in pieces, to reduce to fragments

къ́сам се, къса́х се, impf., to be torn, to be broken, beside oneself with grief

къ́сен, -сна, adj., late

къ́сичък, -чка, adj., a bit short; rather short

късме́т, n., good luck; destiny

къ́сно, adv., late

къ́со, adv., shortly; briefly, in short

късогле́дство, n., myopia; shortsightedness

кът, къ́тът, къ́тове, n., corner

къ́тче, къ́тчета, n., little corner

къ́ща, f., house
в къ́щи, adverbial: home

къ́щен, -щна, adj., domestic, home ; house

къ́щи in adverbial expressions such as за, из, към, от къ́щи: for, about, toward, from home or the house

къ́щица, f. diminutive of къ́ща, little house

къ́щичка, f. dimin. of къ́щица, wee little house

къщя́, collective of къ́ща,

кюла́ф, n., (archaic) a kind of pointed hat, knitted or of cloth
see кро́й ня́кому кюла́ф,

Л

ла́дия, f., small boat

лазу́рен, -рна, adj., azure

ла́кът, ла́кътят, ла́кти, m., elbow

ла́мба,f., colloq.of ла́мпа,

ла́мпа, f., lamp

лампа́да, f., oil lamp, float light; votary light, death light

ла́ни, adv., last year

лапа́вица, f., mixture of rain and snow

ла́ндшафт, m., landscape

ламвам , impf., to flare up; to go off suddenly

ла́нски, adj., pertaining to the past year, last year's

ла́ска, f., caress

ла́со, n., lasso

лати́нка, f., nasturtium .

лев, ле́вът, ле́вове, m., lev, the gold monetary unit of Bulgaria

леге́нда, f., legend

легенда́рен, -рна, adj., legendary

легло́, n., bed

ле́гна, ле́гна́х (ля́гам), pf., to lie down, to take a lying position

лед, ледъ́т, ледове́, m., ice

ле́ден, adj., icy

лежа́, -жи́ш, -жа́х, impf., to be lying down, to lie

лек, adj., light, not heavy; easy

ле́кар, -ят, m., doctor (of medicine)

ле́ко, adv., gently, softly, lightly, easily

лекоми́слено, adv., frivolously, thoughtlessly леку́вам, impf., to heal, to cure

ле́ля, f., aunt

лени́в, adj., lazy

лени́во, adv., lazily

ле́ност, f., laziness

лес, лесъ́т, лесове́, m., woods

ле́те, adv., in summer

ле́тен, ля́тна, adj., of the summer, summer

летя́, -и́ш, -я́х, impf., to fly

ли, interrogative particle; whether

лива́да, f., meadow

ли́зна, ли́зна́х (ли́звам), pf., to lick

лик, ликъ́т, ли́кове, m., face; image, form

лила́в, adj., violet, lavender

лисна́т, листна́т, adj., leafy

лист, ли́стът, ли́стове, m., page, sheet

лист, ли́стът, ли́ста, m., leaf (of a plant)

листа́к, -ци, m. collective: foliage, leaves

литурги́я, f., liturgy (usually meaning the Eucharist)

лих, adj., cross, irritable, intractable

лице́, n., face
    на лице́: present; in evidence, apparent

лича́, -и́ш, -а́х, impf., to appear, to look like

ли́шен, -шна, adj., superfluous, useless

ло́вък, -вка, adj., deft, dexterous

ло́вко, adv., adroitly, deftly

ло́дка, f., small boat

лодкáр, -ят, m., boatman

Лозéнски, adj., pertaining to Лозéн, a town southeast of Sofija

лóзов, adj., vine-

локáл, m., tavern; night club

лóпуш, лóпош, m., burr (plant)

лош, adj., bad, poor

лóшо, adj., badly, poorly

луд, adj., mad, lunatic

лудéшки, adj., foolish, crazy

лудешкáта, adv., (colloquial) madly, crazily

лýдо, adv., madly, crazily

лунá, f., moon

лýнен, -нна, adj., moonlit; lunar

лýтам се, лýтáх се, impf., to roam, to wander; to grope

лýтане, n., wandering, roving; groping

лъжá, f., lie, falsehood

лъ́свам (лъ́сна), impf., to scour; to polish, to shine

лъ́скав, adj., shiny, polished

лъ́сна (лъ́свам), pf., to scour; to polish, to shine

лъх, лъхъ́т, лъ́хове, ., (plural rare) (poetic) zephyr, soft breeze

лъ́хам, (impf.) to waft

лъ́хна, лъ́хнáх (лъ́хвам), pf., to waft

лъч, лъчъ́т, лъчи́, m., ray, beam

лъщя́, -и́ш, -я́х, impf., to shine, to gleam

люби́м, adj., beloved

люби́телка, f., connoisseur; devotee

любо́в, f., (no plural) love

любо́вен, -вна, adj., love-, amorous

любопи́тен,-Тна, adj., curious, inquisitive

любопи́тно, adv., curiously, inquisitively

любопи́тство, n., curiosity, inquisitiveness

любу́вам се, impf., to admire, to feast one's eyes

лю́бя, лю́бих, impf., to love

лю́бя се, лю́бих се, impf., to be loved; to love one another

люле́я, -е́еш, люля́х, impf., to swing, to set swinging

лют, adj., hot, strong, sharp; irascible, hot-tempered

ля́шкам,се, impf., to wobble, to sway, to rock

ляв, ле́ви, adj., left

ля́во, adv., left
    от ля́во, on the left

ля́гам (ле́гна, ле́гна́х), impf., to lie down, to take a lying position

ля́то, лета́, n., summer
    на ля́то, adv., in summer

М

ма, particle used in addressing women

магази́н, m., store

мага́ре, мага́рета, n., donkey

магьо́сам (магьо́свам), pf., to charm, to enchant,

ма́зен, -зна, adj., fat, greasy

май, ма́ят, m., May

ма́йка, f., mother

ма́йчин, adj., mother's
    сине́ ма́йчин, (derogatory) mother's son, mamma's boy

ма́йчица, f., dear mom, mother dear

макáр, conj., although
макáр че, conj., although

мáлко, adv., a little
след мáлко, adverbial: after a short while
преди́ мáлко, adverbial: a short while ago

мáлък, мáлка, adj., small, little

мáма, f., mama, mom

мáмя, мáми́х, impf., to lure, to entice

манасти́р, m., monastery

манасти́рски, adj., monasterial, monastery, cloistral

мани́сто, n., bead

манифактýра, f., cloth, fabric

мáса, f., table

мáса, f., mass

мáска, f., mask

маскарáд, m., masquerade

маски́ран, adj., masked

материáлен, -лна, adj., material

Матéя, m., masculine praenomen: Matthew

махалá, f., (Arabic & Turkish) section of town, quarter; a hamlet in the vicinity of a larger village

мáхам, impf., to wave

мáхвам (мáхна, мáхнáх), impf., to wave; to pull of, to remove

мáхвам се (мáхна се, мáхнáх се), impf., to leave suddenly, to clear out; to vanish

махлá, same as махалá

мáхна, мáхнáх (мáхвам), pf., to wave; to pull off, to remove

мáхна се, мáхнáх се (мáхвам се), pf., to leave suddenly, to clear out; to vanish

маши́на, f., machine, engine; train; vehicle

машина́лно, adv., mechanically

мегда́н, m., square

мед, медъ́т, m., honey

ме́ден, -дна, adj., copper, bronze

ме́ден, adj., honey, honeyed

между́, prep., between

ме́к, adj., soft

меланхо́лно, adv., melancholically

ме́лница, f., mill
о́гнена ме́лница, smithy, blacksmith's shop

ме́ля, -еш, млях, impf., to grind

меня́ се, impf., to change

ме́рно, adv., rhythmically

ме́сец, m., moon

месо́, n., meat

ме́стност, locality

мета́л, m., metal

ме́тна, ме́тна́х (мя́там), pf., to throw; to put, to place; to spread

меч, ме́чът, ме́чове, m., sword

ме́чка, f., bear

мечта́, f., dream

миг, мигъ́т, ми́гове́, m., moment

ми́гом, adv., in a twinkling

мижешко́м, adv., with closed eyes, blindly

мил, adj., nice, dear; expensive, costly

миле́я, -е́еш, миля́х, (за), impf., to cherish; to yearn (for)

мили́н (мли́н, мли́нът, мли́нове), m., pastry

милио́н, num., million

ми́личък, -чка, adj., diminutive of мил

мило, adv., dearly, nicely, amiably

милозли́во, adv., gently, kindly

ми́на, ми́на́х (мина́вам),pf., to pass, to go by

мина́вам (ми́на, ми́на́х),impf., to pass, to go by

ми́нал, adj., past

ми́нало, ми́налото, n., (substantival adj.)
the past

минаре́, минаре́та, n., minaret

мине́рвин, adj., Minerva's

мину́вам, see мина́вам,

мину́та, f., minute

мину́тен, -тна, adj., momentary

мину́тка, f., instant, minute,
moment

минц, ми́нцът, ми́нцове, m., Austrian gold coin

мир, миръ́т, m., peace

ми́рен, -рна, adj., peaceful, calm

ми́риз, same as миризма́, m., odor

миризли́в, adj., odorous

миризма́, f., odor, smell

ми́рио, m., odour

мири́ша, -еш, мири́са́х, impf., to smell, to
emit an odor

ми́рно, adv., peacefully, calmly

миря́сване,n., verbal substantive of миря́свам,
impf., to become quiet

ми́сля, ми́слих, impf., to think

мистерио́зен, -зна, adj., mysterious

мисти́чен, -чна, adj., mystic, mystical

ми́съл, мисли, f., thought

ми́шка, f., mouse

Ми́туш, n., man's name

млад, adj. , young

младе́ж, m., young man; f., youth, young people

мла́дост, f., youth

млъзга́, seeмъзга́,

млъ́квам (млъ́кна), impf., to become silent, to stop
making noise

млъ́кна (млъ́квам), pf., to become silent, to stop
making noise

мля́ко, n., milk

мно́го, adv., much, very, many

многобро́ен, многобро́йна, adj., numerous

многозначи́телно, adv., knowingly; significantly

мнози́на, f., multitude, many

мнозинство́, n., multitude; majority

мо́ден, -дна, adj., fashionable, modish

моде́рен, -рна, adj., modern

мо́зък, m., brain

мо́ля се, impf., to pray

мо́га, мо́жеш, мо́жах, могъ́л, могла́, impfç. to be able
мо́же би, maybe
мо́же да, it is possible

моги́ла, f., hillock, knoll; burial mound

могъ́щ, adj., strong, powerful, mighty

мо́кря, мо́крих, impf., to dampen, to wet

мо́кър, мо́кра, adj., damp, wet

моли́тва, f., prayer

мо́лям се, impf., to ask, to request

мо́ля, мо́лих, impf., to ask, to beg, to implore
  мо́ля, please

мома́, f., girl

моме́нт, m., moment, instant; instance,
  circumstance

моми́нство, n., girlhood

моми́че, моми́чета, n., girl

мому́вам, impf., to grow into maidenhood; to pass
  through the years of maidenhood

момче́, момче́та, n., boy

момче́нце, n., dim. of момче́, little boy

мо́мък, момци́, m., young man, youth

мона́х, m., (Gr.) monk

Мо́нка, m., man's name

море́, море́та, n., sea

мо́рен, -рна, adj., tired

мо́рний, see мо́рен,

моря́ се, impf., to tire oneself

мост, мо́стът, мосто́ве, m., bridge

мотя́ се, -я́еш, мота́х се, impf., to walk or move
  back and forth or up and down

мра, мреш, мрях, pf., to die

мраву́няк, m., anthill

мраз, мразъ́т, мразове́, m., frost

мра́зен, -зна, adj., frosty

мра́зя, мра́зих, impf., to hate

мразя́, impf., to freeze

мрак, мра́кът, m., dark, darkness

мра́чен, -чна, adj., dark, gloomy, dismal

мра́чно, adv., gloomily, darkly; dismally

мра́чност, f., darkness; menace

мре́жа, f., net

мръ́дане, n., movement

мръ́ква се (мръ́кне се, мръ́кна се), (3d. person
sing. forms only), impf., to get dark

мръ́сен, -сна, adj., soiled, dirtied

мръ́щя се, мръ́щих се, impf., to frown; to express
disapproval or dissatisfaction

му́зика, f., music

му́ргав, adj., dark, swarthy

муска́, (Arab.) f., amulet, talisman

му́скул, m., muscle

муста́чки, m., dim. of муста́ци, moustache
(used in plural only)

муцу́на, f., muzzle

муха́, f., fly

муши́чка, f., dim. of муха́, little fly; gnat

мушка́то, мушка́та, n., geranium

мъгла́, f., mist, fog

мъж, мъжъ́т, мъжо́, m., man; husband

мъжди́в, adj., glowing, glimmering

мъзга́, f., sap

мъ́ка, f., agony; suffering; difficulty
с мъ́ка, with difficulty, scarcely, barely

мълвя́, -ви́ш, -ви́х, impf., to speak, to say

мъ́ничкий, see мъ́нички,

мъ́лния, f., lightning

мълча́, -и́ш, -а́х, impf., to keep silence, to be silent

мълчали́в, adj., silent; noiseless

мълчали́во, adv., silently; noiselessly

мълча́ние, n., silence

мъни́сто, see мани́сто,

мъни́чки, adj., tiny

мъ́рдам, impf., to move; to shake, to flutter

мъ́рзел, m., indolence, shiftlessnese

мъртве́ц, мъртъвци́, m., dead man

мъртве́шки, adj., of a dead man; dead

мъ́ртъв, -тва, adj., dead, lifeless

мъ́ршав, adj., thin, emaciated

мъ́тен, -тна, adj., turbid, murky

мъ́тя, мъти́х, impf., to hatch, to incubate (of birds)

мъ́ча, мъчи́х, impf., to torture, to harass, to torment

мъ́ча се, мъчи́х се, impf., to suffer, to agonize; to try hard, to take pains

мъ́чен, -чна, adj., arduous, hard

мъчи́телен, -лна, adj., painful; torturous

мъ́чно, adv., with difficulty

мя́ркам се, impf., to loom, to appear, to extend

мя́рна се, ме́рнеш се, мя́рнах се, ме́рнах се (мя́рвам се), pf., to appear suddenly, to flash

мя́сто, места́, n. place

мя́там се (ме́тна се, ме́тна́х се), impf., to lunge, to throw oneself

Н

на, prep., on; in; onto; into; widely used to express possession and also indirect object
на́, same sense as е́то, particle

набия, наби́еш, наби́х (наби́вам), pf., to beat thoroughly; to stick, to impale; to pack
набле́гна (набля́гам), pf., to press, to push, to hold down or back
наближа́ (наближа́вам), pf., to approach

наближа́вам (наближа́), impf., to approach

набли́зо, adv., nearby

наболя́л, наболе́ли, adj., having suffered long, full of suffering, hurting
набръ́чкан, adj., wrinkled

нава́лица, f., crowd, throng

нава́лям (се), (наваля́), impf., to plunge, to descend, to rush down; to overturn
наведа́ се, -е́ш, наве́дох се (наве́ждам се), pf., to bend down, to stoop
наве́ден, p.p.p. of наведа́, -е́ш, наве́дох, bent, stooped
наве́ждам (наведа́, -е́ш, наве́дох), impf., to bend, to lean over, to bow (trans.)
наве́ждам се (наведа́ се, -е́ш, наве́дох се), impf., to lean, to bend over, to stoop; to overhang
наве́ки, adv., forever, for all time

наве́с, m., shed; overhanging projection, visor; awning
на́вик, m., habit

нави́кна (нави́квам), pf., to become accustomed, habituated, used to
нави́сна (нави́свам), pf., to be hanging; to overhang

нави́снал, aor. part. of нагисна as adj., hanging; overhanging
нависо́ко, adv., aloft, on high

навре́д, adv., everywhere

навсъ́дé, adv., everywhere

нався́къде, adv., everywhere

навъ́н, adv., outside

навъ́сен, adj. , lowering

навъ́тре, adv., inside

навя́вам (с) тъга́, idiom: to cast a gloom, to depress
lit. to wrap with sorrow

навя́рно, adv., probably

нага́зя (нага́звам), pf., to tread, to walk upon; to trample

на́глава, only in the idiom изли́зам на́глава, to be
unruly, obstinate

нагле́д, adv., obviously; apparently

наго́ре, adv., upwards

над, prep., over, above

нада́вам (нада́м, нададе́ш, нада́дох), impf., to emit,
to give forth (a sound or cry)

нада́леч, надале́че, adv., far away, in the distance;
distantly; widely

надве́сен, ppp. of надве́ся, to hang,
as adj., hanging

нада́м, нададе́ш, нададох (нада́вам), pf., to emit, to give
forth (a sound or cry)

надгро́бен, -бна, adj., graveside

наде́жда, f., hope

нади́гна се (нади́гам се), pf., to rise, to get up

нади́плен, adj., pleated

надни́квам (надни́кна), impf., to glance, to cast one's gaze

надо́йда, -еш, -о́х (надохо́ждам, надоха́ждам), pf. (3d. person
forms only),to come in great numbers

надо́лу, надо́ле, adv.,down;downward.((or large quantity

надохо́ждам, надоха́ждам (надо́йда, -еш, -о́х), impf. (3d.
person only)to come in great numbers or large

наду́я, -у́еш, наду́х (наду́вам),pf. to inflate, ((quantity
to fill with air

надя́вам се, impf., to hope, to expect

надя́сно, adv., to the right

на́едно, adv., together; simultaneously

наза́д, adv., backwards, back

назлънди́свам се, impf. (colloq.) (Turk-Pers.) to oppose, to resist; to disagree; to stand off, to be coy

назова́, -е́ш, -а́х (назова́вам), pf., to call, to name; to mention

назова́вам (назова́, -е́ш, -а́х), impf., to call, to name; to mention

назъ́рна (назъ́рвам), pf., to glance, look briefly; to inspect, to look over

наизля́за, наизле́зеш, наизля́зох (наизли́зам), pf., to go or come out in a group; to go or come out all /together

наизска́чам (наизска́чвам), (3d. person forms only) pf., to swarm, to rush out in a crowd

на́истина, adv., in truth

най-поди́р, най-по́сле, adv., finally

на́йда, -еш, на́йдо́х, наше́л, -шла́, pf., to find

нака́жа, -еш, нака́зах (нака́звам), pf., to punish

нака́рам (нака́рвам), pf., to force, to compel

наки́ча, -иш, -их (наки́чвам), pf., to decorate

наклоня́ (наклоня́вам), pf., to bend, to bow, to tilt(trans.)

наклоня́вам (наклоня́), impf., to bend, to bow, to tilt (trans.)

накра́й, adv., finally; at the end

накре́хна (накре́хвам), pf., to tilt, set at an angle

накъде́то, adv., conj., whither

нали́, particle indicating affirmation or assertion

нали́вам се (нале́я се, -е́еш, наля́х се), impf., to fill

намале́я, -е́еш, намаля́х (намаля́вам), pf., to diminish, to dwindle

наме́к, m., hint, allusion; intimation

наме́ря (нами́рам), pf., to find

наме́сто, наме́сто да, prep. & conj., instead of

наме́стя (наме́ствам), pf., to place, to put in place

наме́стя се (наме́ствам се), pf., to sit down; to dispose, settle oneself

намета́ло, n., cloak; cape

нами́рам (наме́ря), impf., to find; refl., to find
oneself, to be (Fr. se trouver)

нами́сля (нами́слям), pf., to think out, to decide

намо́кря (намо́крям), pf., to moisten; to wet

намра́зя (намра́звам), pf., to despise

намръ́щен, p.p.p. of намръ́щя, angry, lowering,
frowning

намръ́щя (се) (намръ́щвам), pf., to frown, to scowl;
refl., to become angry, to lower

на́не, m., big, older brother; peasant sobriquet

нао́коло, нао́кол, adv. , around, about

нао́стрям (нао́стря) уши́, impf., to prick up one's ears

нападе́ние, n., attack

напе́т, adj., handsome, elegant, pretty

напи́вка, f., toast

напо́мня (напо́мням), pf., to remind

напосо́ка, напосо́ки, adv., at random

напра́во, adv., directly, straight

напра́вя, (напра́вям), pf., to make, to do, to accomplish,
to cause

напра́вям (напра́вя), impf., to make, to do, to
accomplish, to cause

напра́зно, adv., in vain

напре́гнат, p.p.p. of напре́гна, to strain: strained,
tense

напре́д, adv., forward, ahead

напре́де, (plus short form of dat. personal pronoun)
adv., before, in front of

на́преки, adv., crosswise, diagonally

напре́чен, -чна, adj., perpendicular, cross-

напре́чкам (напре́чквам), pf., to obstruct, to bar

напри́мер, adv., for example

напро́тив, adv., on the contrary, rather

напря́гам (напре́гна), impf., to exert, to strain

напря́гане, n., effort, exertion, strain

напу́к, adv., spitefully, maliciously

напу́кам се (напу́квам се), pf., to crack (intrans.)

напу́скам (напу́сна), impf., to let go; to abandon, to give up; to leave, to vacate, to depart

напу́сна (напу́скам, напу́щам), pf., to depart, to vacate, to give up; to leave; to let go; to abandon, to

напу́сто, adv., vainly, to no avail

напу́щам (напу́сна), impf., to leave, to depart, to vacate; to let go; to abandon, to give up

напъ́вам се (напъ́на се), impf., to strain, exert oneself

напъ́ване, -ия, n., strain, exertion

напъ́лвам (напъ́лня), impf., to fulfill

напъ́лвам се (напъ́лня се), impf., to fill, to be filled

напъ́пя (напъ́пвам), pf., to bud

напя́вам, impf., to shout

нара́двам се, impf., to have complete joy, to have one's fill of joy

нараня́ (нараня́вам), pf., to wound

наре́д, adv., in order

нареде́н, p.p.p. of наредя́, adj., ordered

наредя́ (наре́ждам), pf., to arrange, to set in order; to command

наре́ждам (наредя́), impf., to arrange, to set in order; to command

нари́чам (нарека́, нарече́ш, наре́кох), impf., to call, to name

наро́д, m., people, nation

наро́чно, adv., specially

наса́м, adv., hither

наса́м-ната́тък, наса́м-ната́м, adv., this way and that

насаме́, adv. (colloq.) alone (with one other person), tête-à-tête насека́, насече́ш, нася́кох (наси́чам), pf., to cut; to cut or chop to pieces

насе́я, -е́еш, нася́х, насе́ях (нася́вам), pf., to sow (seeds)

наси́ля (наси́лвам), pf., to force, to compel

наси́тя се (наси́щам се, наси́твам се), pf., to sate oneself

наси́чам (насека́, насече́ш, нася́кох), impf., to cut; to cut or chop to pieces

наско́ро, adv., shortly, soon; not long ago

насла́да, f., delight, pleasure

насо́чвам (насо́ча, -иш, -их), impf., to point, to direct

насо́чвам се (насо́ча се, -иш, -их), impf., to point at, to turn to, to direct oneself towards

наспоре́д, prep., beside

насре́ща, adv., opposite, facing

насре́щен, -щна, adj., opposite

наста́вам (наста́на), impf., to commence

наста́вя (наста́вям), pf., to resume, to continue

наста́на (наста́вам), pf., to commence

наста́нявам се (настаня́ се), impf., to take up residence; to establish oneself

насти́гам (насти́гна), impf., to overtake, to catch up with

насти́гам се (насти́гна се), impf., to overtake each other, to catch up with each other

насти́гна (насти́гам), pf., to overtake, to catch up with

насти́на (насти́вам), pf., to have a cold

настоя́, -и́ш, -я́х (настоя́вам), impf., to insist, to persist

настоя́вам (настоя́, -и́ш, -я́х), impf., to insist, to persist

настрана́, adv., aside, at one side, sidewise

настрани́, adv., at the side, to one side

настръ́хвам (настръ́хна), impf., to have one's hair stand on end; to be horrified; to bristle

настръ́хна (настръ́хвам), pf., to have one's hair stand on end; to be horrified; to bristle насърча́вам (насърча́, -и́ш, -и́х), impf., to encourage, to hearten

наси́вам (насе́я, -е́еш, нася́х, насе́ях), impf., to sow (seeds)

craft:

нася́дам (нася́двам) pf., (3d. person forms only; used of a group) to sit down(together or one by one)

нася́дал, aorist participle: seated

ната́м, adv., thither

ната́тък, adv., thither; thence
по-ната́тък, further on

нате́гна (натя́гам), pf., to weigh heavily, grow heavy

нати́свам (нати́сна), impf., press once or intermittently

натова́ря (натова́рвам), pf., to load

натру́пам (натру́пвам), pf., to gather, to pile up

натру́пам се (натру́пвам се), pf., to gather, to throng, to crowd; to accumulate

натру́пан, p.p.p. of натру́пам, amassed, gathered

натъ́й, adv., thither

натъ́кна се (натъ́квам се), pf., to come across, to run against, to stumble on, to bump into

натя́гам (нате́гна), impf., to weigh, to become heavy

натя́квам (натя́кна), impf., to reproach

наумя́вам (наумя́), impf., to bring to mind, to remind

нау́ча, -иш, -их (научáвам), pf., to learn; to teach
ще те нау́ча аз те́бе, I'll teach you! (colloq.)

нау́ча се, -иш, -их, pf., to teach oneself; to become accustomed

научáвам (нау́ча, -иш, -их), impf., to learn; to teach

нафтали́н, m., naphthalene

нахвъ́рля (нахвъ́рлям), pf., to throw around; to heap up; to dump

нахлу́пвам (нахлу́пя), impf., to pull on over one's eyes

нахлу́пя (нахлу́пвам), pf., to pull on over one's eyes

нахлу́я, -у́еш, нахлу́х (нахлу́вам), pf., to rush нахра́нвам (нахра́ня), impf., to feed, to nourish

нахра́ня се (нахра́нвам се), pf., to be fed; to eat

нача́лник, m., chief, director

нача́ло, n., beginning

на́чин, m., way, manner, method

на́шенец, -нци, m., one of us

небе́ (не́бо́), небеса́ , n., sky, heaven

небоскло́н, m., the vault of the heavens, the heavens

небояди́сан, adj., unpainted; uncolored

небре́жно, adv., carelessly

небръ́снат, adj., unshaven

небъ́лгарин, m., a non-Bulgarian

невероя́тен, -тна, adj., unbelievable, implausible

невероя́тно, adv., unbelievably, implausibly

неви́ден, -дна, adj., unseen; invisible

неви́дим, adj., invisible

нево́лно, adv., involuntarily

невръ́стен, -стна, adj., not grown up, young

невъ́зможен, -жна, adj., impossible

не́где, see ня́къде,

негоду́вание, -ия, n., dissatisfaction; indignation

неде́й (неде́йте), defective verb: don't!

неде́лен, -лна, adj., Sunday

недове́рие, n., incredulity; disbelief

недови́ждам (недови́дя, -иш, недовидя́х), impf., to have poor vision, weak eyes

недово́лство, n., dissatisfaction

недосетли́в, adj., forgetful

недости́гнат, adj., unattained

недосто́ен, недосто́йна, adj., unworthy

недоуме́ние, n., perplexity; incomprehension

недоумя́ло, adv., uncomprehendingly

недра́, (plural only) inward parts, depths, bowels

недъ́г, m. disability; defect

не́жен, -жна, adj., tender, gentle

не́жност, f., tenderness, gentleness

незва́н, adj., uninvited

нези́блем, (Russ.) adj., fast, firm

нези́блен, bulgarized form of нези́блем

незна́ен, незна́йна, adj., unknown; secret

неизмери́мо, adv., immeasurably

неимове́рен, -рна, adj., tremendous; extraordinary; incredible

не́йде, adv., somewhere

не́ка, particle with the imperative, "let"

нека́стрен, neg. p. p. p. of ка́стря, ка́стри́х, unpruned

некта́р, m., nectar

не́ли, не́жели, conj., whether, if

нело́вък, нело́вка, adj., awkward, clumsy

нема́, interr. particle: is it not so?

неме́я, -е́еш, немя́х, impf., to fall silent

неми́нат, adj., unpassed, untrodden

неми́рен, -рна, adj., restless

немо́щен, -щна, adj., powerless; helpless ненави́ждам, impf., to hate

ненаде́ен, ненаде́йна, adj., sudden, unexpected

ненаде́йно, adv., suddenly, unexpectedly

ненаси́тно, adv., insatiably

необикнове́н, adj., unusual

необясни́м, adj., inexplicable

неоди́лан, adj., rough, unfinished; unhewn

неожи́дан, adj. (Russ) unexpected

неопитоме́н, adj., untamed

неотрази́м, adj., irresistible

неоча́кван, adj., unexpected

неоча́квано, adv., unexpectedly

непобеди́мо, adv., inevitably; invincibly

неподви́жен, -жна, adj., motionless, immobile

неподви́жно, adv., without moving, motionlessly

непозна́т, adj., unknown; unfamiliar

непокоре́н, -рна, adj., unsubmissive; disobedient, refractory

неполи́ван, neg. p.p.p. of поли́вам, impf., unwatered, /unwashed
непоня́тен, -тна, adj., incomprehensible, unintelligible
непости́жен, -жна, adj., unattainable
непра́в, adj. , unjust; incorrect
непра́вилен, -лна, adj., irregular; incorrect, wrong

неприве́тен, -тна, adj., unhospitable; dreary, dour

непримири́м, adj., irreconcilable, incompatible

неприятно, adv., unpleasantly
непрогле́ден, -дна, adj., impenetrable (to sight)
непроме́нен, -нна, adj., unaltered
нера́вен, -вна, adj., uneven

нера́д, adj., unhappy

не́рвен, -вна, adj., nervous

не́рвно, adv. , nervously

нереши́телен, -лна, adj., indecisive

несгово́рен, -рна, adj., inharmonious, not in agreement, dissentious

несно́сен, -сна, adj., unbearable, intolerable

неспи́рен, -рна, adj., ceaseless, unceasing

неспоко́ен, неспоко́йна, adj., restless

неспоко́йно, adv., restlessly; uneasily

несправедли́вост, f., injustice

несъзна́телен, -лна, adj., unconscious; involuntary

несъзна́телно, adv., unconsciously

несъмне́но, adv., doubtlessly

неудо́бство, n., inconvenience; discomfort

нехе́лен, -лна, adj., unwell; weak

неча́кан, adj., unexpected

неча́яно, adv., desperately

нечи́ст, adj., unclean; dirty; impure

нечове́шки, adj., inhuman

нечу́ван, adj., unheard of; new; strange

неща́стен, -тна, adj., unfortunate, miserable

не́що, неща́, n., thing, something

нея́сен, -сна, adj., unclear, indistinct

ни...ни..., ни...нито..., conj., neither...nor...

ни́ва, ни́ви, нивя́, f., cultivated field

ни́вга, see ни́кога,

ни́жа се, -еш, низа́х се, impf., to move

низ, prep., along; across; down; under (all of movement) ни́зък, -зка, same as ни́сък, -ска, adj., low

ний, contr. ofние, pro., we

ни́как, adv., not at all, in no way

ни́какъв, ни́каква, pro., of no sort, no kind of

ни́кна, impf. , to sprout

ни́кога, adv., never

ни́кой, pro., nobody

ни́къде, adv., nowhere

нима́, particle used in questions (indicating surprise): indeed, really

нирва́на, f., Nirvana

ни́сък, -ска, adj., low

ни́ското, n., (adjectival substantive), low point, low position

ни́то, conj., nor; not even

ни́то...ни́то... neither...nor...

ни́шка, f., thread

ни́що, pro., nothing

нищо́жен, -жна, adj., inconsequential; worthless, paltry

но, conj., but

нов, adj., new; fresh

нога́, нозе́, f., leg (less common than крак)

нож, но́жът, но́жове, m., knife

но́здра, f., nostril

но́мер, номера́, m., number

носа́ч, m., carrier, porter

но́ся, но́сих, impf., to carry; to wear (of clothing)

но́ся се, но́сих се, impf., to be carried; to float (on water or in the air); to behave, to comport oneself

нощ, f., night

нощо́с, adv. , last night; tonight

нрав, m., character; manner

ну́жда, f., need, necessity

нужда́я се, -а́еш, -а́ех (от), impf., to need

нур, (Arab. & Turk.), m., light

ня́вга, see ня́кога,

ня́как, adv., somehow

ня́какъв, ня́каква, adj., of some sort, some kind of

ня́кога, adv., once, once upon a time; sometime

ня́когашен, -шна, adj., one-time; former

ня́кой, ня́коя, ня́кое, ня́кои, indef. pro., some, someone (m.f.) something(n.)

ня́колко, pro., several

ня́къде, ня́къде си, (emphatic), adv., somewhere

ням, не́ми, adj., dumb, voiceless

ня́мам, to have not

ня́мам да спя, idiom, to wake, intentionally not to sleep

O

оба́гря (оба́грям), pf., to color, to stain

оба́дя (оба́ждам), pf., to announce, to give notice, to inform

оба́дя се (оба́ждам се), pf., to announce oneself; to speak up; to answer

оба́ждам се (оба́дя се), impf., to announce oneself; to appear; to call out, to speak up

оба́че, conj., but, however

обая́телен, -лна, adj., fascinating, charming

обвиня́вам (обвиня́), impf., to accuse

обви́я, -и́еш, обви́х (обви́вам), pf., to enwrap, to envelop

обга́рям (обгоря́), impf., to singe, to sear, to scorch

обгради́ (обгра́ждам), pf., to enclose, to encircle, to fence

обгра́ждам (обгради́), impf., to enclose, to encircle, to fence

о́бед, m., lunch, lunch time

обезчести́ (обезчестя́вам), pf., to ravish, to rape; to dishonor, to disgrace

обе́ля (обе́лвам), pf., to skin, to peel; to flay to flay

обеща́ние, n., promise

обже́гвам (обже́гна), impf., to inflame

обже́гна (обже́гвам), pf., to inflame

обзе́ма, -еш, обзе́х (обзе́мам), pf., to overcome, to overwhelm

обзи́мам, impf., to seize, to overwhelm

оби́да, f., insult

оби́ден, p.p.p. of оби́дя, insulted, offended

обика́лям (обиколи́), impf., to circulate; to encircle

обикнове́н, adj., ordinary

обико́лка, f., circuit; rounds

оби́рам (обера́, -е́ш, обра́х), impf., to gather; to rob

обита́тел, -ят, m., occupant; inhabitant

обича́й, m., habit; custom

оби́чам, impf., to like, to love

обкова́, -е́ш, -а́х (обкова́вам), pf., to set, to frame, to mount

обкова́н , p.p.p. of обкова́, mounted, bound (in metal); shackled

о́блак, -ци, m., cloud

о́блаче, о́блачета, n., little cloud (dim. of облак)

о́блачен, -чна, adj., cloudy

облега́ло, n., back of a chair or sofa

обле́гна се (обля́гам се), pf., to lean

облека́, облече́ш, обля́кох, обле́че (обли́чам), pf., to put on, to don

облекло́, n., clothing, attire

облекче́н, p.p.p. of облекча́, -и́ш, -и́х, relieved

обле́чен, p.p.p. of облека́, dressed

обле́я, -е́еш, обля́х (обли́вам), pf., to drench

обли́чам (облека́, облече́ш, обля́кох, обле́че), impf., to put on, to clothe

обля́гам (обле́гна), impf., to lean, to rest(trans.)

обна́жен, adj., bared, stripped

обо́р, m., stable

обоя́ се, -и́ш, обоя́х се, pf., to become afraid

о́браз, m., form; physiognomy; face; image

образу́вам, impf., to shape, to form; to make; to organize

обраста́, -е́ш, обра́стох (обра́ствам), pf., to grow over

обра́съл, -сла, aorist part. of обраста́, overgrown

обремене́н, adj., heavy, burdened; pregnant

обременя́вам (обременя́), impf., to burden, to load

обръ́щам (объ́рна), impf., to turn, to twist; to change position

обръ́щам се (объ́рна се), impf., to turn, to turn around

обси́пвам (обси́пя, -еш, -ах), impf., to bestrow, to sprinkle, to cover

обстоя́телство, n., circumstance

обу́вка, f., (usually in plural) shoes; whatever is worn on the foot

обу́т, adj., shod

общ, adj., general

общество́, n., society, community, public общи́нски, adj., municipal; communal

о́бъл, о́бла, adj., rounded

объ́ркам (объ́рквам), pf., to confuse, to muddle, to put out of order

объ́ркан, p.p.p. of объ́ркам, confused, muddled, out of order

объ́ркано, adv., in confusion, in disorder

объ́рна (обръ́щам), pf., to turn, to twist; to change position

объ́рна се (обръ́щам се), pf., to turn around, to turn; to address oneself

объ́рнат, adj., turned; facing, directed (toward); reversed

обя́д, see о́бед,

обя́заност, f., duty, obligation

обя́тия, n.pl. embrace

ова́лян, adj., soiled, dirty

овладе́я се, -е́еш, овладя́х се (овладя́вам се), pf., to to control oneself, to get a grip on oneself

ово́шка, f., fruit tree

о́вчи, о́вча, о́вче, о́вчо, adj., sheep

огладне́я, -е́еш, огладня́х (огладня́вам), pf., to become hungry

оглeда́ло, n., mirror

огле́дам се (огле́ждам се), pf., to be reflected; to look about oneself; to look at oneself in a mirror

огле́ждам се (огле́дам се), impf., to be reflected; to look about oneself; to look at oneself in a mirror

оглуши́телен, -лна, adj., deafening

о́гнен, adj., fiery

ого́лен, adj., stripped, naked

огра́да, f., enclosing wall, fence

огре́я, -е́еш, огря́х (огря́вам), pf., to shine upon; to warm

огро́мен, -мна, adj., huge, enormous

огря́вам (огре́я, -е́еш, огря́х), impf., to shine upon; to warm

óгън, огньóве, m., fire

óда, f., ode

одеѝло, n., blanket

одобря́ (одобря́вам), pf., to approve; endorse

одрипавéя, -éеш, -я́х (одрипавя́вам), pf., to become ragged, tattered

одрипавя́вам (одрипавéя, -éеш, -я́х), impf., to become ragged, tattered

ожéня се (ожéнвам се), pf., to marry

оживéн, adj., lively

оживя́ се (оживя́вам се), pf., to come to life, to become lively

оживя́вам се (оживя́ се), impf., to come to life, to become lively

очидáние, n. (lit. and archaic) expectation

оздравéя, -éеш, оздравя́х (оздравя́вам), pf., to get well, to recover

Озирѝс, m., Osiris

означáвам (означá, -ѝш, -ѝх), impf., to indicate, to denote, to mark

озовá се, -éш, озóвах се (озовáвам се), pf., to find oneself

озовáвам се ((озовá се, -éш, озóвах се), impf., to find oneself

озъ́бен, adj., toothed, jagged

озъ́рна се (озъ́ртам се), pf., to look around

окáжа се, -еш, окáзах се (окáзвам се), pf., to appear, to come into view; to materialize; to become /manifest

окáпвам се (окáпя се, -еш, -ах), impf., to drip

окáпя, -еш, -ах (окáпвам), pf., to fall off, to fall out; to weaken, to become exhausted

окачéн, p. p. p. of окачá, -ѝш, -ѝх, suspended, hung

окó, очѝ, n., eye

óкол, see óколо,

óколен, -лна, adj., surrounding, neighboring

околѝйски, adj., district

око́лност, f., vicinity, neighborhood; circumstance

о́коло, prep., around

окръжа́вам, (окръжа́, -и́ш, -и́х) impf., to surround, to encircle

окръжа́ващи, bystanders

оку́мя се (оку́мвам се), impf., to stand upright and motionless; to stand transfixed

окъ́пя се, -еш, -ах (окъ́пвам се), pf., to bathe oneself, to take a bath

окървавéн, adj., bloody

окъ́сан, p.p.p. of окъ́сам, tattered, worn out

оле́кна (оле́квам), pf., to become lighter or easier (in 3rd. person as impersonal with dat. of person affected)

Оли́мп, m., Olympus

олю́щя (олю́щвам), pf., to peel off

омбре́ла, f., umbrella

омбре́лка, diminutive of омбре́ла, umbrella

оме́кна (оме́квам), pf., to become soft or gentle

омива́лник, see умива́лник,

омота́вам (омота́я, -а́еш, омота́х), impf., to wrap, to infold, to envelop; to entangle

омъ́жване, n., marriage (of a woman)

онеме́я, -е́еш, онемя́х (онемя́вам), pf., to fall dumb, to lose the power of speech

о́пак, adj., wrong; wayward; different

опа́сен, -сна, adj., dangerous

опа́сност, f., danger

опа́шка, f., tail

о́пипом, adv., by feel, by sense of touch

о́пит, m., experiment; experience

о́питен, -тна, adj., experienced

опияня́вам, impf., to intoxicate

опла́квам (опла́ча, -еш, опла́ках), impf., to beweep, to bewail (trans.); to wail, to lament (instrans.)

опла́квам се (опла́ча се, -еш, опла́ках се), impf., to complain

опле́вя (опле́вям), pf., to weed, to root out weeds

оплоде́нье, n., fruition; bearing of fruit; birth

опое́н, adj., intoxicated, elated

опо́мнен, p.p.p. of опо́мня , brought to one's senses, recalled to consciousness; sobered

опо́мня се (опо́мням се), pf., to recall, to remember

опра́, -е́ш, -я́х (опи́рам), pf., to lean, to prop (transitive)

опра́вя (опра́вям), pf., to set in order, to arrange

определе́н, adj., definite

определя́ (опреде́лям), pf., to determine

опустоша́вам (опустоша́), impf., to lay waste, to ravish

опу́хам (опу́хвам), pf., to shake out, to dust off

опу́хвам (опу́хам), impf., to shake out, to dust off

опъ́нат, p. p. p. of опъ́на, stretched, drawn; extended; distended

о́пърничав, adj., contrary

ора́, оре́ш, ора́х, impf., to plough

орео́л, m. (French), halo

о́рех, о́рехи, m., walnut tree; walnut

ориси́я, f., doom, fate

орке́стър, -три, m., orchestra

о́рляк, m., flock

осве́н, prep., except, other than

осветле́н, adj., lit, illuminated

осветле́ние, n., light, illumination

осветля́ (осветля́вам), pf., to enlighten; to illuminate освободе́н, p. p. p. of освободя́, freed, liberated

освободя́ се (освобожда́вам се), pf., to free oneself; to feel free; to feel relieved

оску́бан, ppp of оску́бя, plucked; tattered, ragged

оску́бвам (оску́бя, -еш, -ах), impf., to pluck, to pull out by the roots; to f leece, to swindle

оску́бя, -еш, -ах (оску́бвам), pf., to pluck, to pull out by the roots; to fleece, to swindle

оскърбя́ (оскърбя́вам), pf., to offend, to insult; to hurt someone's feelings

оскърбя́вам (оскърбя́), impf., to insult, to offend; to hurt someone's feelings

ослу́швам се (ослу́шам се), impf., to listen intently

основа́ние, n. , basis

основа́телен, -лна, adj., well-founded, justified

осо́бен, adj., special

осо́бено, adv., especially

оста́вам (оста́на), impf., to remain

оста́вя (оста́вям), pf., to leave (trans.)

оста́вя се (оста́вям се), pf., to let oneself, to allow oneself (да plus the verb), to give oneself /up to

оста́вям (оста́вя), impf., to leave (trans.)

оста́на (оста́вам), pf., to remain, to be (plus noun or adjective)

остаре́я, -е́еш, остаря́х (остаря́вам), pf., to grow old

оста́тък, -ци, m., remainder, rest

оста́я, -а́еш, оста́х (оста́ям), pf., (dial), to remain

острие́, острие́та, n., the sharp edge of a cutting instrument

о́стров, m., island

островръ́х, adj., pointed, sharp-topped

о́стър, о́стра, adj., sharp

остърве́ние, n., ferocity

осъ́ден, adj., adjudged, sentenced, condemned осъ́мна (осъ́мвам), pf., to greet the dawn

от, prep., from, by

отби́вам се (отби́я се, -и́еш, отби́х се), impf., to turn aside, to diverge; (of a visitor) to drop in

отби́я се, -и́еш, отби́х се (отби́вам се), pf., to turn off (from a street or sidewalk)

отбли́зо, отбли́зу, adv., nearby; from nearby

отблъ́свам (отблъ́сна), impf., to repulse, to reject; to knock aside

отва́рям (отво́ря), impf., to open

отведна́ж, отведнъ́ж, adv., suddenly; immediately

отве́ждам (отведа́, -е́ш, отве́дох, отве́л), impf., to turn away, to lead off

отви́кна (отви́квам), pf., to become unaccustomed

отвли́чам (отвлека́, отвлече́ш, отвля́кох, отвле́че), impf., to distract, to draw away; to keep away /(transitive)

отво́рен, adj. ,open; opened

отво́ря (отва́рям), pf., to open

отвраще́ние, n., disgust

отвре́д, adv., on all sides, everywhere

отвръ́щам (отвъ́рна), impf., to return, to reciprocate; to answer

отвръ́щам се (отвъ́рна се), impf., to turn oneself away from; to give up, to quit

отвъ́ден, -дна, adj., opposite; opposing; yonder

отвъ́н, adv., on the outside; from without

отвъ́ржа, -еш, отвъ́рзах (отвъ́рзвам), pf., to release, to untie, to set free

отвъ́рна (отвръ́щам), pf., to reply; to retort

отвъ́тре, adv., from without

отпова́рям (отгово́ря), impf., to answer

отгово́ря (отгова́рям), pf., to answer

отго́ре, adv., from above

отда́вна, adv., long ago; from long ago; for a long time отдале́ч, adv., from afar

отдалече́н, adj., far-away, distant, removed

отде́, adv. (colloq.) whence

отде́лен, -лна, adj., separated, separate

отделя́ се (отде́лям се), (от), pf., to leave, to separate oneself from, to depart

отдръ́пна се (отдръ́пвам се), pf., to step back, to move away; to disassociate oneself

отдя́сно, adv., from the right

отегче́н ,pp.p.of отегча́, -иш, -их, to vex, annoy, to aggravate: vexed, annoyed, aggravated

оте́ц, оте́цът, отца́, о́тче, m., father (for priest only)

отза́д, adv. , from behind

отзи́на (отзи́нвам), pf., to gape, to be wide open

отзова́ се, -е́ш, -а́х (отзова́вам се), pf., to reply, to answer

оти́вам (оти́да, оти́деш, отидо́х), impf., to go, to depart for, to set out

оти́да, оти́деш, отидо́х (оти́вам), pf., to go, to depart for, to set out

отка́жа, -еш, отка́зах (отказвам), pf., to refuse, to to reject

отка́звам (отка́жа, -еш, отка́зах), impf., to refuse, to reject

отка́к, отка́кто, conj., since

отклю́ча, -иш, -их (отклю́чвам), pf., to unlock

отклю́чвам (отклю́ча, -иш, -их), impf., to unlock

отко́ле, adv., for a long time, since long ago

отко́лкото, conj., than (in comparison)

отко́пча, -еш, отко́пча́х (отко́пчвам), pf., to separate, to disconnect

откра́днат, adj., stolen

откре́хвам (откре́хна), impf., to open a crack, open slightly

откри́вам (откри́я, -и́еш, откри́х), impf., to uncover, to lay bare; to discover, to recognize

откри́я, -и́еш, откри́х (откри́вам), pf., to uncover, to discover; to recognize

откъ́м, prep., from, from the direction of

откъ́ртен, adj., split

откъ́свам (откъ́сна), impf., to tea r off, to break off

откъ́слечен, -чна, adj., broken, intermittent, disconnected

откъ́сна (откъ́свам), pf., to tear off, to break off

откъ́сна се (откъ́свам се), pf., to break away, to separate

отлетя́, -и́ш, -я́х (отли́там), pf., to fly away

отли́там (отлетя́, -и́ш, -я́х), impf., to fly away

отля́во, adv., from the left side; on the left side

отме́ствам се (отме́стя се), impf., to move away; to be moved away

отмиле́я, -е́еш, отмиля́х (отмиля́вам), pf., to cease to be dear

отми́на (отмина́вам), pf., to pass, to move on

отмина́вам (отми́на), impf., to move on, to pass

отмъсти́телен, -лна, adj., vengeful, vindictive

отмъсти́телно, adv., vindictively, vengefully

отмъстя́ (отмъща́вам), pf., to avenge

отна́сям (отнеса́, -е́ш, отне́сох), impf., to carry away, to carry off

отнача́ло, adv., from the beginning, at first

отнеса́, -е́ш, отне́сох (отна́сям), pf., to carry away, to carry off

отно́во, adv., again, anew

отобу́с, same as автобу́с, m., bus

отопле́ние, n., heat, heating (in a dwelling)

отпа́днал, adj., tired , weary; weak, feeble

отпеча́там (отпеча́твам), pf., to print; to imprint

отпле́свам (отпле́сна), impf., to avert; to repulse; to slap aside

отподи́ре, отподи́р, adv., behind; after отпонапре́д, adv., in advance

отпре́д, отпре́де, adv., ahead

о́тпуск, m., recess; leave; (religious) close of church service

отпу́сна (отпу́скам, отпу́щам), pf., to drop, to let go

отпу́сна се (отпу́скам се, отпу́щам се), pf., to drop, to let ones elf drop, to hang

отпу́снат, ppp of отпу́сна, drooping, inert

отпу́щам се (отпу́сна се), impf., to drop; to let oneself drop, to dangle

отрека́ се, отрече́ш се, отре́кох се(отри́чам се), pf. to renounce, to refuse

отро́ва, f., poison

отро́вен, -вна, adj., poisonous; virulent

отро́нвам (отро́ня), impf., to let fall; to utter

отру́пан, p.p.p. of отру́пам, piled, heaped

отру́пвам (отру́пам), impf., to pile, to heap

отса́м, adv., hence

отсе́дна (отся́дам), pf., to dismount

отсека́ се, отсече́ш се, отся́кох се (отси́чам се), pf., to stand out sharply, to be sharply outlined

отска́чам (отско́ча, -иш, -их), impf., to jump off, away

отско́ча, -иш, -их (отска́чам), pf., to jump off, away

отсра́мя се (отсра́мвам се), pf., to behave appropriately; to acq uit oneself well

отсре́ща, adv., opposite; from the other side

отстрани́, adv., from the side; on the side

отстраня́вам (отстраня́), impf., to push aside, to remove

отсъ́ствувам, impf., to be absent

отта́м, adv., thence

отта́тък, adv., on the opposite side; yonder

отте́пляm се (отте́гля се), impf., to withdraw, to retire оттога́ва, adv., since that time

оттýк, оттýка, adv., from here

отхвъ́рлено, adv., in a discarded manner; neglectedly

отхвъ́рля (отхвъ́рлям), pf., to cast aside

отча́ян, adj., downcast, despondent; desperate

отча́яние, n., desperation, despair

отча́яно, ad v., desperately

отче́сна (отче́свам), pf., to clip; to prune; to break off

офице́р, m. officer (military)

о́хкание (arch) о́хкане, n., groan; groaning

охо́лен, -лна, adj., well to do, of comfortable circumstances, contented, prosperous

оча́квам, impf., to await; to expect, to anticipate

очеви́дно, adv., obviously; undoubtedly

очерта́вам (очерта́я, -а́еш, очерта́х), impf., to draw, to outline, to delineate

очерта́н, ppp of очерта́я, adj., outlined

очерта́я, -а́еш, очерта́х (очерта́вам), pf., to delineate, to outline

очи́, see око́,

очила́, n. pl., eyeglasses

очи́чко, n., dim. of око́,

очи́ца, f., dim., little eye

очи́стя се (очи́ствам се), pf., to clean oneself; to clean off, to go away

очу́ден, see учу́ден,

оши́йник, m., collar

о́ще, adv., still

  о́ще ня́кой, someone else

П

па́дам (па́дна), impf.; to fall

па́дане, n.; fall; falling

па́дна (па́дам), pf.; to fall

па́днал, adj.; fallen

паза́р, m.; market, market place

па́зва, f.; bosom

па́зуха, f.; dial. for пазва ; bosom

па́зя, па́зи́х, impf.; to guard; to keep, to preserve

пак, adv.; again

па́костен, -тна, adj. ; mischievous, bad, harmful

па́лав, adj., playful, vivacious; mischievous, impish

пала́т, m. ; palace

палто́, n.; coat, overcoat

паля́чо, паля́човци, m. (Ital.) pagliacco, clown

па́мет, f.; memory

па́ника, f.; panic

пани́ца, f.; a clay or porcelain pot for food or drink

пани́чка, f. dim. of пани́ца,

панора́ма, f., panorama

пантало́ни, m. pl. (sing. rare), trousers

панте́ра, f.; panther

па́ра, f., steam

пара́кли́сче, n.; a small chapel

пари́, pl. only, f.; money

пари́чка, f., daisy (Bellis perennis)

парфю́м, m., perfume

парца́л, m., small piece of cloth, rag

парче́, n., (Pers.) piece, fragment
  на парче́та, in pieces

паса́, -е́ш, па́сох, impf., to graze

паст, f., maw

пат, па́тът, па́тове, m., wooden couch or bed

пата́ксам (пата́ксвам), pf., (colloq.) to calm, settle down, to become quiet

па́терица, f., crutch; crozier

па́тица, f., duck

па́тка, f., duck

патри́ций, m., patrician

па́яжина, f., spider web

па́яжинка, f., dim. of па́яжина,

пека́ се, пече́ш се, пе́кох се, пе́че се, impf., refl. & passive, to bake, to be baking; to be cooking, /to cook

пелена́, f., shroud

пели́н, m., wormwood

пе́нен, пе́нна, adj., foamy

Пе́нко, m., man's name

пе́нсия, f., pension

пе́пел, f., ash; (collective) ashes; dust

пепеля́в, adj., ash-colored, ashen

пепеля́во-си́в, adj., ashen-gray

пеперу́да, f., butterfly

перде́, (Pers.&Turk) n., hanging; curtain, arras

пери́ло, pl. usually перила́, but also пери́ли, n., guard-rail, bannister

перо́, n., pen; feather

пес, пе́сът, пе́сове, n., dog

пе́сен, пе́сни, f., song

пестни́к, -ци, n., fist

пет, num., five

пете́л, петли́, n., cock, rooster

петими́свам (петими́ша, -еш, -ах), impf., to long, to yearn, to desire

петимя́свам, see петими́свам

пе́тло́в, see пе́тльо́в

пе́тльо́в, adj., rooster's

петно́, n., spot, blotch; blemish

пеття́х, card. num; five (eastern articulated form)

печа́л, f., sadness

печа́лба, f., work; profit, earnings

пеша́к, -ци, n., pedestrian; person travelling on foot

пе́ши, adv., on foot, walking

пешки́р, n., (Pers. & Turk) towel

пещ, f., oven; furnace

пе́я, пе́еш, пях, impf., to sing

пи́во, (rare) n., beer

пиедеста́л, n., pedestal

пи́ене, n., (no pl.) drinking

пи́ле, пи́лета, пи́лци, n., chick; young chicken

пиле́я, -е́еш, пиля́х, impf., to scatter, to disperse

пипа́ло, n., feeler, tentacle

пи́пам (пи́пна), impf., to touch, to feel

писа́лищен, -щна, adj., writingписмо́, n. ; letter

пи́сък, -ци, n., scream, shriek

пи́та, f., flat cake; a "round", a disk

пи́там, пи́та́х, impf., to ask

пищя́, -и́ш, -я́х, пищя́л, пище́ли, impf., to shriek, to squeal; to whistle ; to squall

пи́я, пи́еш, пих, impf., to drink

пия́н, adj., drunk

пла́вен, -вна, adj., smooth; fluent; mellifluous

пла́дне, n., noon, lunch time, midday

плам, пла́мът, n., flame (poetic for пла́мък)

пла́мвам (пла́мна), impf., to flare up, to begin to burn; to glow; to blush

пла́мна (пла́мвам), pf., to flare up, to begin to burn; to glow; to blush

пла́мнал, aor. part. пла́мна, flaming, ablaze

пла́мък, -ци, n., flame

пла́мъче, n., dim. пла́мък,

пла́мъчец, dim. of пла́мъче,

планина́, f., mountain

плани́нски, adj., mountain; mountainous

платно́, n., cloth, sail

плах, adj., timid, easily frightened ; frightened

пла́хо, adv., timidly, in a frightened manner

плач, n., crying, weeping, tears

пла́ча, -еш, пла́ках, impf., to weep

пла́чещ, adj., weeping

плачли́во, adv., tearfully, weepingly

пла́чущ, (Russ.) see пла́чещ,

пла́ша, пла́ших, impf., to frighten

плащ, пла́щът, пла́щове, m., cloak

пле́вник, m., barn

пле́щи́, pl. (no sing.) shoulders

плик, пли́кът, пли́кове, m., envelope

пли́сна, пли́сна́х (пли́свам), pf., to pour down, to spill (trans.)

пли́тък, пли́тка, adj., shallow

плод, пло́дът, плодове́, m., fruit

пло́ден, -дна, adj., fruitful; fertile

плодоро́ден, -дна, adj., fruitful

пло́ча, f., plate, slab; flagstone

площа́д, m., (town)square

плъ́згам се, pf.&impf., to crawl, to slither, to glide

плъ́зна, плъ́зна́х (плъ́звам), pf., to creep, to crawl

плът, f., flesh, body

плъ́тен, -тна, adj., solid; compact; thick; dense; rotund

плюс, conj., plus

пля́сна, -еш, пля́снах, плесна́х (пля́свам), impf., to smack, to clap

по, prep., along, on, by
  по цял ден, all day long
  used to indicate the size of units into which things of indeterminate quantity are divided
  по три́те камба́ни, a group of three bells

по́, adv., more

побе́да, f., victory

победя́ (побежда́вам), pf., to conquer, to defeat

побеля́л, побеле́ли, adj., white, whitened: whitehaired

побесне́я, -е́еш, побесня́х (побесня́вам), pf., to go mad побя́гвам (побя́гна), impf., to run away, to flee

побя́гна, побе́гнеш, побягнах (побя́гвам), pf., to flee, to run away

повале́н, adj., prostrated

повди́гна (повди́гам), pf., to lift, to raise; to help up, to help to stand

поведа́, -е́ш, пове́дох (пове́ждам), pf., to lead

по́вест, f., story; narrative

пове́хнал, adj., withered, wilted; drooping

по́вече, I. adv., more
II. n., majority, larger number or part

повече́рям, pf., to have a bite of supper

пови́кам (пови́квам), pf., to summon

пови́квам (пови́кам), impf., to summon

повиша́, -и́ш, -и́х (повиша́вам), pf., to raise; to increase; to intensify

повли́чам (повлека́, повлече́ш, повля́кох), impf., to draw, to carry forward

по́вод, m., occasion, reason; halter; rein

пово́дник, -ци, m., halter, rein

повръ́щам се (повъ́рна се), impf., to return

повседне́вност, (Russ.) f., everyday routine

повта́рям (повто́ря), impf., to repeat

повто́ря (повта́рям), pf., to repeat

повъзча́квам (повъзча́кам), impf., to wait a bit, a short while

пога́зя (пога́звам) , pf., to trample

пога́ля (пога́лвам), pf., to pet, to fondle, to stroke a bit

по́глед, m., glance, gaze

погле́дна (погле́ждам), pf., to look(at), to take a look (into) to glance (at)

погле́ждам (погле́дна), impf., to look(at), to take a look (into), to glance (at)

погрозне́я, -е́еш, погрозня́х (погрозня́вам), pf., to become ugly погу́бвам (погу́бя), impf., to kill

погълча́вам (погълча́, -и́ш, -а́х), impf., to swallow; to mumble

под, prep., under

под, по́дът, по́дове, m., floor

по́двиг, -зи, m., feat, exploit, harrowing or difficult experience

подви́квам (подви́кна), impf., to call, to shout

пода́вам (пода́м, подаде́ш, пода́дох), impf., to give, to present, to hand

пода́вам се (пода́м се, подаде́ш се, пода́дох се), impf., to appear

пода́м, подаде́ш, пода́дох (пода́вам), to hand, to give or pass by hand; to submit

подби́рам (подбера́, -е́ш, подбра́х), impf., to select, to drive on, to catch up, to urge, to herd

подго́ня (подго́ням, подго́нвам), pf., to chase, to chase away, to drive

подго́ням, подго́нвам (подго́ня), impf., to chase, to chase away, to drive

подда́м се, поддаде́ш се, подда́дох се (подда́вам се), pf., to yield, to succumb

подде́ржам, impf., to support

подe̓ма, -еш, поде́х, подя́х, поде́т, подя́т (поде́мам), pf., to begin, to take up; to pick up, to raise

поде́ма се, -еш, поде́х се, подя́х се (поде́мам се), pf., to begin to move, to set out

поде́мам (поде́ма, -еш, поде́х, подя́х), impf., to raise, to take up

поде́мам се (поде́ма се, -еш, поде́х се, подя́х се), impf., reflexive of подемам

поди́гам (поди́гна), impf., to lift, to raise

поди́гна (поди́гам), pf., to lift, to raise

подигра́вам се (на ня́кого за не́що), impf., to make fun (of somebody for something)

подиграва́телен, -лна, adj., mocking, teasing

подиграва́телно, adv., mockingly, teasingly

поди́р, prep. & adv., after, behind

поди́шам (поди́швам), pf., to catch a breath, to breathe

поди́е се, see поде́ма се,

подйе́ма, see поде́ма

подйе́мам се, see поде́мам се

подкова́н, adj., shod (of hooved animals)

подкося́ (подкося́вам), pf. , to deprive of support or the strength to stand

подло́жа, -иш, -их (подла́гам), pf., to place, to lay under

по́длост, f., baseness; villainous, base act; villainy

подлуя́вам (подлудя́), impf., to madden

подмладе́н, adj., rejuvenated

подмладе́я, -е́еш, подмладя́х (подмладя́вам), pf., to be rejuvenated

подмладя́л, adj. rejuvenated (aor. part. of подмладея)

подна́сям (поднеса́, -е́ш, подне́сох), impf., to offer, to present, to submit; to serve

поднеса́, -е́ш, подне́сох (подна́сям), pf., to offer, to present, to submit; to serve

подо́бен, -бна, adj., similar, such, like

подо́бно (на), adv., as

подози́рам (подозра́, -е́ш, -я́х), impf., to suspect

подозре́ние, n., suspicion

подозри́телен, -лна, adj., suspicious

по́дпев, n., sing-song

подпи́рам (подпра́, -е́ш, -я́х), impf., to support, uphold

подпла́ша, -иш, -их (подпла́швам), pf., to frighten away; to flush (of birds)

подпла́швам (подпла́ша, -иш, -их), impf., to startle, causing to flee

подпла́шен, PPP. of подпла́ша, frightened, scared away

подпо́ра, f., support; pillar

подпра́ се, -е́ш, -я́х (подпи́рам се), pf., to lean, to prop oneself

подпу́хнал, aor. part. of подпу́хна , puffy, bloated

поду́ша, -иш, -их (поду́швам), pf., to get the scent of, to smell подредя́ (подре́ждам), pf., to put in order, to straighten, to tidy

подри́пвам (подри́пна), impf., to hop

по́дръка́, adv., at hand, handy

подръ́пна, подъ́рпам (подръ́пвам), pf., to jerk, to give a tug, to pull

подска́чам (подско́ча, -иш, -их), impf., to skip

подсла́ждам (подсладя́), impf., to sweeten

поду́ша, -иш, -их (поду́швам) pf., to get the scent of, smell

поду́швам (поду́ша, -иш, -их), impf., to get the scent of, to smell

подхлъ́звам се (подхлъ́зна), impf., to slip, to lose one's footing

подхлъ́зна се (подхлъ́звам се), pf., to slip, to lose one's footing

подчине́н, adj., overwhelmed, subdued

подчиня́ (подчиня́вам), pf., to subdue, to overwhelm

пое́ма, f., poem

пое́ма, -еш, пое́х, пое́т (пое́мам), pf., to take

пое́ма (пое́мам) дъх, душа́ (дъха́ си, душа́га си), idiom: to take a deep breath

поети́чески, adj., poetic

пожа́р, m., fire, blaze

пожела́вам (пожела́я, -а́еш, пожела́х), impf., to wish, to desire

пожела́я, -а́еш, ножела́х (пожела́вам), pf., to wish to desire

пожълте́я, -е́еш, пожълтя́х (пожълтя́вам), pf., to become yellow

пожълтя́л, aor. part. of пожълте́я, yellowed

позамрача́, -и́ш, -и́х (позамрача́вам), pf., to darken a bit

позаси́ля се (позаси́лвам се), pf., to gather one's strength

позасме́я се, -е́еш, позасмя́х се (позасми́вам се), pf., to smile faintly

позасми́вам се (позасме́я се, -е́еш, позасмя́х се), impf., to smile faintly

позволя́вам си (позволя́ си), impf., to allow oneself, to be so bold as to

поздравя́ (поздравя́вам), pf., to greet

позна́вам (позна́я, -а́еш, позна́х), impf., to know, to recognize: recip., to know one another, to be acquainted

позна́йник, m., acquaintance, friend

позна́йница, f., acquaintance, friend

позна́т, p.p.p. of позна́я, familiar, known as substantive, acquaintance

позна́я, -а́еш, позна́х (позна́вам), pf., to know, to recognize

позо́р, m., disgrace, shame

поигра́я, -а́еш, поигра́х (поигра́вам), pf., to play a bit or intermittently; to sport

по́искам се (по́исквам се), (3d. sing. forms only, with dat.) pf., to feel desire; to feel that one desires

по́исквам (по́искам), impf., to express desire, to want

пока́жа, -еш, пока́зах (пока́звам), pf., to show; to indicate; to demonstrate

пока́жа се, -еш, пока́зах се (пока́звам се), pf., to show oneself, to appear

пока́звам (пока́жа, -еш, пока́зах), impf., to show; to indicate

пока́звам се (пока́жа се, -еш, пока́зах се), impf., to show oneself, to appear

пока́на, f., invitation

пока́нвам (пока́ня), impf., to invite

пока́ня (пока́нвам), pf., to invite

пока́рам (пока́рвам), pf. to pr out, to grow

покача́ се, -и́ш, -и́х (пока́чвам се), pf., to mount, to jump (onto), to climb up

покла́ням се (поклоня́ се), impf., to bow; to pay respect, (Impf. only: to revere)

покла́тя (покла́щам), pf., to shake, to rock; to nod

покло́н, m., bow

поклоня́ се (покла́ням се), pf., to bow; to pay respect

поко́рен, -рна, adj., meek, submissive

поко́рно, adv., meekly, submissively

покоря́ се (покоря́вам се), pf., to submit, to be submissive, to give in, to obey

покоря́вам се (покоря́ се), impf., to submit, to be subservient, to obey по́крив, m., roof

покри́вам (покри́я -и́еш, покри́х), impf., to cover, to conceal

покри́вка, f., cover

покри́т, p.p.p. of покри́я, covered; concealed

покри́я, -и́еш, покри́х (покри́вам), pf., to cover; to conceal

покъ́ртен, adj., deeply affected, moved

пола́, f., skirt

пола́гам (поло́жа, -иш, -их), impf., to lay, to put

  пола́гам уси́лия, idiom: to make efforts

поле́, поле́та, n., field

полега́т, adj., slanting; sloping

поле́ка, adv., slowly, softly

по́лза, f., advantage, profit, use

  каква́ по́лза, what's the use

полине́я, -е́еш, полиня́х (полиня́вам), pf., to fade

полиня́л, aor.part.полине́я, faded

поли́ция, f., police

поли́чба, f., omen

полк, по́лкът, по́лкове, m., regiment

полови́н, indeclinable adj., half

полови́на, f., half

положе́ние, n., position

положи́телен, -лна, adj., suitable, positive, definite

полубо́г, m., demi-god

полуго́л, adj., half-naked; scantily dressed

полу́да, f., madness

полумра́к, n., half-light , twilight

полумъ́ртъв, -тва, adj., half-dead

полуно́щ, f., midnight

полуобле́чен, adj., half-dressed

полутъ́мен, -мна, adj., half-dark

полуу́мен, -мна, adj., half-witted

полюбопи́тствувам, pf., to show curiosity, to be curious, to be inquisitive

поля́на, f., unwooded flat land; glade, clearing, upland field

поля́нка, f., dim. of поля́на,

помежду́, prep., between

помете́н, adj., swept

поми́лвам, impf., to pardon; to stroke, to caress

поми́на се, pf., to pass away, to die

помири́ша, -еш, помири́сах (помири́свам), pf., to sniff, to smell (trans.)

поми́сля, pf., to think

по́мня, по́мни́х, impf., to remember

помо́гна (пома́гам), pf., to help

помо́ля (помо́лвам), pf., to ask, to request

помо́ля се (помо́лвам се), pf., to ask, request briefly

помълча́, -и́ш, -а́х (помълча́вам), pf., to fall silent, not speak for a while

понади́гна (понади́гам), pf., to lift a little

поне́, adv., at least

поне́же, conj., because

понеса́ се, -е́ш, поне́сох се (пона́сям се), pf., to be carried (of sounds), to carry

поня́вга, adv. see поня́кога,

поня́кога, adv., sometimes

поободри́ се (поободря́вам се) , pf., refl. & passive of поободри́

поободри́(поободря́вам), pf., to encourage; to refresh (somewhat; or from time to time)

поокопи́тя се (поокопи́твам се), pf., to come to one's senses a bit, to pull oneself

поопи́там (поопи́твам), pf., to try, to test a bit

поопо́мня (поопо́мнювам), pf., to bring to one's senses somewhat

поп, по́път, попо́ве, m., priest

попа́дна (попа́дам), pf., to arrive by chance, to blunder

попи́йвам (си)(попи́йна (си)), impf., to tipple

попи́там (попи́твам), pf., to ask, to inquire

попи́твам (попи́там), impf., to ask, to inquire

По́пов, proper name derived from adj. по́пов, priest's

поподи́гна (поподи́гам), pf., to raise somewhat, to lift a bit

попра́вя (попра́вям), pf., to fix, to repair; to adjust

попра́вям (попра́вя), impf., to fix, to repair; to adjust

поприка́звам (поприка́жа, -еш, поприка́зах), impf., to converse, to chat a bit

поразе́н, PPP. of порази́, staggered, overwhelmed, astounded

поразсъ́рдя се (поразсъ́рдвам се), to be a little angry

порази́ (поразя́вам), pf., to overwhelm with astonishment, to astonish, to dumbfound

пора́сна (пора́ствам), pf., to grow, to grow large

по́рив, m., longing; impulse

поро́й, поро́и, поро́ища, m., torrent

по́рта, f., gate

портмоне́, -е́та, m., (French) purse

портфе́йл, m., portfolio; wallet; purse

пору́чам (пору́чвам), pf., to instruct; to order

посе́гна (посе́гвам), pf., to reach

посе́пвам се (посе́пна се), impf., to start a bit, to be somewhat startled

посетя́ (посеща́вам), pf., to visit

посеще́ние, n., (literary) visit; attendance

поси́пан, PPP. of поси́пя, -еш, -ах, sprinkled, scattered

поси́пя се, -еш, -ах (поси́пвам се), pf., to be scattered, strewn; sprinkle

по́сле, adv., afterwards

после́двам, pf., to follow, to continue

после́ден, -дна, adj., last, final; (most) recent

последова́телно, adv., successively, in succession; consequently

послу́шам, impf., to listen to, to heed; to obey; to follow advice

послу́шен, -шна, adj., obedient; compliant

посме́я, -е́еш, посмя́х (посмя́вам), pf., to dare

посмутя́, pf., to disturb, to fluster, to confuse, to embarass

посмя́вам (посме́я, -е́еш, посмя́х), impf., to dare

посо́ка, f., direction
   на посо́ки, at random

посо́ча, -иш, -их (посо́чвам), pf., to point, to indicate

посо́чен, PPP. of посо́ча, indicated

поспи́рам се (поспра́ се, -е́ш, -я́х), impf., to stop for a moment

поспи́рвам се (поспра́ се, -е́ш, -я́х), impf., to halt

поспра́, -е́ш, -я́х, -я́н (поспи́рам, поспи́рвам), pf., to stop for a moment

поспра́ се, -е́ш, -я́х (поспи́рам се, поспи́рвам се), pf., to stop for a moent

посре́д, prep., in the middle of, amidst

посре́дствен, adj., mediocre

посре́щна (посре́щам), pf., to meet

поста́вя (поста́вям), pf., to put, to place

поста́вям (поста́вя), impf., to put, to place посте́лка, пости́лка, f., bed, bedding

постепе́нно, adv., gradually

пости́гна (пости́гам), pf., to reach, to arrive; to attain

постро́йка, f., building

постъ́пка, f., behaviour, action

посъвзе́ма се, -еш, посъвзе́х се (посъвзе́мам се), pf., to recover, to pull oneself together somewhat

пот, потта́ потъ́т, m. or f., perspiration, sweat

пота́пям (потопя́), impf., to immerse; to drown (trans.) to dip

поте́гля (поте́глям), pf., to set out

по́тен, -тна, adj., sweaty

потопя́ (пота́пям), pf., to immerse, to dip

потре́ба, f., need, necessity

потроша́, -и́ш, -и́х (потроша́вам), pf., to spend in large quantity

потръ́пвам (потръ́пна), impf., to shudder

потръ́пна (потръ́пвам), pf., to shudder

потъ́вам (потъ́на), impf., to sink

потъмне́я, -е́еш, потъмня́х (потъмня́вам), pf., to become dark

потъ́на (потъ́вам), pf., to sink, to disappear

потъ́нал, aor.part.of потъ́на, sunk

потъ́ркам (потъ́рквам), pf., to wipe

потъ́рся (потъ́рсвам), pf., to hunt, seek out

потя́ се, impf., to perspire, to sweat

поуравня́ (поуравня́вам), pf., to even, to make somewhat more level

похва́на (похва́щам), pf., to grasp; to undertake

похва́щам (похва́на), impf., to catch, to grasp; to undertake

похо́дя (похо́двам), pf., to walk a bit

поча́кам (поча́квам), pf., to wait

поча́квам (поча́кам), impf., to wait

по́чвам (по́чна), impf., to begin

почервене́я, -е́еш, почервени́х (почервеня́вам), pf., to flush, to redden

поче́рням (поче́рня), impf., to become black, to turn dark, to be tanned

поче́рпя (поче́рпвам), pf., to offer refreshment(s)

почи́вам (почи́на), impf., to rest

почи́вка, f., vacation, rest

почи́на (почи́вам), pf., to rest

почи́нал, adj., rested; dead

почи́стя (почи́ствам), pf., to clean

по́чна (по́чвам), pf., to begin

по́чна се (по́чвам се), pf., to be begun; to begin (intransitive)

почте́н, adj., respected, respectable, honorable

почти́, adv., almost

почу́вствувам, pf., to feel, to sense

пош, по́шът, по́шове, m., handkerchief (Turk.&dialect)

пошу́шна (пошу́швам), pf., to whisper

по́шче, n., dim. of пош,

по́ща, f., post-office; post, mail

по́щенски, adj., postal

поя́, impf., to give to drink, to water (an animal)

появя́ се (появя́вам се), pf., to appear, to show or announce oneself

прав, adj., straight, upright, right

прави́телство, n., administration; government

пра́во, adv., directly; correctly

пра́вя, impf., to do, to make

пра́вя се, пра́вих се, impf., to pretend, to simulate

пра́ви се на глух, to pretend to be deaf

праг, пра́гът, пра́гове, n., threshold

пра́зден, -дна, see празен

пра́зен, -зна, adj., empty

пра́зник, n., holiday

пра́зничен, -чна, adj., holiday, festive

пра́зничното, n. ; festiveness

пра́знично, adv., festively; solemnly

прах, прахъ́т, прахове́, or прах, прахта́, n. or f., no plu., dust, powder

прахо́сам (прахо́свам), pf., to waste, to squander

пра́шен, -шна, adj., dusty

пра́щам (пра́тя), impf., to send

преби́я, -е́ш, преби́х (преби́вам), pf., to beat up, to smash, to crush, to beat the life out of

пребледнял, пребледне́ли, aor.part. пребледне́я, pale, wan

пребъ́да, -еш, пребъ́дох (пребъ́двам), pf., to abide, to spend a long time

преваля́вам се (преваля́ се), impf., to be crossed over, to be over, to pass

прева́ра, f., used only in the expression

в (на) прева́ра, headlong

преви́я, -е́ш, преви́х, преви́т (преви́вам), pf., to wind or gather up; to gird

превръще́ние, n., transformation, conversion

превъзмо́гна (превъзмо́гвам), pf., to overcome, to surmount

превъплоща́вам се (превъплотя́ се), impf., to be /aspect transfigured; to assume a different

пре́гледен, -дна, adj. well-arranged, open wo view, clear; inspected

прегова́рям (прегово́ря), impf., to repeat; to negotiate

прегръ́дка, f., embrace; armful

прегъ́рбен, ppp. прегъ́рбя, hunched, bent

прегъ́рбя (прегъ́рбвам), pf., to cause to bend, hunch

прегъ́рна (прегръ́щам), pf., to embrace

пред, prep., in front of, before

предве́чен, -чна, adj., primeval

предвидли́в, adj., foreseeing; prophetic; prudent

предви́ждам (предви́дя, -иш, -я́х), impf., to foresee

преди́, prep., earlier than, before; adv., ago

предизвика́телно, adv., provokingly, provocatively

предизви́квам (предизви́кам), impf., to provoke, to arouse, to induce, evoke

преди́шен, -шна, adj., former, of yore

предла́гам (предло́жа, -иш, -их), impf., to suggest, to propose, to offer

предло́жа, -иш, -их (предла́гам), pf., to suggest, to propose, to offer

предме́т, n., object, thing; subject, topic

предпа́зка, f., case; holder

предпазли́в, adj., cautious

предпола́гам (предполо́жа, -иш, -их), impf., to suppose, to imagine

предполо́жа, -иш, -их (предпола́гам), pf., to suppose, to imagine

предразсъ́дък, -ци, m., prejudice, prepossession

предска́жа, -еш, предска́зах (предска́звам), pf., to foretell, to prophesy

предсмъ́ртен, -тна, adj., prior to death, dying

предста́ва, f., conception, notion

предста́ви́телство, n., representing, representation

и́мам представи́телство, to represent (a firm in business)

предста́вя си (предста́вям си), pf., to imagine, to visualise

предста́вям си (предста́вя си), impf., to represent to one's self, to imagine, to visualise предстоя́, -и́ш, -я́х, (3d. person forms only), impf., to be imminent, to lie ahead, to be forthcoming

предстоя́щ, (Russ), adj, forthcoming, immediate

предупрежда́вам (предупредя́), impf., to warn

предупрежде́ние, n. , warning

пре́жен, -жна, adj., past, former

преживе́я, -е́еш, преживя́х (преживя́вам), pf., to live through, to survive

през, prep., through, during; over

прези́рам (презра́, -е́ш, -я́х), impf., to scorn, to disdain

презра́, -е́ш, -я́х (прези́рам), pf., to scorn, to disdain

презре́ние, n., disdain, contempt

презри́телен, -лна, adj., contemptuous, disdainful

презри́телно, adv., contemptuously, disdainfully

река́рам (река́рвам), pf., to spend(time)

река́рвам (река́рам), impf., to spend (time)

прекоме́рно, adv., excessively, inordinately

прекося́ (преко́свам), pf., to go across

прекръ́стя се (прекръ́ствам се), pf., to cross oneself, to make the sign of the cross

прекъ́сна (прекъ́свам), pf., to interrupt, to cut short

прели́вам (преле́я, -е́еш, преля́х), impf., to pour, to spill; to fill too full(trans.); to overflow

прелитам (прелетя́, -и́ш, -я́х), impf., to fly about, to flit about; to fly over

преме́ждие, -я, n., danger

премене́н, adj., dressed up, decked out

пременя́ (премени́вам), pf., to dress finely, to "dress up"

преме́ствам (преме́стя), impf., to transfer

премета́, -е́ш, преме́тох (преми́там), pf., to swoop преме́тна, преме́тнат (премя́там), pf., to suspend

преми́на (премина́вам, премину́вам), pf., to cross, to
pass over

преми́сля (преми́слям), pf., to consider, to reflect
carefully; to worry

премя́на, преме́ни, f., dress clothes; change of clothes

пренеса́, -е́ш, пренесо́х (прена́сям), pf., to transmit,
to carry over

препи́рам (препра́, -е́ш, -я́х), impf., to exert

препре́чвам (препре́ча, -иш, -их), impf., to block, to
hinder, to bar

препу́скам (препу́сна), impf., to run

прере́жа, -еш, преря́зах (преря́звам), pf., to cut in
two, to slice

пресека́, пресече́ш, пресякох, пресе́че (преси́чам), pf.;
to cut across; to cross; to interrupt, to bar

пре́сен, пря́сна, adj., fresh

преско́ча, -иш, -их (преска́чам), pf., to jump over

пресле́двам, impf., to follow, to pursue

пресре́щане, n., interception, meeting, crossing

преста́вам (преста́на), impf., to cease

преста́на (преста́вам), pf., to cease

прести́лка, f., apron

престо́ря се (престру́вам се), pf., to pretend

престру́вам се (престо́ря се), impf., to pretend

престъпле́ние, n., crime

престъ́пник, -ци, n., criminal

пресъ́хнал, aor.part.of пресъ́хна, to dry up:adj.,
dried up

префуча́вам (префуча́, -и́ш, -а́х), impf., to rush past

преха́пвам (преха́пя, -еш, -ах), impf., to bite off, to
bite through

прехвръ́квам (прехвръ́кна), impf., to flit, to fly by or
across

прехла́свам се (прехла́сна се), impf., to be lost in
contemplation, to be carried away

прехлу́пя (прехлу́пвам), pf., to turn over; to cover over; to pull down

пре́ча, пре́чих, impf., to stand in the way, to block, to hinder

пречу́пен, ppp. of пречу́пя, broken; bent in two

с пречу́пен кръст, (of a person) bent, hunched

при, prep., by, near, with

приба́вя (приба́вям), pf., to add

прибера́, -е́ш, прибра́х (приби́рам), pf., to take; to gather; to collect

прибера́ се, -е́ш, прибра́х се (приби́рам се), pf., to return home

приби́рам (прибера́, -е́ш, прибра́х), impf., to take; to gather, to collect; to clear off

приби́рам се, (прибера́ се, -е́ш, прибра́х се), impf., to return home

приближа́ се, -и́ш, -и́х (приближа́вам се), pf., to approach, to near

приближа́вам се (приближа́ се, -и́ш, -и́х), impf., to approach, to near

прибя́гна, прибе́гнеш, прибя́гнах (прибя́гвам) (до or към), pf., to take refuge

приведа́, -е́ш, приве́дох, приве́л (приве́ждам), pf., to bend over (trans.)

приведа́ се, -е́ш, приве́дох се, приве́л се (приве́ждам се), pf., to bend over (intrans.)

приветли́в, adj., affable, friendly; pleasant

при́вечер, f., & adv., evening, nightfall; in the evening, at nightfall

привиде́ние, n., apparition

привли́чам (привлека́, привлече́ш, привля́кох, привле́че), impf., to catch; to draw, to attract; to get

привъ́рзан, adj., tied, bound to, attached; fixed

пригле́ждам (пригле́дам), impf., to look after, to take care of

приго́твям се (приго́твя се), impf., to prepare oneself

приготовля́вам се, see приго́твям се,

прида́вам (прида́м, придаде́ш, прида́лох), impf., to give, to add, to contribute

приде́бно, adv., stalkingly; stealthily

придо́йда, -еш, придойдо́х (прии́ждам), pf., to come in crowds, to flock; to swell прие́ма, -еш, прие́х, прие́т (прие́мам), pf., to receive

прие́мам (прие́ма, -еш, прие́х, прие́т), impf., to receive; to accept; to acquire; to succeed

призи́вен, -вна, adj., appealing, inviting, challenging

призна́ние, n., acknowledgment, admission

призна́я (се), -а́еш, -а́х (призна́вам се), pf., to confess, to admit

призова́вам (призова́, -е́ш, -а́х), impf., to summon

при́зрак, m., phantom

прии́ждам (придо́йда, -еш, придо́йдох), impf., to come in crowds, to flock; to swell

прика́звам, impf., to talk, to carry on a conversation

при́казка, f., short story, anecdote; conversation, chatting

приклопя́, pf., to bang, to slam shut

приключе́ние, n., adventure

прикова́, -е́ш, -а́х (прикова́вам), pf., to fix, to render immovable

приласка́я, -а́еш, приласка́х (приласка́вам), pf., to fondle

при́леп, m., bat

прилепя́ се (приле́пвам се), pf., (colloq.) to attach oneself to; to stick, to adhere (to)

прили́чам, impf., to resemble

прима́мица, f., enticement, lure

прима́мя (прима́мвам), pf., to lure, to attract, to entice

примижа́вам (примижа́, -и́ш, -а́х), impf., to squint

примири́телен, -лна, adj., conciliatory, appeasing, quieting

примири́телно, adv., in a conciliatory way, calmly

при́мка, f., trap, snare

принадле́жност, f., property; accessory

принизе́н, adj., humble, abject

прину́дя (принужда́вам), pf., to force, to compel

принужда́вам (прину́дя), impf., to force, to compel при́пек, m., a sunny place; sunshine

на при́пек, in the sun

припека́, припече́ш, припе́кох (припи́чам), pf., to bake, to roast; (of the sun) to shine hotly

припо́мня (припо́мням), pf., to remind, to call to memory

припо́мням (припо́мня), impf., to remind, to call to memory

припя́вам (припе́я, -е́еш, припя́х), impf., to sing the melody, to sing together with; to wail

приро́да, f., nature

присади́ (приса́ждам), pf., to graft; to inoculate; to implant

присе́дна (прися́дам), pf., to sit down for a moment

прислоня́ се (прислоня́вам се), pf., to lean

прислу́жник, m., house-servant; attendant

при́став, m., police magistrate; bailiff

присти́гам (присти́гна), impf., to reach, to arrive

присти́гна (присти́гам), pf., to reach, to arrive

присто́ря се, see престо́ря се

пристро́йка, f., extension, auxilliary wing of a building or house

пристъ́пвам (пристъ́пя), impf., to step toward, to approach

пристъ́пя (пристъ́пвам), pf., to step toward, to approach

присъ́ствие, n., presence

прися́гам (присе́гна), impf., to reach out one's hand, to reach for

притае́н, ppp. of притая : subdued, silenced; muted, repressed

прити́скам, impf., to press

прити́сна (прити́свам), pf., to press; to squeeze

прити́хвам (прити́хна), impf., to become quiet, still

притрепе́рвам (притрепе́ря, -еш, -ах), impf., to begin to shiver, to quiver, to shudder

притрепе́ря, -еш, -ах (притрепе́рвам), pf., to begin to shiver, to quiver, to shudder intermittently

притъмне́я, -е́еш, притъмня́х (притъмня́вам), pf., to darken somewhat; (impersonal) to begin to faint притъпе́я, -е́еш, притъпя́х, impf., to dull, to make blunt

н

прихле́ча, -иш, -их (прихле́нчвам), pf., to begin to beseech, to cry for something, to beg tearfully

прихлу́пен, adj., covered; hidden; low, lowered; overturned, laid low

прихлу́пя (прихлу́пвам), pf., to cover; to pull down over one's eyes

прича́квам (прича́кам), impf., to lie in wait for, to ambush

причи́на, f., cause; reason

причудли́в, adj., strange, bizarre, fantastic

прише́пна (прише́пвам), pf., to whisper closely

прише́ствие, n., (relig.) coming, advent

пришъ́пна (пришъ́пвам), pf., to whisper (transitive)

прия́тел, -ят, -ю, m., friend

прия́тен, -тна, adj., pleasant

проби́вам (проби́я, -и́еш, проби́х), impf., to pierce, to puncture, to penetrate
проби́вам (си) път, to force one's way

проби́я, -и́еш, проби́х (проби́вам), pf., to pierce, to puncture, to penetrate
проби́я (си) път, idiom: to force one's way

пробля́свам (пробле́сна), impf., to shine, to glitter intermittently

пробу́ждам (пробу́дя), impf., to awaken

пробу́ждам се (пробу́дя се), impf., to awake

прова́ждам (прово́дя), impf., to lead forth; to set someone up in the world

проверя́ (проверя́вам), pf., to ascertain, to make secure

прове́сен, ppp. of прове́ся, hanging

прове́трям (прове́тря), impf., to air, to ventilate

провинциа́лен, -лна, adj., provincial

провлека́, провлече́ш, провля́кох, провле́че (провли́чам), pf., to drag with difficulty, barely drag

провра́ се, -е́ш, провря́х се (прови́рам се), pf., to squeeze through

прогни́вам (прогния́, -и́еш, -и́х), impf., to rot through, to be consumed by rot

прогния́, -и́еш, -и́х (прогни́вам), pf., to rot through, to be consumed by rot

прогърмя́, -и́ш, -я́х (прогърмя́вам), pf., to rumble; to thunder

прода́вам (прода́м, продаде́ш, прода́дох), impf., to sell

продера́, -е́ш, продра́х (проди́рам), pf., to penetrate, to pierce

проду́мам (проду́мвам), pf., to speak, to utter; to begin to speak, to speak out

проду́мвам (проду́мам), impf., to speak, to utter; to begin to speak, to speak out

продължа́вам (продължа́, -и́ш, -и́х), impf., to continue; to prolong

продължа́, -и́ш, -и́х (продължа́вам), pf., to continue; to prolong

продължи́телен, -лна, adj., prolonged

прозвъня́, -и́ш, -я́х (прозвъня́вам), pf., to peal, to ring out

прози́рам се (прозра́ се, -е́ш, -я́х), impf., to show through, to be visible

прозова́, -е́ш, -а́х (прозова́вам), pf., to call; to call someone by a name not his own, to nickname

прозо́рец, прозо́рци, m., window

прозо́рче, n. diminutive, little window

прозра́, -е́ш, -я́х (прози́рам), pf., to descry, to see dimly; to comprehend; to foresee

прозре́ние, n., insight

произна́сям (произнеса́, -е́ш, произне́сох), impf., to pronounce; to utter

произнеса́, -е́ш, произне́сох (произна́сям), pf., to pronounce; to utter

прокле́т, adj., cursed, damned; perverse, "cussed"

прокле́тник, m., one who is or deserves to be cursed; reprobate, scoundrel; wretch

прокли́нам (прокълна́), impf., to curse

прокля́тие, прокля́тье, n., curse

проколмочя́л, adj., reddish, ochreous

проку́ди (проку́ждам), pf., to banish, to ostracize

прокънтя́, -и́ш, -я́х (прокънтя́вам), pf., to echo through

про́лет, f., the season spring

пра́летен, -тна, adj., spring, spring-time

променѐн, ppp. of промени́, changed, altered

промени́ се (проме́ням се), pf., to change; to
be changed
Промете́й, m., Prometheus

проми́квам се (проми́кна се), impf., to squeeze
through, to slip through
проми́кна се (проми́квам се), pf., to squeeze
through, to slip through, to penetrate
промълвя́ (промълвя́вам), pf., to speak falteringly,
to mumble
промя́на, проме́ни, f., change

прони́жа, -еш, прони́зах (прони́звам), pf., to
pierce, to penetrate, to transfix
прони́звам (прони́жа, -еш, прони́зах), impf., to
pierce, to penetrate, to transfix
пронизи́телен, -лна, adj., piercing

прони́квам (прони́кна), impf., to penetrate, to
pervade, to permeate
пропа́дна (пропа́дам), pf., to fall through; to
fail
про́паст, f., abyss

пропи́ти, пропи́т, adj., saturated

пропра́вя (пропра́вям), pf., to open a way, to
blaze a trail, to pioneer
про́сешки, про́сяшки, adj., beggar's

проскъ́рцам (проскъ́рцвам), pf., to start creaking,
grating; to creak, to grate intermittently
проследя́ (проследя́вам), pf., to follow all the
way, to follow out, to follow along
проследя́вам (проследя́), impf., to follow out, to
follow along, to follow all the way
просму́квам се (просму́ча се, просму́ках се), impf.,
to ooze
про́сна (про́свам), pf., to spread

прост, adj., simple

просте́на (просте́нвам), pf., to moan

прости́рам (простра́, -е́ш, простря́х), impf., to
spread (transitive)
проститу́тка, f., prostitute

про́сто, adv., simply
про́сто така́, that and nothing more, that's all

просто́р, m., space
на просто́р, in the open

просто́рен, -рна, adj., spacious, extensive, broad; space-
просто́рното, adjectival substantive: open spaces, the expanses

простра́, -е́ш, -я́х, -я́н (прости́рам), pf., to spread, to stretch

простра́ се, -е́ш, -я́х, -я́н (прости́рам се), pf., to stretch oneself, to spread oneself

простра́нство, n., space

простре́лям (простре́лвам), pf., to shoot through

простря́н, ppp. of простра́, spread out

прости́ (проща́вам), pf., to forgive

(в) просъ́ница, adverbial: half asleep

проте́гна (протя́гам), pf., to stretch; to draw out

проте́гнат, ppp. ofпроте́гна, outstretched

проти́в, prep., against

противя́ се, impf., to resist; to oppose

прото́чвам (прото́ча, -иш, -их), impf., to protract, to stretch, to let hang or drag; to drawl

проуме́я, -е́еш, проумя́х (проумя́вам), pf., to understand, to comprehend; to think through

проумя́вам (проуме́я, -е́еш, проумя́х), impf., to understand, to comprehend, to think through

прохла́ден, -дна, adj., cool

про́ход, m., passage; mountain pass

про́чее, adv./conj., so, thus

прочу́т, adj., renouned, known

проше́ние, (archaic) n., petition

проше́пна (проше́пвам), pf., to whisper

прошумоля́ (прошумоля́вам), pf., to murmur, to rustle

проща́вам (простя́), impf., to forgive

пръ́скам, impf., to rain, to shower, to sprinkle, to splash (transitive)

пръ́сна, пръсна́х, пръ́снат (пръ́скам), pf., to sprinkle, to splash (transitive)

пръст, пръ́стът, пръ́сти, m., finger

пръ́ст, пръстта́, f., soil, dirt; cultivated earth

пръ́стен, m., ring

пръ́стенче, n. dim. of пръ́стен.

пръч, пръ́чът, пръ́чове, m., rod

псе, псе́та, n., dog

псу́вам, impf., to curse, to execrate

пти́чка, f., small bird

пти́ца, f., bird

пти́чи, adj. from пти́ца, bird, bird's

пти́че гне́здо, bird's nest

пу́рпурен, -рна, adj., purple

пуси́я, f., ambush

пу́сна, пу́снах (пу́скам, пу́щам), pf., to release, to let go, to let, to loosen

пуст, adj., empty

пусте́я, -е́еш, пустя́х, impf., to be deserted; to be desolate; to lie fallow

пусти́ня, f., desert

пу́сто, particle used to express: annoyance; surprise, wonder

пу́стош, f., wasteland, barren and deserted place

пу́ша, пу́ших, impf., to smoke

пу́шек, -шци, m., smoke

пу́шка, f., rifle

пшт, пшът, interjection, psst!

пък, conj., however, yet

пъ́къл, m., hell

пъ́лен, -лна, adj., full

пъ́лни, пъ́лни́х, impf., to fill

пъ́лни се, пъ́лни́х се, impf., to fill, to be filled

пъ́пка, f., bud

пъ́рви (пъ́рв, пръ́в), ordinal numeral: first

пъ́рган, adj., nimble, quick

първонача́лен, -лна, adj., original; initial, first

пъ́ржа, пъ́ржи́х, impf., to fry

пъ́рхам, impf., to snort; to flutter

пъ́стър, пъ́стра, adj., bespangled; multicolored

пъ́т, пъ́тят, пъ́ти, m., time
  еди́н път, once

път, пъ́тят, пъ́тища, m., road, way
  из пъ́тя, on the way, along the way

пъте́ка, f., path

пъ́тем, adv., by the way, in passing

пъ́тник, -ци, пъ́тнико, m., traveller

пъ́тнически, adj., traveller's, traveling-

пъ́тнишки, adj., traveller's, traveling

пъту́вам, impf., to travel

пъту́ване, -ия, n., travelling; journey, trip

пъ́тьом see пъ́тем

пъ́хна, пъ́хна́х (пъ́хвам), pf., to slip, to tuck, to shove

пя́на, f., foam

пя́сък, -ци, m., sand

Р

ра́бота, f., work; business, affair, matter

работли́в, adj., hard-working, industrious

рабо́тник, -ци, m., worker

рабо́тя, рабо́ти́х, impf., to work

ра́вен, -вна, adj., even, level

равнина́, f., plain, level place

равноду́шен, -шна, adj., indifferent, unconcerned, dispassionate

равноду́шно, adv., indifferently, dispassionately

ра́двам, impf., to make happy, to gladden

ра́двам се, impf., to rejoice

ра́дост, f., joy, happiness

ра́достен, -тна, adj., glad, happy

ра́достно, adv., happily

ра́ждам (родя́), impf., to give birth, to bear

разбера́, -е́ш, разбра́х (разби́рам), pf., to understand

разби́рам (разбера́, -е́ш, разбра́х), impf., to understand

разби́я, -и́еш, разби́х, разби́т (разби́вам), pf., to break; to smash

разбо́йник, -ци, m., robber, bandit

разбу́дя (разбу́ждам), pf., to awaken (transitive)

разбу́дя се (разбу́ждам се), pf., to awaken

разбу́ждам (разбу́дя), impf., to awaken (transitive)

разбу́ня (разбу́нвам), pf., to rebel, to revolt

разбя́гвам се (разбя́гам се), impf., (defective in 1st & 2nd pers. sing.) to scatter, to run off in /different directions

развалина́, f., ruin

развеселе́н, adj., joyful, happy

развéт, adj., inflated, blown-up

развéя, -éеш, развя́х, развéях (развя́вам), pf., to toss; to wave(transitive); to unfurl

развúя, -úеш, развúх, развúт (развúвам), pf., to develop; to spread

развре́ждам 'развредя́), impf., to irritate, to make angry

развълнýвам, pf., to agitate; to affect

развълнýван, adj., excited, agitated

развъртя́ (развъ́ртвам), pf., to swing, to whirl

развя́вам (развéя, -éеш, развя́х, развéях), impf., to toss; to wave (transitive); to unfurl

развя́н, развя́т, ppp. of развéя

разглéдам (разглéждам), pf., to inspect, to look over carefully

разглéждам (разглéдам), impf., to look over carefully, to inspect

разглобя́ се (разглобя́вам се), pf., to come apart, б,to go to pieces, to break up

разглобя́вам (разглобя́), impf., to take apart

разглобявам се (разглобя́ се), impf., to come apart, to go to pieces, to break up

разгневéн, ppp. of разгневя́

разгневя́ (разгневя́вам), pf., to make angry, to enrage

разговáрям (разговóря), impf., to talk, to converse

рáзговор, m., conversation

разгóлен, ppp. of разгóля, as adj., bared, uncovered, stripped

раздвоя́ (раздвоя́вам), pf., to divide, to separate (transitive)

раздвоя́вам (раздвоя́), impf., to divide, to separate (transitive)

разделя́ се (раздéлям се), pf., to divide, to part, to separate

раздéлям (разделя́), impf., to separate, to part (transitive)

раздéлям се (разделя́ се), impf., to divide, to part, to separate

раздúгам, impf., to remove

раздúпля (раздúплям), pf., to unfold, to straighten, to smooth

раздирáтелен, -лна, adj., heart-rending, piercing раздру́сам (раздру́свам), pf., to jar, to jolt violently

разигра́вам (разигра́я, -а́еш, -а́х), impf., to make dance or hop

разигра́вам коме́дии: to play at comedy, to make light of matters, to be flippant

рази́скря (рази́скрям), pf., to cause to spark

рази́скря се(рази́скрям се), pf., to spark

разка́жа, -еш, разка́зах (разка́звам), pf., to tell a story, to relate, to recount

разка́звам (разка́жа, -еш, разка́зах), impf., to tell a story, to relate, to recount

разка́рвам (разка́рам), impf., to drive, to chase about; to dispel

разка́я се, -а́еш, -а́ях (разка́йвам се), pf., to repent

разкла́щам (разкла́тя), impf., to shake loose

разкла́щам се (разкла́тя се), impf., to wobble, to sway; to get upset, to go to pieces

разклоне́н, ppp. of разклоня́, forked, branchy

разклоня́вам (разклоня́), impf., to branch, to fork, to ramify

ра́зкрач, m., stride

разкривя́ (разкривя́вам), pf., to bend, to twist, to make crooked, to deform, to change (shape)

разкри́я, -и́еш, разкри́х (разкри́вам), pf., to uncover, to expose; to open; to clear aside

разкудкудя́квам се, impf., to begin to cackle

разкъ́дрепан, adj., disheveled

разкъ́сам (разкъ́свам), pf., to tear or break to pieces

разле́я, -е́еш, разля́х, разля́т (разли́вам), pf., to spill; to pour over; to flood

разле́я се, -е́еш, разля́х се (разли́вам се), pf., to course; to spread, to swell; to spill, pour over

разли́вам (разле́я, -е́еш, пазля́х), impf., to spill, to pour over; to flood

разли́вамсе(разле́я се, -е́еш, разля́х се) , impf., to course; to spread, to swell; to spill, pour over

ра́злика, f., difference

разли́стя се (разли́ствам се), pf., to leaf, to put forth leaves

разли́ствам се (разли́стя се), impf., to leaf, to put forth leaves

различа́, -и́ш, -и́х (различа́вам), pf., to distinguish
разлюта́вам (разлютя́), impf., to enrage, to infuriate
разлюте́н, ppp. of разлютя́, enraged, infuriated
разлютя́(разлюта́вам), pf., to enrage, to infuriate
разма́хвам (разма́хам), impf., to wave, to flourish
размени́ (разме́ням), pf., to exchange

разми́сля се (разми́слям се), pf., to fall to thinking
размишле́ние, n., thought, meditation, reflection
разна́сям се (разнеса́ се, -е́ш, разне́сох се), impf., to resound; to spread, to scatter
разнеса́, -е́ш, разне́сох (разна́сям), pf., to disperse, to scatter
разнеса́ се, -е́ш, разне́сох се (разна́сям се), pf., to resound; to spread, to scatter
разноцве́тен,-тна, adj., parti-coloured; multi-colored; variegated; polychromatic
разочарова́ние, n., disillusionment; despair

разпиля́вам (разпиле́я, -е́еш, разпиля́х), impf., to disperse, to scatter (transitive)
разпи́там (разпи́твам), pf., to enquire

разпла́та, f., settling of accounts; vengeance, retribution
разпла́щам се (разплатя́ се), impf., to settle accounts, to pay
разпозна́вам (разпозна́я, а́еш, разпозна́х), impf., to recognize, to identify
разположе́ние, n., disposition

разпра́вя се (разпра́вям се), pf., to quarrel, to dispute, to altercate with someone
разпра́вям (разпра́вя), impf., to discuss; to tell, to expound
разпръ́свам се (разпръ́сна се), impf., to dissipate, to disperse, to dispel
разпръ́сна се (разпръ́свам се), pf., to dissipate, to disperse, to dispel
разпря́гам (разпре́гна), impf., to unharness

разпу́сна се, -еш, -ах (разпу́скам се, разпу́щам се), pf., to broaden, to loosen; to relax; to live
разпу́снат, adj., released, /unrestrainedly free; uninhibited

разпу́снатост, f., uninhibitedness; dissipation
разпъ́нат, adj., crucified

разре́жа, -еш, разря́зах (разря́звам), pf., to cut apart; to cut open
разреше́ние, n., solution

разро́шен, adj., dishevelled

разруша́, -и́ш, -и́х (разруша́вам), pf., to ruin, to destroy, to raze, to demolish
разруша́вам (разруша́, -и́ш, -и́х), impf., to ruin, to destory, to raze, to demolish
разруше́н, ppp. of разруша́, ruined, demolished
разръ́фан, adj., rent, torn

разсадя́ (разса́ждам), pf., to transplant

разсе́йвам (разсе́я, -е́еш, разсе́ях), impf., to dissipate, to dispel
разсека́, разсече́ш, разся́кох, разсе́чо (разся́чам), pf., to cut, to cut apart, to cut through
разси́лен, -лни, m., (Russian & archaic) attendant (in an institution)
разси́пя, -еш, -ах (разси́пвам), pf., to pour forth; to scatter; to disintegrate
разси́пя се, -еш, -ах (разси́пвам се), pf., to spill (transitive)
разсме́я се, -е́еш, разсмя́х се (разсми́вам се), pf., to burst into laughter
разсте́ля се, -еш, разстля́х се (разстя́лам се), pf., to spread, to extend
разстя́лам се (разсте́ля се, -еш, разстля́х се), impf., to spread, to extend
разсъ́мне се, impersonal: day is breaking, it is dawning
разсъ́рдя се (разсъ́рдвам се), pf., to become angry, furious
разте́пям се (разтопя́ се), impf., to melt away

разтва́рям (разтво́ря), impf., to open up, to open all the way; to expand completely
разтво́ря (разтва́рям), pf., to open up, to open all the way; to expand completely
разти́чам се (разти́чвам се), pf., to run off in various directions
разто́ча, -иш, -их (разто́чвам), pf., to unroll; to roll dough for pastry
разтре́бвам (разтре́бя), impf., to straighten, to put in order

разтревóжен, adj., alarmed; anxious, worried

разтреперан, adj., trembling, shaking

разтрепéрвам се (разтрепéря се, -еш, -ах), impf., to tremble, to shake
разтрепéря се, -еш, -ах (разтрепéрвам се), pf., to tremble, to shake
разтрошáвам (разтрошá, -и́ш, -и́х), impf., to disintegrate, to dissolve; to reduce to small pieces
разтърсвам (разтърся), impf., to shake

разу́мен, -мна, adj., rational, reasonable, intelligent
разхвъ́ркам се (разхвъ́рквам се), pf., to fly away in divergent directions, to scatter
разхвъ́рквам се (разхвъ́ркам се), impf., to fly away in divergent directions, to scatter
разхвъ́рлям (разхвъ́рля), impf., to fling, to throw about
разхвърчá се, -и́ш, -áх (разхвърчáвам се), pf., to fly away in divergent directions, to scatter
разхвърчавам се (разхвърча се, -иш, -ах),

разхóд, m., stroll, walk

разхóдка, f., stroll

разхóдя се(разхóждам се), pf., to go for a walk, to stroll
разхóждам (разхóдя), impf., to take someone for a walk
разхóждам се (разхóдя се), impf., to stroll, to go for a walk
разцéпя (разцéпвам), pf., to split, to crack, to cleave
разцъфтя́, -и́ш, -я́х (разцъфтя́вам), pf., to bloom, to blossom
разцъфтя́л, aor.part.разцъфтя́, blossoming

разчéкнат, ppp. of разчéкна, spread wide apart, dislocated; [illegible]jointed, dismembered
разширя́вам (разширя́), impf., to spread, to expand

ра́йски, adj., of paradise, paradisial, heavenly, celestial
ракийка, dim. of ракия́, f., raki, brandy

ра́ло, n., plough

ра́мо, рамена́, рамене́, n., shoulder

ра́на, f., wound; sore
ранина, f., early morning
ра́но, adv., early

ра́ча, -иш, ра́чих (да), impf., (dial.) to want, to
desire (to)
рва, рвеш, рвах, impf., to rend, to tear

ребро́, n., rib

рев, ревъ́т, ре́вове, m., roar, bellow

ре́вна, ре́внах (ре́ввам), pf., to roar, to break
out into a loud roar
ревни́во, adv., jealously; zealously

револве́р, m., revolver

ред, редъ́т, редове́, m., order; arrangement; rank,
row; sequence
под ред: in sequence

река́, f., river

река́, рече́ш, ре́кох, ре́че, ре́къл, ре́кла, pf., to
speak
река́ се, рече́ш се, ре́кох се, ре́че се, ре́къл се
(на някога), pf., to be said (of someone)
рекла́ма, f., advertisement

ре́мък, -ъци, m., belt, strap

репорте́р, репортьо́р, рапортьо́р, m., reporter

ре́чен, -чна, adj., river-, fluvial

реша́, -и́ш, -и́х (реша́вам). pf., to decide

реша́ се, -и́ш, -и́х (реша́вам се), pf., to resolve,
to dare, to venture
реши́телност, f., decisiveness

ри́за, f., shirt

ритми́чен, -чна, adj., rhythmic

роб, ро́бът, ро́би, робо́ве, m., slave

роби́ня, f., female slave

ро́бски, adj., slavish; servile

ро́бство, n., slavery, bondage

ро́вя, ро́ви́х, impf., to burrow, to dig; to unearth; (colloq.) to bury

ро́ден, ро́дна, adj., native

роде́н, adj., born

роди́на, f., land of one's birth, native country

роди́тел, -и, m., parent

родни́на, f. or m., relative, kinsman/kinswoman

родя́ (ра́ждам), pf., to give birth (to); to produce

родя́ се (ра́ждам се), pf., to be born

ро́зов, adj., pink; rosy

рой, ро́ят, ро́еве, m., swarm

ро́кля, f., dress

ро́ля, f., rôle

романти́чен, -чна, adj., romantic

ронли́в, adj., crumbling

ро́ня се, ро́ни́х се, impf., to fall, to drop, to give way

ро́пна се (ро́пам се), pf., to shout

руби́нен, adj., ruby red

ру́жа, f., rose

ру́кна, ру́кна́х (ру́квам), pf., to gush; (of rain) to pour

рула́да, f., (music) roulade

ру́нтав, adj., wooly, bushy

рус, adj., blond

руса́лка, f., nymph

Ру́сия, f., Russia

ръб, ръбъ́т ръ́бове, m., edge

ръжди́в, adj., rusty

ръка́, ръце́, f., hand

ръка́в, m., sleeve

ръкави́ца, f., glove

ръкопи́с, m., manuscript

ръкопля́скам, ръкопле́скам, impf., to applaud

ръмжа́, -и́ш, -а́х, impf., to growl; to snarl

ръми́, 3rd person sing. forms only: ръми́, ръми́, impf., to rain gently

ръст, ръ́стът, ръ́стове, m., height attained by a living thing, stature; size; growth

ръ́фам, impf., to tear, to rend

ръ́фане, n., rending, tearing

ръце, see ръка́,

ря́дък, ря́дка, ре́дки, adj., rare

ря́зка, ре́зки, f., line

С

с, със, prep., with, on

са́бя, f., sabre

Са́ва, m., man's name

сади́, impf., to plant

сайва́нт, m., (Pers. & Turkish) shed

сакалди́сам се, see сакълди́сам се

сака́т, adj., crippled; lame

сакълди́сам се, pf., to feel confined, straitened; to be vexed

сакси́я, f., (Turkish) clay flowerpot

сал, салт, adv., only, solely

сам, adj., alone

сам-там, adv., here & there

сами́чък, -чка, adj., alone, by one's self

само, adv., only, except; just, simply

самоди́ва, f., nymph

самора́съл, -сла, adj., (of plants) self-sown, volunteer

са́мост, f., (poet.) solitude

само́тен, -тна, adj., isolated, alone

самотия́, f., loneliness, isolation

само́тно, adv., isolatedly, alone

самочу́вствие, n., self confidence

сандъ́к, сандъ́ци, m., box, chest

сандъ́че, сандъ́чета, n. dim.of сандъ́к

сантимента́лен, -лна, adj., sentimental

сап, m., glanders (a disease of horses)

сапу́н, m., soap

сая́, f., chicken coop

сбера́ се, -е́ш, сбрах се (сби́рам се), pf., to be gathered; to gather, to assemble

сближе́ние, n., rapprochement

сбо́гом, adv., goodbye

сбогу́вам се, impf., to say goodbye

сбори́чкам се (сбори́чквам се), pf., to begin to shuffle; to begin to scuffle, to tussle

сбо́ря се (сбо́рвам се), pf., to begin to fight; to scuffle

сбъ́дне се, сбъдна́ се (сбъ́два се), (3rd person sing. forms only) pf., to take place, to happen

сбъ́ркам (сбъ́рквам), pf., to make a mistake

свали́ (сва́лям), pf., to take off, to doff

сва́лям (свали́), impf., to take off, to doff

сва́рвам (сва́ря), impf., to find; to surprise, to catch; to meet; to succeed; to accomplish

сва́ря (сва́рвам), pf., to find; to surprise, to catch; to meet; to succeed; to accomplish

сват, сва́тът, сва́тове, сва́ти, m., the father of a son's or daughter's spouse

сва́тба, f., wedding

сведа́, -е́ш, све́дох, свел (све́ждам), pf., to bow, to incline, to lower

свеж, adj., fresh

све́кър, m., father-in-law of a woman

свекъ́рва, f., mother-in-law

свестя́ се (свестя́вам се), pf., to come to one's senses

свестя́вам (свестя́), impf., to restore to consciousness, to revive

свет, adj., holy, sacred

/to be illuminated

,impf., to light up; to glow;

светия́, светия́та, светии́, m., saint

светка́вица, f., bolt of lightning

светлина́, f., light

све́тло, n., light

светлоко́с, adj., having lustrous hair, bright haired

све́тна, све́тна́х (све́твам), pf., to be illuminated; to light up; to glow

све́тна се, све́тна́ се (све́тва се), (3rd person sing. forms only) pf., to lightning (to lighten)

све́тнал, adj., bright

свето́вен, -вна, adj., universal, world-

све́тъл, -тла, adj., light, bright

све́тя, све́тих, impf., to light, to give light, to shine

свещ, све́щи, f., candle

свеще́н, adj., sacred

сви́вам (сви́я, сви́еш, сви́х), impf., to wind, to roll; to wrap up; to bend, to fold; to turn

сви́вам се (сви́я се, сви́еш се, сви́х се), impf., to shrink; to curl up; to grimace

сви́кам (сви́квам), pf., to convoke, to call together

сви́кна се, сви́кна́х се (сви́квам се), pf., to accustom oneself

олово, m., lead

свире́п, adj., fierce, ferocious; violent

свире́по, adv., ferociously

свит, adj. , timid, bashful

сви́я, сви́еш, свих, свит (сви́вам),pf., to wind, to roll, to wrap up; to bend, to fold; to turn

сви́я раме́не, idiom: to shrug one's shoulders

сви́я се, сви́еш се, свих се (сви́вам се), pf., to shrink, to contract, to curl up; to grimace

свобо́дно, adv., freely

свой, сво́я, сво́е, сво́и, pronoun, own

свра, свреш, сврях (сви́рам), pf., to thrust, to poke, to jam, to cram (transitive)

свра се, свреш се, сврях се (сви́рам се), pf., passive & reflexive of свра

свъ́ртам (свъртя́), impf., to linger, to remain for a time, to "hang around"

не ме (го) свъ́рта, idiom: to be unable to remain quietly in one place

свъ́рша, -иш, свъ́рши́х (свъ́ршвам), pf., to finish

свъ́сен, adj., frowning

свят, светъ́т, светове́, m., world; people

свя́тка се, impf., (3rd person sing. impersonal only) to lightning (to lighten)

сгова́рвам се (сгово́ря се), impf., to agree; to understand each other, to get along together

сго́вор, m., goodwill, good relations, harmony

сго́ден, -дна, adj., suitable, appropriate; pleasant

сгодя́ се (сгодя́вам се), pf., to become engaged, to be betrothed

сгра́да, f., building

сгу́ша се, сгу́ших се (сгу́швам се), pf., to huddle, to nestle; to lurk

сгъ́на, сгъна́х, сгъ́нат (сгъ́вам), pf., to fold; to wrap

сгъ́натий, сгъ́нат, ppp.of сгъ́на, folded, doubled

сгъстя́ се (сгъстя́вам се), pf., to thicken

сда́вен, adj., stifled

сдробя́ (сдробя́вам), pf., to break into fine pieces

сдъ́ржам (сдържа́, -и́ш, -а́х), impf., to restrain, to hold back; to contain

сдъ́ржан, adj., restrained

себевра́г, m., enemy of oneself

сега́, adv., now

сега́шен, -шна, adj., present

седе́ф, m., nacre, mother-of-pearl

се́дмица, f., week

се́дна, се́днах (ся́дам), pf., to sit down

седя́, -и́ш, -я́х, impf., to be in a sitting position, to sit, to be sitting

седя́нка, седе́нки, f., evening gathering of young people when the girls work, working-bee

сека́, сече́ш, ся́кох, се́че, impf., to chop, to hack, to cut

секу́нда, f., second, moment

селе́ние, n., habitation

се́ло, n., village

се́лски, adj., village

се́лянин, се́ляни, m., villager, farmer, peasant

се́ме, семена́, n., seed

семина́рия, f., seminary

сензацио́нен, -нна, adj., sensational

сено́, n., hay

се́пнато, adv., suddenly, with a start

сестра́, f., sister

се́тен, -тна, adj., last, final

сетре́, сетре́та, n., jacket

се́тя, се́тих (се́щам), pf., to feel, to sense, to be conscious of, to realize

се́тя се, се́тих се (се́щам се), pf., to remember

се́щам (се́тя, се́ти́х), impf., to feel, to sense,
to be conscious of, to realise
се́я, се́еш, сях, се́ях, сял, се́ли, се́ял, се́яла, сят, се́ти,
impf., to sow (seed)
си 1) short dative form of the reflexive pronoun,
= себе
2) enclitic possessive pronoun, = свой
сив, adj., gray

сигна́л, m., sign, signal

си́ла, f., strength, power

си́лен, си́лна, adj., strong, powerful

си́лно, adv., strongly, powerfully

силу́ет, m., silhouette

симпати́чен, -чна, adj., likable, amiable

симпто́м, m., symptom

симфо́ния, f., symphony

син, сине́т, plu. синове́, m., son

сине́ ма́йчин, (pejorative) mother's boy

син, си́ня, си́ньо, adj., dark blue

сине́я се, -е́еш се, синя́х се, impf., to be or
to shine blue
си́нко, m., sonny

си́нковец, -вци, m., rotter, bad fellow,
" bad egg "
синьо́ре, m., signore, sir, mister

си́пя, -еш, си́пах (си́пвам), pf., to pour

си́пя се, -еш си́пах се, impf., to rain down,
to pour, to fall
сира́че, сира́чета, dim. of сира́к, n., orphan

си́рене, си́ренета, n., cheese

си́реч, adv., in other words, that is to
say, i.e.
сирома́х, сирома́си, m., poor man

сирома́шки, poor, penurious

си́рота, m. & f., orphan; a poor, miserable, unhappy or unfortunate person

сиро́тен, -тна, adj., luckless; wretched; of an orphan, orphan's

сит, adj., sated

сия́ние, n., radiance

сия́я, -я́еш, сия́х, impf., to shine

скала́, f., rock, crag, cliff

ска́рам се, ска́ра́х се (ска́рвам се), pf., to quarrel; (with dative) to scold

ска́чам (ско́ча, -иш, ско́чи́х), impf., to jump, to leap

ске́лет, m., skeleton

ски́там, ски́та́х, impf., to wander, to roam

ски́тница, f., wanderer; rover; vagabond

склоня́вам (склоня́), impf., to agree

скло́пен, adj., closed (as of eyes or wings)

скова́н, adj., fettered

ско́кна, ско́кна́х (ско́квам), pf., to jump suddenly, to leap up

сконча́ние, n., end, conclusion

ско́пча, -иш, ско́пчи́х (ско́пчвам), pf., to connect, to fasten

ско́ро, adv., quickly, soon

ско́ча, -иш, ско́чи́х (ска́чам), pf., to jump; to leap up

скри́вам (скри́я, скри́еш, скрих), impf., to hide (transitive)

скри́я, скри́еш, скрих (скри́вам), pf., to hide (transitive)

скри́я се, скри́еш се, скрих се (скри́вам се), pf., to hide oneself

скро́мен, -мна, adj., humble, simple, meek

скръб, скъ́рби, f., sorrow, grief

скръ́ствам (скръ́стя, скръ́сти́х), impf., to cross (usually of arms or legs)

скръ́цна, скръ́цна́х (скръ́цвам), pf., to scrape; to squeak

скут, ску́тове, ску́ти m., skirt

скуча́я, -а́еш, скуча́х, impf., to be bored, to be vexed by tedium

скъп, adj., expensive, costly; dear

скърбя́, -и́ш, -я́х, pf., to grieve, to mourn

скъ́рша, -иш, скърши́х (скъ́ршвам), pf., to break

скъ́сам (скъ́свам), pf., to break or tear to pieces

скъ́там (скъ́твам), pf., to store, to lay away, to put in reserve

слаб, adj., weak

сла́бичък, -чка, adj., not very strong, a bit weak

сла́бо, adv., weakly

сла́бост, f., weakness

сла́ва, f., praise; glory; fame; as an exclamation: God be praised!

сла́вей, сла́веят, сла́вей, m., nightingale

славосло́вя, impf., to extol, to praise

сла́гам (сло́жа, -иш, сложи́х), impf., to place, to put; to put on; to lay down

сла́дко, adv., sweetly; pleasantly

сладкогла́сен, -сна, adj., melodious; literally: sweet-voiced

сладкопо́ен, сладкопо́йна, adj., melodious

сладкопо́йно, adv., melodiously

сладни́кав, adj., sweetish

сла́достен, -стна, adj., sweet, dulcet

сла́достно, adv., sweetly

сла́дък, сла́дка, adj., sweet

сла́ма, f., straw

сла́мен, adj., straw

сла́мка, f., piece of straw or hay

сла́стен, -стна, adj., voluptuous

след, prep., after

следа́, f., consequence; trace, track, spoor

сле́двам, impf., to follow

сле́дният, сле́дния, adj., (articulated form only) the following, the next

следо́бед, m., afternoon

следя́, impf., to follow; to trace

слетя́, -я́ш, -я́х (слетя́вам), pf., to fly down; to fall

сля́зам (сля́за, сле́зеш, сля́зох сле́зе), impf., to descend

сли́свам, impf., to amaze, to astonish, to flabbergast, to confound

сло́во, n., (archaic) word

сло́жа, -иш, сло́жи́х (сла́гам), pf., to set; to put together, to put on, to lay down

сломя́ (сломя́вам), pf., to break, to shatter

слуга́, m., servant

слуги́ня, f., woman-servant, maid

слу́жа, -иш, слу́жи́х, impf., to serve

слу́жа си, -иш, слу́жи́х си), impf., to employ, to make use of

слух, слухъ́т, слу́хове, m., hearing; rumor

слу́ча се, -иш, слу́чи́х се (слу́чвам се), pf., to happen, to occur

слу́чай, слу́чаят, m., instance, case, occasion

случа́йно, adv., by chance

слу́чвам се (слу́ча се, -иш, слу́чи́х се), impf., to happen, to occur

слу́чка, f., incident

слу́шам, слу́ша́х, impf., to listen, to hear; to hear (за) (of)

слу́шам се, слу́ша́х се, impf., to be heard

слъ́нце, n., sun

слъ́нчев, adj., sun-, solar

слънчогле́д, m., sunflower

сля́за, сле́зеш, сля́зох, сле́зе, сля́зъл, сле́зли, сле́зна, сле́зна́х (сли́зам),pf., to descend

сляп, сле́пи, adj., blind
смазан, adj., crushed
сма́йвам (сма́я, сма́еш, сма́я́х), impf., to astound, to amaze
сма́йване, n., astonishment, amazement

сма́чкам (сма́чквам), pf., to batter, to crush, to mash
сма́я, сма́еш, сма́я́х (сма́йвам), pf., to astound, to amaze
сма́ян, ppp. of сма́я, astonished, amazed; aghast

смел, adj., courageous, bold

сменя́вам (сменя́), impf., to replace

сме́свам се (сме́ся се, -ш, сме́ся́х се), impf., to mix, to mingle
сме́тка, f., account, reckoning

сме́шен, -шна, adj., funny, laughable

сме́шно, adv., amusingly; laughably
смея, -е́еш, смях, impf., to dare, to venture
сме́я се -е́еш, смях, impf., to laugh

сми́гна, сми́гна́х (сми́гвам), pf., to wink

смире́н, adj., humble, meek; calm

смире́но, adv., humbly, meekly; calmly

смо́лен, -лна, adj., resinous; pitchy; black and shiny as pitch
смрад, смра́дът, смра́дове(more rarely, смрад, смрадта́), m., stench, foul odor
смрачи́ се (смрача́ва се), (3rd person sing. forms only) pf., to get dark
смръ́щи, смръ́щи́х (смръ́щвам), pf., to scowl, to lower
смуте́н, ppp. of смутя́, disconcerted, perplexed, confused; embarrassed
смутя́ (смуща́вам), pf., to bewilder, to confuse; to embarrass; to disturb, to worry
смуща́вам (смутя́), impf., to bewilder, to confuse; to embarrass; to disturb, to worry, to trouble
смъ́нкам (смъ́нквам), pf., to mumble

смърт, f., death

смъ́ртен, -тна, adj., mortal

смъ́ртно, adv., mortally

сми́тен, -тна, adj., vague, indistinct

смя́там (сме́тна), impf., to reckon, to count; to consider

смях, смехъ́т, смехове́, m., laugh; laughter

на смях, adverbial: jestingly

снага́, f., human body; torso

сна́жен, -жна, adj., rugged, sturdy, robust

снаха́, f., daughter-in-law

сне́жен, -жна, adj., snowy

снежнобя́л, снежнобе́ли, adj., snow-white

сне́ма, -еш, снех (сне́мам), pf., to doff, to take off

сноп, сно́пи, сно́пове, сно́пе, m., sheaf; bundle; column of light

сняг, снегъ́т, снегове́, m., snow

со́ба, f., room (usually bedroom)

со́бствен, adj., own

со́ва, f., owl

соле́н, adj., salty, saline; salted

Со́пот, m., name of a town in Bulgaria, the birthplace of Ivan Vazov

со́потненец, -нци, m., man from Sopot

со́фийски, adj., pertaining to Со́фия, the capital of Bulgaria

Со́фия, f., Sofia, the capital city of Bulgaria

софра́, f., a low, round table used for dining

со́ча, -иш, со́чи́х, impf., to point, to direct; to aim; to indicate

со́чен, со́чна, adj., juicy, sappy

спарта́к, m., Spartacus

спаси́тел, -ят, m., saviour

спа́сов, adj., salvation

Спа́сопден, m., Day of the Ascension (religious festival)

спася́ (спася́вам) , pf., to save; to rescue

спася́вам се (спася́ се), impf., to be saved; to be rescued

спи́рам се (спра се, спреш се, спрях се), impf., to stop

спи́рка, f., stop; (railroad) whistle stop

спи́тя, спи́тя́х (спи́твам), pf., to flatten

спле́скам (спле́сквам), pf., to flatten, to crumple, to mash

сплета́, -е́ш, спле́тох (спли́там), pf., to twine; to knit; to weave

спли́там се (сплета́ се, -е́ш, спле́тох се) , impf., to weave or twine oneself; to become tangled

спогле́дам се (спогле́ждам се), pf., to look at each other

спогле́ждам се (спогле́дам се), impf., to look at each other

спода́вено, adv., stiflingly; stifledly

спода́вено-тих, stiflingly still

спокóен, споко́йна, adj., peaceful, calm

споко́йно, adv., peacefully, calmly

споко́йствие, n., quiet, tranquillity

сполучли́во, adv., successfully

спо́мвам си (спо́мня си,) impf., to recall, to remember

спо́мен, m., something remembered, remembrance, memory

спо́мням (спо́мня, спо́мни́х), impf., to remind

спо́мня си, спо́мни́х си (спо́мням си), pf., to remember, to recall

спо́мням си (спо́мня си, спо́мни́х си), impf., to remember, to recall

споре́д, prep., according to

спра, спреш, спрях (спи́рам), pf., to stop

спра се, спреш се, спрях се (спи́рам се), pf., to stop; to be stopped

спрева́рям се (спрева́ря се), impf., to race one another, to overtake each other, to vie

спрял, спре́ли, aor. p.ofспра, stopped, halted, standing спря́мо, prep., toward

спу́скам се (спу́сна се, спу́сна́х се), impf., to rush; to fall, to drop; to descend

спу́сна, спу́сна́х (спу́скам, спу́щам), pf., to lower, to let down

спу́сна се, спу́сна́х се (спу́скам се, спу́щам се), pf., to descend; to fall, to drop; to rush

спу́щам се (спу́сна се, спу́сна́х се), impf., to descend; to drop, to fall; to rush

спъ́тник, -ци, m., (traveling) companion

спя, спиш, спих (спах), pf., to sleep

спи ми се, idiom (impersonal 3d. person sing. only) to be sleepy

срамежли́в, adj., shy, bashful

срамежли́во, adv., shyly

срамота́, f., shame

сребри́ст, adj. silvery

сре́бърен, -рна, adj., silver

сред, prep., in the middle of, amidst

среда́, f., middle

сре́ден, -дна, adj., middle; medium

сре́щам (сре́щна, сре́щна́х), impf., to meet

сре́щен, -щна, adj., contrary, opposite

сре́щна, сре́щна́х (сре́щам), pf., to meet; to meet with, to find

срещу́, prep., against, opposite

сри́вам се (сри́на се, -еш, сри́на́х се, сри́я се, сри́еш се, срих се)impf., to tumble down, to collapse, to fall away

сро́дник , m., relative,relation, kinsman

сру́твам (сру́тя, сру́ти́х), impf., to raze, to demolish

сру́тен, ppp. of сру́тя, razed, demolished

сру́тя, сру́ти́х (сру́твам), pf., to raze, to demolish

сръдня́, f., anger

ста́вам (ста́на), impf., to become; to happen; to rise, to stand стáдо, n., herd; flock

стан, m., stature, figure

стáна, стáнáх (стáвам), pf., to become; to happen; to rise, to stand
стáна ми зле, idiom: to begin to feel bad

стар, adj., old

стáрец, стáрци, стáрче, m., old man

стари́к, m., (colloq.) old man

стари́нен, -нна, adj., antique; old-fashioned; ancient

старовре́мски, adj., old-time; antique

стáя, f., room

ствол, ствóлът, ствóлове, ствóли, m., tree-trunk

сте́гна се, сте́гнáх се (стя́гам се), pf., to constrict; to be constricted; to be squeezed

стенá, f., wall

сте́на, сте́нáх, impf., to groan, to moan

стесня́вам се (стесня́,се) pf., to shrink; to feel constrained; to feel embarrassed

сти́гам (сти́гна, сти́гнáх), impf., to arrive, to reach; to ensue, to result, to eventuate
сти́гна да, idiom: as long as; it is enough that

сти́гна, сти́гнáх (сти́гам), pf., to arrive, to reach; to attain; to ensue, to eventuate

сти́ска, f., hand full

сти́сна, сти́снáх (сти́свам), pf., to press, to squeeze; to clench (the fist)

сти́хвам (сти́хна, сти́хнах), impf., to become still, quiet

стихи́я, f., element, matter

сти́хна, сти́хнáх (сти́хвам), pf., to become still, quiet

сти́чам се (стекá се, стечéш се, стéкох се, стéче се), impf., to flow

стобóр, m., high wooden fence

стовáрен, ppp. of стовáря

стовáря (стовáрвам), pf., to unload; to pile, to heap

Стóичко, m., masculine praenomen

стóичков, adj., belonging to Стóичко

Стóичковица, f., Stoičko's wife

стóка, f., stock, merchandise; chattels; cattle

стол, стóлът, столóве, m., chair

столи́ца, f., capital; metropolis

стомáнен, adj., steel

стон, стóнът, стóнове, m., groan

стóплювам се (стóпля се), pf., to grow warm

стóплям (стóпля, стóплих), impf., to warm, to make warm

стóри ми се, стóри́ ми се (стóрва ми се), pf., (impersonal) it seems, it appears

стóря, стóри́х (стóрвам), pf., to do, to commit (an act)

стоя́, -и́ш, -я́х, impf., to stand, to be standing; to be situated; to continue; to be located

страдáлен, -лна, adj., having suffered much, full of suffering

стрáдам, impf., to suffer

страдáние, n., suffering

стрáжа, f., (collective) guard

стражáр, -ят, m., guard

странá, f., side; country; party

от дя́сната странá, on the right

стрáнен, -нна, adj., strange, peculiar

страх, страхъ́т, страхове́, m., fear, terror

стрáшен, -шна, adj., terrible, dreadful, fearful

стрáшно, adv., dreadfully, awfully

стрелá, f., arrow

стрелбá, f., shooting, (gun-)fire

стре́лна се (стре́лвам се), pf., to dart, to shoot, to speed стре́ме, стремена́, n., stirrup

стре́снат, ppp. of стре́сна, startled

стри́на, f., aunt (wife of father's brother)

стро́го, adv., strictly; sternly

стро́ен, стро́йна, adj., well-made; shapely; slender

строполя́ се (строполя́вам се), pf., to fall, to collapse, to tumble down

строша́, -и́ш, -и́х (строша́вам), pf., to smash, to shatter

строша́вам (строша́, -и́ш, -и́х), impf., to smash, to shatter

строя́, impf., to build

стру́ва ми се (че), it seems to me (that)

стру́вам, impf., to cost, to be worth

стру́вам се, impf., to seem, to appear

струполя́ се (струполя́вам се), see строполя́ се (строполявам се),

струя́ се, impf., to flow

стрък, стръкът, стръ́кове, m., branch; stem, sprig

стръ́мен, -мна, adj., steep

стръмнина́, f., slope, declivity

стря́ха, стре́хи, f., roof; eaves

студ, студъ́т, студове́, m., cold

студе́н, adj., cold

стъбло́, n., stalk; trunk

стъгда́, f., square, dueling-place

стъ́квам (стъ́кна, стъ́кна́х), impf., to lay a fire; to bank a fire

стъкло́, n., glass

стъ́кна, стъ́кна́х (стъ́квам), pf., to lay or to bank a fire

стъ́лба, f., ladder; (usually plural) stairs

стъпа́ло, стъпала́, n., step, stair; foot

стъ́пвам (стъ́пя, стъ́пи́х), impf., to step, to tread; to stride
стъпи́сам се (стъпи́свам се), pf., to step back, to make way
стъ́пка, f., step, pace

стъ́пя, стъ́пи́х (стъ́пвам), pf., to step; to stride
стърни́ще, n., field of stubble

стърпя́ се, - и́ш, -я́х (стърпя́вам се), pf., to be patient, to endure
стърча́, -и́ш, -а́х, impf., to stand upright; to rise
стя́гам (сте́гна, сте́гна́х), impf., to tighten; to constrict, to hold close
  стя́га ми (му) се душа́та, idiom: I (he) cannot endure, bear it any longer; I (he) feel depressed, dispirited
суе́тност, f., vanity

сукма́н, m., (women's costume) long sleeveless outer garment of wool
сумато́ха, f., (Russ.) fuss, turmoil, commotion

су́мрак, m., twilight

сумтя́, -и́ш, -я́х, impf., to breath heavily or noisily; to snort; to grunt
су́трин, f., morning

сух, adj., dry

сухое́жбина, f., dry provisions, dry food

суша́, -и́ш, -и́х, impf., to dry, to dessicate, to dehydrate; to sap, to enervate
схва́щам (схва́на, схва́на́х), impf., to understand, to apprehend; to grasp
схлу́пен, adj., ramshackle, dilapidated

сце́на, f., stage; scene

счу́пен, ppp of счу́пя, broken

счу́пя, счу́пи́х (счу́пвам), pf., to break
събера́, -е́ш, събра́х (съби́рам), pf., to collect, to gather
събера́ се, -е́ш, събра́х се (съби́рам се), pf., to accumulate
съби́рам (събера́, -е́ш, събра́х), pf., to gather, to collect

съби́тие, n., event; circumstance

съблека́, съблече́ш, събля́кох, събле́че (събли́чам),
pf., to take off, to doff (clothing), to undress
събли́чам (съблека́, съблече́ш, събля́кох, събле́че)
pf., to undress, to take off, to doff
събо́ря (съба́рям), pf., to knock down, to
overturn
събо́ря се (съба́рям се), pf., to fall, to tumble

събра́л, aor. part.of събера́, gathered, collected

събра́н, ppp. of събера́, gathered

събра́ние, n., gathering; assembly, meeting

събу́дя (събу́ждам), pf., to awake

събу́дя се (събу́ждам се), pf., to awaken

съвзе́ма се, -еш, съвзе́х се (съвзе́мам се), pf., to
pull oneself together; to recover; to regain
съвсем, adv., completely, very, /one's senses
quite
съгла́сен, -сна, adj., agreeing, harmonious,
compatible
съглася́ се (съглася́вам се), pf., to agree

съглася́вам се (съглася́ се), impf., to agree

съгле́ждам (съгле́дам), impf., to see, to catch
sight of
съгра́жданин, m., compatriot

съдба́, f., fate

съдбини́, f. plu., fate, fortune; future

съдъ́ржам, impf., to contain

съжале́ние, съжале́нье, n., pity, sympathy,
compassion
създа́м, създаде́ш, създа́дох (създа́вам), pf., to
create, to originate, to invent
съзерца́ние, -я, n., contemplation, meditation

съзна́вам (съзна́я, -а́еш, съзна́х), impf., to
realize, to comprehend, to know
съзна́ние, съзна́нье, n., consciousness,
awareness
съзра́, -е́ш, -я́х (съзи́рам), pf., to notice, to
catch sight of, to perceive, to glimpse

съкруша́, -и́ш, -и́х (съкруша́вам),pf., to break, to crush

съкруша́вам (съкруша́, -и́ш, -и́х), impf., to break, to crush

сълза́, f., tear, teardrop

*съ́мвам (съ́мна, съмна́х), (3rd person sing. forms only) to dawn, to break (of daylight only)

съмне́ние, n., doubt

сън, сънъ́т, m., sleep; dream

съ́нен, -нна, adj., drowsy, somnolent

сънли́в, adj., sleepy, drowsy

сънли́во, adv., sleepily

сънýвам, impf., to dream

съобразя́вам (съобразя́), impf., to consider, to take under consideration

съпрýг, -зе, -зи, m., husband; plu., married pair, couple,

съпрýга, f., wife, spouse

съ́рбин, m., Serb

сърде́чно, adv., heartily; sincerely

сърди́т, adj., angry

сърди́то, adv., angrily

съ́рдя се, съ́рдих се, impf., to become angry

сърна́, f., roe

сърце́, n., heart

съсе́д, m., neighbor

съсе́ден, -дна, adj., neighboring

съсе́дка, f., (female) neighbor

съсредоточа́вам се (съсредоточа́ се, -и́ш, -и́х), impf., to concentrate, to be concentrated

съставля́вам (съста́вя), impf., to constitute, to compose, to form

съста́вя (съставля́вам), pf., to constitute, to compose, to form

сътресе́ние, n., shaking, concussion; jolt, jar

съ́хна, съхна́х, impf., to dry; to wither

съчета́н, adj., united

съ́чка, f., dry twig, stick

съчу́вствувам, (with dative) impf., to sympathize (with)

същ, adj., same; real

същевре́менен, -нна, adj., simultaneous

същевре́менно, adv., simultaneously

същество́, n., creature, being

съществу́вам, impf., to exist

същина́, f., reality, real nature, essence

съ́що, adv., likewise; just

  съ́що тъй. just as

ся́вга, (dial) see вся́кога,

ся́дам (се́днѫ, се́днах), impf., to sit, to assume a sitting position

ся́каш, defective verb: if you will, as it were, as if

  ся́каш че, as if

ся́къв, ся́ква, same as вся́къв, вся́ква,

ся́нка, се́нки, f., shadow, shade

T

та, conj., and; in order that

тава́н, (Turkish) m., attic; ceiling

та́ен, та́йна, adj., secret

та́йнствен, adj., mysterious; secret

та́йнствено, adv., mysteriously

та́йна f., secret

такá, adv., thus, so, as

таки́в, такáва, такóва, таки́ва, pro., of that sort, such

талáш, (Turkish) m., wood shavings; sawdust

талисмáн, m., talisman

там, тáме, adv., there

тантýрест, adj., squat, thickset

танцýвам, impf., to dance

тáте, m., dad, daddy

тáтко, m., dad, daddy

тáтък, adv., there, yonder

тáя, fem. of тóя, alternative forms of the demonstrative pronoun този ; qv.

твъ́рд, f., the firmament

твърд, adj., hard

твъ́рде, adv., very

твъ́рдо, adv., firmly

твърдоглáв, adj., stubborn, obstinate, headstrong

те, particle, = ето, нà,

теáтър, -ът, -три, m., theater

тегли́ло, тегли́лá, n., hardship; trouble; effort; difficulty

тéгля, тéглих, impf., to pull

тéгна ; impf., to weigh, to hang heavily

теготá, f., burden; sorrow, care; indisposition; boredom

тежá, -и́ш, -áх, impf., to weigh, to weigh upon

тéжест, f., weight, burden

тéжко, adv., with difficulty; heavily; painfully

тежкó, adverbial: expression of pity or sympathy
тежкó на, alas for, pity!

тéжък, тéжка, adj., heavy; difficult

тезгя́х, m., counter

тéме, тéмета, n., pate, top of the head

теменýжен, -жна, adj., violet

терзáние, n., suffering

тéсен, тя́сна, adj., narrow; tight, close-fitting

тестéн, adj., doughy

тестó, n., dough, paste; batter

от дрýго тестó съ́м напрáвен, idiom: to be made of other stuff, of other mettle

тефтéрче, тефтéрчета, n., booklet

тéхен, тяхна, possessive pronoun for 3rd person plural: their

ти́гър, ти́гри, m., tiger

тил, тилъ́т, ти́лове, m., back of the head; nape of the neck

тих, adj., quiet

ти́хичко, adv., very quietly; very peacefully

ти́хо, adv., quietly

ти́чам, impf., to run

тишинá, f., silence

ти́я, plu. of тóя, alternative forms of the demonstrative pronoun този

тлáскам, impf., to push, to shove, to rush (transitive)

то, colloq. for товá

тоалéт, m., gown

тоалéтен, -тна, adj., toilet, cosmetic, dressing-

товáр, m., load, burden

тогáва, adv., then, thereupon

тогáз, adv., (colloq.) then

тóест, (frequently abbreviated to т.е.) conj., that is, i.e.

тов, see то́зи,

то́зи, та́зи, това́, те́зи, dem. pronoun. this; that

то́зчас, adv., immediately, instantly

току́, adv., (colloq.) almost; continually; from time to time

току́-речи́, adv., (colloq.) almost

току́-що, conj., had just, just (now)

то́лкова, adv., so much, much; very

то́лкоз, adv./pronoun, so much

топ, то́път, то́пове, m., cannon

топо́ла, f., poplar tree

то́пка, f., (Turkish) ball

то́пло, adv., warmly; hotly

    на то́пло, in a warm place

то́пля, то́пли́х, impf., to warm

топори́щка, f., axe handle

то́пче, то́пчета, n., little ball

то́пченце, n.,dim.of то́пче,

то́пчица, f., dim.of то́пка,

то́пъл, то́пла, adj., warm; hot

топя́ се, impf., to melt

тор, торъ́т, то́рове, m., manure

то́чка, f., point, spot

    една́ че́рна то́чка, a black cloud

то́чно, adv., exactly, accurately

тоя́га, f., staff

тра́кна, тра́кна́х (тра́квам), pf., to knock

трап, тра́път, тра́пове, тра́пища, m., pit

трап, noun/interjection: sound made by a horse's hooves

трева́, f., grass

трево́га, f., alarm, anxiety; disturbance

трево́жен, -жна, adj., agitated, disturbed, anxious, alarmed

трен, тре́нът, тре́нове, m., train

трем, тре́мът, тре́мове, m., porch, verandah

тре́пвам (тре́пна, тре́пна́х), impf., to start; to wince, to flinch; to flicker

трепе́рещ, present active participle of трепе́ря trembling

трепе́ря, -еш, трепе́ра́х, impf., to tremble, to quiver, to shiver, to shake

тре́пет, m., tremor, quiver

тре́пкам, impf., to twinkle, to flicker, to tremble

тре́пна, тре́пна́х (тре́пвам), pf., to start; to wince, to flinch; to flicker

трептя́, -и́ш, -я́х, impf., to tremble, to vibrate

треска́, f., splinter (of wood)

треса́ се, -е́ш, тре́сох се, impf., to tremble, to shiver

тре́ти, ord. num., third

три, numeral, three

триа́нгъл, триа́нгълът, m., triangle

трижж, adv., thrice

трикра́тно, adv., thrice

три́ма, num., group of three men, or of three men and women

три́ци, f. plu., bran

и
тръгълен, -лна, adj., triangular

тро́вя, тро́ви́х, impf., to poison

тро́йца, f., collect. num., three, a group of three

тро́мав, adj., slow, lumbering

трон, тро́нът, тро́нове, m., throne

тро́пот, m., rhythmic, resounding noise; tramp, footfall

тропотли́в, adj., tramping, thudding, reverberative

тротоа́р, m., side-walk

труд, трудъ́т, тру́дове, m., labor

тру́дя се, тру́дих се, impf., to labor, to strive

труп, трупъ́т, тру́пове, тру́пи, m., corpse; carcass

тръба́, f., pipe, tube

тръ́гвам, тръ́гва́х (тръ́гна, тръ́гна́х), impf., to set out, to go, to depart

тръ́гна, тръ́гна́х (тръ́гвам), pf., to set out, to set off, to depart, to go

тръна́к, m., (collective) thorns, thornbushes

тръ́пен, -пна, adj., trembling, shivering; restless

тръ́пка, f., shudder, shiver, tremor, thrill

тръ́пна, тръ́пна́х, impf., to shudder, to tremble, to quake

тръс, m., trot

тръ́шна се, тръ́шна́х се (тръ́швам се), pf., to slam

тря́ба, (colloq.) = тря́бва,

тря́бвам, impf., to need; to be necessary
тря́бва, impersonal: it is necessary

тря́сък, m., crash

ту, conj., used repetitively:
ту...ту..., now...now (then)...

туй, same as това́
при все туй, anyhow, be that as it may
туй то, that's that

тук, ту́ка, adv., here

тук-там, тук-таме́, adv., here and there ту́ля се, ту́ли́х се, impf., to hide oneself

ту́ника, f., tunic

ту́пна, ту́пна́х (ту́пвам), pf., to tap

Ту́рция, f., Turkey

ту́рчин, ту́рци, m., Turk

ту́ря, ту́ри́х (ту́рям), pf., to set, to put, to place

ту́рям, ту́ря́х (ту́ря, ту́ри́х), impf., to put, to place, to set

ту́такси, adv., at that very moment, suddenly

ту́хла, f., (Turkish) brick

ту́чен, -чна, adj., luxuriant

тъга́, f. sorrow, grief

тъдя́ва, adv., hereabout

тъ́жен, -жна, adj., sad, sorrowful

тъ́жно, adv., mournfully, sadly

тъй, adv., thus

тъ́кмо, adv., just, just now

тълпа́, f., crowd, mob

тълпя́ се, impf., to crowd, to throng

тъ́мен, тъ́мна, adj., dark

тъмне́я, -е́еш, тъмня́х, impf., to grow dark

тъмне́я се, -е́еш, тъмня́х се, impf., to loom black or dark

тъмне́й, 3rd person sing. present tense contracted form

тъ́мний, see тъ́мен,

тъмнина́, f., darkness

тъмноо́к, adj., dark-eyed

тъ́нък, -нка, adj., thin; fine

тъп, adj., dull

търбу́х, търбу́си, m., belly, paunch

търго́вец, -вци, m., merchant

търговия́, f., business, commerce

търго́вски, adj., business-

тържéствен, adj., ceremonial, solemn, festive; triumphant; awesome

тържéствено, adv., triumphantly, solemnly, ceremonially, festively; awesomely

тържество́, n., exultation

търка́лям се (търколя́ се), impf., to roll; to lie neglected

търпели́в, adj., patient

търпя́, -и́ш, -я́х, -я́н, impf., to endure; to be patient

тъ́рся, тъ́рсих, impf., to seek, to look for

тъ́тна, тъ́тна́х, impf., to rumble

тътне́ж, m., rumbling, booming

тютю́н, m., tabacco

тя́ло, тела́, n., body

тя́сна, see тéсен,

У

уа́н-степ, m., one-step

убивам (уби́я, уби́еш, уби́х), impf., to kill

уби́йство, n., murder, slaying

уби́т, ppp. of уби́я, killed, slain; dead; completely exhausted

уби́я, уби́еш, уби́х, уби́т (уби́вам), pf., to kill

уважа́вам, impf., to respect

уваже́ние, n., respect

увéрен adj., convinced; sure, certain

увéреност, f., assurance, conviction, certainty

уверя́ се (уверя́вам се), pf., to assure oneself

уверя́вам (уверя́), impf., to assure, to convince, to persuade

уви́рам (увра́, увре́ш, увря́х), impf., to thrust

уви́я, уви́еш, уви́х (уви́вам), pf., to wrap, to bundle up

увлече́ние, n., attraction; enthusiasm, animation; interest

уга́дя (уга́ждам), pf., to guess, to discover, to note

угася́ (угася́вам), pf., to extinguish

у́дар, m., blow

уда́ря (у́дрям, уда́рвам), pf., to strike, to hit; to begin, to light into

удо́бен, -бна, adj., convenient; comfortable

удово́лствие, n., satisfaction; pleasure

удуша́ се, -и́ш, -и́х (удуша́вам се, уду́швам се), pf., to suffocate

уж, particle: as if, supposedly

у́жас, m., horror

ужа́сен, -сна, adj., terrible, horrible

ужасе́н, ужасе́на, ppp. of ужася́, terrified, horrified

ужася́ (ужася́вам), pf., to terrify; to horrify

узна́вам (узна́я, -а́еш, узна́х), impf., to find out, to come to know, to learn; to recognize

узна́я, -а́еш, узна́х (узна́вам), pf., to find out, to come to know, to learn; to recognize

уйди́сам (уйди́свам), pf., to fit, to suit, to be agreeable

у́кор, m., reproach, scolding, rebuke, admonition

украсе́н, adj., decorated, embellished

украся́ (украся́вам), pf., to adorn, to decorate, to embellish

украся́вам (украся́), impf., to adorn, to decorate, to embellish

у́лей, у́леят, m., gutter

у́лица, f., street

у́личен, -чна, adj., street-

улови́м, pres.p.p. of уловя́, perceptible

уловя́ (ула́вям), pf., to catch; to perceive

ум, умъ́т, умове́, m., mind

уме́я, уме́еш, умя́х, умя́л, уме́ли, impf., to know
how, to be able

умива́лник, m., wash basin

уми́лен, -лна, adj., tender, touching, moving

умиле́н, ppp. of умиля́, stirred, touched,
affected, moved

умиле́но, adv., tenderly; sympathetically

умили́телно, adv., kindly

умиля́ (умиля́вам), pf., to affect the feelings,
to touch, to move

уми́рам (умра́, -е́ш, умря́х), impf., to die

уми́я, -и́еш, уми́х, уми́т (уми́вам) pf., to wash

умо́ра, f., fatigue

уморе́н, adj., tired

уморе́но, adv., tiredly; exhaustedly

умори́телен, -лна, adj., tiring, wearisome

уморя́ (уморя́вам), pf., to tire; to exhaust

уморя́ се (уморя́вам се), pf., to tire oneself, to
exhaust one's energy

умра́, -е́ш, -я́х (уми́рам), pf., to die

у́нес, m., trance; daze; ecstasy

уне́сен, adj., entranced

уну́к, уну́ци, уну́ки, m., grandson

упи́я, -и́еш, упи́х (упи́вам), pf., to mesmerize, to
entrance

упла́ха, f., fright, fear

упла́шен, adj., frightened, scared; startled

упла́шено, adv., in fright, fearfully

упори́т, adj., persistent, unyielding, stubborn; strenuous

упори́то, adv., persistently, stubbornly; strenuously

употре́ба, f., use

упоя́вам (упоя́, упои́ш, упои́х), impf., to intoxicate; to anesthetize

упра́вям (упра́вя), impf., to direct; to control

у́прек, -ци, m., reproach, reprimand, admonition

упъ́твам (упъ́тя), impf., to direct

упъ́твам се (упъ́тя се), impf., to head for, to make for

упъ́тя се (упъ́твам се), pf., to head for, to make for

ура́, interjection, hurrah!

у́рвест, adj., precipitous

уре́чен, adj., appointed, agreed

усе́тя (усе́щам), pf., to feel; to notice; to sense

усе́щам (усе́тя), impf., to feel, to notice, to sense

усе́щам се (усе́тя се), impf., to feel

усе́щане, n., sensation

уси́лие, n., effort, force

усло́вност, f., convention, conventionality; condition

услу́швам се (услу́шам се), impf., to listen intently

усми́вка, f., smile; grin

усми́хвам се (усми́хна се), impf., to smile; to grin

усми́хна се (усми́хвам се), pf., to smile; to grin

усми́хнат, adj., smiling; grinning

Успе́ние, n., Dormition (death of a saint: a church holiday)

успе́я, -е́еш, успя́х (успя́вам), pf., to succeed

успокои́телен, -лна, adj., calming, quieting

успокоя́ (успокоя́вам), pf., to quiet, to calm

успокоя́ се (успокоя́вам се), pf., to quiet oneself, to be comforted

успокоя́вам (успокоя́), impf., to quiet, to calm

успокоя́вам се (успокоя́ се), impf., to quiet oneself, to be comforted

у́спореден, -дна, adj., parallel

успя́вам (успе́я, успе́еш, успя́х), impf., to succeed

уста́, f., (sing. & plu.) mouth

у́стна, f., lip

устремя́ (устремя́вам), pf., to fix upon, to direct toward intently

утвърдя́ (утвърдя́вам), pf., to confirm; to ratify

утоля́вам (утоля́), impf., to satisfy

у́тре, adv., tomorrow

у́трешен, -шна, adj., tomorrows

утро́ба, f., bowels, inward parts; womb

ухи́лен, adj., grinning, beaming

ухи́ля се (ухи́лвам се, ухи́лям се), pf., to smile broadly, to beam, to grin
ухи́ля се до уши, to grin from ear to ear

ухо́, уши́, n., ear

у́ча се, impf., to pursue one's studies, to learn, to study; to prepare (professionally)

у́част, f., fate, fortune; portion

уче́ние, n., study, studies

учи́тел, -ю, -ят, m., teacher

учи́телка, f., teacher

учу́дване, n., amazement, surprise

учу́ден, adj., amazed, surprised

учу́дено, adv., surprisedly, in amazement; in bewilderment

учу́дя се (учу́двам), pf., to be amazed, surprised

уши́я, -и́еш, уши́х, уши́т (уши́вам), pf., to sew

Ф

фа́кел, факли, m., torch

фалши́в, adj., false, counterfeit

фата́лен, -лна, adj., fatal

фе́лдшер, m., medic, medical examiner, medical specialist without a doctor's degree

фене́р, m., lamp, lantern

фи́бра, f., fiber

фигу́ра, f., figure

фигу́рка, dim. of фигу́ра, little figure

физи́чески, adj., physical

фо́рмен, adj., uniform

форту́на, f., fortune

фра, m., (indeclinable) friar

фу́рия, f., Fury (Latin mythology)

фу́рна, f., baker's oven; baker's shop

фурнаджи́я, -та, -и́и, m., baker

фу́ста, f., petticoat

фуче́не, n., bluster; sough; roar

Х

хаджи́, (Arabic & Turkish) m., hadži (Islamic courtesy-title for one who has made a pilgrimage)

хае́т, see хаят

хаирсъ́зин, (Turkish) m., ruffian; vagabond; scoundrel

ха́йде, emphatic particle: "go on," "get out," "you don't say," etc.

хайду́шки, adj., pertaining to a haiduk

хак, ха́кът, ха́кове, m., substance; inheritance; right, rights; portion (shared right of possession)

халбсан, adj., vain

хама́лин, m., porter

хаму́т, m., horse collar

хан, ха́нът, ха́нове, m., inn

ха́нче, ха́нчета, n., small inn

ха́пя, -еш, ха́па́х, impf., to bite, to nip

ха́пя се, to nip one another

хара́ктер, m., character

харе́сам (харе́свам), pf., to like, to have a liking for; to enjoy

харма́н, харма́нят, m., threshing floor

хармо́ника, f., accordion

харти́я, f., paper

хаи́т, m., hallway, corridor

хва́ля се, хва́ли́х се, impf., to boast

хва́на, хва́на́х (хва́щам), pf., to catch, to grasp; to begin, to undertake

хва́на се, хванах се (хва́щам се), pf., to grasp, to hold onto in order to support oneself

хва́щам се (хва́на се, хва́на́х се), impf., to grasp, to reach for in order to support oneself

хвръ́кна, хвръ́кна́х (хвръ́квам), pf., to fly away

хвъ́ркам, impf., to fly, to flit, to to flutter

хвъ́рля, хвъ́рли́х (хвъ́рлям), pf., to throw, to sling, to pitch; to add; to put

хвъ́рлям (хвъ́рля, хвъ́рли́х), impf., to throw, to sling, to pitch; to add; to put

хвърча́, -и́ш, -а́х, impf., to fly

хей, demonstrative particle; directional: yonder vocative: oh! hey! interjection: oh, ho!

хи́лав, adj., puny; feeble

хили́да, f., thousand

хи́щно, adv., rapaciously

хлад, хладъ́т, m., coolness, cool

хла́ден, -дна, adj., cool, cold

хла́снат, adj., struck

хлеба́р, -ят, m., baker

хло́пвам (хло́пна), impf., to bang, to slam

хло́пна, хло́пна́х (хло́пвам), pf., to bang, to slam

хляб, хля́бът, хля́бове, m., bread

хо, interjection used to express surprise

хо -о-о, interjection used to express unanticipated pleasure

хо́дя, хо́ди́х, impf., to walk

хор, хо́рът, хо́рове, m., choir, chorus

хо́ра, plu. only, men, people

хоризо́нт, m., horizon

хо́рски, adj., human; people's; popular

храм, хра́мът, хра́мове, m., temple, church

хра́мов, adj., church

храна́, f., food; nourishment

хра́неник, m., foster-son; protegé; dependent not belonging to his benefactor's family

хра́ня, хра́ни́х, impf., to feed; to nourish; to keep, to protect

хра́ня се, хра́ни́х се, impf., to be fed; to eat

храстала́к, m., thicket, brake

хризанте́ма, f., Chrysanthemum

християнин, m., Christian

хру́мна (хру́мвам), 3rd person sing. forms only, хру́мне, ми, pf., to come unexpectedly to mind, to occur to one

хубав, adj., pretty, beautiful; fine; pleasant

ху́бавичък, -чка, adj., pretty

ху́кна, ху́кна́х (ху́квам), pf., to take to one's heels

ху́ля, ху́ли́х, impf., to abuse, to insult; to defame, to slander; to detract, to scoff

хъ́лм, хъ́лмът, хъ́лмове, m., hill

хъ́ркам, impf., to snore

Ц

цалу́на, see целу́на

цар, ца́рят, царе́, ца́рю, m., czar, emperor

ца́рствецо, adv., as an emperor, imperatorically, majestically

ца́рство, n., empire; dominion

цвет, see цвят

цвета́рка, f., flower girl

цве́те, цветя́, n., flowering plant or bush; flower

цве́тен, -тна, adj., floral; blooming

цве́тче, цве́тчета, n. dim. of цвят, little flower

цвят, цветъ́т, цветове́, m., flower, bloom, blossom; color

цев and цева́, f., pipe, tube; barrel of a gun

це́вка, f., barrel of a gun

це́л, f., goal

целу́вам (целу́на), impf., to kiss

целу́вка, f., kiss

целу́на (целу́вам), pf., to kiss

це́ля, це́ли́х, impf., to take aim; to purpose, to strive to or toward

це́нен, -нна, adj., definite, certain

Це́нко, m., man's name

це́пя, це́пи́х, impf., to cleave

ци́ганин, m., gypsy

цига́ра, f., cigarette

цига́рен, adj., cigarette

циме́нтов, adj., cement; concrete

ци́па, f., membrane

църву́л, m., sandal, moccasin

църко́вен, -вна, adj., church

цъ́фна, цъ́фна́х (цъ́фвам), pf., to blossom

цъфтя́, -и́ш, -я́х, impf., to bloom

цял, це́ли, adj., whole, all

Ч

чадо, see чедо

ча́йка, f., gull, sea-gull

чак, adv., (Turk.) used to stress the greatness of
distance or span of time:
чак до, right up to, all the way up to
чак след, only after
emphatic particle: even

чака́лня, f., waiting room

ча́кам, impf., to wait

чал, ча́лът, ча́лове, m., high, rounded mountaintop with pastures

чанта, f., valise, travelling bag

чарда́к, m., (Pers., Turk.) balcony

чаршалу́ша, чарчалу́ша, f., a potted plant, licium barbarum or tuchsia hybrida

час, часъ́т, часове́, m., hour; moment

часо́вник, -ци, m., clock, watch

част, f., part; portion

части́ца, f., particle, small part or piece

ча́ша, f., drinking glass; cup
ча́шка, f., dim. of ча́ша, small glass or cup
че, emphatic particle

че, conj., that

чевръ́ст, adj., lively, quick, nimble, spry

че́до, n., child

че́зна, че́зна́х, impf., to vanish

чеи́з, m., dowry

че́ло́, n., brow, forehead

человѐк, (Russ.) = чове́к

че́ляд, f. collective, ménage, all the members of a family except the master of the house; all the children of one family
чер, че́рен, adj., black

че́рвей, -еят, -еи, m., worm

черве́н, adj., red

червенина́, f., redness

че́рга, f., blanket, coverlet

черги́ло, n., rug, blanket

че́рен, -рна, adj., black

че́реп, m., skull

че́рква, f., church

че́рквица, f. dim. of че́рква

че́рквичка, f. dim. of че́рквица

черке́зи, m. plu., Cherkessi, a people of the Caucasus
че́ркова, dialectal for че́рква

черко́вен, -вна, adj., church's, church

черку́вам се, impf., to attend church

черне́я се, -е́еш, черня́х се, impf., to stand out, to be conspicuously black

че́рпя, че́рпих, impf., to draw, to draft; to treat, to stand a treat; to offer guests refreshments

черта́, f., line, feature

чест, f., fate, fortune; honor

чести́т, adj., (poetic) happy

че́сто, adv., frequently

чета́, -е́ш, че́тох, impf., to read

че́тири, numeral, four

че́ша, -еш, че́са́х, impf., to scratch; to comb

чешма́, f., fountain; (water-) tap

чи́йто, чия́то, чие́то, чии́то, rel. pronoun., whose, of which

чимши́р, m., box tree

чи́нно, adv., respectably; quietly

чино́вник, -ци, m., bureaucrat; official, functionary; civil servant

чист, adj., clean, pure

чифт, чи́фтът, чи́фтове, m., (Pers., Turk.) pair

чифли́к, -ци, m., farm

чи́чо, чи́човци, m., paternal uncle; familiar courtesy-title for an older man

член, чле́нът, чле́нове, m., member; part

чове́к, чове́че, чове́ци, хо́ра(or rarely, лю́ди, лю́де), m., man

чове́чец, m., unfortunate; inconsequential man; little man

чове́шки, adj., human

чове́шки, adv., in a human manner; sensibly

чо́вка, f., bill, beak (of a bird)

чу́вам (чу́я, чу́еш, чух), impf., to hear

чу́вам се (чу́я се, чу́еш се, чух се), impf., to be heard; to be audible

чу́вство, n., feeling

чу́вствувам, (се), impf., to feel

чу́ден, -дна, adj., wondrous, strange

чуде́сен, -сна, adj., wonderful

чу́до, чудеса́, n., marvel, wonder, miracle

чудотво́рен, -рна, adj., wonder-working, miraculous

чу́дя се, чу́ди́х се, impf., to marvel, to wonder

чужд, adj., strange; belonging to someone else, alien, foreign

чужде́нец, чужде́нци, short art.form чуждене́ца, m., stranger, foreigner

чу́йш, чу́еш, see чу́вам (чу́я)

чу́кам, impf., to knock, to hammer, to pound, to beat

чу́чур, m., spout; spring

чу́шка, f., pepper

арнау́тска чу́шка, Albanian pepper, a small, hot variety; metaphorically: a hotheaded man

чу́я, чу́еш, чух (чу́вам), pf., to hear

Ш

ша́пка, f., hat

ша́рка, f., pattern, design; color

ша́ря, ша́ри́х, impf., to dapple, to variegate with color or pattern; to decorate

шега́, f., joke, jest

не на шега́, seriously

шегови́то, adv., jestingly

ше́метно, adv., dizzily, giddily

ше́па, f., handful; cupped hand

ше́пна, ше́пна́х, impf., to whisper

ше́пот, m., whisper

ше́ствие, n., procession

ше́там, impf., to do housework; to serve, to attend

ши́рен, -рна, adj., wide, broad; expansive, spacious

широ́к, adj., wide, broad

широ́ко, adv., widely; expansively

широкопле́щест, adj., broad shouldered

широкопо́л, adj., (of clothing) having wide, full skirts; (of hats) wide brimmed

шия́, f., neck

шосе́, шосе́та, n., paved road

шофьо́р, m., chauffeur

шубра́ка, f., bush, underbrush, scrub

шум, шумъ́т, шу́мове, m., noise

шу́ма, f., leaves, foliage; forest

шума́к, -ци, m., thicket

шу́мен, -мна, adj., noisy

шумте́не, n., rustling

шуртя́, -и́ш, -я́х, impf., to gush, to spurt, to flow abundantly; (of water) to babble

шу́шна, шу́шна́х, impf., to whisper

шушу́кане, n., whispering

шъ́пна, шъ́пна́х, impf., to whisper

шъ́пот, see ше́пот

Щ

ща́стие, n., happiness, bliss; good fortune

щит, щи́тът, щи́тове, m., shield

що, interrogative pronoun, what; adv., why; as relative pronoun: which

щом, conj., since, as; if
щом(като́), as soon as

щрек, only in на щрек, on guard, on the alert

щре́кльов, archaic, see щъркелов,

щре́кна, щре́кна́х (щре́квам), pf., to protrude

щуре́ц, щурци́, m., cricket

щу́рче, щу́рчета, n. dim. of щуре́ц
щъ́рк, щъ́ркът, щъ́ркове, m., stork
щъ́ркел, m., stork

щъ́ркелов, adj., pertaining to a stork, stork's

щъ́рков, adj., pertaining to a stork, stork's

Ъ

ъ́гъл, ъ́гли, m., corner; angle

Ю

ю́жен, ю́жна, adj., southern

юзда́, f., rein; bridle

юла́р, m., halter

юна́к, -ци, юна́ко, юна́че, m., hero

юрга́н, m., quilt, comforter

ю́рна, ю́рна́х (ю́рвам), pf., to rush

Я

я, emphatic particle, "why!" "look!" "now!" etc.

я́вен, я́вна, adj., obvious, evident, overt

явя́вам се (явя́ се), impf., to appear

яд, ядъ́т, ядове́, m., anger

я́дене, n., food; meal

я́дка, f., kernel, core

ядови́т, adj., bad-tempered, irascible; bitter, splenetic
ядо́сам (ядо́свам), pf., to anger, to vex

ядо́сам се (ядо́свам се), pf., to be angered, to be vexed, to be angry
ядосвам се (ядосам се),

яйце́, n., egg

як, adj., strong

ям, яде́ш, я́дох, impf., to eat

ямурлу́к, -ци, m., poncho

я́рост, f., fury, rage

я́ростен, -стна, adj., furious

я́сен, я́сна, adj., clear

я́сла, f., manger

я́сно, adv., clearly